H Gundert
Sept 1839
from J. W. Calvert

HOSAGANNADA NUDI GANNADI:

A

GRAMMAR

OF

THE MODERN CANARESE LANGUAGE

BY

KRISHNAMACHARYA

OF

SRIRANGAPATTANAM

PLEADER IN THE COURT OF SUDDER ADAWLUT AT MADRAS.

MADRAS:—*Printed at the Asylum Press, Mount Road; by* G. CALDER *and published by* E. MARSDEN.

1838.

ಶ್ರೀ.

ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಸದರದಾಲತ್ತುಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ

ಪ್ಲೀಡರಾಗಿರುವಂಥಾ

ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ

ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು

ಮಾಡಿದಂಥಾ

ಹೊಸಗನ್ನಡನುಡಿಗನ್ನಡಿ

ಯೆಂಬ

ಹೊಸಗನ್ನಡವ್ಯಾಕರಣವು.

ಇದು ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮೌಂಟುರೋಡ್ಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಮ್ಯೇಲಸ್ಸೈಲಮೆಂಬ

ಅಚ್ಚಾಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕಾಬ್ದ ೧೭೮೦ನೇ ವಿಳಂಬಿಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ

ಎಳಂಬೂರು ಅರುಣಾಚಲದಿಂದ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಶ್ರೀ

ಶ್ರೀರಮಣನ ಪದಕಮಲವ - ಸಿರದಿಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಮೆರಗಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಂ
ಶ್ರೀರಂಗಪುರನಿಕೇತಂ - ಬರೆದ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಮುದಿಗನ್ನಡದಿಯೊಲವಿಂ.
ಹೊಸಗನ್ನಡ ಮುದಿಗನ್ನಡದಿ - ಎಸೆವ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಾವಳಿರಚಿತವಾಕ್ಯಂ
ದಶಸಂಖ್ಯಪ್ರಕರಣಗಳಿ - ಮೆಸೆಗುಂ ವ್ಯಾಕರಣಮೊಲಿಯೆ ವಿಬುಧರುಮೆಲ್ಲಂ.

ಈ ಭೂಮಂಡಲದಾಳ್ಗಿರುವ ಭಾಷೆಗಳೊಳ್ಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯು ಆದಿಭಾಷೆಯು ಅದೇಕೆಂದರೆ - ಸಂಸ್ಕೃತವು ಪೂರ್ಣಭಾಷೆಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ - ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತಪದಗಳಿಗೂ ಅವಯವಾರ್ಥವಿರುವದ್ದರಿಂದಲೂ - ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳೊಳಗೆ ಬಹುಪದಗಳು - ಇತರಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬಂದಿರುವದ್ದರಿಂದಲೂ - ಆ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಪದಗಳಿಗೂ ಅವಯವಾರ್ಥವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೂ - ಸಂಸ್ಕೃತವಾದಿಭಾಷೆಯಾಯಿತು - ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯವಾದ ಆರ್ಯಾವರ್ತವೆಂಬ ದೇಶದ ಸಕಲವಾದ ಜನರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು - ಬರಬರ ಅದು ಕೆಟ್ಟು ಕಾನೋಜಿ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿ ಆ ದೇಶಗಳಲ್ಲವರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರನಡೆದು ಬರುತ್ತದೆ - ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರಿಗೂ ದ್ರಾವಿಡದೇಶವು - ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡ್ಯ - ಚೋಳ - ತೊಂಡೀರವೆಂಬೀ ಮೂರು ದೇಶಗಳು ಮಾತ್ರ ಶುದ್ಧದ್ರಾವಿಡವಾಗಿ ನಿಂತವು - ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯಸೂತ್ರ ತೊಲುಕಾಪ್ಯ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾಕರಣಗ್ರಂಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೀಗದು ಕೆಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಕಾನೋಜಿ ಮುಂತಾದ್ದರ ಹಾಂಗೆ ಬಹಳ ಭೇದವನ್ನು ಹೊಂದಿಯದೆ - ಆ ದ್ರಾವಿಡದೇಶಗಳಿಗೂ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡವೂ - ಸಂಸ್ಕೃತವೂ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೂ ವಿಕಾರವನ್ನೈದಿಯೂ ಸೇರಿ ಕೇರಳ ತೌಳವ ಕರ್ಣಾಟ ಕಾಂಧ್ರಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳಾದವು - ಇವು ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಭಾಷೆಗಳು ದ್ರಾವಿಡವು ಸೇರಿ ಪಂಚದ್ರಾವಿಡವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವು - ದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲವಯವಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಪದಗಳು ಈ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಅವಯವಾರ್ಥವಿಲ್ಲದೆ ಬಂದಿರುವದ್ದರಿಂದ ಈ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೂ ಅದು ಮೂಲಭಾಷೆಯಾಯಿತು - ಆದರೆ - ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಾವಿಡಗಳೆರಡೂ ತಮ್ಮ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ ತೋರಿಸದೆಯೂ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ - ಕಡಮೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿಯೇ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಕೇರಳ ತೌಳವಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಕರಣವಿರುವದಾಗಿ ಇದುವರಿಗೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣಾಪೇಕ್ಷಿತ ಶಬ್ದಗಳೆಂತಲೂ ಅಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಶೋಧವಿಲ್ಲವು

ಮತ್ತು ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಕಾಣಬರಲಿಲ್ಲ - ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ನನ್ನಯ ಭಟ್ಟೀಯ ಅಪ್ಪಕವೀಯ ಈ ಆಂಧ್ರಕೌಮುದಿ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳೂ ಛಂದಸ್ಸು ಅಲಂಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಅವೆ - ಈ ಮೇರೆಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಕರಣ ಛಂದಸ್ಸು ಅಲಂಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಅವೆ ಇದ್ದರಿಂದ ಕೇರಳ ತೌಳವ ಎರಡಕ್ಕಿಂತಲೂ - ಕನ್ನಡ - ತೆಲುಗುಗಳೆರಡೂ ಹೆಚ್ಚಾದವು - ಅವುಗಳೊಳಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವು - ಏತರಿಂದೆಂದರೆ - ಹ್ಯಾಂಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಿಗಳು ದ್ರಮಿಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಭಾಷೆಯೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೋ ಈ ಮೇರೆಗೆ ದ್ವೈತಿಗಳಾದ ಮಾಧ್ವರು - ಕನ್ನಡವನ್ನುಳಿದ ಕಡಮೆ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಶುದ್ಧ ಭಾಷೆಯೆಂತಲೂ ಅವನ್ನು ಸ್ನಾನ ಜಪಾದಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಾರದೆಂತಲೂ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಾರದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೇಳಬಹುದೆಂತಲೂ - ಇದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂತಲೂ - ಸಮ್ಮತಿಸಿಧಾರೆ - ಮತ್ತು ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದ ಶೂದ್ರರು ಬಸವನ ಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದ್ದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಣ್ಯವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ - ಮತ್ತು ಜೈನರು ಈ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಭಾಷೆಗೆ ಬಹಳ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ - ಆದ್ದರಿಂದೀ ಮೇರೆಗೆ ಪಂಚ ದ್ರಾವಿಡಗಳಲ್ಲಿ - ದ್ರಮಿಡವನ್ನುಳಿದ ಕಡಮೆ ಭಾಷೆಗಳಿಗಾಗಲಿ - ಕಾನೋಜಿ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಿಗಾಗಲಿ - ಯಾವ ಮತಸ್ಥರಾದರೂ - ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆಯ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ - ಕನ್ನಡವು ಅಪ್ರತಿಶಸ್ತವಾದ ಭಾಷೆಯೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಈ ಕನ್ನಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಂಥಾ ಹಳಗನ್ನಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನವೆಂತಲೂ - ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣವೆಂತಲೂ - ಎರಡು ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೂ - ಹುಟ್ಟಿಯವೆ - ಅವರಲ್ಲಿ - ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನವೆಂಬುವದು ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾಬದ್ಧವಾದ ಪಾಣಿನೀಯವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣಸೂತ್ರದಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವದ್ದರಿಂದಲೂ - ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು - ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿ ಕೌಮುದಿ ಮುಂತಾದ ಈ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥದ ಹಾಂಗಿರುವದ್ದರಿಂದಲೂ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವದಿಲ್ಲವು - ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣವು - ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗ್ಯು ಕಂದಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿರುವದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿದೆ

ಊವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ - ಅದಕ್ಕೆ ಟೀಕೆ ಕ್ಲಿಷ್ಟವು ವಿಪುಲವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಬಾಲಬೋಧೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲವು - ಮತ್ತು - ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣವೆಂಬರಡು ಗ್ರಂಥಗಳೂ - ಈಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡದಂಥಾದ್ದಾಗಿಯೂ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ - ಹಳೆಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತ್ರವೆ - ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಈಗ ಕನ್ನಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳವಾಗುಪಯೋಗಿಸುವದಿಲ್ಲ - ಈ ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತು - ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ - ಜಾನ್ ಮಕ್ಕೆರಿಲು ದೊರೆಯವರು ಗ್ರಾಮರೆಂಬೊಂದು ವ್ಯಾಕರಣ ಪುಸ್ತಕವ ಮಾಡಿದರು - ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನಿಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಹೇಳಿರುವದ್ದರಿಂದ ಅದು ಬಾರದವರು ಓದಲಿಕ್ಕೆ ದಶಕ್ಯವಾಗಿಹೋಯಿತು.

ಸಮಸ್ತವಾದ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಾ - ಇದುವರೆಗೂ ಉಂಟಾಗಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳು ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಯದೆಯೇ ಹೊರತು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ - ಅದ್ಹೇನೆಂದರೆ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ - ಆ ಪದಗಳಿಗರ್ಥವನ್ನು ಅಮರ ಮೊದಲಾದ ನಿಘಂಟುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗ್ಯೂ - ಆ ನಿಘಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಪದವಾಗಿರುವದ್ದರಿಂದ ಆ ಪದಗಳಿಗೆ ಸಮಾಸವ ಮಾಡಿ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಆ ಪದಗಳಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂಧಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವೂ - ಅನೇಕ ಲಿಂಗವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ ನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲಿ ಪುನ್ನಪುಂಸಕಾನ್ಯತರ ಲಿಂಗವಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ದ್ಯೋತಕ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಂಥಾವು ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದೂ - ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ - ಅವ್ಯಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂಥಾವೆಂಬುವದೂ - ಇವುಗಳೂ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತ್ತದ್ಧಿತ ಸಮಾಸಗಳೂ - ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು - ಅವು ತಿಳಿಯದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಾಗಲಿ - ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ - ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಾರದು - ಅಂಥಾ ಪದಗಳ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಆಗದು - ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾದ ಸಂಧಿ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯಾವ್ಯಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು - ಕೃತ್ತದ್ಧಿತ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತರ ಭೀತಿಯಿಂದಿಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ - ಅವೆಲ್ಲಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಳೆಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವದು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಾಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹೊರ್ತು - ಕಡಮೆ ಪ್ರಕರಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಳೆಗನ್ನಡಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳೂ - ಶಬ್ದಾಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿಶೇಷವಾದ ಹಳೆಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತು ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೂ ಹುಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಷಯವಾದ ಸಮಸ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ತತ್ಸಮ ತದ್ಭವಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೇ ಹೊರ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ತತ್ಸಮ ತದ್ಭವಗಳಿಗೆ ಸೂತ್ರಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವು - ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಬೋಧ ಕ್ರಮವು ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ - ಅವೆಲ್ಲಾ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ - ಇನ್ನು ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ - ಉತ್ಪತ್ತಿ ಕ್ರಮವು - ಇದುವರೆಗೂ ಹುಟ್ಟಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ನಿಘಂಟುಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಈ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವು - ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೆ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಘಂಟುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ ಅದನ್ನು ಗ್ರಂಥ ವಿಸ್ತರವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ - ಅವು ಶಬ್ದಮಂಜರಿ ಧಾತುಮಂಜರಿಯೆಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವದು.

ಕನ್ನಡ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ - ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ್ದೇ ಹೊರ್ತು ಕಡಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡವಲ್ಲವು - ಬೆಂಗಳೂರು ಬಳ್ಳಾರಿ ಮೊದಲಾದ ಸೀಮೆಯು ತೆಲುಗು ರಾಜ್ಯದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡವು ತೆಲುಗು ಕಲೆತುಹೋಯಿತು - ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಸೀಮೆಯು ತಿಗಳ ರಾಜ್ಯದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ತಿಗಳು ಕಲೆತುಹೋಯಿತು. ಮಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡವು ಕೊಂಕಣ ಮಲಯಾಳ ತುಳು ಭಾಷೆಗಳು ಕಲೆತುಹೋಯಿತು - ಮತ್ತು ಆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳೂ ದುರ್ಲಭವಾಗಿಹೋಯಿತು - ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕನ್ನಡವಿಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತು ಮೈಸೂರು ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಭುಗಳು ದಾತನವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದರಿಂದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸೇರಿದ್ದರು - ಆ ಪ್ರಭುಗಳು ಹಣಗಳ ಕೊಟ್ಟು ಬಹಳ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮಾಡಿಸ್ತರು - ಅದು ವಿದ್ವತ್ಪುರವಾದ ರಾಜ್ಯವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯದೇಶವಾದ್ದರಿಂದಲೂ - ಆ ರಾಜ್ಯದ ಕನ್ನಡವೇ - ಅಚ್ಚಗನ್ನಡವು - ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದೇ ಹೊಸಗನ್ನಡವು - ಹಳೆಗನ್ನಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ಈ ಹೊಸಗನ್ನಡ

ನುಡಿಗನ್ನಡಿಯೆಂಬ ವ್ಯಾಕರಣವು - ಹೊಸಗನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿಯೆಂದರೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯೆಂದರ್ಥವು - ಹ್ಯಾಂಗೆ ಮುಖದ ಸ್ವರೂಪವು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಹಾಂಗೆ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನೋದಿದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತು - ಕೆಲವು ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು ಪದಗಳು ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಮುಂತಾದವು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಪದಗಳಿಂದ ಸಹಾ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದ್ದರಿಂದ ಈ ವ್ಯಾಕರಣವು - ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಕೂಡಾ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಸ್ತವಾದ ಭಾಷೆಗಳೂ ಅನಾದಿಯಾದ ಲೋಕವ್ಯವಹಾರ ಸಿದ್ಧವೇ ಹೊರ್ತು ಅವುಗಳು ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲವು - ಆದರೆ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಪದಗಳಿಗೆ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ವಿಧಿಯಿರುವದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ತೋರುವದಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ - ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ ಸೂರ್ಯಗತಿಗೆ - ಗಡಿಯಾರದ ಮುಳ್ಳು ನಡಿಯುವದು ಸೂಚಕವೋ - ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ - ಮನುಷ್ಯರ ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಶುಭಾಶುಭ ಫಲಗಳಿಗೆ ಸೂಚಕವಾದ ಜನನಕಾಲದ ನವಗ್ರಹಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೊಳಿದು - ಸೂರ್ಯನಿಂಥಾ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಶನಿ ಇಂಥಾ ಫಲವ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯೆಂದು ಜ್ಯೋತಿಷ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವದೆಯೋ - ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ ವನವೃಕ್ಷಗಳ ನರಿಯದ ನಾಗರಿಕನಿಗೆ ಅವುಗಳ ಬರೆದು ತೋರಿಸುವ - ಕೆಲವು ಗೀಟುಗಳ ಬರೆದರೆ ಇಂಥಾ ವೃಕ್ಷವು - ಕೆಲವ ರೇಗದರೆ ಇಂಥಾ ವೃಕ್ಷವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ - ಆ ಮೇರೆಗೆ - ವ್ಯಾಕರಣವು ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಪದಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಯಾದ ಶಿಷ್ಟಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಿಗನಾದಿಸಿದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳುವ ಮಾರ್ಗವಾದ್ದರಿಂದ - ಈ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರವು - ಅಂಥಾ ವ್ಯವಹಾರವಾದ್ದರಿಂದ - ವ್ಯಾಕರಣದ ಶಬ್ದಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ನೆನೆಯಕೂಡದು - ಆದ್ದರಿಂದಲೇ - ಪ್ರಯೋಗಶರಣರು ವೈಯಾಕರಣರೆಂಬ ಶಿಷ್ಟವ್ಯವಹಾರವುಂಟಾಗದೆ.

ಇದು ಹೊರ್ತು ಒಂದು ಶಬ್ದವು ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಚನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ - ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಭೀಷ್ಟ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆಯೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುವದ್ದರಿಂದ - ಹಾಂಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದು ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನೋದದವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣವೋದಬೇಕು - ಕೆಲವರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಫಲಪ್ರದತ್ವವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೇ ಹೊರ್ತು - ಅದಕ್ಕಪಭ್ರಂಶವಾದ ದೇಶ

ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಕೂಡದೆಂತಲೂ - ಅಪಭ್ರಂಶವನ್ನುಚ್ಚರಿಸಲೇಕೂಡದೆಂದು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯೆಂತಲೂ - ಅಂಥಾಶಬ್ದಗಳ ಕವಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಸಹಬಾರದೆಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಅದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ - ಏಕೆಂದರೆ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಮೂಲವು ಆರ್ಯಾವರ್ತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಷ್ಟಪರಿಗ್ರಹವು - ಹಾಂಗೆಯೇ ಈಗ ಆಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷೆಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಶಿಷ್ಟಪರಿಗ್ರಹವಾಗಿರುವದ್ದರಿಂದ - ಇವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹಾಂಗೆ ಶ್ಲಾಘ್ಯವೇ ಹೊರ್ತು ಬೇರಲ್ಲ - ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ - ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣಗಳು ಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು - ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಭಾಷೆ ಶಿಷ್ಟಪರಿಗೃಹೀತವೋ ಆ ಭಾಷೆಯು ಪಾಠ್ಯವೆಂತಲೂ - ಅದನ್ನು ಶಿಷ್ಟವ್ಯವಹಾರಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂತಲೂ - ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಹೇಳಿದರೆ ಪುಣ್ಯವುಂಟೆಂತಲೂ - ಶಾಸ್ತ್ರತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗುವದ್ದರಿಂದ - ಈ ದೇಶಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆ ಮೇರೆಗೆ ತಿಳಿದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತು ಯಾವ ಭಾಷೆಯಾದರೇನು - ದೇವರ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದರೇನೇ ಅದು ಪಾಠ್ಯವೆಂತಲೂ - ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಸಹಾ ಅಪಾಠ್ಯವೆಂತಲೂ - ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ - ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಹೇಳಕೂಡದೆಂಬುವದು ಯೆಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ - ಮತ್ತು ಪಾಮರರಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕೆಂತಲೂ - ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಹೇಳಕೂಡದೆಂತಲೂ - ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾದರೆ - ಅದುಬಾರದವರು ಮೂಗರ ಹಾಂಗೆ ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮಾಡಬೇಕಾದೀತು.

ಅಪಭ್ರಂಶವನ್ನುಚ್ಚರಿಸಬಾರದೆಂಬುವದಕ್ಕೂ - ಅಪಶಬ್ದಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಾನಕ್ಕೂ - ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ - ಶಿಷ್ಟವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲೂ - ತದನುಸಾರಿಯಾದ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲೂ - ಇಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಾಪಭ್ರಂಶಗಳೂ - ಶಿಷ್ಟವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ - ಆಯಾ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಿಗೂ ವಿರೋಧವಾದ ದೇಶಭಾಷಾಪಭ್ರಂಶಗಳೂ - ವಿಮತಸ್ಥರ ಭಾಷೆಗಳೂ - ಉಚ್ಚರಿಸಬಾರದೆಂಬುವದಕ್ಕೂ - ಕೇಳಬಾರದೆಂಬುವದಕ್ಕೂ - ವಿಷಯವು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಷ್ಟಪರಿಗೃಹೀತವಾದ ದೇಶಭಾಷೆಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವೂ - ಉಚ್ಚರಿಸಲಿಕ್ಕೂ - ಕೇಳಲಿಕ್ಕೂ - ಯೋಗ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಹಾ ಶಿಷ್ಟಪ್ರಯೋಗವನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ ಸುಶಬ್ದಾಪಶಬ್ದವಿಭಾಗವ ಮಾಡಿ ಅಪಶಬ್ದವ ಬಿಟ್ಟು - ಸುಶಬ್ದವನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರಯೋಗವ ಮಾಡಿದರೆ - ಇಹದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಭಾಷಾಪರಿಜ್ಞಾನವೂ - ತತ್ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಖ್ಯಾತಿಲಾಭ ಪೂಜೆಗ

ಳು - ಪರದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಫಲವು - ದೊರಕುವದಾದ್ದರಿಂದ ಶಿಷ್ಟಪರಿಗ್ರಹೀತವಾದ ಸಕಲಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ - ಸುಶಬ್ದಾಪಶಬ್ದವಿಭಾಗವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕುಪಯೋಗವಾದಾಯಾ ಭಾಷಾವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವದು ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ನಾನು ನೆನೆದು - ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಈಗಿನ ಹಿರಿಯವರು ಮಾತನಾಡುವ ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೊಸಗನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿಯೆಂಬ ವ್ಯಾಕರಣವ ಮಾಡಿದೆನು - ಇದನ್ನು ಕಲಿತವರಿಗೂ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕ ಫಲವನ್ನು ದೇವರು ದಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ದೇವರನ್ನು ಸದಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಯಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು - ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸದರದಾಲತು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಕೀಲಾಗಿಯೂ - ಪಂಡಿತೋದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತಾಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದವನಾಗಿಯೂ - ಇರುವಂಥಾ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯನೆಂಬನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು - ಯಾದರೆ - ನಾನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯುದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರುವಾಗ - ಕಾಲೇಜುಬೋರ್ಡಿನ ಸೆಕ್ರೆಟೇರಿಯಾಗಿದ್ದ - ಕೇಪ್ಬೆಲ್ - ಹಾರ್ಕನಸು ದೊರೆಯವರು ಇಂಗ್ಲೀಷೂ - ಸಂಸ್ಕೃತವೂ - ತಿಳಿಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಂಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರರೂಪವಾಗೊಂದು ವ್ಯಾಕರಣವ ಮಾಡ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದೆನು - ಅವರು ತ್ವರೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದದ್ದರಿಂದಲೂ - ಅದು ಮೊದಲು - ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ದೊರೆಗಳು ಯಾರೂ ಶಿಕ್ಕದ್ದರಿಂದಲೂ - ಇದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದದೇಯಿತ್ತು:

ಈಗ - ಸೀವಿಲುದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾದ - ಮಹಾರಾಜಶ್ರೀ - ಜಾರ್ಜ - ವಾಕರು ದೊರೆಯವರು ಸಂಸ್ಕೃತ - ಕರ್ಣಾಟಕ - ದ್ರಾವಿಡ - ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಮೊದಲಾದಯೀ ದೇಶಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಅತಿಶ್ರಮಪಟ್ಟವರಾಗಿಯೂ - ಪರೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವದೇಹಾಯಾದಿಂದಲೂ - ಅರ್ಥವ್ಯಯದಿಂದಲೂ . ಅನೇಕೋಪಯುಕ್ತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡಿಸಿಯೂ - ಮತ್ತು ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವರಾಗಿಯೂ - ಇರುವದ್ದರಿಂದ - ಅವರು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗೋದಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿಗಿರುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನೋಡಿ ಇದನ್ನು ಪರೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ನನಗೆ ದ್ರವ್ಯವ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದಲೂ - ಕಡಮೇ ಭಾಷೆಗಳ ಹಾಂಗೆ ಅಭಿಮಾನಿ ದುರ್ಲಭವಾದ್ದರಿಂದಲೂ - ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು

ಅವರ ಹೆಸರಿಗೆ ಅಂಕಿತವ ಕಟ್ಟಿ - ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಹ ಅವರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟೆನು.

ಸಮಸ್ತರಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಪಂಡಿತರನ್ನು ನಾನು ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇನೆಂದರೆ - ನಾನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಗಳೆಂಬ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು - ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು - ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಕೃತ ದ್ರಮಿಡಾಂಧ್ರ ಭಾಷಾ ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು - ಇನ್ನು ವ್ಯಾಕರಣವಿಲ್ಲದ ಮಲಯಾಳ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅತಿಜಾಗ್ರತೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವ ಮಾಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೂ - ಇದು ಹೊಸ ಕೃತಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ - ಅಜ್ಞಾನಾನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನ ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನಗಳು ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರ ಸಾಧಾರಣವಾದ್ದರಿಂದಲೂ - ನಾನು ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ - ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪುನರುಕ್ತಿ ದುರುಕ್ತ್ಯನುಕ್ತಿಗಳೂ - ಅಕ್ಷರ ತಪ್ಪುಗಳೂ ಅಪಶಬ್ದಗಳೂ ಇದ್ದಾವು.

ಸ್ವಯೋಗಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತವಾದ ಸಮಸ್ತ ಪದ ಪದಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಪಾಣಿನಿಯೆಂಬ ಋಷಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಾಕರಣಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರುಕ್ತಿ ದುರುಕ್ತ್ಯನುಕ್ತಿಗಳು ಸಂಭವಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಂಥಾ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಕಾತ್ಯಾಯನನೆಂಬ ಋಷಿಯು - ವಾರ್ತಿಕವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವ ಮಾಡಿದರು - ಅದರಲ್ಲಿಯೂ - ಊಂಮ್ಯೇತಿಗೈ ಪುನರುಕ್ತಿ ದುರುಕ್ತ್ಯನುಕ್ತಿಗಳು ಸಂಭವಿಸೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಾಂಶವಾದ ಪತಂಜಲಿಯು - ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಮಹಾಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹರ್ಷಿಪ್ರಣೀತವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮೇರೆಗಿರುವಾಗ ಅಲ್ಪಜ್ಞನಾಗಿಯೂ - ಪ್ರಾಕೃತಮನುಷ್ಯನಾಗಿಯೂ - ಇರುವ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ - ಅಂಥಾ ದೋಷಗಳು ಬಾರದೆ ಇರುವದೆ - ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನನಗಿಂತಲೂ ಅಲ್ಪಜ್ಞರಾದವರು ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದಲೂ - ಸ್ವಪಾಂಡಿತ್ಯಪ್ರಕಾಶನಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ - ದೂಷಿಸಿದರೆ - ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಹೆದರುವದಿಲ್ಲ - ಅಭಿಜ್ಞರಾಗಿಯೂ - ವಿವೇಕಿಗಳಾಗಿಯೂ - ಇರುವವರು ಗುಣವನ್ನು ಪ್ರಕಟನೇ ಮಾಡಿ ದೋಷವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕದೆ - ಇರುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಗ್ರಂಥವ ಮಾಡಿದೆನು - ಮತ್ತು ಈ ಗ್ರಂಥವು ಅರ್ಥಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಥವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲ - ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ನನಗೆ ದೇವರು ಬುದ್ಧಿಯ ಕೊಟ್ಟ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ - ಇದರಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಭ್ರಮ ಪ್ರಮಾದ ವಿಪ್ರಲಿಪ್ಸಾ ಕರಣಾ

ಪಾಟವಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿರುವ ಪುನರುಕ್ತಿದುರುಕ್ತ್ಯಸ್ಪಷ್ಟಿಕಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಗುಣಗ್ರಹಣವ ಮಾಡಿಸ್ವಬಾಲಕ ಶುಕಶಾರಿಕಾದಿವಾಕ್ಯಗಳ ಹಾಂಗಾದರೂ - ನಿನೆದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ದಯೆಯಿಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದೊಂದಿಗೆ - ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೊಸಗನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿಯ ಸೂಚಿ:

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವಾಗ ಬರುವ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ ಕೆಲವು ಸಾಧಾರಣ ವಿಧಿಗಳಿಗಾಗದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ವಿಧಿಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಸ್ಥಳ.

	ಪಕ್ಷ	ಪ್ರಶ್ನೆ.
ದಿಸ ..	೨೫	೪೮
ದೆರು	೨೩	೪೦
ದೇ	೨೨	೫೩
ದೂಡು ..	೨೭	೩೬
ದೊ	೨೨	೫೩
ನಗ	೨೧	೩೪
ನಡು ..	೨೭	೩೬
ನಿಲ್ಲು ..	೨೪	೪೨
ನುಸಿ	ಮೇ	೪೪
ನೂಲು	೨೩	೪೧
ನೇಯು	೨೨	೫೭
ನ್ಯೇಲು	೨೩	೪೧
ನೊ	೨೬	೫೧
ನೊಸು ..	೨೩	೪೧
ಪಡವಿಡು	೨೭	೩೬
ಪಡು	ಮೇ	ಮೇ
ಪಾಡಪಡು	ಮೇ	ಮೇ
ಬಯು } ಬಯ್ಯು }	೬೬	೫೭
ಬರು ..	೨೫	೪೯
ಬಲು	೨೪	೪೭
ಬಲ್ಲ ..	೨೨	೫೪
ಬಸಿ	೨೪	೪೪
ಬರುದು	೨೮	೫೫
ಬಾ	೨೬	೫೧
ಬಾರದು	೬೮	೫೫
ಬಾಳಿದು	೨೭	೩೬
ಬಿಗ	೨೧	೩೪
ಬಿಡು	೨೭	೩೬
ಬಿರಿ	೨೪	೪೪
ಬಿಸಾಡು	೨೭	೩೨
ಬಿಸುಡು	೨೭	೩೨
ಬೀ	೨೬	೫೧
ಬೀಳು ..	೨೩	೩೯
ಬೆವರು ..	೨೪	೪೭
ಬೆಸೆ	೨೪	೪೪
ಬೇ	೨೬	೫೧
ಬೇಕು	೨೮	೫೫
ಬೇಡ ..	೨೮	೫೫
ಬೇರ್ಪಡು	೨೭	೪೬
ಬೇಸರು ..	೨೩	೪೦
ಮಡಲು	೨೪	೪೭
ಮಡು ..	೨೭	೩೬
ಮಶಿ	೨೪	೪೩
ಮತಿ	೨೪	೪೩
ಮಸೆ	೨೪	೪೪
ಮಾ ..	೨೨	೫೩
ಮಿಗು	೨೧	೩೪
ಮಿದಿ	೨೩	೪೦
ಮಿಳಿರು ..	೨೩	೪೭
ಮೀ	೨೬	೫೧
ಮುನಿ	೨೪	೪೪
ಮೂಗ } ವಡು .. }	೨೭	೩೬
ಮುಂಬಡು	೨೭	೩೬
ಮೆಲ್ಲು ..	೨೩	೩೯
ಮೇ	೨೨	೫೩
ಮೊಳೆ	೨೪	೪೩
ಸಲ್ಲು	೨೪	೪೬
ಸಾ	೨೬	೫೧
ಸಾಕು	೨೯	೫೬
ಸಾಲದು	೨೯	೫೬
ಸಾಲು	೨೩	೪೧
ಸೀಸ	ಮೇ	ಮೇ
ಸುಡು ..	೨೭	೩೯
ಸುಯು	೬೬	೫೭
ಸೋಲು	೨೩	೪೧
ಹದಿ	೨೪	೪೫
ಹಸಿ	೨೪	೪೪
ಹಿಸಿ	ಮೇ	ಮೇ
ಹುಸಿ	ಮೇ	ಮೇ
ಹೆರು	೨೩	೪೦
ಹೇಲು	ಮೇ	೪೧
ಹಾಗು ..	೨೧	೩೪
ಹಾದಿ ..	೫೪	೪೫
ಹಾಯು } ಹಾಯ್ಯು }	೨೬	೫೭
ಹಾರಡು	೨೭	೩೨
ಹಾರು ..	೨೩	೪೦
ಹಾಸೆ ..	೨೪	೪೪
ಹೊಗು	೨೭	೩೫
ಕೊಲು ..	೨೩	೪೧
ಕೂಡು	೨೯	೫೬

ಸಂಕೇತವಿವರಣವು.

ಪುಏ - ಪುಲ್ಲಿಂಗೈಕವಚನವು.

ಸ್ತ್ರೀಏ - ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗೈಕವಚನವು.

ದ್ವಿಬ - ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಪುಲ್ಲಿಂಗಸೇರಿದಕ್ಕಾಗುಬಹುವಚನವು.

ನಏ - ನಪುಂಸಕಲಿಂಗೈಕವಚನವು.

ನಬ - ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಬಹುವಚನವು.

ತಪ್ಪುತಿದ್ದುವದು.

ಶಬ್ದಪ್ರಕರಣದ-೪೭-ನೇಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಹೇಳಿದವಿಧವನ್ನುತಿದ್ದಿಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ-ಕೃತ್ಪ್ರಕರಣದ-೫-೬-ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಬೇರೆಕ್ರಮವುಹೇಳಿದೆ.

೨೦೮-ನೇಪಙ್ಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ-೮೧-ನೇಪ್ರಶ್ನೆಗೆ-ಕ್ಷೇಪಕ್ಷಿಪ್ರಯುತ್ತರವು.

ಶ್ರೀ

ಹೊಸಗಂನಡನುಡಿಗಂನಡಿ.

ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣಂ.

ಪ್ರಶ್ನೆ. — **ಉತ್ತರವು.**

೧-ಕನ್ನಡಮಾತೆಷ್ಟು ವಿಧವಾಗಿರುವದು. — ಹೊಸಗನ್ನಡವೆಂತಲೂ-ಹಳಗನ್ನಡವೆಂತಲೂ-ಎರಡುವಿಧವಾಗಿರುವದು.

೨-ಹೊಸಗನ್ನಡವು ಯಾವದು. — ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶದಲ್ಲೀಗಿನ ಹಿರಿಯವರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತು.

೩-ಹಳಗನ್ನಡವು ಯಾವದು. — ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಾತು.

೪-ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಮುಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಮಾತು ಯಾವದು. — ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಮಾತಿಗೆ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಯದೇ ಗ್ರಂಥದ ಮಾತಿಗೆ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಡಿವಡಿಕೆಯ ಮಾತಾದ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಲಕ್ಷಣವೇ ಮುಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೫-ಈ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ವ್ಯಾಕರಣವೆಷ್ಟು ಪ್ರಕರಣವು. — ಹತ್ತು ಪ್ರಕರಣವು.

೬-ಅವುಗಳ ಹೆಸರೇನು. — ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣ-೧-ಸಂಧಿಪ್ರಕರಣ-೨-ಶಬ್ದಪ್ರಕರಣ-೩-ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣ-೪-ಕೃತ್ಪ್ರಕರಣ-೫-ತದ್ಧಿತಪ್ರಕರಣ-೬-ತತ್ಸಮಪ್ರಕರಣ-೭-ತದ್ಭವಪ್ರಕರಣ-೮-ಸಮಾಸಪ್ರಕರಣ-೯-ಪ್ರಯೋಗಪ್ರಕರಣ-೧೦-ಯಾಮೇರಿಗೆ ಹತ್ತು ಪ್ರಕರಣಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೭-ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣದಲ್ಲೇನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.	ವರ್ಣಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳೂ-ಅವುಗಳ ಭೇದಗಳೂ-ಮತ್ತೂ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೂ ಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಸಂಜ್ಞೆಗಳೂ-ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
೮-ವರ್ಣವೆಂದರೇನು.	ಅರ್ಥಾಭಿವ್ಯಂಜಕ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಮವಾಯಿಕಾರಣವಾದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಶಬ್ದಗಳು.
೯-ವರ್ಣಗಳೆಷ್ಟು.	ಅವುಗಳೈವತ್ತಾರು.
೧೦-ಅವುಗಳು ಯಾವವು.	ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ ಌ ೡ ಎ ಏ ಐ ಒ ಓ ಔ ಅಂ ಅಃ ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ-ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ-ಟ ಠ ಡ ಢ ಣ-ತ ಥ ದ ಧ ನ-ಪ ಫ ಬ ಭ ಮ-ಯ ರ ಲ ವ ಶ ಷ ಸ ಹ ಳ ಱ ೞ-ಎಂದೈವತ್ತಾರು ವರ್ಣಗಳು.
೧೧-ಈ ವರ್ಣಗಳೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ಸ್ವರಗಳೆಂತಲೂ-ವ್ಯಂಜನಗಳೆಂತಲೂ-ಎರಡು ವಿಧವು.
೧೨-ಸ್ವರಗಳು ಯಾವವು.	ಅಕಾರ ಹಿಡಿದು ಔಕಾರದವರಿಗ್ಯಾ ಹದಿನಾರು ಸ್ವರಗಳು.
೧೩-ವ್ಯಂಜನಗಳು ಯಾವವು.	ಕಕಾರ ಮೊದಲು ೞದವರಿಗ್ಯಾ ಮೂವತ್ತಾರು ವ್ಯಂಜನಗಳು.
೧೪-ಕಡಮೆ ವರ್ಣಗಳು ಯಾವವರಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ.	ಕಡಮೆ ನಾಲ್ಕೂ ಸ್ವರದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಂಜನದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
೧೫-ಇವುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೇನು ಹೆಸರುಂಟೋ.	ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಅಚ್ಚೆಂತಲೂ-ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಹಲ್ಲೆಂತಲೂ-ಕಡಮೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೂ ಅಯೋಗವಾಹವೆಂತಲೂ-ಹೆಸರುಂಟು.
೧೬-ಸ್ವರಗಳೆಷ್ಟು ವಿಧವಾಗಿರುವವು.	ಹ್ರಸ್ವವೆಂತಲೂ-ದೀರ್ಘವೆಂತಲೂ-ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿರುವವು.
೧೭-ಹ್ರಸ್ವಗಳೆಷ್ಟು.	ಅ ಇ ಉ ಋ ಌ ಎ ಒ-ಇವು ಏಳೂ ಹ್ರಸ್ವಗಳು.
೧೮-ದೀರ್ಘಗಳೆಷ್ಟು.	ಆ ಈ-ಊ ೠ ೡ ಏ ಐ ಓ ಔ ಇವು ಒಂಬತ್ತೂ ದೀರ್ಘಗಳು.
೧೯-ವ್ಯಂಜನಗಳೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ವರ್ಗ್ಯಗಳೆಂತಲೂ-ಅವರ್ಗ್ಯಗಳೆಂತಲೂ-ಎರಡು ವಿಧವು.
೨೦-ವರ್ಗ್ಯಗಳು ಯಾವವು.	ಕಕಾರ ಮೊದಲು ಮಕಾರದವರಿಗ್ಯಾ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಗ್ಯಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆ	ಉತ್ತರವು
೨೧-ಅವರ್ಗೀಯ ಯಗಳು ಯಾವವು.	ಯಕಾರವಿಡಿದು ಱುಳದವರಿಗೂ ಅವರ್ಗೀಯಗಳು ಹನ್ನೊಂದು.
೨೨-ಊ ವರ್ಗಗಳೆಷ್ಟು.	ಕವರ್ಗ-ಚವರ್ಗ-ಟವರ್ಗ-ತವರ್ಗ-ಪವರ್ಗ-ಯೀಂಗೈದು ವಿಧವು.
೨೩-ಒಂದೊಂದು ವರ್ಗಕೆಷ್ಟಕ್ಷರವು.	ಒಂದೊಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೈದೈದಕ್ಷರ-ಕಖಗಘಙ-ಇದು ಕವರ್ಗವು-ಚಛಜಝಞ-ಇದು ಚವರ್ಗವು-ಟಠಡಢಣ-ಇದು ಟವರ್ಗವು-ತಥದಧನ-ಇದು ತವರ್ಗವು-ಪಫಬಭಮ-ಇದು ಪವರ್ಗವು.
೨೪-ಅವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ಯರಲವ-ಇವುಗಳಂತಸ್ಥೆಗಳು-ಶಷಸಹಗಳೂಷ್ಮಗಳು-ಳಱಗಳನ್ನು ಅಂತಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಕೆಲವರು ಶೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.
೨೫-ಈ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಭಾಗವುಂಟೋ.	ಈ ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗಪ್ರಥಮ-ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯ-ಶಷಸ-ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಘೋಷಗಳೆಂದು ಹೆಸರು-ಕಡಮೆ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಘೋಷಗಳೆಂದು ಹೆಸರು-ಮತ್ತು ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯ-ವರ್ಗಚತುರ್ಥಗಳಿಗೂ ಊಷ್ಮಗಳಿಗೂ ಮಹಾಪ್ರಾಣವೆಂದು ಹೆಸರು-ಕಡಮೆಗೆ ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣವೆಂದು ಹೆಸರು.
೨೬-ವರ್ಣಗಳೊಳ್ಳೊಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಹೆಸರುಂಟೋ.	ವರ್ಣಗಳೊಳಗೊಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಸವರ್ಣಗಳೆಂಬ ಹೆಸರುಂಟು.
೨೭-ಯಾವಯಾವದಕ್ಕೆ ಯಾವಯಾವದು ಸವರ್ಣವು.	ಅಆ-ಇಈ-ಉಊ-ಋೠ-ಌೡ-ಎಏ-ಒಓ-ಇವುಗಳೊಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಸವರ್ಣಗಳು-ವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವರ್ಗದ ಐದಕ್ಷರಗಳೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಸವರ್ಣಗಳು.
೨೮-ಸವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಹೆಸರೇನು.	ಅಇಉಋಌಏಓ-ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ವರ್ಗಪದವ ಶೇರಿಸಿದರೂ ಕಚಟತಪ-ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ವರ್ಗಪದವ ಶೇರಿಸಿದರೂ ಅವು ಸವರ್ಣಕ್ಕೂ ಅವುಗಳಿಗೂ ಹೆಸರು.
೨೯-ಅಯೋಗವಾಹಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇನು ಅವುಗಳ ಹೆಸರೇನು.	ಅಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಕಾರದ ಮೇಲಿರುವದಕ್ಕೆ ಅನುಸ್ವಾರವೆಂತಲೂ-ಬಿಂದುವೆಂತಲೂ-ಸೊನ್ನೆಯೆಂತಲೂ-ಹೆಸರು-ಹಾಂಗೆ-ಅಃ ಎಂಬಾಗ ಅಕಾರದ ಮೇಲಿರುವದಕ್ಕೆ ವಿಸರ್ಗವೆಂತಲೂ-ವಿಸರ್ಜನೀಯವೆಂತಲೂ-ಹೆಸರು-ೱಪ ಎಂಬಲ್ಲಿ-ಕಕಾರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುವದಕ್ಕೆ

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
	ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯವೆಂತಲೂ-ಪಕಾರದಿಂದೆಯಿರುವದಕ್ಕೆ ಉಪಧ್ಮಾನೀಯವೆಂತಲೂ ಹೆಸರು.
೩೦-ಇದು ಮೊದಲಾದವಕ್ಕೆ ಅನುಸ್ವಾರ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರಾದಕೆ ಅಕಾರ ಮೊದಲಾದವು ಯಾತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.	ಅನುಸ್ವಾರ ವಿಸರ್ಗಗಳನ್ನಚ್ಚಿಲ್ಲದೆ ಉಚ್ಚರಿಸಕೂಡದಾದ್ದರಿಂದಲೂ-ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯೋಪಧ್ಮಾನೀಯಗಳನ್ನು ಅದಿಲ್ಲದೆ ಉಚ್ಚರಿಸಕೂಡದಾದ್ದರಿಂದಲೂ-ಅಕಾರ ಮೊದಲಾದವು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
೩೧-ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸುಖೋಚ್ಚರಿಸಲ್ಕಾಗಿ ವರ್ಣಗಳ ಸೇರಿಸಿದ್ದುಂಟೆಯೋ-	ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಂಜನಗಳ ಮೇಲೂ ಅಕಾರ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ - ಅಕಾರ ಸೇರದ ವರ್ಣಕ್ಕೆ-ಕ್ಷ್ ಮೊದಲಾದವರ ಹಾಂಗೆ ಬರೆವದುಂಟು.
೩೨-ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಣಗಳೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತವೆಯೋ.	ಕೆಲವು ವರ್ಣಗಳು ತತ್ಸಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಬರುತ್ತದೆ-ಕೆಲವು ವರ್ಣಗಳು ತತ್ಸಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುವದಿಲ್ಲ.
೩೩-ತತ್ಸಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರತಕ್ಕ ವರ್ಣಗಳು ಯಾವವು.	ಋ ೠ ಌ ೡ ಶ ಷ ವಿಸರ್ಗ-ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯೋಪಧ್ಮಾನೀಯಗಳು.
೩೪-ಈ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಹೆಸರೇನು.	ಇವುಗಳಿಗೆ ಕ್ಲೀಬವರ್ಣಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.
೩೫-ಈಗ ಕ್ಲೀಬದಲ್ಲಿ ಯಾವದಕ್ಕಾದರೂ ಪ್ರಯೋಗವುಂಟೋ.	ಇವರ್ಣ ಏವರ್ಣಗಳ ಪರವಾದಲ್ಲಿ ಸಕಾರ-ಶಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.
೩೬-ತತ್ಸಮದಲ್ಲಿ ಬಾರದ ವರ್ಣಗಳು ಯಾವವು-	ಎ ಒ ಱ ೞ - ಇವು ನಾಲ್ಕು ತತ್ಸಮದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ವರ್ಣಗಳು.
೩೭-ಇವುಗಳಿಗೇನು ಹೆಸರು.	ದೇಶ್ಯವರ್ಣಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.
೩೮-ಕ್ಲೀಬ ದೇಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ವರ್ಣಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆಯೋ.	ಕ್ಲೀಬದಲ್ಲಿ -ಜಿಹ್ವಾಮೂಲಿಯೋಪಧ್ಮಾನೀಯಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ವಿಸರ್ಗ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ-ಉಚ್ಚಾರಣದಲ್ಲಿ ಋವರ್ಣಗಳೇ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ-ದೇಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ -ಱಕಾರ ೞಗಳಿಗೆ ರೇಫ ಳ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ-ಉಚ್ಚರಿಸಲೂ ಪಡುತ್ತದೆ.
೩೯-ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೂ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ಯಾವವು.	ಶಬ್ದ-ಪ್ರಕೃತಿ-ಪ್ರತ್ಯಯ-ಪದ-ವಾಕ್ಯ-ಸಮಾಸ-ಆಗಮ-ಆದೇಶ-ಲೋಪ-ಸ್ಥಾನಿ-ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ-ಧು-ಉಪಧೆ-ಅಕ್ಷರ-ತ್ರಿಕ-ಇವು ಮೊದಲಾದವು.
೪೦-ಶಬ್ದವೆಂದರೇನು.	ಅನೇಕ ವರ್ಣಗಳ ಗುಂಪು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೪೧. ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದರೇನು.	ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾತರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಪ್ರಕೃತಿಯು.
೪೨. ಪ್ರಕೃತಿಯೆಷ್ಟುವಿಧವು.	ಲಿಂಗವೆಂತಲೂ - ಧಾತುವೆಂತಲೂ - ಎರಡುವಿಧವು.
೪೩. ಲಿಂಗವೆಂದರೇನು.	ಸುಪ್ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೂ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಾದದ್ದು ಲಿಂಗವು - ಈ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕವೆಂದು ಹೆಸರು.
೪೪. ಧಾತುವೆಂದರೇನು.	ತಿಙ್ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೂ ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಾದದ್ದು ಧಾತುವು.
೪೫. ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದರೇನು.	ವಿಭಕ್ತಿಮೊದಲಾದದ್ದು.
೪೬. ಆ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಷ್ಟುವಿಧವು.	ವಿಭಕ್ತಿ - ಕೃತ್ತು - ತದ್ಧಿತ - ಸಮಾಸಾಂತ - ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಂದೈದುವಿಧವು.
೪೭. ವಿಭಕ್ತಿಯೆಷ್ಟುವಿಧವು.	ಸುಪ್ಪೆಂತಲೂ - ತಿಙ್ಙೆಂತಲೂ - ಎರಡುವಿಧವು.
೪೮. ಪದವೆಂದರೇನು.	ವಿಭಕ್ತ್ಯಂತವಾದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪದವೆಂದು ಹೆಸರು.
೪೯. ಪದವೆಷ್ಟುವಿಧವು.	ನಾಮಪದ - ಕ್ರಿಯಾಪದ - ಅವ್ಯಯಪದ - ಎಂದು ಮೂರುವಿಧವು.
೫೦. ಅವು ಯಾವವು.	ಸುಬಂತಪದವು ನಾಮಪದವು - ತಿಙಂತಪದವು ಕ್ರಿಯಾಪದವು - ಎಲ್ಲಾವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲಾಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ವಚನಗಳೆಲ್ಲವರಲ್ಲಿಯೂ - ಏಕರೂಪವಾಗಿ ಸುಪ್ಪ್ರತ್ಯಯಲೋಪವಿರುವ ಸುಬಂತಪದವು - ಅವ್ಯಯಪದವು.
೫೧. ಅವ್ಯಯವೆಷ್ಟುವಿಧವು.	ಶುದ್ಧಾವ್ಯಯವೆಂತಲೂ - ನಿಪಾತಾವ್ಯಯವೆಂತಲೂ - ಎರಡುವಿಧವು - ಇದರ ವಿವರವು ಶಬ್ದಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
೫೨. ವಾಕ್ಯವೆಂದರೇನು.	ಒಂದೇ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲನ್ವಯಿಸತಕ್ಕ ಪದಗಳ ಸಮೂಹವು - ಕೆಲವರು ತಿಙಂತ ಸುಬಂತ ಪದಗಳ ಸಮೂಹವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
೫೩. ಸಮಾಸವೆಂದರೇನು.	ಎರಡು ಪದಗಳೊಂದಾಗಿ ಸೇರಿ ಒಂದು ಪದವಾಗಿರುವದು.

೩. ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೨೪-ಪದ್ಯವೆಂದರೇನು.	ಪಾದ-ಗಣ-ಯತಿ-ಮಾತ್ರೆ-ಪ್ರಾಸ-ಮುಂತಾದ ನಿಯಮವುಳ್ಳದು-ಪದ್ಯವು.
೨೫-ಗದ್ಯವೆಂದರೇನು.	ಈ ನಿಯಮವೊಂದೂ ಇಲ್ಲದ್ದು.
೨೬-ಆದೇಶವೆಂದರೇನು.	ಒಂದು ವರ್ಣವನ್ನಾಗಲಿ-ಶಬ್ದವನ್ನಾಗಲಿ-ಕೆಡಿಸಿ-ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಣವಾಗಲಿ ಶಬ್ದವಾಗಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಆದೇಶವು.
೨೭-ಲೋಪವೆಂದರೇನು.	ಇರಬೇಕಾದ ವರ್ಣವಾಗಲಿ ಶಬ್ದವಾಗಲಿ ಕಾಣಬರದೆ ಇರುವಿಕೆ.
೨೮-ಆಗಮವೆಂದರೇನು.	ಒಂದು ವರ್ಣವನ್ನಾಗಲಿ ಶಬ್ದವನ್ನಾಗಲಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವದು.
೨೯-ಸ್ಥಾನಿಯೆಂದರೇನು.	ಆದೇಶವು ಯಾವದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಸ್ಥಾನಿ.
೩೦-ಅಕ್ಷರವೆಂದರೇನು.	ಬರೀ ಸ್ವರವಾಗಲಿ ವ್ಯಂಜನದೊಂದಿಗೆ ಇಂದಾಗಲಿ ಮುಂದಾಗಲಿ ಸೇರಿದ ಸ್ವರವಾಗಲಿ ಅಕ್ಷರವು.
೩೧-ಅಕ್ಷರವೆಷ್ಟುವಿಧವು.	ಗುರುವೆಂತಲೂ-ಲಘುವೆಂತಲೂ-ಎರಡುವಿಧವು-
೩೨-ಗುರುವು ಯಾವದು.	ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಗುರುವೆಂದು ಹೆಸರು-
೩೩-ಮತ್ತಾಗುರುಸಂಜ್ಞೆ ಯಾವದಕ್ಕಾದರೂ ಉಂಟೋ.	ಸಂಯುಕ್ತಪರವಾದ ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕೂ-ವಿಸರ್ಗಾನುಸ್ವಾರಪರವಾದ ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕೂ-ಸ್ವರಪರವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಂಜನಪರವಾದ ಹ್ರಸ್ವಕ್ಕೂ-ಗುರುವೆಂದು ಹೆಸರು.
೩೪-ಲಘುವು ಯಾವದು.	ಕೇವಲ ಹ್ರಸ್ವವು ಲಘುವು.
೩೫-ಸಂಯುಕ್ತವೆಂದರೇನು.	ನಡುವೆ ಸ್ವರವಿಲ್ಲದೆ ಸೇರಿರುವ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಸಂಯುಕ್ತವೆಂದು ಹೆಸರು ಅದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಕ್ಷರವೆಂದೂ ಹೆಸರು.
೩೬-ಉಪಧೆಯೆಂದರೇನು.	ಕಡೆಯ ವರ್ಣದ ಹಿಂದಣ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೆಸರು-ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾಂತ್ಯವೆಂದೂ ಹೆಸರು.
೩೭-ಟುವೆಂದರೇನು.	ಕಡೇ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೂ-ಅದರ ಮೇಗಣ ಸ್ವರಕ್ಕೂ-ಹೆಸರು.
೩೮-ತ್ರಿಕವೆಂದರೇನು.	ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೆಸರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೭೯ - ಪ್ಲುತವೆಂದರೇನು.	ದೀರ್ಘವನ್ನೊಂದು ಮಾತ್ರೆಯಷ್ಟಾಗಿಯೆಳೆದು ಹೇಳಿದರೆ ಪ್ಲುತವು - ಹ್ರಸ್ವವನ್ನೆರಡು ಮಾತ್ರೆಯಷ್ಟಾಗಿಯೆಳೆದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಸಹ ಪ್ಲುತವು.
೮೦ - ಮಾತ್ರೆಯೆಂದರೇನು.	ಒಂದು ನೊಡಿಯಷ್ಟು ಕಾಲವು ಮಾತ್ರೆಯು.
೮೧ - ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಣವೆಷ್ಟೆಷ್ಟು ಮಾತ್ರೆ.	ಹ್ರಸ್ವವೊಂದು ಮಾತ್ರೆ - ದೀರ್ಘವೆರಡು ಮಾತ್ರೆ - ಪ್ಲುತವು ಮೂರು ಮಾತ್ರೆ - ವ್ಯಂಜನಗಳೂ - ಮತ್ತು ಅಯೋಗವಾಹಗಳೂ - ಅರೆಯರೆ ಮಾತ್ರೆ.
೮೨ - ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವುಂಟೋ.	ಮಾತ್ರಾವೃತ್ತದಲ್ಲಿ - ಗುರುವೆರಡು ಮಾತ್ರೆ - ಲಘುವೊಂದು ಮಾತ್ರೆ - ಯೆಂದು ಮಾತ್ರೆಗಳ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುವದೇ ಹೊರ್ತು - ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರೆಯ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವದಿಲ್ಲ.
೮೩ - ಪದಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಂತವಾಗಿರುವವು.	ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಪದಗಳಿಲ್ಲ - ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾದ ಪದಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಉಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದ್ದರಿಂದ - ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಶಬ್ದಗಳು ಸ್ವರಾಂತವಾಗಿರುವವು - ಅಯೋಗವಾಹಾಂತವುಗಳಿಲ್ಲವು.
೮೪ - ಪದಾದಿಯಾದ ವರ್ಣಗಳು ಯಾವವು.	ಋ - ಙ ಞ ಣ ಗಳು ಳ ಱ ಗಳನ್ನು ಅಯೋಗವಾಹಗಳನ್ನು ಸಹಾ ಕಳೆದು ಕಡೆಮೆ ವರ್ಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಪದಾದಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.
೮೫ - ಈ ವರ್ಣಗಳು ಹುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಾನಗಳು ಯಾವವು.	ಕಂಠ - ತಾಲು - ಮೂರ್ಧ - ದಂತ - ಓಷ್ಠ - ಜಿಹ್ವಾಮೂಲ - ನಾಸಿಕ - ಮೊದಲಾದವು.
೮೬ - ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಯಾವವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.	ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಅವರ್ಣ - ಕವರ್ಗ - ಹಕಾರ - ವಿಸರ್ಗಗಳು - ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಕಂಠ್ಯಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಕಂಠವೆಂದರೆ ಕತ್ತು.
೮೭ - ತಾಲುವಲ್ಲಿ ಯಾವವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.	ಇವರ್ಣ - ಚವರ್ಗ - ಯಕಾರ - ಶಕಾರಗಳು - ತಾಲುವಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ವರ್ಣಗಳು ತಾಲವ್ಯಗಳು - ತಾಲುವೆಂದರೆ - ಒಳನಾಲಿಗೆ.
೮೮ - ಮೂರ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾವವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.	ಮೂರ್ಧದಲ್ಲಿ ಋವರ್ಣ - ಟವರ್ಗ - ರೇಫ - ಱಕಾರ - ಳ - ಷಕಾರ - ಳಕಾರಗಳು - ಆದ್ದರಿಂದ ಇವು ಮೂರ್ಧನ್ಯಗಳು - ಮೂರ್ಧವೆಂದರೆ ಬಾಯೊಳಗಣ ಗೂಟವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೭೯. ದಂತದಲ್ಲಿ ಯಾವವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.	ದಂತದಲ್ಲಿ ಌವರ್ಣ-ತವರ್ಗ-ಲಕಾರ-ಸಕಾರಗಳು-ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಇವು ದಂತ್ಯಗಳು-ದಂತವೆಂದರೆ ಹಲ್ಲುಗಳು.
೮೦. ಓಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಯಾವವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.	ಓಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಉವರ್ಣ-ಪವರ್ಗ-ಉಪಧ್ಮಾನೀಯಗಳು-ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದಿವು ಓಷ್ಠ್ಯಗಳು-ಓಷ್ಠವೆಂದರೆ ತುಟಿ.
೮೧. ಜಿಹ್ವಾಮೂಲದಲ್ಲಿ ಯಾವದು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.	ಜಿಹ್ವಾಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ೱ-ಕವಿಗೆ ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯವೆಂದು ಹೆಸರು-ಜಿಹ್ವಾಮೂಲವೆಂದರೆ ಅಣ್ಣಾಲಿಗೆ.
೮೨. ನಾಸಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವವು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ.	ನಾಸಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ನಾಸಿಕ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರು-ನಾಸಿಕೆಯೆಂದರೆ ಮೂಗು.
೮೩. ಕಡಮೆ ಸ್ವರಗಳಿಗೇನು ಸ್ಥಾನ.	ಎ ಏ ಐ ಗಳಿಗೆ ಕಂಠತಾಲುಗಳಾದ್ದರಿಂದಿವು ಕಂಠತಾಲವ್ಯಗಳು-ಒ ಓ ಔ ಗಳಿಗೆ ಕಂಠೋಷ್ಠಗಳಾದ್ದರಿಂದಿವು ಕಂಠೋಷ್ಠ್ಯಗಳು.
೮೪. ವಕಾರಕ್ಕೇನು ಸ್ಥಾನವು.	ವಕಾರಕ್ಕೆ ದಂತೋಷ್ಠಸ್ಥಾನವಾದ್ದರಿಂದಿದು ದಂತೋಷ್ಠ್ಯವು.
೮೫. ಇನ್ನು ಹೇಳಿದವುಗಳಲ್ಲಾವದಕ್ಕಾದರೂ ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನವುಂಟೋ.	ವರ್ಗಪಂಚಮಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲದೆ ನಾಸಿಕೆಸಹ ಸ್ಥಾನವು ಆದ್ದರಿಂದಿವುಗಳಿಗನುನಾಸಿಕಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.
೮೬. ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವುಂಟೋ.	ಸ್ವರಗಳೆಲ್ಲಾ ಅನುನಾಸಿಕವೆಂತಲೂ-ಅನನುನಾಸಿಕವೆಂತಲೂ-ಎರಡು ವಿಧವು.
೮೭. ಸ್ವರಗಳು ಸೇರದ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಯೇನು ಹೆಸರು-ಅದರ ಸ್ವರೂಪವೇನು.	ಅಂಥಾ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಾಕ್ಷರವೆಂದು ಹೆಸರು-ಅದರ ಸ್ವರೂಪವು-೩೧-ನೇ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಇಂತು ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರಕರಣ ಮುಗಿಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೧ - ಸಂಧಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.	ಸಂಧಿಕಾರ್ಯವೂ - ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವೂ - ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
೨ - ಸಂಧಿಯೆಂದರೇನು.	ಎರಡು ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಕೂಡಿಸಿ ಹೇಳುವದು.
೩ - ಸಂಧಿಕಾರ್ಯವೆಂದರೇನು.	ಹೀಗೆ ಮಾಡುವ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳು ಸಂಧಿಕಾರ್ಯವು.
೪ - ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವೆಂದರೇನು.	ಸಂಧಿಕಾರ್ಯವಾದ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳ ಮಾಡದೆ ಇರುವಿಕೆ.
೫ - ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಾ ಸಂಧಿ ನಿತ್ಯವೋ.	ಒಂದೇ ಪದದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಸಂಧಿ ನಿತ್ಯವು - ಒಂದೇ ಪದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಾಗಮಾದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಧಿ ನಿತ್ಯವು - ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳಿಗೆ ಸಂಧಿ ನಿತ್ಯವು - ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಬಂದ ಹಾಗೆ ಸಂಧಿ ಮಾಡಿದರೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲವು.
೬ - ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಪರವಾಗಲು ಏನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಪರವಾಗಲು ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

a. in inda
da = ದ
na – ನ

ಉದಾಹರಣೆ.

ಬುಧ - ಅರು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬುಧರು.
ಅಲ್ಲಿಂದ - ಅಲ್ಲಿಗೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ.
ಬೆಟ್ಟದಿಂದ - ಇಳಿದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬೆಟ್ಟದಿಂದಿಳಿದನು.
ಲೋಕದ - ಈಶ್ವರನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಲೋಕದೀಶ್ವರನು.
ಸಮುದ್ರದ - ಉದಕವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸಮುದ್ರದುದಕವು.
ನೆಂಟರ - ಊಟವು - ಇದಕ್ಕೆ - ನೆಂಟರೂಟವು.
ಮಾವಿನ - ಎಲೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮಾವಿನೆಲೆ.
ಮರದ - ಏಣೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮರದೇಣೆ.
ಚಿನ್ನದ - ಒಂಟಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಚಿನ್ನದೊಂಟಿ.
ಹುಡುಗನ - ಓಟವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಹುಡುಗನೋಟವು.
ಇಂದ್ರನ - ಐರಾವತವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಇಂದ್ರನೈರಾವತವು.
ಹುಡುಗರ - ಔತನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಹುಡುಗರೌತನವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೭ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೊ.	ಹೊಸಾದಿಶಬ್ದಗಳ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಪರವಾಗಲು - ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಬರುತ್ತದೆ.

radical ă remains

ಉದಾಹರಣೆ.

ಹೊಸ - ಆನೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಹೊಸಆನೆ.

ಹೊರ - ಅದಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಹೊರಅದಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹೊಸ - ಹೊರ - ಒಳ - ಎಳ - ಹಳ - ಇವು ಹೊಸಾದಿಗಳು.

೮ - ಆ ಇ ಈ ಎ ಏ ಐ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸ್ವರಪರವಾಗಲೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಇವುಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾಗಲು - ನಡುವೆ - ಯಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಜ್ಯಾ - ಅನ್ನ - ಇದಕ್ಕೆ - ಜ್ಯಾಯನ್ನ.
ಗಿರಿ - ಇಂದ - ಇದಕ್ಕೆ - ಗಿರಿಯಿಂದ.
ಮನೆ - ಅಲ್ಲಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮನೆಯಲ್ಲಿ.
ಮೇ - ಅಲು - ಇದಕ್ಕೆ - ಮೇಯಲು.
ಕ್ರೈ - ಅ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕ್ರೈಯ.

ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಮ ಯಕಾರವು ಪರವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಯಿದೆ.

೯ - ಆಕಾರಕ್ಕಿಲ್ಲಾದ ಹಾಗಪವಾದವುಂಟೊ.	ಅದು ಶಬ್ದಕ್ಕಾದೇಶವಾದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ - ಔಕಾರವನ್ನುಳಿದ ಓಷ್ಠ್ಯಸ್ವರ ಪರವಾಗಲು - ನಡುವೆ - ವಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಆ - ಉದಕವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಆವುದಕವು.
ಆ - ಊರು - ಇದಕ್ಕೆ - ಆವೂರು.
ಆ - ಒಂಟೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಆವೊಂಟೆ.
ಆ - ಓಲೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಆವೋಲೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಓಷ್ಠ್ಯವೆಂದರೆ - ಶುದ್ಧೋಷ್ಠ್ಯವಾದ ಉವರ್ಣವು - ಕಂಠೋಷ್ಠ್ಯವಾದ ಒ ಓ ಔ - ಗಳೆಂದರಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೧೦ - ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಔಕಾರ ಪರವಾದರೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಔಕಾರ ಪರವಾದರೆ ಅದು ಶಬ್ದದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ನಡುವೆ ವಕಾರಾಗಮವಾಗಲಿ - ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವಾಗಲಿ - ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಆಔರೆಗಾವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಆವೌರೆಗಾವು - ಆಔರೆಗಾವು.

೧೧ - ಈ ಯಾಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವಿನ್ನಾ ಎಲ್ಲಿ ಬರ್ತದೆ.

ಈಯಾಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವು ಅಕಾರವಾಗಲಿ ಐಕಾರವಾಗಲಿ ಪರವಾದಾಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಬಾರದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಸೂತ್ರ ಪ್ರಕಾರ ಯಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಆ - ಅರಸನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಆಯರಸನು - ಆಅರಸನು.
ಆ - ಐಶ್ವರ್ಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಆಯೈಶ್ವರ್ಯವು - ಆಐಶ್ವರ್ಯವು.

೧೨ - ಅದು ಶಬ್ದದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಶಬ್ದಕ್ಕಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೊ.

ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದದ ಆಕಾರಕ್ಕೂ - ೯ - ೧೦ - ೧೧ - ಸೂತ್ರದ ವಿಧಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಎಲ್ಲಾ - ಉಳಿಗಳು - ಇದಕ್ಕೆ - ಎಲ್ಲಾವುಳಿಗಳು.
ಎಲ್ಲಾ - ಊರುಗಳು - ಇದಕ್ಕೆ - ಎಲ್ಲಾವೂರುಗಳು.
ಎಲ್ಲಾ - ಔರೆಗಾವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಎಲ್ಲಾಔರೆಗಾವು - ಎಲ್ಲಾವೌರೆಗಾವು.
ಎಲ್ಲಾ - ಅಂಬೆಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ಎಲ್ಲಾಅಂಬೆಯು - ಎಲ್ಲಾಯಂಬೆಯು
ಎಲ್ಲಾಐಶ್ವರ್ಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಎಲ್ಲಾಐಶ್ವರ್ಯವು - ಎಲ್ಲಾಯೈಶ್ವರ್ಯವು

೧೩ - ಎಂಟನೇ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಾದರೂ ಅಪವಾದವುಂಟಾ.

ಸುಬ್ವಿಭಕ್ತಿಯ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಇಕಾರಕ್ಕೂ - ಎಕಾರಕ್ಕೂ - ಸ್ವರ ಪರವಾದರೂ - ಲಿಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ಪಂಚಮೀಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಅಣ ಪ್ರತ್ಯಯವು - ಇವುಗಳ ಮೊದಲಲ್ಲಿರುವ ಅಕಾರವಲ್ಲದ ಸ್ವರ ಪರವಾಗಲು - ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ - ಇದ್ದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು -
ದೇವರಿಗೆ - ಒಪ್ಪಿಸಿದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ದೇವರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದನು.
ಲಿಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೆ - ಅಲ್ಲಿ - ಇಧಾನೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಲ್ಲಿಧಾನೆ.
ಹೊರಗೆ - ಇದೆ - ಇದೆಕ್ಕೆ - ಹೊರಗಿದೆ - - - ಸಪ್ತಮಿ.

ಹೊರಗೆ - ಓಡಿದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಹೊರಗೋಡಿದನು. ಚತುರ್ಥಿ.

ಒಳಗೆ - ಅವನು - ನೋಡಿದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಒಳಗವನೋಡಿದನು. ದ್ವಿತೀಯೆ.

ಪ್ರತ್ಯುದಾಹರಣೆ.

ಅಲ್ಲಿ - ಅದೆಸೆಯಿಂದ - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಲ್ಲಿಯದೆಸೆಯಿಂದ.

ಅಲ್ಲಿ - ಅ - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಲ್ಲಿಯ.

ಅಲ್ಲಿ - ಅಣ - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಲ್ಲಿಯಣ.

ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇಯ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಯಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

೧೪ - ಈ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳ - ಇವು - ಇವುಗಳಿಗೂ - ಲಿಪ್ರತ್ಯಯದ ಇಕಾರಕ್ಕೂ - ಬೇರೆಯೇನಾದರೂ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೊ.

ಇವುಗಳಿಗೆ - ಊ - ಏ - ಈನಿಪಾತಗಳು ಪರವಾಗಲು ಯಕಾರಾಗಮವಾಗಲಿ - ಲೋಪವಾಗಲಿ - ಬರುತ್ತವೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ - ಊ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ - ಮನೆಯಲ್ಲೂ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ - ಏ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ - ಮನೆಯಲ್ಲೇ.

ದೇವರಿಗೆ - ಊ - ಇದಕ್ಕೆ - ದೇವರಿಗೆಯೂ - ದೇವರಿಗೂ.

ದೇವರಿಗೆ - ಏ - ಇದಕ್ಕೆ - ದೇವರಿಗೆಯೇ - ದೇವರಿಗೇ.

ಹೊರಗೆ - ಊ - ಇದಕ್ಕೆ - ಹೊರಗೆಯೂ - ಹೊರಗೂ.

ಅಲ್ಲಿ - ಏ - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಲ್ಲಿಯೇ - ಅಲ್ಲೇ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೫ - ಈ ಎರಡು ವರ್ಣಗಳಿಗೂ ಲೋಪ ಯಕಾರಾಗಮಗಳಿನ್ನೂ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಬರುತ್ತವೆಯೊ.

ಈ ಎರಡು ವರ್ಣಾಂತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದರೂ - ಮಧ್ಯಮಪುರುಷೈಕವಚನವನ್ನು ಅದೆ ಇದೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಹ ಬಿಟ್ಟು ಕಡಮೆ - ಎ ಇ ಅಂತವಾದ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೂ - ತೆ - ಅದೆ - ಇ - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೂ - ಸ್ವರ ಪರವಾಗಲು ಲೋಪವಾಗಲಿ - ಯಕಾರಾಗಮವಾಗಲಿ - ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಇಳಿ - ಇಸು - ಇದಕ್ಕೆ - ಇಳಿಸು - ಇಳಿಯಿಸು.

ಕರೆ - ಇಸು - ಇದಕ್ಕೆ - ಕರಿಸು - ಕರೆಯಿಸು.

ಸ್ತುತಿ - ಇಸು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸ್ತುತಿಸು - ಸ್ತುತಿಯಿಸು.

ಮಾಡಿದಿರಿ - ಅದನ್ನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಮಾಡಿದಿರದನ್ನು - ಮಾಡಿದಿರಿಯದನ್ನು.

ಮಾಡುತ್ತೇನೆ - ಆದ್ದರಿಂದ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮಾಡುತ್ತೇನಾದ್ದರಿಂದ - ಮಾಡುತ್ತೇನೆಯಾದ್ದರಿಂದ.

ಬಂದರೆ - ಏನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬಂದರೇನು - ಬಂದರೆಯೇನು.

ಕೊಡದೆ - ಇದ್ದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಕೊಡದಿದ್ದನು - ಕೊಡದೆಯಿದ್ದನು.

ಹೋಗಿ - ಇದ್ದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಹೋಗಿದ್ದನು - ಹೋಗಿಯಿದ್ದನು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರತ್ಯುದಾಹರಣೆ.

ಮಧ್ಯಮಪುರುಷೈಕವಚನದ ಇಕಾರಕ್ಕೆ.

ಓದಿದಿ - ಅತಿತ್ವರೆಯಿಂದ - ಇದಕ್ಕೆ - ಓದಿದಿಯತಿತ್ವರೆಯಿಂದ.

ಅಧರ ಎಕಾರಕ್ಕೆ.

ಬಂದೆ - ಈಗ - ಇದಕ್ಕೆ - ಬಂದೆಯೀಗ.

ಅದೆ - ಇದೆ - ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ.

ಅದೆ - ಅಲ್ಲಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಅದೆಯಲ್ಲಿ.

ಇದೆ - ಇಲ್ಲಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಇದೆಯಿಲ್ಲಿ.

ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ಸೂತ್ರಪ್ರಕಾರ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಯಕಾರಾಗಮ ಬಂತು.

೧೬ - ಕಡಮೆಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೆ ವನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಡಿಮೆ - ಉಊ - ಋೠ - ಓಔ - ಇವುಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೆ ವಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಌ - ೡ - ಇವುಗಳಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲವು - ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ಣಮಾತೃಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗವುಂಟು - ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ - ಌಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಯದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಗುರು - ಅನ್ನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಗುರುವನ್ನು.
ಮಗು - ಅನ್ನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಮಗುವನ್ನು.
ಭ್ರೂ - ಇಂದ - ಇದಕ್ಕೆ - ಭ್ರೂವಿಂದ.
ಪಿತೃ - ಇನ - ಇದಕ್ಕೆ - ಪಿತೃವಿನ.
ಋ - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಋವೆಂದು.
ಌ - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಌವೆಂದು.
ೡ - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ೡವೆಂದು.

೧೭ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೋ.

ಒಂದೆರಡು ಲಘ್ವಕ್ಷರ ಶಬ್ದಗಳನ್ನುಳಿದ ಕಡಮೆಯ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಶಬ್ದದ ಕಡೆಯ ಉಕಾರಕ್ಕೂ - ಪ್ರತ್ಯಯದ ಉಕಾರಗಳಿಗೆ ತತ್ಸಮ ತದ್ಭವಗಳ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉಗಾಮಾದೇಶಗಳ ಉಕಾರಕ್ಕೂ - ಸ್ವರಪರವಾಗಲು ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾಸು - ಅನ್ನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಕಾಸನ್ನು.
ಕರಡು - ಇಂದ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕರಡಿಂದ.
ರಾಮನು - ಎಲ್ಲಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ರಾಮನೆಲ್ಲಿ.
ಇದ್ದನು - ಇಲ್ಲಿ - ಇದ್ದಕ್ಕೆ - ಇದ್ದನಿಲ್ಲಿ.
ಮನಸ್ಸು - ಇಲ್ಲ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ.
ರೂಪು - ಇಂದ - ಇದಕ್ಕೆ - ರೂಪಿಂದ.
ರೂಢು - ಇಗೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ರೂಢಿಗೆ.
ಇತ್ಯಾದಿ

ಪ್ರತ್ಯುದಾಹರಣೆ.

ಒಂದೆರಡು ಲಘ್ವಕ್ಷರ ಶಬ್ದಗಳ ಉಕಾರಕ್ಕೆ.
ಮಡು - ಇಗೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮಡುವಿಗೆ.
ಕರು - ಇನ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕರುವಿನ.
ಡು - ಇಗೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಡುವಿಗೆ.
ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೮ - ಓಕಾರಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೋ.

ಇಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಧಾತುಗಳ ಓಕಾರಕ್ಕೆ ಸ್ವರಪರವಾಗಲು ಯಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹೋ - ಅಲು - ಇದಕ್ಕೆ - ಹೋಯಲು.

ನೋ - ಉತ್ತದೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ನೋಯುತ್ತದೆ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೯ - ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವರಗಳಿಗೂ ಕ್ಲೀಬಸ್ವರ ಪರವಾದರೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವರಗಳಿಗೂ ಕ್ಲೀಬಸ್ವರ ಪರವಾದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಂದೆಯ - ಋಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ತಂದೆಯ ಋಣವು.

ನಿನ್ನ - ಋತುವು - ಇದಕ್ಕೆ - ನಿನ್ನ ಋತುವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೦ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೊ.

ಅದ್ವಾದಿಶಬ್ದಗಳಿಗಾದೇಶವಾದ - ಊ - ಈ - ಉ - ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗಳ ದೀರ್ಘಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಋಕಾರಕ್ಕೆ ರುಶಬ್ದವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಊ - ಋಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಊರುಣವು.

ಈ - ಋಷ್ಟವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಈರುಷ್ಟವು.

ಎಲ್ಲಾ - ಋಷಿಗಳು - ಇದಕ್ಕೆ - ಎಲ್ಲಾರುಷಿಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೧ - ಇನ್ನಾ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಬೋಧನ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಗೂ ನಿಪಾತಕ್ಕೂ ಪ್ಲುತಕ್ಕೂ ಸ್ವರಪರವಾಗಲು ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಬರುತ್ತದೆ.

ರಾಮ - ಇಲ್ಲಿಗೆಬಾ - ಇದಕ್ಕೆ - ರಾಮ ಇಲ್ಲಿಗೆಬಾ.

ಅಹಹ - ಎಂದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಹಹ ಎಂದನು.

ಎಲಾ - ೩ - ಅಣ್ಣಾ - ಇದಕ್ಕೆ - ಎಲಾ - ೩ - ಅಣ್ಣಾ.

೨೨ - ಪ್ಲುತವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಾನು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಕೂಗಿದರೆ ಕೇಳಬಾರದಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿರುವವನ ಕೂಗುವಾಗ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಂಬೋಧನ ಪ್ರಥಮಾಂತ ಪದದ ಕಡೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೂ - ಸಂಬೋಧ್ಯವಿಶೇಷದ್ಯೋತಕವಾದ - ಓ - ಮೊದಲಾದ ನಿಪಾತಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬೋಧನ ಪ್ರಥಮಾಂತ ಪದವು ಸೇರಿದಾಗ - ಸಂಬೋಧನ ಪ್ರಥಮಾಂತ ಪದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಾಗಲಿ - ನಿಪಾತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಾಗಲಿ - ಎರಡಕ್ಕೂ ಆಗಲಿ - ಪ್ಲುತ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ರಾಮಾ - ೩ - ಇಲ್ಲಿಗೆಬಾ - ಇದಕ್ಕೆ - ರಾಮಾ - ೩ - ಇಲ್ಲಿಗೆಬಾ.

ಓ - ಅಪ್ಪಾ - ೩ - ಇದಕೇಳು - ಇದಕ್ಕೆ - ಓ - ಅಪ್ಪಾ - ೩ - ಇದಕೇಳು.

ಓ - ೩ - ಅಯ್ಯಾ - ೩ - ಇದೇನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಓ - ೩ - ಅಯ್ಯಾ ೩ - ಇದೇನು.

ಓ - ೩ - ಅಣ್ಣಾ - ಇಲ್ಲಿರು - ಇದಕ್ಕೆ - ಓ - ೩ - ಅಣ್ಣಾಇಲ್ಲಿರು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮೇಲಿಬರೆದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ - ೩ - ಗುರುತು - ಎಲ್ಲಿ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ - ಅದು ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಪ್ಲುತವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೨೩ - ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವರಗಳಿಗೂ ಸ್ವರಪರವಾಗಲು ಲೋಪವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಟ್ಟಹೆಸರುಗಳ - ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರಕ್ಕೆ - ಅಮ್ಮಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು ಪರವಾಗಲು - ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ದ್ವಿರ್ಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ - ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಪರಪದದ ಮೊದಲು ಸ್ವರ ಪರವಾಗಲು - ಸಹ - ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ - ಅಮ್ಮ - ಇದಕ್ಕೆ - ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ.

ಮೀನಾಕ್ಷಿ - ಅಯ್ಯ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮೀನಾಕ್ಷಯ್ಯ.

ಗಂಗೆ - ಅಮ್ಮ - ಇದಕ್ಕೆ - ಗಂಗಮ್ಮ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಮ್ಮ - ಅಕ್ಕ - ಅವ್ವ - ಅವ್ವೆ - ಅಮ್ಮಿ - ಅಜ್ಜಿ - ಆಜಿ - ಅಯ್ಯ - ಅಪ್ಪ - ಅಣ್ಣಾ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಅಮ್ಮಾದಿಗಳು.

೨೪ - ದ್ವಿರ್ಭಾವವೆಂದರೇನು.

ಒಂದು ಪದವನಿಮ್ಮಡಿಸಿಯಾಗಲಿ - ಮುಮ್ಮಡಿಸಿಯಾಗಲಿ - ಹೇಳೋಣವು - ಅದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಸಮಾಸಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಅಯ್ಯೋ - ಅಯ್ಯೋ - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ.

ಎಲಾ - ಎಲಾ - ಇದಕ್ಕೆ - ಎಲೆಲಾ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೫ - ಇನ್ನೂ ಯೆಲ್ಲಾ ಸ್ವರಗಳಿಗೂ ಲೋಪವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾಮಧಾತುಕಿಡದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲೋಪವಿಧಿಸದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಡಾಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ನಿದ್ರಾ - ಇಸು - ಇದಕ್ಕೆ - ನಿದ್ರಿಸು.

ಹುಸಿ - ಇಗಸು - ಇದಕ್ಕೆ - ಹುಸಿಗಸು.

೨೬ - ನಾಮಧಾತುಕಿಡುವದೂ - ಕಿಡದಿದ್ದುದ್ದಾಂಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ - ಊರ್ದ್ಧರಿಂದ ಮನಸ್ಸುಬಂದ ಹಾಂಗೆ ಲೋಪವ ಮಾಡಬಾರದು.

೨೭ - ಇನ್ನೂ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವರಗಳಿಗೂ - ಮೇಲಿಹೇಳಿದ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವು - ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅನುಕರಣಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಎನು ಧಾತುವಿನ ಎಕಾರ ಪರವಾಗಲು - ಊಯಾವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಸಂಧಿಯಾಗಲಿ - ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವಾಗಲಿ - ಬರುತ್ತದೆ - ಅಕಾರಾಂತಕ್ಕೂ - ಓಕಾರಾಂತಕ್ಕೂ - ಯಕಾರಾಗಮ ಸಹ - ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಗಡುಗಡು - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಗಡುಗಡೆಂದು - ಗಡುಗಡು ಎಂದು.

ಗರು - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಗರುವೆಂದು - ಗರು ಎಂದು.

ಹರಿ - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಹರಿಯೆಂದು - ಹರಿ ಎಂದು.

ಪಳಪಳ - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪಳಪಳೆಂದು - ಪಳಪಳಯೆಂದು - ಪಳಪಳ ಎಂದು.

ಜ್ಯಾ - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಜ್ಯಾವೆಂದು - ಜ್ಯಾ ಎಂದು - ಜ್ಯಾಯೆಂದು.

೨೮ - ಅನುಸ್ವಾರಾಂತವಾದನುಕರಣಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅನುಸ್ವಾರಾಂತವಾದನುಕರಣಕ್ಕೆ ಎನು ಧಾತುವಿನ ಎಕಾರ ಪರವಾಗಲು - ಅನುಸ್ವಾರಕ್ಕೆ ಮಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಒಂದುವೇಳೆ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವೂ ಬರುವದುಂಟು.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂ - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮೆಂದು - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂ ಎಂದು.

೨೯ - ವಿಸರ್ಗಾಂತವಾ

ವಿಸರ್ಗಾಂತವಾದನುಕರಣಕ್ಕೆ ಎನು ಧಾತುವಿನ ಎಕಾರ ಪರ

ಪ್ರಶ್ನೆ	ಉತ್ತರವು.
ದಪುಕರಣಾಸ್ವೀಸು ಬರುತ್ತದೆ.	ವಾಗಲು ವಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಲೋಪ ಬಂದಾಗ ಉಪಧೆಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಂಧಿಯಾಗಲಿ - ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವಾಗಲಿ - ಬರುತ್ತದೆ - ಒಂದು ವೇಳೆ ವಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಮಾತ್ರವೇ ಬರುತ್ತದೆ - ಅಕಾರೋಪಧವಾದ ವಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬಂದಾಗ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಕಾರಾಗಮವು ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಕಶ್ಯಂಸುಃ - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಕಶ್ಯಂಸು ಎಂದು - ಕಶ್ಯಂಸು ವೆಂದು - ಕಶ್ಯಂಸುಃ ಎಂದು.

ಕೋದರಿದ್ರಃ - ಎಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಕೋದರಿದ್ರ ಎಂದು - ಕ್ಯೋದರಿದ್ರಃ ಎಂದು.

೩೦ - ಸಂಧಿಯೆಲ್ಲಿ ವರ್ಣಲೋಪವೇ ಹೊರ್ತು ಅಕ್ಷರ ಲೋಪವೆಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೋ.	ನಕಾರಾಗಮ - ವಕಾರಾಗಮ - ಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಥಮೈಕವಚನದ - ಉ - ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೂ - ಆಖ್ಯಾತಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ನು ಶಬ್ದಕ್ಕೂ - ಅಲ್ಲವು ಇಲ್ಲವು ಶಬ್ದಗಳ - ವು - ಶಬ್ದಕ್ಕೂ - ಅಲು ಪ್ರತ್ಯಯದ - ಲು - ಶಬ್ದಕ್ಕೂ - ವ್ಯಂಜನಪರವಾದಾಗಲೂ - ಒಂದೂ ಪರವಿಲ್ಲದಾಗಲೂ - ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಸ್ವರಪರವಾದಾಗ ಲೋಪ ಬಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರ್ತು ಸಂಧಿಕಾರ್ಯ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ಉದಾಹರಣೆ.

ರಾಮನು - ಬಂದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ರಾಮ ಬಂದನು - ರಾಮನು ಬಂದ - ರಾಮ ಬಂದ - ಬಂದ ರಾಮ.

ರಾಮನು - ಇಲ್ಲವು - ಇದಕ್ಕೆ - ರಾಮನಿಲ್ಲ - ರಾಮ ಇಲ್ಲವು - ರಾಮ ಇಲ್ಲ - ಇಲ್ಲ ರಾಮ.

ಗಜವು - ಬಂತು - ಇದಕ್ಕೆ - ಗಜವು ಬಂತು - ಗಜ ಬಂತು - ಬಂತು ಗಜ.

ಗಜವು - ಇದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಗಜವಿದು - ಗಜ ಇದು - ಇದು ಗಜ.

ಪ್ರಶ್ನೆ.

ನಾನು - ಬಂದೆನು - ಇದಕ್ಕೆ - ನಾನುಬಂದೆನು - ನಾಬಂದೆನು - ನಾಬಂದೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೩೫ - ಲೋಪಯಕಾರಾಗಮ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವಗಳುಮೂರೂ ಎಲ್ಲಿಬರುತ್ತದೆ.

ಎ-ಇ-ಅಂತವಾದ ಅವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾಗಲು - ಲೋಪ ಯಕಾರಾಗಮ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವಗಳು ಮೂರೂಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಸುಮ್ಮನೆ - ಇದ್ದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು - ಸುಮ್ಮನೆಯಿದ್ದನು - ಸುಮ್ಮನೆಇದ್ದನು.

ಬೆಳ್ಳಗೆ - ಇತ್ತು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬೆಳ್ಳಗಿತ್ತು - ಬೆಳ್ಳಗೆಯಿತ್ತು - ಬೆಳ್ಳಗೆಇತ್ತು.

೩೬ - ಪದಾದಿಯಲ್ಲೇನಾದ ಯವಾಗಮಗಳುಂಟೊ.

ಪದಾದಿಯಾದ - ಇ - ಈ - ಎ - ಏ - ಇವುಗಳಿಗೆ ಯಕಾರಾಗಮವೂ - ಉ - ಊ - ಒ - ಓ - ಇವುಗಳಿಗೆ ವಕಾರಾಗಮವೂ - ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಇದು - ಇದಕ್ಕೆ - ಇದು - ಯಿದು.
ಈಡು - ಇದಕ್ಕೆ - ಈಡು - ಯೀಡು.
ಎಷ್ಟು - ಇದಕ್ಕೆ - ಎಷ್ಟು - ಯೆಷ್ಟು.
ಏನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಏನು - ಯೇನು.
ಉಂಟು - ಇದಕ್ಕೆ - ವುಂಟು - ಉಂಟು.
ಊಟ - ಇದಕ್ಕೆ - ವೂಟ - ಊಟ.
ಒಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ವೊಂದು - ಒಂದು.
ಓಲೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ವೋಲೆ - ಓಲೆ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೩೭ - ಯಾವ ವರ್ಣವನ್ನಾದರೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದುಂಟೊ.

ಕೆಲವು ವ್ಯಂಜನಗಳ ಮೇಲಿನ ಎಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರವಾಗಿಯೂ - ವಕಾರದ ಮೇಗಳ ಒಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರವಾಗಿಯೂ ಬರೆಯುವದು - ಉಚ್ಚರಿಸುವದು - ಸಹವುಂಟು.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಎಲ್ಲಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಯೆಲ್ಲಿ - ಯಲ್ಲಿ.

ಚೆಪ್ಪರ - ಇದಕ್ಕೆ - ಚಪ್ಪರ.

ಜೆಟ್ಟಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಜಟ್ಟಿ.

ಒಂದು - ಇದಕ್ಕೆ - ವಂದು - ವೊಂದು.

ಒಂಟಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ವೊಂಟಿ - ವಂಟಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೪ - ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಕಾರಾಗಮ ವಕಾರಾಗಮಗಳು ಹೊರ್ತು ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ವ್ಯಂಜನ ವಾಗಮವಾಗಿ ಬರುವದುಂಟೊ.

ಬಾ - ತಾ - ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾಗಲು ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ರೇಫಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಬರುತ್ತದೆ - ಚಿಕ್ಕವರ ಕರಿಯುವಾಗ ಓ ಎಂಬ ನಿಪಾತ ಪರವಾಗಲು ನಿತ್ಯವಾಗಿ ರೇಫಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಬಾ - ಅಪ್ಪಾ - ಇದಕ್ಕೆ - ಬಾರಪ್ಪಾ - ಬಾಅಪ್ಪಾ.

ತಾ - ಅಮ್ಮಾ - ಇದಕ್ಕೆ - ತಾರಮ್ಮಾ - ತಾಅಮ್ಮಾ.

ಬಾ - ಓ - ಇದಕ್ಕೆ - ಬಾರೊ.

ತಾ - ಓ - ಇದಕ್ಕೆ - ತಾರೊ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೫ - ಸ್ವರಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಗಳೆಂಬ ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೊ.

೨೩ - ೪೦ - ೪೨ - ೪೩ - ೪೪ - ಈ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳು - ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ - ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಇಲ್ಲವು - ಈಗಿನವರಿಯರ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಕಡಿಮೆ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳು - ಕೆಲವು ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿಯೂ - ಕೆಲವು ದಾಹರಣೆಯ ಮೂಲವಾಗಿಯೂ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೪೬ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರಸಂಧಿ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇನ್ನೇನು ಹೇಳಿಲ್ಲವೊ.

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ವಿಧಿಗಳು - ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ - ಆದರೆ ಅವುಗಳು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಬರುವವಾದ್ದರಿಂದ ಹಳಗನ್ನಡ ವಿಷಯವಾದ ಎರಡನೆಯ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೩೭- ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಿಗೆ ಸಮಾಸಮಾಡಿಅದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವದರಿಂದಆ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಸಂಧಿಯೋ-ಸಂಸ್ಕೃತಸಂಧಿಯೋ.

ಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿಹೇಳಿದ ಸಂಧಿಯೇಬರುತ್ತದೆ.

೩೮- ಆದೇಶರೂಪವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ವರಸಂಧಿಯಾವದು.

ಸವರ್ಣದೀರ್ಘ - ಯಣ್ಣು - ಗುಣ - ವೃದ್ಧಿ - ಪರರೂಪ ಅಯಾದ್ಯಾದೇಶ-ಗಳೆಂದಾರುವಿಧವು.

೩೯- ಸವರ್ಣದೀರ್ಘವೆಂದರೇನು-ಅದೆಲ್ಲಿಬರುತ್ತದೆ.

ಸಮಾನವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿಸವರ್ಣಗಳಾದವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದುಪರವಾದಲ್ಲಿಆಯೆರಡುವರ್ಣಕ್ಕೂ-ಒಂದುದೀರ್ಘವುಆದೇಶವಾಗಿಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಮುರ-ಅರಿಯು-ಇದಕ್ಕೆ-ಮುರಾರಿಯು.

ದಶರಥ-ಆತ್ಮಜನು-ಇದಕ್ಕೆ-ದಶರಥಾತ್ಮಜನು.

ಗಂಗಾ-ಆತ್ಮಜನು-ಇದಕ್ಕೆ-ಗಂಗಾತ್ಮಜನು.

ಗಂಗಾ-ಅಂಭಸ್ಸು-ಇದಕ್ಕೆ-ಗಂಗಾಂಭಸ್ಸು.

ಕಪಿ-ಇಂದ್ರನು-ಇದಕ್ಕೆ-ಕಪೀಂದ್ರನು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಈಶನು-ಇದಕ್ಕೆ-ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು.

ವಿಷ್ಣು-ಉತ್ಸವ-ಇದಕ್ಕೆ-ವಿಷ್ಣೂತ್ಸವ.

ವಧೂ-ಉದ್ವಾಹ-ಇದಕ್ಕೆ-ವಧೂದ್ವಾಹ.

ದಾತೃ-ಋದ್ಧಿ-ಇದಕ್ಕೆ-ದಾತೄದ್ಧಿ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೦- ಯಣ್ಣೆಂದರೇನು-ಅದೆಲ್ಲಿಬರುತ್ತದೆ.

ಯ-ವ-ರ-ಲ-ಇವು ಗಳಿಗೆಯಣ್ಣೆಂದುಹೆಸರು-ಇವರ್ಣಕ್ಕೆಯಕಾರವು-ಉವರ್ಣಕ್ಕೆವಕಾರವು-ಋವರ್ಣಕ್ಕೆರೇಫವು ಅದರದರ ಸವರ್ಣವನ್ನುಳಿದ ಕಡೆಯೆಲ್ಲಾಸ್ವರಪರವಾಗಲು-ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಉತ್ತರವು.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಹರಿ - ಅನುಭವವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಹರ್ಯನುಭವವು.
ಸುಧೀ - ಉಪಾಸ್ಯನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸುಧ್ಯುಪಾಸ್ಯನು.
ಮಧು - ಅರಿಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ಮಧ್ವರಿಯು.
ವಧೂ - ಅಭಿಮಾನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ವಧ್ವಭಿಮಾನವು.
ಧಾತೃ - ಅಂಶವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಧಾತ್ರಂಶವು.
ಇತ್ಯಾದಿ.

ಌಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕುದಾಹರಣೆಯ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲವು.

೪೧. ಗುಣವೆಂದರೇನು-ಅದೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ - ಅ - ಏ - ಓ - ಈ ಮೂರು ವರ್ಣಗಳಿಗೂ ಗುಣವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಅವರ್ಣಕ್ಕೆ - ಅವರ್ಣವುಳಿದ ಸಮಾನಾಕ್ಷರ ಪರವಾಗಲು ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ವರ್ಣಗಳೆರಡಕ್ಕೂ - ಒಂದು ಗುಣ ಬರುತ್ತದೆ.

೪೨. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವಯಾವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅವರ್ಣಕ್ಕೆ - ಇವರ್ಣಪರವಾಗಲು - ಏಕಾರವು - ಉವರ್ಣಪರವಾಗಲು - ಓಕಾರವು - ಋವರ್ಣಪರವಾಗಲು - ಅಕಾರವು - ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ - ಋವರ್ಣಕ್ಕೆ ಅಕಾರ ಬರುವಾಗದು - ಅರ್ - ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಏಕಾರಗುಣಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ದೇವ - ಇಂದ್ರನು - ಇದಕ್ಕೆ - ದೇವೇಂದ್ರನು.
ದೇವ - ಈಶನು - ಇದಕ್ಕೆ - ದೇವೇಶನು.
ರಮಾ - ಇಂದ್ರನು - ಇದಕ್ಕೆ - ರಮೇಂದ್ರನು.
ರಮಾ - ಈಶನು - ಇದಕ್ಕೆ - ರಮೇಶನು.

ಓಕಾರಗುಣಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಸಮುದ್ರ - ಉದಕವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸಮುದ್ರೋದಕವು.
ಗಂಗಾ - ಉದಕವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಗಂಗೋದಕವು.
ವಾಮ - ಊರುವು - ಇದಕ್ಕೆ - ವಾಮೋರುವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ರಂಭಾ - ಊರುವು - ಇದಕ್ಕೆ - ರಂಭೋರುವು.

ಅಕಾರದ - ಅರ್ - ಎಂಬುದಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಕೃಷ್ಣ - ಋದ್ಧಿಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ಕೃಷ್ಣರ್ದ್ಧಿಯು.

ಮಹಾ - ಋದ್ಧಿಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ಮಹರ್ದ್ಧಿಯು.

೪೩ - ವೃದ್ಧಿಯೆಂದರೇನು - ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ - ಆ - ಐ - ಔ - ಇವುಗಳಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಯೆಂದು ಹೆಸರು - ಅವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರ ಪರವಾಗಲು - ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ವರ್ಣಗಳು - ಎರಡಕ್ಕೂ - ಒಂದೇ ವೃದ್ಧಿ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

೪೪ - ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವಯಾವದೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅವರ್ಣಕ್ಕೆ - ಏ - ಐ - ಪರವಾಗಲು - ಐಕಾರವು - ಓ - ಔ - ಪರವಾಗಲು - ಔಕಾರವು - ಬರುತ್ತದೆ.

ಐಕಾರವೃದ್ಧಿಗುದಾಹರಣೆ.

ಬ್ರಹ್ಮ - ಏಕತ್ವವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬ್ರಹ್ಮೈಕತ್ವವು.

ದೇವತಾ - ಏಕತ್ವವು - ಇದಕ್ಕೆ - ದೇವತೈಕತ್ವವು.

ಬ್ರಹ್ಮ - ಐಕ್ಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬ್ರಹ್ಮೈಕ್ಯವು.

ದೇವತಾ - ಐಕ್ಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ದೇವತೈಕ್ಯವು.

ಔಕಾರವೃದ್ಧಿಗುದಾಹರಣೆ.

ಜನ - ಓಘವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಜನೌಘವು.

ಸೇನಾ - ಓಘವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸೇನೌಘವು.

ಜನ - ಔತ್ಕಂಠ್ಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಜನೌತ್ಕಂಠ್ಯವು.

ಅಂಗನಾ - ಔತ್ಕಂಠ್ಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಂಗನೌತ್ಕಂಠ್ಯವು.

೪೫ - ಆರ್ಕಾರವೃದ್ಧಿಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅವರ್ಣಾಂತವಾದುಪಸರ್ಗಕ್ಕೆ - ಋಕಾರಾದಿಕೃದಂತಶಬ್ದಗಳು ಪರವಾದಾಗಲು - ತೃತೀಯಾಸಮಾಸಘಟಕವಾದ ಅವರ್ಣಾಂತಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ - ಋತಶಬ್ದಪರವಾದಾಗಲೂ - ಪ್ರ - ವತ್ಸ - ವತ್ಸರ - ಕಂಬಳ - ವಸನ - ಋಣ - ದಶ - ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಋಣಶಬ್ದಪರವಾದಾಗಲೂ - ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಯ ವರ್ಣ - ಉತ್ತರಪದದ ಮೊದಲ ವರ್ಣ - ಇವೆರಡಕ್ಕೂ - ಒಂದು ಆರ್ಕಾರವೃದ್ಧಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ - ಆ ಅಕಾರವು - ಆರ್ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಉಪ - ಋಷಭವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಉಪಾರ್ಷಭವು.
ಸುಖ - ಋತನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸುಖಾರ್ತನು.
ಪ್ರ - ಋಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪ್ರಾರ್ಣವು.
ವತ್ಸ - ಋಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ವತ್ಸಾರ್ಣವು.
ವತ್ಸತರ - ಋಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ವತ್ಸತರಾರ್ಣವು.
ಕಂಬಲ - ಋಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಕಂಬಲಾರ್ಣವು.
ಋಣ - ಋಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಋಣಾರ್ಣವು.
ವಸನ - ಋಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ವಸನಾರ್ಣವು.
ದಶಋಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ದಶಾರ್ಣವು.

ದಶಾರ್ಣವೆಂಬೊಂದು ದೇಶದ ಹೆಸರು - ದಶಾರ್ಣೆಯೆಂದು ಒಂದು ನದಿಯ ಹೆಸರುಂಟು - ಋಣವೆಂದರೆ - ಸಾಲಕ್ಕೂ - ದುರ್ಗಭೂಮಿಗೂ - ನೀರಿಗೂ - ಹೆಸರು.

೪೭ - ಗುಣಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೊ.

ಸ್ವಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಈರ - ಈರಿನ್ - ಈರಿಣಿಶಬ್ದಗಳು ಪರವಾದಾಗಲೂ - ಅಕ್ಷಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಊಹಿನಿಶಬ್ದ ಪರವಾದಾಗಲೂ - ಪ್ರ ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗಕ್ಕೆ - ಊಹ - ಊಢ - ಊಢಿಶಬ್ದಗಳು ಪರವಾದಾಗಲೂ - ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯವರ್ಣ - ಉತ್ತರಪದಾದಿವರ್ಣ - ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಒಂದು ವೃದ್ಧಿಯೂ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಸ್ವ - ಈರ - ಇದಕ್ಕೆ - ಸ್ವೈರವು.
ಅಕ್ಷ - ಊಹಿನಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ.
ಪ್ರ - ಊಹವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪ್ರೌಹವು.
ಪ್ರ - ಊಢನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪ್ರೌಢನು.
ಪ್ರ - ಊಢಿಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪ್ರೌಢಿಯು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೮ - ಪರರೂಪವೆಂದರೇನು.

ಪೂರ್ವೋತ್ತರವರ್ಣಗಳೆರಡಕ್ಕೂ - ಒಂದು ವರ್ಣವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುವದು.

೪೮ - ಅದೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅವರ್ಣಾಂತವಾದ ಉಪಸರ್ಗಕ್ಕೆ - ಏಕಾರ - ಓಕಾರಾದಿ ಕೃದಂತ ಪರವಾದಾಗ - ಪರರೂಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಪ್ರ - ಏಜನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪ್ರೇಜನವು.
ಪ್ರ - ಓಖನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪ್ರೋಖನವು.

೪೯ - ಇನ್ನೂ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಪರರೂಪವುಂಟೋ.

ಅವರ್ಣಾಂತ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಓಷ್ಠ - ಓತು - ಶಬ್ದಗಳು ಪರವಾದರೆ - ಪರರೂಪವಾಗಲಿ - ವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ - ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಬಿಂಬ - ಓಷ್ಠವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬಿಂಬೋಷ್ಠವು - ಬಿಂಬೌಷ್ಠವು.
ಸ್ಥೂಲ - ಓತುವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸ್ಥೂಲೋತುವು - ಸ್ಥೂಲೌತುವು.

೫೦ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವವೆಲ್ಲಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃದಂತಭಿನ್ನ ಋಕಾರಾದಿ ಶಬ್ದ ಪರವಾದಾಗ - ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಬಂದಾಗ ಹ್ರಸ್ವಕೂಡಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಸಪ್ತ - ಋಷಿಗಳು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು - ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು.

ವರ್ಷಾ - ಋತುವು - ಇದಕ್ಕೆ - ವರ್ಷಋತುವು - ವರ್ಷರ್ತುವು.

೫೧ - ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸ್ವರ ಪರವಾದಾಗ - ಏಕಾರಕ್ಕೆ - ಅಯ್ - ಓಕಾರಕ್ಕೆ - ಅವ್ - ಐಕಾರಕ್ಕೆ - ಆಯ್ - ಔಕಾರಕ್ಕೆ - ಆವ್ - ಆದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ ಏಕಾರಕ್ಕುದಾಹರಣೆ ದುರ್ಲಭ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ದ್ಯೋ - ಇಂದ್ರನು - ಇದಕ್ಕೆ - ದ್ಯವೀಂದ್ರನು.
ರೈ - ಆನಂದವು - ಇದಕ್ಕೆ - ರಾಯಾನಂದವು.
ನೌ - ಆರೋಹಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ನಾವಾರೋಹಣವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
	ಇತ್ಯಾದಿ - ಇಲ್ಲಿ - ಯ - ವ - ಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಲೋಪವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ವಿಧಿಸಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ.
೫೨ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೋ.	ಗೋಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೆ - ಗೋಶಬ್ದದ - ಓಕಾರಕ್ಕೆ ಅವ ಶಬ್ದವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಈ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯಿನ್ನಾ ಕೆಲವು ರೂಪಗಳುಂಟು - ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ವನ್ನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಗೋ - ಇಂದ್ರನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಗವೇಂದ್ರನು.

ಗೋ - ಅಕ್ಷವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಗವಾಕ್ಷವು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೩ - ಸ್ವರಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾ ವಿಶೇಷವುಂಟೋ.	ಉಂಟು - ಅವುಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅವುಗಳ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲವು.

ಇಂತು ಸ್ವರಸಂಧಿಯು ಆಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೭೪-ಯಾವಯಾವ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೇನಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.	ಸಮಾಸಪದದಲ್ಲಿ ಮೇಗಳ ಪದದ ಮೊದಲುವರ್ಣ-ಪ್ರಾಪ್ತ ಕ-ತ-ಪ-ಗಳಿಗೆ-ಕ್ರಮವಾಗಿ-ಗ-ದ-ಬ-ಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಮರ - ಕಾಲು - ಇದಕ್ಕೆ - ಮರಗಾಲು.

ತೆಙ್ - ಕದಿರು - ಇದಕ್ಕೆ - ತೆಙ್ಗದಿರು.

ಪೆರಿ - ತಲೆಯನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪೆರಿದಲೆಯನು.

ಬೆಳ್ - ತಾವರೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಬೆಳ್ದಾವರೆ.

ಕೆಮ್ - ಪೊದಲಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕೆಂಬೊದಲಿ.

ಕೊಮ್ - ಪತ್ತು - ಇದಕ್ಕೆ - ಕೊಂಬತ್ತು.

ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸಮಾಸಗಳು ಸಮಾಸಭೇದವು ಕ್ರಮಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸಮಾಸಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

೭೫-ಇದಕ್ಕಪವಾದ ಉಂಟೊ.	ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕಾದೇಶವಾಗಿಯೂ-ಪೂರ್ವಪದಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಱೇಫ ೞಕಾರಗಳಿಗೆ ಪರವಾದ ಪರಪದದ ಮೊದಲ-ಕ-ತ-ಪ-ಗಳಿಗೆ-ಗ-ದ-ಬ-ಗಳು ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಒಱ್ - ಕೈ - ಇದಕ್ಕೆ - ಒಕ್ಕೈ.

ಒಱ್ - ತಲೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಒರ್ತಲೆ.

ಬೇಱ್ - ಪಾಡು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬೇರ್ಪಾಡು.

ಕಾೞ್ - ಕಿಚ್ಚು - ಇದಕ್ಕೆ - ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮೇಲೆಬರೆದ-ಒಱ್ಕೈ-ಒಱ್ತಲೆ-ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ-ಒಂದು ಶಬ್ದದ ತ್ರಿಕಕ್ಕೆ ಱೇಫಾದೇಶ ಬಂದು-ಒಱ್ ಎಂತಲೂ-ಬೇರ್ಪಾಡು-ಶಬ್ದದ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ-ಬೇಱು ಶಬ್ದದ-ದುವಿಗೆ-ಱೇಫಾದೇಶ ಬಂದು-ಬೇಱ್-ಎಂತಲೂ-ಕಾೞ್ಕಿಚ್ಚು ಶಬ್ದದ-ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ-ಕಾಡು-ಶಬ್ದದ-ದುವಿಗೆ-ೞಕಾರಾದೇಶ ಬಂದು-ಕಾೞ್-ಎಂತಲೂ-ಆಗಿರುವದ್ದರಿಂದ-ಅವುಗ

ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ಳಿಗಿಂತ ಪರವಾದ-ಕ-ತ-ಪ-ಗಳಿಗೆ-ವರ್ಗತೃತೀಯಾದೇಶ ಬರಲಿಲ್ಲ-ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ-ಕಾಡು ಶಬ್ದದ-ಡುವಿಗೆ ಳ ಆದೇಶವಿಧಿಯೆ-ಕಾಳ್-ಎಂದು ಮಾಡಿ-ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಕ-ತ-ಪ-ಗಳಿಗೆ-ವರ್ಗತೃತೀಯಾದೇಶ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು-ಹೇಳುವದ್ದರಿಂದ-ಕಾಳ್ಕಿಚ್ಚು-ಎಂದಾಯಿತು.

೫೭-ಪಕಾರಕ್ಕೆಲ್ಲಾದರೂ ಬಕಾರಾದೇಶ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಸಮಾಸದ-ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕಾದೇಶವಲ್ಲದ-ವ್ಯಂಜನಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಪರಪದಾದಿ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಕಾರ-ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವಕಾರ-ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ-ಈಮೇರೆಗೆ-ಕ್ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಕಣ್-ಪರಿಯ-ಇದಕ್ಕೆ-ಕಣ್ಬರಿಯ.
ನೀರ್-ಪಕ್ಕಿಯ-ಇದಕ್ಕೆ-ನೀರ್ವಕ್ಕಿಯ.
ಬೆಳ್-ಪಕ್ಕಿಯ-ಇದಕ್ಕೆ-ಬೆಳ್ಪಕ್ಕಿಯ.

ಇತ್ಯಾದಿ-ಬ-ವ-ಪ್ರಕೃತಿಭಾವಗಳು ಬರುವ ಪದಗಳಿವೆಂದು ನಿಘಂಟುವಿನಿಂದಲೂ-ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೂ-ತಿಳಿದುಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೫೮-ಇನ್ನ್ಯಾವಾವ ವರ್ಣಕ್ಕಾದರೂ ವಕಾರಾದೇಶ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಪರಪದದ ಮೊದಲ-ಪ-ಬ-ಮಗಳಿಗೆ-ವಕಾರಾದೇಶ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ-ಒಂದು ವರ್ಣಕ್ಕಾದೇಶವಲ್ಲದ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯವ್ಯಂಜನಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ-ಪರಪದಾದಿ-ಬ-ಮಗಳಿಗೆ-ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ವಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ರಕ್ಕಸ-ಪಗೆಯ-ಇದಕ್ಕೆ-ರಕ್ಕಸವಗೆಯ.
ಅಗಸ-ಬಟ್ಟೆಯು-ಇದಕ್ಕೆ-ಅಗಸವಟ್ಟೆಯು.
ಅಗಸ-ಮನೆಯು-ಇದಕ್ಕೆ-ಅಗಸವನೆಯು.
ಮೇಲ್-ಮಾಡು-ಇದಕ್ಕೆ-ಮೇಲ್ವಾಡು-ಮೇಲ್ಮಾಡು.
ಮೇಲ್-ಬಣ್ಣವು-ಇದಕ್ಕೆ-ಮೇಲ್ವಣ್ಣವು-ಮೇಲ್ಬಣ್ಣವು.

೭೮ - ಮೇಲೆಹೇಳಿದವಿಧಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾನಿಷೇಧವೆಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೋ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸಿದ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳು ಬಂದಾಗಲಿ - ಸ್ವಭಾವದಿಂದಾಗಲಿ - ಅಕಾರಾಂತವಾದ ಗುಣವಾಚಕಗಳಿಗೂ - ಅಂಥಾ - ಅಕಾರಾಂತವಾದ ಕೃದಂತ ನಾಮವಿಶೇಷಣಗಳಿಗೂ - ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರವನ್ನೈದದ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಿಗೂ ಪರವಾದ ಪರಪದಾದಿ - ಕ - ತ - ಪ - ಬ - ಮ - ಗಳಿಗೆ - ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಆದೇಶಗಳೊಂದೂ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ಗುಣವಚನಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಬಟ್ಟ - ಕಣ್ಣು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬಟ್ಟಕಣ್ಣು.
ಪರಟಿ - ತಲೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಪರಟಿತಲೆ.
ದೊಡ್ಡ - ಪೆಟ್ಟಿಗೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ದೊಡ್ಡಪೆಟ್ಟಿಗೆ.
ಚಿಕ್ಕ - ಬಟ್ಟೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಚಿಕ್ಕಬಟ್ಟೆ.
ಚಿಕ್ಕ - ಮನೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಚಿಕ್ಕಮನೆ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕೃದಂತಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಕೂಗುವ - ಕೋಳಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕೂಗುವಕೋಳಿ.
ತೂಗುವ - ತೊಟ್ಟಿಲು - ಇದಕ್ಕೆ - ತೂಗುವತೊಟ್ಟಿಲು.
ಹೊದ್ದಿದ - ಬಟ್ಟೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಹೊದ್ದಿದಬಟ್ಟೆ.
ಕಟ್ಟಿದ - ಮನೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕಟ್ಟಿದಮನೆ.
ತುಂಬಿದ - ಪುಟ್ಟಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ತುಂಬಿದಪುಟ್ಟಿ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಒಂದು - ಕೈಯ್ಯಸು - ಇದಕ್ಕೆ - ಒಂದುಕೈಯ್ಯಸು.
ನಾಲ್ಕು - ತೊಳಸು - ಇದಕ್ಕೆ - ನಾಲ್ಕುತೊಳಸು.
ಆರು - ಬಾಯಸು - ಇದಕ್ಕೆ - ಆರುಬಾಯಸು.
ನಾಲ್ಕು - ಮೊಗಸು - ಇದಕ್ಕೆ - ನಾಲ್ಕುಮೊಗಸು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೯ - ಇನ್ನಾವೇಲಿಬಶಿದ ಆದೇಶಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಒಳ - ಕೈಯ್ಯಾದಿಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಒಳ್ - ಕೈ - ಇದಕ್ಕೆ - ಒಳಕ್ಕೈ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಒಳಕ್ಕೈ - ಹೊರಕ್ಕೈ - ಒಳಕೋಟೆ - ಹೊಸಕೋಟೆ - ಹೊರಕೋಟೆ - ಒಳಕಟ್ಟು - ಬರೀಕಾಲು - ತಲೆಕಟ್ಟು - ಕಸ್ತುರಿಮಿಗವು - ನಸುಮಳಸು - ಹಾಳ್ಮನೆ - ಬಾಳ್ಮನೆ - ನಾಮ್ಮೊಗವು - ಅಮ್ಮೊಗವು - ಒಕ್ಕಣ್ಣವು - ಇತ್ತಲೆಯವು - ಮುಪ್ಪೊಳಲು - ಮುಕ್ಕಣ್ಣವು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬಹಳವುಂಟು - ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

೭೦ - ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಚಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಲಯಕಾರಗಳನ್ನುಳಿದ ಪೂರ್ವಪದಾಂತ್ಯವ್ಯಂಜನಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಪರಪದದ ಮೊದಲ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಚಕಾರಾದೇಶ - ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಜಕಾರಾದೇಶ - ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ - ಈ ಮೇರೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಸುಣ್ - ಸರವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸುಣ್ಚರವು.

ಪೊನ್ - ಸುರಿಗೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಪೊಂಜುರಿಗೆ.

ಕಣ್ - ಸೂಲೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕಣ್ಸೂಲೆ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇನ್ನು ಇಂಥಾ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

೭೧ - ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಯ ಯಾವ ವರ್ಣಕ್ಕಾದರೂ ಆದೇಶ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಯ ನಕಾರ ಮಕಾರಗಳಿಗೆ ಪರಪದಾದಿವ್ಯಂಜನ ಪರವಾಗಲು ಅನುಸ್ವಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂಥಾ ಅನುಸ್ವಾರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಕ್ಷರ ಪರವಾಗಲು ಆ ವರ್ಗದ ಕಡೆಯ ವರ್ಣ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಪೊನ್ - ಬಳೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಪೊಂಬಳೆ - ಪೊಮ್ಬಳೆ.

ಒಮ್ - ಪತ್ತು - ಇದಕ್ಕೆ - ಒಂಬತ್ತು - ಒಮ್ಬತ್ತು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೨ - ಪೂರ್ವಪದದಕಡೆಯವರ್ಣಕ್ಕಿನ್ನೂ ಏನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಲಘುವಾದೊಂದಕ್ಷರವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲುಳ್ಳ ಪದಾಂತವಾದ - ಟ - ತ - ಗಳಿಗೆ ಸ್ವರಪರವಾಗಲು - ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

ದ್ವಿತ್ವವೆಂದರೆ ಒಂದೇವರ್ಣವನ್ನು ಎರಡುವರ್ಣವಾಗಿಮ್ಮಡಿಸಿ ಸಂಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವದು.

ಉದಾಹರಣೆ.

ನಟ್ - ಅಡವಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ನಟ್ಟಡವಿ.

ಕಿತ್ - ಇಳೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕಿತ್ತಿಳೆ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೩ - ಇನ್ನ್ಯಾ ದ್ವಿತ್ವವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಲಘುವಾದೊಂದಕ್ಷರವನ್ನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲುಳ್ಳ ಪದಾಂತ್ಯವಾದ - ಣ - ಯ - ಲ - ಳ - ಇವುಗಳನ್ನಂತದಲ್ಲುಳ್ಳ - ಹಳಗನ್ನಡಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಬರುವ ಉಕಾರಾಗಮ ಪರವಾದಾಗ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವರ್ಣಗಳಿಗೂ - ಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಂಜನಾಂತಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತತ್ಸಮವ ಮಾಡುವಾಗ ಬರುವ ಉಕಾರಾಗಮ ಪರವಾದಾಗ ಆ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೂ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಕಣ್ - ಉ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕಣ್ಣು.

ಪೊನ್ - ಉ - ಇದಕ್ಕೆ - ಪೊನ್ನು.

ಮೆಯ್ - ಉ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮೆಯ್ಯು.

ಕಲ್ - ಉ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕಲ್ಲು.

ಮುಳ್ - ಉ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮುಳ್ಳು.

ಜಗತ್ - ಉ - ಇದಕ್ಕೆ - ಜಗತ್ತು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೪ - ಪರಪದದ ಮೊದಲ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆಲ್ಲಾದರೂ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆಯೊ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎರಡು ಮೂರು - ಇವುಗಳಿಗಾದೇಶವಾದ - ಒ - ಇ - ಮು - ಇವುಗಳಿಗೆ ಪರವಾದ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಒ - ಕಣ್ಣನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಒಕ್ಕಣ್ಣನು.

ಇ - ತಲೆಯನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಇತ್ತಲೆಯನು.

ಮು - ಗದ್ದೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಮುಗ್ಗದ್ದೆ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೬ - ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲದ ರೂಪ ಉಂಟೋ.

ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ-ದು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಾದವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಪರವಾದ ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳು ಧಾತುಗಳ ಕಕಾರಕ್ಕೆ-ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ತೆಗೆದು - ಕೊಳ್ಳು - ಇದಕ್ಕೆ - ತೆಗೆದುಕ್ಕೊಳ್ಳು - ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು.

ಎತ್ತಿ - ಕೊಡು - ಇದಕ್ಕೆ - ಎತ್ತಿಕ್ಕೊಡು - ಎತ್ತಿಕೊಡು.

ಎತ್ತಿ - ಕೊಂಡನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಎತ್ತಿಕ್ಕೊಂಡನು - ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು - ಇಲ್ಲಿದು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕಿಕಾರಾದೇಶ ಬಂದದೆ.

೭೭ - ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಣಕ್ಕೊಂದು ವರ್ಣವಾದೇಶ ಬರುವದುಂಟಾ.

ವರ್ಗ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗ ತೃತೀಯೋಪಧಗಳಾಗಿಯೂ - ಪದಾಂತವಾಗಿಯೂ - ಇರುವ ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಪದಾದಿಹಕಾರ ಪರವಾಗಲು - ಪೂರ್ವಪದದ ಉಪಧೆಗೂ-ಕಡೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೂ ಪರ ಪದಾದಿಹಕಾರಕ್ಕೂ. ಊವುಪಧಾವರ್ಣಸವರ್ಣವಾದ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಉಪಧೆ ಅಘೋಷವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಘೋಷ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಬರುತ್ತದೆ - ಘೋಷವಾಗಿರಲು - ಘೋಷ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಓದಿ - ಹೋದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಓಧೋದನು - ಓದಿಹೋದನು.

ಕಟ್ಟಿ - ಹೋಯಿತು - ಇದಕ್ಕೆ - ಕಟ್ಠೋಯಿತು - ಕಟ್ಟಿಹೋಯಿತು.

ತೆಗೆದು - ಹೋಯಿತು - ಇದಕ್ಕೆ - ತೆಗೆಧೋಯಿತು - ತೆಗೆದುಹೋಯಿತು.

ನಿನ್ತು - ಹೋದನು - ಇದಕ್ಕೆ - ನಿನ್ಥೋದನು - ನಿನ್ತುಹೋದನು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೧. ಯಾವ ವರ್ಣವನ್ನಾದರೂ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆಯೋಣವೂ ಉಚ್ಚರಿಸೋಣವೂ ಉಂಟೋ.

ಇವರ್ಣ - ಎವರ್ಣಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಸಕಾರವು ಶಕಾರವಾಗಿಯೂ - ಯಾವಾಗಲೂ ಹಳಗನ್ನಡದ ಱಕಾರವು ರೇಫವಾಗಿಯೂ - ೞವು - ಳಕಾರವಾಗಿಯೂ - ಬರೆಯೋಣವೂ ಉಚ್ಚರಿಸೋಣವೂ - ಉಂಟು.

ಸಕಾರದ ಶಕಾರಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಕರಿಸಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕರಿಶಿ.
ಸೀನೀರು - ಇದಕ್ಕೆ - ಶೀನೀರು.
ಸೆರೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಶೆರೆ.
ಸೇರು - ಇದಕ್ಕೆ - ಶೇರು.

ಱಕಾರದ ರೇಫಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಊಱು - ಇದಕ್ಕೆ - ಊರು.
ಮೂಱು - ಇದಕ್ಕೆ - ಮೂರು.
ನೂಱು - ಇದಕ್ಕೆ - ನೂರು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ೞದ ಳಕಾರಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಕೋೞಿ - ಇದಕ್ಕೆ - ಕೋಳಿ.
ಬಾೞೆ - ಹಣ್ಣು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬಾಳೆಹಣ್ಣು
ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೨. ಯಾವ ವರ್ಣವನ್ನಾದರೂ ಒಂದು ವರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆದು ಒಂದು ವರ್ಣವಾಗುಚ್ಚರಿಸುವದುಂಟೋ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯೋಪಧ್ಮಾನೀಯಗಳನ್ನು - ವಿಸರ್ಗವಾಗಿ ಬರೆದು ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯೋಪಧ್ಮಾನೀಯಗಳಾಗುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಅಯೱಕೀಲವು - ಇದನ್ನು - ಅಯಃಕೀಲವು - ಎಂದು ಬರೆದು ಅಯೱಕೀಲವು - ಎಂದುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಯೲಪಿಂಡವು - ಇದನ್ನು - ಅಯಃಪಿಂಡವು - ಎಂದು ಬರೆದು - ಅಯೲಪಿಂಡವೆಂದುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ. **ಉತ್ತರವು.**

೭೯ - ಙಞಣನಮ ಒಂದು ವರ್ಣವನ್ನು - ಒಂದು ವರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆದು ಒಂದು ವರ್ಣವಾಗುಚ್ಚರಿಸುವದುಂಟೋ.

ವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಗಪಂಚಮವನ್ನು ಅನುಸ್ವಾರವಾಗಿ ಬರೆದು ವರ್ಗಪಂಚಮವಾಗುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ನಿನ್ದನು - ಇದನ್ನು - ನಿಂದನು - ಎಂದು ಬರೆದು - ನಿನ್ದನು ಎಂದುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

೮೦ - ವ್ಯಂಜನಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿವೆಯೋ.

೭೫ - ೭೬ - ೭೭ - ೭೮ - ೭೯ - ಈ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳು ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ - ಆದರೂ ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿರುವದರಿಂದ ಬರೆಯಲಾಯಿತು.

೮೧ - ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ವಿಧಿಗಳು ಹೊರ್ತು ಙಞಣಪೂರ್ವವಾದ ವ್ಯಂಜನಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಬರೆದದೆಯೋ.

ಙಞಣಗಳ ವಿಶೇಷಗಳು ಬರದಿವೆ - ಅದು ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ - ಎರಡನೇ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಡುವದು.

೮೨ - ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಂಜನಸಂಧಿಯಲ್ಲೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ಚುತ್ವ - ಷ್ಟುತ್ವ - ಅನುಸ್ವಾರ - ಪರಸವರ್ಣ - ವಿಸರ್ಗ - ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯ - ಉಪಧ್ಮಾನೀಯ - ಅನುನಾಸಿಕ - ಸುಡಾಗಮ - ತುಗಾಗಮ - ಜಸ್ತ್ವ - ಚರ್ತ್ವ - ಛತ್ವ - ರತ್ವ - ಉತ್ವ - ರಲೋಪ ಮುಂತಾದವು ಬರುತ್ತವೆ.

೮೩ - ಶ್ಚುವೆಂದರೇನು ಅದೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಶ - ಚವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಶ್ಚುವೆಂದು ಹೆಸರು - ಸಕಾರ ತವರ್ಗಗಳಿಗೆ - ಶಕಾರ ಚವರ್ಗ - ಪರವಾಗಲು - ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಶಕಾರವೂ - ತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಚವರ್ಗವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಪಯಸ್ - ಶಯನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪಯಶ್ಶಯನವು.

ಪಯಸ್ - ಚರವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪಯಶ್ಚರವು.

ತದ್ - ಚಿಂತನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ತಚ್ಚಿಂತನವು.

ತತ್ - ಶಿವನು - ಇದಕ್ಕೆ - ತಚ್ಛಿವನು.

ಇಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವ ಛತ್ವಸಹಾ ಬಂತು.

೭೪ - ಷ್ಟುವೆಂದರೇನು ಅದು ಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಷಕಾರ ಟವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಷ್ಟುತ್ವವೆಂದು ಹೆಸರು - ಸಕಾರ ತವರ್ಗಗಳು - ಟವರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗಲೂ - ಸಕಾರ - ಷಕಾರದೊಡನೆ ಸೇರಿಸದಾಗ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಷಕಾರವೂ - ತವರ್ಗಕ್ಕೆ - ಟವರ್ಗವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ತಪಸ್ - ಷಣ್ಡಾಗವು - ಇದಕ್ಕೆ - ತಪಷ್ಷಣ್ಡಾಗವು.
ಅಯಸ್ - ಟಂಕವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಯಷ್ಟಂಕವು.
ತತ್ - ಟೀಕೆಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ತಟ್ಟೀಕೆಯು.

೭೫ - ಟವರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಸತವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಷ್ಟುತ್ವ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ನವತಿನಗರೀಶಬ್ದಗಳ ನಕಾರ ಹೊರ್ತು ಕಡಮೆ ಸಕಾರ ತವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಷ್ಟುತ್ವ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಷಟ್ - ಸತ್ಪುರುಷರು - ಇದಕ್ಕೆ - ಷಟ್ಸತ್ಪುರುಷರು.
ಷಟ್ - ತರುಣರು - ಇದಕ್ಕೆ - ಷಟ್ತರುಣರು.
ಷಟ್ - ನವತಿಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ಷಣ್ಣವತಿಯು.
ಷಟ್ - ನಗರಿಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ಷಣ್ಣಗರಿಯು.
ಇಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವ ಅನುನಾಸಿಕ ಸಹಾ ಬಂದದೆ.

೭೬ - ಅನುಸ್ವಾರವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಕಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನ ಪರವಾಗಲು ಅನುಸ್ವಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಅಸ್ತ್ರಮ್ - ಸಮಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಸ್ತ್ರಂಸಮಯವು.

೭೭ - ಪರಸವರ್ಣವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅನುಸ್ವಾರಕ್ಕೆ - ಊಷ್ಮವ್ಯತಿರಿಕ್ತವ್ಯಂಜನ ಪರವಾದರೆ - ಪರಸವರ್ಣ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಯಾಕಂದರೆ ಅನುಸ್ವಾರವು ನಾಸಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾದ್ದರಿಂದ ಪರವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸವರ್ಣವಾದ ಅನುನಾಸಿಕವೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಸಾಯಮ್ - ಕಾಲವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಸಾಯಂಕಾಲವು - ಸಾಯಙ್ಕಾಲವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೮ - ವಿಸರ್ಗವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ರೇಫ ಸಕಾರಗಳಿಗೆ - ಕಖ - ಪಫ - ಶಷಸ - ಇವುಗಳು ಪರವಾದಾಗ ವಿಸರ್ಗ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದಕ್ಕೆ - ಕಖ - ಪರವಾದಾಗ ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯವು - ಪಫ - ಪರವಾದಾಗ - ಉಪಧ್ಮಾನೀಯವು - ಶಷ - ಸ - ಪರವಾದಾಗ ಆಯಾವರ್ಣವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಪ್ರಾತರ್ - ಕಾಲವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪ್ರಾತೱಕಾಲವು.
ಪ್ರಾತರ್ - ಪೂತವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪ್ರಾತೲಪೂತವು.
ಪುನರ್ - ಶಯನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪುನಶ್ಶಯನವು.
ಪುನರ್ - ಷಂಡವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪುನಷ್ಷಂಡವು.
ಪುನರ್ - ಸಂಸ್ಕಾರವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪುನಸ್ಸಂಸ್ಕಾರವು.
ಯಶಸ್ - ಕಾರಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಯಶೱಕಾರಣವು.
ಪಯಸ್ - ಪಾನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪಯೲಪಾನವು.

೭೯ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೋ.

ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಗ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ನಮಸ್ಕಾರ - ಪುರಸ್ಕಾರ - ತಿರಸ್ಕಾರ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೮೦ - ರೇಫಕ್ಕೆ ಚಛ - ಟಠ - ತಥ - ಪರವಾದಾಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ರೇಫಕ್ಕೆ - ಚಛ ಪರವಾದರೆ ಶಕಾರವು - ಟಠ - ಪರವಾದರೆ ಷಕಾರವೂ - ತಥ - ಪರವಾದರೆ ಸಕಾರವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಪುನರ್ - ಚರಣೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಪುನಶ್ಚರಣೆ.
ಪುನರ್ - ಟಂಕವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪುನಷ್ಟಂಕವು.
ಪ್ರಾತರ್ - ತೂರ್ಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಪ್ರಾತಸ್ತೂರ್ಣವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೮೧ - ಅನುನಾಸಿಕವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವರ್ಣಕ್ಕಾಗಲಿ - ಯಾವ ವರ್ಗ ಪಂಚಮವಾದರೂ ಪರವಾಗಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ವಸವರ್ಣವಾದ ಅನುನಾಸಿಕವು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಷಟ್ - ನಕ್ಷತ್ರವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಷಣ್ಣಕ್ಷತ್ರವು.

ಚಿತ್ - ಮಾತ್ರವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಚಿನ್ಮಾತ್ರವು.

ಅಪ್ - ಮಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಮ್ಮಯವು.

೧೨ - ಜಶ್ತ್ವಂದರೇನು ಅದೆಲ್ಲಿಬರುತ್ತದೆ.

ವರ್ಗತೃತೀಯಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಜಶ್ ಎಂದು ಹೆಸರು - ವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ಚತುರ್ಥಗಳಿಗೆ ಅಘೋಷಾಕ್ಷರವುಳಿದಕ್ಕಡಮೆ ವರ್ಣಗಳು ಪರವಾಗಲು ಆಯಾ ವರ್ಗದ ತೃತೀಯವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ವಾಕ್ - ಇಂದ್ರಿಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ವಾಗಿಂದ್ರಿಯವು.

ವಾಕ್ - ಜಾಲವು - ಇದಕ್ಕೆ - ವಾಗ್ಜಾಲವು.

ಶಿವತ್ - ಆಶ್ರಿತನು - ಇದಕ್ಕೆ - ಶಿವದಾಶ್ರಿತನು.

ಶಿವತ್ - ಘಕ್ರಿಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ಶಿವದ್ಘಕ್ರಿಯು.

ಶಿವತ್ - ಉಕ್ರಿಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ಶಿವದುಕ್ರಿಯು.

ವೀರುಧ್ - ಆಲಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ವೀರುದಾಲಯವು.

ವೀರುಧ್ - ಗ್ರಹವು - ಇದಕ್ಕೆ - ವೀರುದ್ಗ್ರಹವು.

ಅಪ್ - ಇಂಧನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಬಿಂಧನವು.

ಅಪ್ - ಜಾತವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಅಬ್ಜಾತವು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೩ - ಚರ್ತ್ವಂದರೇನು ಅದೆಲ್ಲಿಬರುತ್ತದೆ.

ವರ್ಗಪ್ರಥಮಗಳಿಗೆ ಚರ್ ಎಂದು ಹೆಸರು - ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯ ತೃತೀಯ ಚತುರ್ಥಗಳಿಗೆ ಅಘೋಷಾಕ್ಷರ ಪರವಾಗಲು - ವರ್ಗಪ್ರಥಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಷಡ್ - ಚಕ್ರವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಷಟ್ಚಕ್ರವು.

ತದ್ - ತಾದೃಶವು - ಇದಕ್ಕೆ - ತತ್ತಾದೃಶವು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೪ - ತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಲಕಾರ ಪರವಾಗಲೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಲಕಾರ ಪರವಾಗಲು ಲಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
	ಉದಾಹರಣೆ. ಭಗವತ್ - ಲೀಲೆ - ಇದಕ್ಕೆ - ಭಗವಲ್ಲೀಲೆ. ಇತ್ಯಾದಿ.
೫೨ - ಛತ್ವವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಪಂಚಮವಲ್ಲದ ವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳಿಗಿಂತ ಪರವಾದ ಶಕಾರಕ್ಕೆ - ಸ್ವರವಾಗಲಿ - ಅಂತಸ್ಥೆಯಾಗಲಿ - ವರ್ಗಪಂಚಮವಾಗಲಿ ಪರವಾಗಿರಲು ಛಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆ. ತಿರ್ಯಕ್ - ಶರೀರವು - ಇದಕ್ಕೆ - ತಿರ್ಯಕ್ಛರೀರವು. ತತ್ - ಶಿವಮು - ಇದಕ್ಕೆ - ತಚ್ಛಿವಮು. ಭಗವತ್ - ಶ್ಲೋಕವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಭಗವಚ್ಛ್ಲೋಕವು. ಬೃಹತ್ - ಶ್ಮಶ್ರುವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಬೃಹಚ್ಛ್ಮಶ್ರುವು. ಇತ್ಯಾದಿ.
೫೩ - ಪೂರ್ವಸವರ್ಣವೆಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೋ.	ಉತ್ - ಶಬ್ದಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಸ್ಥಾ - ಸ್ತಂಭು ಧಾತುಗಳ ಸಕಾರಕ್ಕೆ - ಪೂರ್ವಸವರ್ಣವಾದ ತಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆ. ಉತ್ - ಸ್ಥಾನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಉತ್ಥಾನವು. ಉತ್ - ಸ್ತಂಭನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಉತ್ತಂಭನವು. ಇತ್ಯಾದಿ.
೫೪ - ಇನ್ನೂ ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಪಂಚಮವಲ್ಲದ ವರ್ಗಾಕ್ಷರಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಆಯಾವರ್ಗದ ಚತುರ್ಥವು ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆ. ಜ್ವಲತ್ - ಹೀರವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಜ್ವಲದ್ಧೀರವು. ಇತ್ಯಾದಿ.
೫೫ - ಹ್ರಸ್ವಾಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಸಕಾರಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಅಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಸಕಾರಕ್ಕೆ - ಅಕಾರ ಪರವಾಗಲು ಯೆರಡಕಾರಕ್ಕೂ ನಡುವಿನ ಸಕಾರಕ್ಕೂ - ಒಂದು - ಓಕಾರವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆ. ಯಶಸ್ - ಅತಿಶಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಯಶೋತಿಶಯವು. ವಯಸ್ - ಅಧಿಕನು - ಇದಕ್ಕೆ - ವಯೋಧಿಕನು. ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೯ - ಕಡಮೇಸ್ವರಗಳು ಪರವಾಗಲ್ಯೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಾರಕ್ಕೆ - ಯಕಾರವಾಗಲಿ ಲೋಪವಾಗಲಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಲೋಪ ಬಂದಾಗ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಸಂಧಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಯಶಸ್ - ಉನ್ನತಿಯು - ಇದಕ್ಕೆ - ಯಶದುನ್ನತಿಯು.

೭೦ - ವ್ಯಂಜನ ಪರವಾಗಲ್ಯೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಘೋಷ ಪರವಾದಾಗ ಬರುವ ವಿವರವು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿಯಾಯಿತು - ಘೋಷಾಕ್ಷರ ಪರವಾದಾಗ ಅಕಾರ ಸಕಾರಗಳೆರಡಕ್ಕೂ - ಒಂದು ಓಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ತಪಸ್ - ಧನವು - ಇದಕ್ಕೆ - ತಪೋಧನವು.

೭೧ - ಆಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದ ಸಕಾರಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾಸ್ಕರ ಶಬ್ದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲ.

೭೨ - ನಾಮಿಗಿಂತ ಪರವಾದ ಸಕಾರಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಘೋಷ ಪರವಾದಾಗ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆ - ಸ್ವರವಾಗಲಿ - ಘೋಷಾಕ್ಷರವಾಗಲಿ ಪರವಾದರೆ - ರೇಫ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಹವಿಸ್ - ಆಜ್ಯವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಹವಿರಾಜ್ಯವು.

ಹವಿಸ್ - ಭಾಗವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಹವಿರ್ಭಾಗವು.

ಧನುಸ್ - ಆರೋಪಣವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಧನುರಾರೋಪಣವು.

ಧನುಸ್ - ಭಾರವು - ಇದಕ್ಕೆ - ಧನುರ್ಭಾರವು,

ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೩ - ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಬಾರದ ಕಡೆಯುಂಟೋ.

ಕಿವಿಗಿಂಪಿಲ್ಲದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಬಾರದು.

ವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ತ್ರೀಯರು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇಂತು ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿಪ್ರಕರಣವು ಮುಗಿಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೧ - ಶಬ್ದಪ್ರಕರಣದಲ್ಲೇನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.	ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳ ಭೇದಗಳೂ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳೂ ಸುಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಅವುಗಳ ಭೇದಗಳೂ ಅವುಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರುವಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳೂ ಅವ್ಯಯನಿಪಾತಗಳ ಭೇದಗಳೂ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳೂ ಸಹಾ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
೨ - ಶಬ್ದಗಳೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ತತ್ಸಮ - ತದ್ಭವ - ದೇಶ್ಯ - ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ - ಗ್ರಾಮ್ಯಗಳೆಂದು ಐದು ವಿಧವು.
೩ - ತತ್ಸಮವೆಂದರೇನು.	ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಾವಿಡಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಸೇರಿದರೂ ಆ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರುವಾಗ ಕಡೆಯಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳು ಬಂದು ಸೇರಿದರೂ ತತ್ಸಮ ಶಬ್ದಗಳು.
೪ - ತದ್ಭವವೆಂದರೇನು.	ಅನೇಕ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ವಿಕಾರ ಬಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಾವಿಡ ಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಅವು ತದ್ಭವವು.
೫ - ದೇಶ್ಯವೆಂದರೇನು.	ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವದು ದೇಶ್ಯವು.
೬ - ಅನ್ಯದೇಶ್ಯವೆಂದರೇನು.	ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಮೊದಲಾದ್ದು - ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸ್ತರೆ ಅದು ಅನ್ಯದೇಶ್ಯವು.
೭ - ಗ್ರಾಮ್ಯವೆಂದರೇನು.	ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದದ್ದು ಗ್ರಾಮ್ಯವು.
೮ - ಸುಬ್ವಿಭಕ್ತಿಯೇತರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.	ಸುಬ್ವಿಭಕ್ತಿ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.
೯ - ಲಿಂಗವೆಂದರೇನು.	ಧಾತುಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳಲ್ಲದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳು ಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
೧೦ - ಇನ್ನೂ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಹೆಸರು ಯಾವದಕ್ಕಾದರೂ ಉಂಟೋ.	ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯಯ-ತದ್ಧಿತಪ್ರತ್ಯಯ-ಸಮಾಸಾಂತಪ್ರತ್ಯಯ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳಿಗೂ ಸಮಾಸಕ್ಕೂ ಲಿಂಗವೆಂದು ಹೆಸರು.
೧೧ - ಲಿಂಗವೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ಪುಲ್ಲಿಂಗವೆಂತಲೂ - ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವೆಂತಲೂ - ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವೆಂತಲೂ - ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿರುವದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೧೨ - ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾದ ಶಬ್ದವೆಂಥಾದ್ದು.	ಗಂಡುಸರ ಹೇಳುವ ಶಬ್ದವು ಪುಲ್ಲಿಂಗವು. M
೧೩ - ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಶಬ್ದವೆಂಥಾದ್ದು.	ಹೆಂಗಸರ ಹೇಳುವ ಶಬ್ದವು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವು. f
೧೪ - ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವೆಂಥಾದ್ದು.	ಕಡಮೆಯ ಹೇಳುವದು ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವು. N.
೧೫ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೋ.	ಕಳತ್ರಾದಿಶಬ್ದಗಳು ಯಾರ ಹೇಳಿದರೂ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವೆ. ಕಳತ್ರವು - ಬಂತು - ಇತ್ಯಾದಿ. ಕಳತ್ರ - ದಾರ - ಅಪತ್ಯ - ತೋಕ - ಶಿಶು - ಕೂಸು - ಪಸುಳೆ - ಮಗು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೧೬ - ಜನಶಬ್ದವು ಯಾವಲಿಂಗವು.	ಜನಶಬ್ದವು ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವು - ಕು-ಸು-ದುಃ-ಇವು ಗಳಿಗೆ ಪರವಾದ ಜನಶಬ್ದವು-ವಾಚ್ಯಲಿಂಗವಾಗಿರುವದು ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯ ಹೇಳುವ ಸಜ್ಜನ ಶಬ್ದವು ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವಾಗಿರುವದು - ಗಂಡುಸರ ಹೇಳಿದರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಜನವು - ಬಹುಜನವು - ಸ್ತ್ರೀಜನವು - ಗಂಡುಜನವು.
ಕುಜನನು - ದುರ್ಜನನು - ಸುಜನನು.
ಕುಜನೆ - ದುರ್ಜನೆ - ಸುಜನೆ.
ಅವಳು - ಸಜ್ಜನವು.
ಅವನು - ಸಜ್ಜನನು.
ಜನಗಳು - ಬಂದರು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೭ - ಪುನ್ನಪುಂಸಕಶಬ್ದಗಳು ಯಾವವು.	ನವಗ್ರಹವಾಚಕಶಬ್ದಗಳು ರಾಹ್ವಾದಿಶಬ್ದಗಳು ಪುಂನಪುಂಸಕಲಿಂಗಗಳಾಗಿರುವವು.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಸೂರ್ಯನುದಯಿಸಿದನು - ಉದಯಿಸಿತು.
ಬಸವನು - ಬಂದನು - ಬಂತು.

ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ. — **ಉತ್ತರವು.**

೧೮ - ಸ್ತ್ರೀನಪುಂಸಕಗಳು ಯಾವವು.

ದೇವತಾದಿಶಬ್ದಗಳು ಸ್ತ್ರೀನಪುಂಸಕಗಳು.

ದೇವತೆ ವರವನಿತ್ತಳು - ಇತ್ತಿತು.

ದೇವತೆ-ಸಿರಿ - ಸರಸ್ವತಿ - ಹೆಂಡತಿ - ಶಾಸ್ತ್ರ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೯ - ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಯಾವವು.

ಮನುಷ್ಯಜಾತಿವಾಚಕಶಬ್ದಗಳು ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳು - ಅದು ವಾಚ್ಯಲಿಂಗವು - ವಾಚ್ಯಲಿಂಗವೆಂದರೆ ಅರ್ಥಾನುಗುಣಲಿಂಗವು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಿತಿ - ಅರಸನು - ಅರಸಿತಿ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೦ - ತ್ರಿಲಿಂಗವಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಯಾವವು.

ಕರ್ತೃಕರ್ಮಕೃದಂತಗಳು ಗುಣವಾಚಕಗಳು ಆದ ವಂತಾಂತಗಳು ಅದು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಮೂರು ಲಿಂಗವು ಅರ್ಥವು ಯಾವ ಲಿಂಗವೋ ಆ ಲಿಂಗವಾಗಿರುವದು - ಮೂರು ಲಿಂಗವೆಂದರೆ ವಾಚ್ಯಲಿಂಗವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಮಾಡುವನು - ಮಾಡುವಳು - ಮಾಡಿದುದು.

ಕರಿಯನು - ಕರಿಯಳು - ಕರಿದು.

ಅವನು - ಅವಳು - ಅದು.

ಅದು - ಇದು - ಉದು - ಯಾವದು - ಕೆಲ - ಹಲ - ಎಷ್ಟು - ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟು - ಎಲ್ಲಾ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಅದ್ವಾದಿಗಳು.

೨೧ - ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದ ಶಬ್ದಗಳುಂಟೋ.

ನೀ - ನಾ - ತಾ - ಶಬ್ದಗಳು - ಅವ್ಯಯಾದಿಗಳು - ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದವು.

ನೀನು - ಕರಿಯನು - ಕರಿಯಳು - ಕರಿದು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೨ - ಸುಬ್ವಿಭಕ್ತಿಯೆಂದರೇನು.

ಒಂದು ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಮತ್ತೊಂದು ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಉಂಟಾದ ಸಂಬಂಧವ ಹೇಳುವ ಲಿಂಗದ ಮೇಗಳ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸುಬ್ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವು.

೨೩ - ಆ ಸುಪ್ರತ್ಯಯವೆಷ್ಟು ವಿಧವು.

ಪ್ರಥಮೆ - ಸಂಬೋಧನಪ್ರಥಮೆ - ದ್ವಿತೀಯೆ - ತೃತೀಯೆ - ಚತುರ್ಥಿ - ಪಂಚಮಿ - ಷಷ್ಠಿ - ಸಪ್ತಮಿಗಳೆಂದು ಸುಬ್ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವೆಂಟುವಿಧವು.

೨೪ - ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇನು.

ಉ - ಪ್ರಥಮೆ - ಏ - ಸಂಬೋಧನ ಪ್ರಥಮೆ - ಅ - ಅನ್ನು - ದ್ವಿತೀಯೆ - ಇಂದ - ತೃತೀಯೆ - ಗೆ - ಇಗೆ - ಅಕ್ಕೆ - ಚತುರ್ಥಿ - ಅದೆಸೆಯಿಂದ - ಪಂಚಮಿ - ಅ - ಷಷ್ಠಿ - ಅಲ್ಲಿ - ಸಪ್ತಮಿ.

೨೫ - ವಿಭಕ್ತಿಗಳೊಂದೊಂದೆಷ್ಟುವಿಧವಾಗಿರುವವು.

ಏಕವಚನವೆಂತಲೂ - ಬಹುವಚನವೆಂತಲೂ - ಎರಡುವಿಧವಾಗಿರುವವು - ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೊಂದೆ - ಆಗಮಾದೇಶಗಳಿಂದ ಭೇದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

೨೬ - ಏಕವಚನವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವಸ್ತುವ ಹೇಳುವಾಗ ಬರುತ್ತದೆ.

೨೭ - ಬಹುವಚನವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಎರಡು ಮೊದಲು ಎಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳ ಹೇಳಿದರೂ ಬಹುವಚನವೇ ಬರುತ್ತದೆ.

೨೮ - ಎಲ್ಲಾ ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲಾ ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಭೇದವುಂಟೊ.

ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಲಿಂಗವಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಭೇದವುಂಟು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಪುಂಸ್ತ್ರೀ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ದ್ವಿಬಹುವಚನವೆಂದು ಹೆಸರು - ನಪುಂಸಕ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಭೇದವುಂಟು.

೨೯ - ದ್ವಿತೀಯಾ ಚತುರ್ಥಿಗಳ ಎರಡು ರೂಪಗಳೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತವೆಯೊ.

ದ್ವಿತೀಯಾ ರೂಪವು ಸರ್ವತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ - ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಕಾರಾಂತವಾಗಿದ್ದರೆ - ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಗೆ ಇಗೆ ಎರಡೂ ಬರುತ್ತದೆ - ನಪುಂಸಕೈಕವಚನಕ್ಕೆ - ಅಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ಈಕಾರ ಐಕಾರವ್ಯಾಂತ್ಯೈಕವಚನಕ್ಕೆ ಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ - ಉಕಾರಾಂತವಾದ ಗುಣವಚನಕ್ಕೆ - ಕೃದಂತಕ್ಕೆ ಅದ್ವಾದಿಗೆ ಸಹ ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆವರ್ಣಗಳ ಮೇಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ.

೩೦ - ಬಹುವಚನದಲ್ಲೇನು ಆಗಮಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಅಕಾರಾಂತ ದ್ವಿಬಹುವಚನಕ್ಕೆ - ಅರ್ - ಅರುಗಳ್ - ಇವು ಬರುತ್ತವೆ - ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿ ಗಳ್ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ - ಈಕಾರ ಐಕಾರವ್ಯಾಂತ ದ್ವಿಬಹುವಚನಕ್ಕೆ - ಅರ್ - ಅರುಗಳ್ - ಗಳ್ - ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆವರ್ಣಗಳಂತಕ್ಕೆ ಮೂರು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಂತಕ್ಕೂ ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿಯೂ ಗಳ್ - ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೩೦ - ಏಕವಚನದಲ್ಲೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಸ್ವರಾದಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪರವಾಗಲು ನಕಾರಾಗಮವು - ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಯಕಾರಾಗಮ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯುಳಿದ ತೃತೀಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ದಕಾರಾಗಮವು - ಪ್ರಥಮೆ ದ್ವಿತೀಯೆ ಸಂಬೋಧನಗಳಲ್ಲಿ ಮಕಾರಾಗಮವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಅವರ್ಣ ಕಾಲವ್ಯಾಂತಗಳನ್ನುಳಿದ ಧಕದಮೆವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಚತುರ್ಥಿಯುಳಿದ ತೃತೀಯಾದಿಗಳು ಪರವಾಗಲು - ಇಕ್ ಆಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.
೩೧ - ಸಂಬೋಧನದಲ್ಲೇನು ವಿಶೇಷವು.	ಸಂಬೋಧನ ಪ್ರಥಮೆಗೆ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಲೋಪ ಬಂದಾಗಲೂ ಬಾರದಾಗಲು - ದೀರ್ಘ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಲೋಪ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ದೀರ್ಘವು - ಬಾರದಾಗ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

	ಏಕವಚನವು.		ಬಹುವಚನವು.	
ಪ್ರ	ರಾಮನು		ರಾಮರು	ರಾಮರುಗಳು.
ಸಂ	ರಾಮನೆ	ರಾಮನೇ	ರಾಮರೆ	ರಾಮರುಗಳೆ.
	ರಾಮ	ರಾಮಾ	ರಾಮರೇ	ರಾಮರುಗಳೇ.
ದ್ವಿ	ರಾಮನ	ರಾಮನನ್ನು	ರಾಮರ	ರಾಮರುಗಳ.
			ರಾಮರನ್ನು	ರಾಮರುಗಳನ್ನು.
ತೃ	ರಾಮನಿಂದ		ರಾಮರಿಂದ	ರಾಮರುಗಳಿಂದ.
ಚ	ರಾಮನಿಗೆ	ರಾಮಗೆ	ರಾಮರಿಗೆ	ರಾಮರುಗಳಿಗೆ.
ಪಂ	ರಾಮನದೆಸೆಯಿಂದ		ರಾಮರದೆಸೆಯಿಂದ	ರಾಮರುಗಳದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ರಾಮನ		ರಾಮರ	ರಾಮರುಗಳ.
ಸ	ರಾಮನಲ್ಲಿ		ರಾಮರಲ್ಲಿ	ರಾಮರುಗಳಲ್ಲಿ.

ಹೀಂಗೆ ಅರಸ - ಕೃಷ್ಣ - ಗೋವಿಂದ - ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

	ಏಕವಚನವು.			ಬಹುವಚನವು.
ಪ್ರ -	ಗಜವು			ಗಜಗಳು.
ಸಂ -	ಗಜವೆ	ಗಜವೇ		ಗಜಗಳೆ.
	ಗಜ	ಗಜಾ		ಗಜಗಳೇ.
ದ್ವಿ -	ಗಜವ	ಗಜವನ್ನು	ಗಜಗಳ	ಗಜಗಳನ್ನು.
ತೃ -	ಗಜದಿಂದ			ಗಜಗಳಿಂದ.
ಚ -	ಗಜಕ್ಕೆ			ಗಜಗಳಿಗೆ.
ಪ -	ಗಜದದೆಸೆಯಿಂದ			ಗಜಗಳದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ -	ಗಜದ			ಗಜಗಳ.
ಸ -	ಗಜದಲ್ಲಿ			ಗಜಗಳಲ್ಲಿ.

ಹೀಂಗೆ ಮರ ಕಂಬ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಯೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೩೩ - ಇದಕ್ಕಪವಾದ ಉಂಟಾ.

ಗರುಡಾದಿಶಬ್ದಗಳಿಗೇಕವಚನದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಾದಿವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಪರವಾಗಲು ನಕಾರಾಗಮವೂ - ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಗೆ - ಇಗೆಗಳು ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಿಮೆಯೆಲ್ಲಾ ರಾಮಶಬ್ದದಹಾಂಗೆ.

ಪ್ರ - ಏ - ಗರುಡನು - ಬ - ಗರುಡಗಳು.
ಚ - ಏ - ಗರುಡಗೆ - ಗರುಡನಿಗೆ - ಬ - ಗರುಡಗಳಿಗೆ.

ಕಡಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ರಾಮಶಬ್ದದಹಾಂಗೂ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಗಜಶಬ್ದದಹಾಂಗೂ ಯೇಳಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವದು.

ಗರುಡ - ಕಮಠ - ಕೊಣ - ವರಾಹ - ಬಸವ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಗರುಡಾದಿಗಳು.

ಆಕಾರಾಂತಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಆಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾಶಬ್ದವು - ಜ್ಯಾ ಎಂದರೆ ಭೂಮಿಯೂ - ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯೂ.

	ಏಕವಚನವು.			ಬಹುವಚನವು.
ಪ್ರ -	ಜ್ಯಾಯು			ಜ್ಯಾಗಳು.
ಸಂ -	ಜ್ಯಾಯೆ	ಜ್ಯಾಯೇ	ಜ್ಯಾಗಳೆ	ಜ್ಯಾಗಳೇ.

ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ದ್ವಿ -	ಜ್ಯಾಯ -	ಜ್ಯಾಯನ್ನು -	ಜ್ಯಾಗಳ -	ಜ್ಯಾಗಳನ್ನು.
ತೃ -	ಜ್ಯಾಯಿಂದ	- -	- -	ಜ್ಯಾಗಳಿಂದ.
ಚ -	ಜ್ಯಾಗೆ	-	- -	ಜ್ಯಾಗಳಿಗೆ.
ಪ -	ಜ್ಯಾಯದೆಸೆಯಿಂದ	-	- -	ಜ್ಯಾಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ -	ಜ್ಯಾಯ	- -	- -	ಜ್ಯಾಗಳ.
ಸ -	ಜ್ಯಾಯಲ್ಲಿ	- -	- -	ಜ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ.

ಇಂತೆ ಮಾ ಶಬ್ದ ಮೊದಲಾದವು.

ಇಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಏಕವಚನವು. ಬಹುವಚನವು.

ಪ್ರ -	ಹರಿಯು -	ಹರಿ -	ಹರಿಯರು -	ಹರಿಯರುಗಳು -	ಹರಿಗಳು.
ಸಂ -	ಹರಿಯೆ - / ಹರಿ -	ಹರಿಯೇ / ಹರೀ	ಹರಿಯರೆ - / ಹರಿಯರೇ -	ಹರಿಯರುಗಳೆ - / ಹರಿಯರುಗಳೇ -	ಹರಿಗಳೆ. / ಹರಿಗಳೇ
ದ್ವಿ -	ಹರಿಯ -	ಹರಿಯನ್ನು -	ಹರಿಯರ -	ಹರಿಯರುಗಳ -	ಹರಿಗಳ.
ತೃ -	ಹರಿಯಿಂದ	- -	ಹರಿಯರಿಂದ	-	ಇತ್ಯಾದಿ.
ಚ -	ಹರಿಗೆ	- -	ಹರಿಯರಿಗೆ	-	ಇತ್ಯಾದಿ.
ಪ -	ಹರಿಯದೆಸೆಯಿಂದ	- -	ಹರಿಯರ ದೆಸೆಯಿಂದ	-	ಇತ್ಯಾದಿ.
ಷ -	ಹರಿಯ	- -	ಹರಿಯರ	-	ಇತ್ಯಾದಿ.
ಸ -	ಹರಿಯಲ್ಲಿ	- -	ಹರಿಯರಲ್ಲಿ	-	ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇಕಾರಾಂತ ನಪುಂಸಕಕ್ಕೆ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ - ಅರ್ - ಅರುಗಳಿಲ್ಲವು - ಹರಿಯು - ಹರಿಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿ - ಹರಿಶಬ್ದದ ಹಾಂಗೆ, ಇಂಗೇ - ಈಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಶಬ್ದ - ಎಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ರಮೆ ಮನೆ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳ - ಐಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಶೈ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಋ ೠ - ಉ ಊ - ಌ - ೡ - ಓ ಔ - ಇವುಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗಭೇದವುಂಟೋ.

ಈ ವರ್ಣಾಂತ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ.

ಉಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಗುರು ಶಬ್ದ.

	ಏಕವಚನವು.			ಬಹುವಚನವು.
ಪ್ರ -	ಗುರುವು	-	-	ಗುರುಗಳು.
ಸಂ -	ಗುರುವೆ	ಗುರುವೇ	-	ಗುರುಗಳೆ.
	ಗುರು	ಗುರೂ	-	ಗುರುಗಳೇ.
ದ್ವಿ -	ಗುರುವ	ಗುರುವನ್ನು	ಗುರುಗಳ	ಗುರುಗಳನ್ನು.
ತೃ -	ಗುರುವಿಂದ ಗುರುವಿನಿಂದ	-	-	ಗುರುಗಳಿಂದ.
ಚ -	ಗುರುವಿಗೆ	-	-	ಗುರುಗಳಿಗೆ.
ಪ -	ಗುರುವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಗುರುವ ದೆಸೆಯಿಂದ	-	-	ಗುರುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ಗುರುವಿನ ಗುರುವ	-	ಗುರುಗಳ	
ಸ -	ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಗುರುವಲ್ಲಿ	-	-	ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ.

ಹೀಂಗೆ ಉಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವಧು ಮೊದಲಾದ್ದು - ನಪುಂಸಕಕ್ಕೆ - ಕೂಸು ಮೊದಲಾದ್ದು - ಋಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ - ಪಿತೃ ಮೊದಲಾದ್ದು - ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ - ಮಾತೃ - ಮೊದಲಾದ್ದು - ನಪುಂಸಕಕ್ಕೆ - ಕರ್ತೃ ಮೊದಲಾದ್ದು - ೠಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ - ೠ ಮೊದಲಾದ್ದು - ಓಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ - ಗೋ ಮೊದಲಾದ್ದು - ಔಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಗ್ಲೌ ಮೊದಲಾದ್ದು - ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅವುಗಳ ಗುರು ಶಬ್ದದ ಹಾಂಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೪೨ - ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ ಉಂಟಾ.

ಗಂಡುಸು - ಹೆಂಗಸು - ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಅರ್ - ಅರುಗಳ್ - ಗಳ್ - ಇವು ಮೂರಾಗಮಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಕಡೆಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಗುರು ಶಬ್ದದ ಹಾಂಗೆ.

ಏ - ಗಂಡುಸು - ಬ - ಗಂಡುಸರು - ಗಂಡುಸರುಗಳು - ಗಂಡುಸುಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೩೬ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಧಿಗೆಲ್ಲಾದರೂ ಅಪವಾದ ವುಂಟಾ.

ಬಂಧುವಾಚಕ - ಗುಣವಾಚಕ - ಕೃದಂತ - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ - ಅದ್ವಾದಿ - ಕಾಲವಾಚಕ - ದೇಶವಾಚಕ - ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ - ಅಲಿಂಗ ಶಬ್ದ - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವುಂಟು.

೩೭ - ಬಂಧುವಾಚಕಕ್ಕೆ ಏನು ವಿಶೇಷವು.

ಅಕಾರಾಂತವಾದ ಬಂಧುವಾಚಕಕ್ಕೆ - ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಅಂದಿರ್ - ಅಂದಿರುಗಳೆಂಬಾಗಮಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಅಮ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ - ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗದ ಹಾಂಗೆ ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ ತಾಲವ್ಯಾಂತಗಳಿಗೆ - ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಅರ್ - ಅರುಗಳ್ - ಅಂದಿರ್ ಅಂದಿರುಗಳ್ - ಗಳ್ - ಎಂದೈದಾಗಮಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ - ಸಂಬೋಧನ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ - ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಇರ - ಆದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಏಕವಚನವು. ಬಹುವಚನವು.

ಪ್ರ - ಅಪ್ಪನು - ಅಪ್ಪಂದಿರು - ಅಪ್ಪಂದಿರುಗಳು.

ಸಂ - ಅಪ್ಪನೆ { ಅಪ್ಪಂದಿರೆ - ಅಪ್ಪಂದಿರುಗಳೆ.
ಅಪ್ಪಂದಿರಿರ - ಅಪ್ಪಂದಿರುಗಳಿರ.
ಅಪ್ಪಂದಿರಿರಾ - ಅಪ್ಪಂದಿರುಗಳಿರಾ.

ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಡೆಗೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಏಕವಚನವು. ಬಹುವಚನವು.

ಪ್ರ - ಅಮ್ಮನು - ಅಂಮ್ಮಂದಿರು - ಅಂಮ್ಮಂದಿರುಗಳು.

ಸಂ - ಅಮ್ಮ / ಅಮ್ಮಾ { ಅಂಮ್ಮಂದಿರಿರ / ಅಂಮ್ಮಂದೀರಿರಾ { ಅಂಮ್ಮಂದಿರುಗಳಿರ. / ಅಂಮ್ಮಂದೀರುಗಳಿರಾ.

ಹೀಂಗೆ - ಅಕ್ಕನು - ಅವ್ವನು - ಮಾತರನು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅಮ್ಮಾದಿಗಳು - ಅಮ್ಮಶಬ್ದದ ಹಾಂಗಾಗುತ್ತವೆ.

೩೮ - ಮಗ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ರೂಪ ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಮಗ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಮೂರು ಲಿಂಗವೂ - ಉಂಟು - ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ - ಮಗ - ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ - ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗೈಕವಚನದಲ್ಲಿಯೂ - ಮಗ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ - ದ್ವಿಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ್ - ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ - ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡೆಂಬ ವಿಶೇಷ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದಾಗ - ಮಗಶಬ್ದ ಉಕಾರಾಂತ ನಪುಂಸಕವು - ಅದಕ್ಕೂ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ್ - ಎಂದೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

	ಪುಮೇಕ.	ಸ್ತ್ರ್ಯೇಕ.	ನಬೇಕ.	ತ್ರ್ಯೇಕ.
ಪ್ರ	ಮಗನು	ಮಗಳು	ಮಗುವು	ಮಕ್ಕಳು.
ಸಂ	ಮಗನೆ	ಮಗಳೆ	ಮಗುವೆ - ಮಕ್ಕಳೆ	ಮಕ್ಕಳಿರ.
ದ್ವಿ	ಮಗನನ್ನು	ಮಗಳನ್ನು	ಮಗುವನ್ನು	ಮಕ್ಕಳನ್ನು.
ತೃ	ಮಗನಿಂದ	ಮಗಳಿಂದ	ಮಗುವಿನಿಂದ / ಮಗುವಿಂದ }	ಮಕ್ಕಳಿಂದ.
ಚ	ಮಗಗೆ / ಮಗನಿಗೆ }	ಮಗಳಿಗೆ	ಮಗುವಿಗೆ	ಮಕ್ಕಳಿಗೆ.
ಪ	ಮಗನ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಮಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ	{ ಮಗುವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ / ಮಗುವ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಮಕ್ಕಳ ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ಮಗನ	ಮಗಳ	ಮಗುವ / ಮಗುವಿನ }	ಮಕ್ಕಳ.
ಸ	ಮಗನಲ್ಲಿ	ಮಗಳಲ್ಲಿ	ಮಗುವಲ್ಲಿ / ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ }	ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ.

ಇಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲಿ - ಏ - ಅಜ್ಜಿಯು - ಬ - ಅಜ್ಜಿಯರು ಅಜ್ಜಿಯರುಗಳು - ಅಜ್ಜಿಯಂದಿರು - ಅಜ್ಜಿಯಂದಿರುಗಳು - ಅಜ್ಜಿಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬೇಂಗೆ ತಂಗಿ ನೊಸೆ ಮೊದಲಾದ ಎಕಾರಾಂತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೩೯ - ಗುಣವಾಚಕಗಳ ಲಿಂಗವಿಶೇಷವು.

ಗುಣವಾಚಕಗಳು ವಸ್ತುವನ್ನು - ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಹಾ ಹೇಳುತ್ತವೆ - ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ನಪುಂಸಕವು ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ವಾಚ್ಯಲಿಂಗವು.

೪೦ - ಇವು ಯೆಷ್ಟು ವರ್ಣಾಂತಗಳು.

ಅ - ಇ - ಉ - ಎ - ಈ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಾಂತಗಳು.

೪೧ - ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಣಾಂತಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವುಂಟು.

ಉ - ಋ - ಶಬ್ದಾಂತಗಳನ್ನುಳಿದ ಕಡೆ ಮಿಗುಣವಾಚಕಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲ.

೪೨ - ಉಶಬ್ದಾಂತಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಉಶಬ್ದಾಂತಕ್ಕೆ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಪುಂಸಕಬಹುವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಉಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಕ

ಇವೆಯೆಲ್ಲಾ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಸಾಮಾನ್ಯಸೂತ್ರದ ಮೇರೆಗೆ ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯುಳಿದ ತೃತೀಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಅಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ - ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ - ವು - ವುಗಳೆಂಬಾಗಮಗಳು ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ - ವುಶಬ್ದಾಗಮ ಬಂದಾಗ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ರೂಪವೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತದೆ.

	ಪುಂ.	ಸ್ತ್ರೀ.	ದ್ವಿಬ.	
ಪ್ರ	ಕರಿಯನು	ಕರಿಯಳು	ಕರಿಯರು	ಕರಿಯರುಗಳು.
ಸಂ	ಕರಿಯನೆ	ಕರಿಯಳೆ	ಕರಿಯರೆ	ಕರಿಯರುಗಳೆ.
ದ್ವಿ	ಕರಿಯನ	ಕರಿಯಳ	ಕರಿಯರ	ಕರಿಯರುಗಳ.
ತೃ	ಕರಿಯನಿಂದ	ಕರಿಯಳಿಂದ	ಕರಿಯರಿಂದ	ಕರಿಯರುಗಳಿಂದ.
ಚ	ಕರಿಯಗೆ, ಕರಿಯನಿಗೆ	ಕರಿಯಳಿಗೆ	ಕರಿಯರಿಗೆ	ಕರಿಯರುಗಳಿಗೆ.
ಪಂ	ಕರಿಯನ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಕರಿಯಳ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಕರಿಯರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಕರಿಯರುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ
ಷ	ಕರಿಯನ	ಕರಿಯಳ	ಕರಿಯರ	ಕರಿಯರುಗಳ.
ಸ	ಕರಿಯನಲ್ಲಿ	ಕರಿಯಳಲ್ಲಿ	ಕರಿಯರಲ್ಲಿ	ಕರಿಯರುಗಳಲ್ಲಿ.

	ನಏ.	ನಬ.	
ಪ್ರ	ಕರಿದು	ಕರಿಯವು	ಕರಿಯವುಗಳು.
ಸಂ	ಕರಿದೆ	ಕರಿಯವೆ	ಕರಿಯವುಗಳೆ.
ದ್ವಿ	ಕರಿದ	ಕರಿಯವ	ಕರಿಯವುಗಳ.
ತೃ	ಕರಿದರಿಂದ	ಕರಿಯವರಿಂದ	ಕರಿಯವುಗಳಿಂದ.
ಚ	ಕರಿದಕ್ಕೆ	ಕರಿಯವಕ್ಕೆ	ಕರಿಯವುಗಳಿಗೆ
ಪಂ	ಕರಿದರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಕರಿಯವರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಕರಿಯವುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ಕರಿದರ	ಕರಿಯವರ	ಕರಿಯವುಗಳ.
ಸ	ಕರಿದರಲ್ಲಿ	ಕರಿಯವರಲ್ಲಿ	ಕರಿಯವುಗಳಲ್ಲಿ.

ಹೀಂಗೆ ಬಿಳಿದು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ	ಉತ್ತರವು
೪೩ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೋ.	ಎಳದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಪುಂಸಕಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಎಳದು ಶಬ್ದದ ದುವಿಗೆ ಎಯ ಎಂಬಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಕರಿದು ಶಬ್ದದ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಎಳೆಯನು - ಎಳೆಯಳು - ಎಳೆಯರು - ಎಳೆಯರುಗಳು ಎಳದು - ಎಳೆಯವು - ಎಳೆಯವುಗಳು - ಎಳದರಿಂದ - ಎಳದಕ್ಕೆ - ಎಳೆಯವರಿಂದ - ಎಳೆಯವಕ್ಕೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.
೪೪ - ಇನ್ನಾವಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವುಂಟು.	ಹಳದು ಶಬ್ದದ ದುವಿಗೆ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬ ಶಬ್ದವು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ನಪುಂಸಕಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ದುವಿಗೆ ಎಯ ಆದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಕರಿದು ಶಬ್ದದ ಹಾಗೆ. ಹಳಬನು - ಹಳಬಳು - ಹಳಬರು - ಹಳಬರುಗಳು ಹಳದು - ಹಳೆಯವು - ಹಳೆಯವುಗಳು - ಹಳದರಿಂದ - ಹಳೆಯವರಿಂದ - ಹಳೆಯವುಗಳಿಂದ - ಹಳಬಗೆ - ಹಳಬನಿಗೆ ಹಳಬಳಿಗೆ - ಹಳದಕ್ಕೆ - ಹಳೆಯವಕ್ಕೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.
೪೫ - ತು ಅಂತವಾದ ಗುಣವಾಚಕಗಳಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವುಂಟಾ.	ತು ಶಬ್ದಾಂತವಾದ ಗುಣವಾಚಕಗಳ ದುವಿಗೆ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದ ಶಬ್ದವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಕರಿದು ಶಬ್ದದ ಹಾಗೆ - ನಪುಂಸಕದ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿಯು ಷಷ್ಠೀಕಾರಕ್ಕೆ ದಕಾರಾಗಮವೂ - ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ತುಧಾ ಮುಳಿದ ಕೃತ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ - ಆಗಮ - ಆಚ ತುಧಾಗೆ ಅಕ್ಕಿಸರು ಬರುತ್ತವೆ. ಒಳಿತು - ಒಳ್ಳಿದ. ಒಳ್ಳಿದನು - ಒಳ್ಳಿದಳು - ಒಳ್ಳಿದರು - ಒಳ್ಳಿದರುಗಳು - ಒಳಿತು ಒಳ್ಳಿದುವು - ಒಳ್ಳಿದುವುಗಳು - ಒಳ್ಳಿದಗೆ - ಒಳ್ಳಿದನಿಗೆ - ಒಳ್ಳಿದರಿಂದ - ಒಳ್ಳಿದುವರಿಂದ - ಒಳ್ಳಿತಕ್ಕೆ - ಒಳ್ಳಿದುವಕ್ಕೆ - ಒಳ್ಳಿದುವುಗಳಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೬ - ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾದರೂ ಅಪವಾದವುಂಟೋ.

ಹೊಸದು ಶಬ್ದದ ದುವಿಗೆ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ - ಬ ಶಬ್ದವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡೆಯೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆದು ಶಬ್ದದ ಹಾಗೆ.

ಹೊಸಬನು - ಹೊಸಬಳು - ಹೊಸಬರು - ಹೊಸಬರುಗಳು - ಹೊಸದು - ಹೊಸದುವು - ಹೊಸದುವುಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೭ - ಇನ್ನ್ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳಿಗಾದರೂ ಗುಣವಚನಗಳ ಹಾಗೆ ರೂಪ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ದು ಅಂತವಾದ ಕೃದಂತಗಳಿಗೆ ದು ಅಂತವಾದ ಗುಣವಾಚಕಗಳ ಹಾಗೆ ರೂಪವು - ಅದರ ಹಾಗೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಳಕಾರಾಗಮ - ವು - ವುಗಳ್ - ಊಗಮಗಳು ಪುಶಬ್ದಾಗಮ ಬಂದಾಗ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿಯೂ - ತೃತೀಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ ಊಗಮ - ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಅಕ್ಕೆ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭೂತಕಾಲದ ಉಪಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ.

ಮಾಡಿದನು - ಮಾಡಿದಳು - ಮಾಡಿದರು - ಮಾಡಿದರುಗಳು ಮಾಡಿದುದು - ಮಾಡಿದ್ದು - ಮಾಡಿದವು - ಮಾಡಿದವುಗಳು - ಮಾಡಿದುದರಿಂದ - ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ - ಮಾಡಿದವರಿಂದ - ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ - ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ - ಮಾಡಿದವಕ್ಕೆ.

ಹೀಗೆ ಮಾಡುವನು - ಮಾಡುವಳು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೪೮ - ಭಾವೆಯಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ.

ಭಾವೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯನಪುಂಸಕವಾದ್ದರಿಂದ ಕರಿದು ಶಬ್ದದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಮಾಡುವದು - ಮಾಡುವವು - ಮಾಡುವವುಗಳು - ಮಾಡುವದರಿಂದ - ಮಾಡುವವರಿಂದ - ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ - ಮಾಡುವವಕ್ಕೆ.

ಇತ್ಯಾದಿ ಕರಿದಿನ ಹಾಗೆ ಕಡೆಸ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೪೯ - ಅದು ಇದು ಉದು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವು.

ಇವುಗಳ ದುವಿಗೆ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ - ವ ಶಬ್ದವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡೆಯೆಲ್ಲಾ ಕರಿಯ ಶಬ್ದದ ಹಾಗೆ ನಪುಂಸಕ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ದಕಾರಕ್ಕೆ ವಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ವಕಾರಾದೇಶ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಗಳಾಗಮ ಸಹ ಬರುವದುಂಟು - ದ್ವಿಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಅರ್ ಅರುಗಳಲ್ಲದೆ ಅಂದಿರ್ - ಅಂದಿರುಗಳ್ - ಊಗಮಗಳು ಸಹ ಬರುತ್ತವೆ.

ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಸಂಬೋಧನ ಬಹುತರವಾಗಿಲ್ಲವು.

	ಪುಮ್ಮೇ.	ಸ್ತ್ರೀ.	ದ್ವಿಬ.	
ಪ್ರ	ಅವನು	ಅವಳು	ಅವರು	ಅವರುಗಳು.
			ಅವಂದಿರು	ಅವಂದಿರುಗಳು.
ದ್ವಿ	ಅವನ	ಅವಳ	ಅವರ	ಅವರುಗಳ.
	ಅವನನ್ನು	ಅವಳನ್ನು	ಅವರನ್ನು	ಅವಂದಿರುಗಳ.
ತೃ	ಅವನಿಂದ	ಅವಳಿಂದ	ಅವರಿಂದ	ಅವರುಗಳಿಂದ.
ಚ	ಅವನಿಗೆ / ಅವಗೆ	ಅವಳಿಗೆ	ಅವರಿಗೆ	ಅವರುಗಳಿಗೆ.
ಪ	ಅವನ	ಅವಳ	ಅವರ	ಅವರುಗಳ
	ದೆಸೆಯಿಂದ	ದೆಸೆಯಿಂದ	ದೆಸೆಯಿಂದ	ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ಅವನ	ಅವಳ	ಅವರ	ಅವರುಗಳ.
ಸ	ಅವನಲ್ಲಿ	ಅವಳಲ್ಲಿ	ಅವರಲ್ಲಿ	ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ.

	ನಪ್ಮೇ.	ನಬ.	
ಪ್ರ	ಅದು	ಅವು	ಅವುಗಳು.
ದ್ವಿ	ಅದ	ಅವ	ಅವುಗಳ.
	ಅದನ್ನು	ಅವನ್ನು	ಅವುಗಳನ್ನು.
ತೃ	ಅದರಿಂದ	ಅವರಿಂದ	ಅವುಗಳಿಂದ.
ಚ	ಅದಕ್ಕೆ	ಅವಕ್ಕೆ	ಅವುಗಳಿಗೆ.
ಪ	ಅದರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಅವರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಅವುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ಅದರ	ಅವರ	ಅವುಗಳ.
ಸ	ಅದರಲ್ಲಿ	ಅವರಲ್ಲಿ	ಅವುಗಳಲ್ಲಿ.

ಹೀಂಗೆ - ಇವನು - ಇವಳು - ಇವರು - ಇವರುಗಳು - ಇವಂದಿರು - ಇವಂದಿರುಗಳು ಇದು - ಇವು - ಇವುಗಳು - ಇದರಿಂದ - ಇವರಿಂದ - ಇದಕ್ಕೆ - ಇವಕ್ಕೆ - ಇತ್ಯಾದಿ - ಉವನು - ಉವಳು - ಇತ್ಯಾದಿ - ಅದು ಶಬ್ದದ ಹಾಂಗೆ ಮೊದಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವದು.

 ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

೭೦ - ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗಿವ ತ್ರಿಭೇದರೂಪಗಳುಂಟೋ.

ಸಲ್ವಮಯ್ಯಾಬಿಕೊರುವಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅದು ಇದು ಉದು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆತ ಈತ ಊತ ಎಂಬಾದೇಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಆಯಾದೇಶದ ಮೇಲೆ ಅಂದಿರ್-ಅಂದಿರು ಗಳ್-ಆಗಮಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಕಡಮೆಯೆಲ್ಲಾ ರಾಮ ಶಬ್ದದ ಹಾಂಗೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಕೆ - ಈಕೆ - ಊಕೆ - ಆದೇಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಅಂದಿರ್ - ಅಂದಿರು ಗಳ್ ಅರ್ - ಅರು ಗಳ್ - ಗಳ್ - ಎಂಬಾಗಮಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ - ಆತನು - ಆತಂದಿರು - ಆತಂದಿರುಗಳು ಆತನ - ಆತಂದಿರ - ಆತಂದಿರುಗಳ - ಇತ್ಯಾದಿ - ಹೀಂಗೆ ಈತನು - ಊತನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೆ - ಆಕೆಯು - ಆಕೆಯರು - ಆಕೆಯರುಗಳು - ಆಕೆಯಂದಿರು - ಆಕೆಯಂದಿರುಗಳು - ಆಕೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಹೀಂಗೆ - ಈಕೆ - ಊಕೆ - ಮೊದಲಾದವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

೭೧ - ಯಾವದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ರೂಪಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿದು ವಿಶೇಷ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಅಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗದ ಹಾಂಗೆ - ಒಂದು ವೇಳೆ ಸ್ತ್ರೀಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಯಾರ್ - ಆದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅದು ಶಬ್ದದ ಹಾಂಗೊಂದು ರೂಪವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮೆ ದ್ವಿತೀಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಆದೇಶವು ತೃತೀಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಏತು ಆದೇಶಸಹ ಬರುತ್ತದೆ - ಚತುರ್ಥೀಯುಳಿದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ ಆಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಅಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ - ಒಂದು ವೇಳೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಏಕೆ - ಎಂಬಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

	ಪು ಮೇ.		ಸ್ತ್ರೀ.		ದ್ವಿ ಬ.	
ಪ್ರ -	ಯಾವನು	-	ಯಾವಳು	-	ಯಾವರು	ಯಾವರುಗಳು.
	ಯಾರು	-	ಯಾರು	-	ಯಾರು	

ದ್ವಿ -	ಯಾವನ ಯಾರ	ಯಾವಳ ಯಾರ	ಯಾವರ ಯಾರ	ಯಾವರುಗಳ.
ತೃ -	ಯಾವನಿಂದ ಯಾರಿಂದ	ಯಾವಳಿಂದ ಯಾರಿಂದ	ಯಾವರಿಂದ. ಯಾರಿಂದ	ಯಾವರುಗಳಿಂದ.
ಚ -	ಯಾವನಿಗೆ ಯಾವಗೆ ಯಾರಿಗೆ	ಯಾವಳಿಗೆ ಯಾರಿಗೆ	ಯಾವರಿಗೆ ಯಾರಿಗೆ	ಯಾವರುಗಳಿಗೆ.
ಪ -	ಯಾವನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಯಾರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಯಾವಳ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಯಾವರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಯಾವರುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ -	ಯಾವನ ಯಾರ	ಯಾವಳ ಯಾರ	ಯಾವರ ಯಾರ	ಯಾವರುಗಳ.
ಸ -	ಯಾವನಲ್ಲಿ ಯಾರಲ್ಲಿ	ಯಾವಳಲ್ಲಿ ಯಾರಲ್ಲಿ	ಯಾವರಲ್ಲಿ. ಯಾರಲ್ಲಿ	ಯಾವರುಗಳಲ್ಲಿ.

	ನ ಏ.		ನ ಬ.
ಪ್ರ -	ಯಾವದು ಏನು	ಯಾವವು	ಯಾವವುಗಳು.
ದ್ವಿ -	ಯಾವದ ಏನ	ಯಾವವ	ಯಾವವುಗಳ.
ತೃ -	ಯಾವದರಿಂದ ಏತರಿಂದ	ಯಾವವರಿಂದ	ಯಾವವುಗಳಿಂದ.
ಚ -	ಏತಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಯಾವದಕ್ಕೆ	ಯಾವವಕ್ಕೆ	ಯಾವವುಗಳಿಗೆ.
ಪ -	ಯಾವದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಏತರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಯಾವವರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಯಾವವುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ -	ಯಾವದರ ಏತರ	ಯಾವವರ	ಯಾವವುಗಳ.
ಸ -	ಯಾವದರಲ್ಲಿ ಏತರಲ್ಲಿ	ಯಾವವರಲ್ಲಿ	ಯಾವವುಗಳಲ್ಲಿ.

 ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

೭೨ - ಹೆರರು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ರೂಪವ್ಯಾಂಗೆ.

ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆರರು ಶಬ್ದದ ಹುವಿಶೇಷ ಬರುತ್ತದೆ - ಕರಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಅಕಾರಾಂತಕ್ಕಿದ್ದೇಳದ ಹಾಂಗೆ ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿ ಉಪಧಾತಕಾರಕ್ಕೆ ವಕಾರಾದ್ಯೇಶ ಬರುತ್ತವೆ - ಕರಮೆಯೆಲ್ಲಾ ಅದು ಶಬ್ದದ ಹಾಂಗೆ.

ಹೆರನು - ಹೆರಳು - ಹೆರರು - ಹೆರರುಗಳು - ಹೆರದು ಹೆರವು - ಹೆರವುಗಳು - ಹೆರನಿಂದ - ಹೆರವರಿಂದ - ಹೆರವುಗಳಿಂದ - ಹೆರನಕ್ಕೆ - ಹೆರವಕ್ಕೆ - ಹೆರವುಗಳಿಗೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೩ - ಹಲವು ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ರೂಪವ್ಯಾಂಗೆ.

ಈ ಶಬ್ದಗಳು ನಿತ್ಯಬಹುವಚನಾಂತಗಳು ದ್ವಿಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಅರ್ - ಅರುಗಳ್ - ಊಗಮಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ನಪುಂಸಕ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ - ಗಳಾಗಮ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಬಾರದಾಗ ತೃತೀಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಇಗೆ - ಅರಾಗಮ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.

	ದ್ವಿಬ.		ನಬ.	
ಪ್ರ	ಕೆಲವರು	ಕೆಲವರುಗಳು	ಕೆಲವು	ಕೆಲವುಗಳು.
ದ್ವಿ	ಕೆಲವರ	ಕೆಲವರುಗಳ	ಕೆಲವ	ಕೆಲವುಗಳ.
ತೃ	ಕೆಲವರಿಂದ	ಕೆಲವರುಗಳಿಂದ	ಕೆಲವರಿಂದ	ಕೆಲವುಗಳಿಂದ.
ಚ	ಕೆಲವರಿಗೆ	ಕೆಲವರುಗಳಿಗೆ	ಕೆಲವರಿಗೆ	ಕೆಲವುಗಳಿಗೆ.
ಪ	ಕೆಲವರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಕೆಲವರುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಕೆಲವರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಕೆಲವುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ಕೆಲವರ	ಕೆಲವರುಗಳ	ಕೆಲವರ	ಕೆಲವುಗಳ.
ಸ	ಕೆಲವರಲ್ಲಿ	ಕೆಲವರುಗಳಲ್ಲಿ	ಕೆಲವರಲ್ಲಿ	ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ.

ಹೀಂಗೆ ಹಲವು ಶಬ್ದಕ್ಕಾದ್ರೇಳಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವದು.

೭೪ - ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ರೂಪವ್ಯಾಂಗೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಏಕವಚನವಿಲ್ಲ - ಬಹುವಚನ ಮಾತ್ರವೇ ಅದಕ್ಕೆ - ದ್ವಿಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ - ಅರ್ - ಉರುಗಳಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ನಪುಂಸಕ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ - ವುಕಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಊಂ ತೃತೀಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ - ಅರ್ - ಊಗಮ ಬರುತ್ತದೆ

ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಅಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ - ವುಶಬ್ದಾಗಮವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಕ್ಕೆ ಬರುವದುಂಟು - ಒಂದು ವೇಳೆ ವುಗಳ್ ಆಗಮವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಒಂದು ವೇಳೆ ಮೂರು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಥಮೆ ದ್ವಿತೀಯೆಗಳಿಗೆ ಆಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಒಂದು ವೇಳೆ ವಿಶೇಷ್ಯ ಪದಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದೇಳ - ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲಶಬ್ದವ ಮೇಲಿದ್ದೇಳದರೆ - ಆಗ ಷಷ್ಠಿಯುಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಮೂರು ಲಿಂಗದಲ್ಲೂ - ಆಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ದ್ವಿಬ. ನಬ.

ಪ್ರ - ಎಲ್ಲರು = ಎಲ್ಲರುಗಳು - ಎಲ್ಲಾ = ಎಲ್ಲವು = ಎಲ್ಲವುಗಳು - ಎಲ್ಲಾ.
ದ್ವಿ - ಎಲ್ಲರ - ಎಲ್ಲರುಗಳ - ಎಲ್ಲಾ - ಎಲ್ಲವ - ಎಲ್ಲವುಗಳ - ಎಲ್ಲಾ.
ತೃ - ಎಲ್ಲರಿಂದ - ಎಲ್ಲರುಗಳಿಂದ - ಎಲ್ಲವರಿಂದ - ಎಲ್ಲವುಗಳಿಂದ.
ಚ - ಎಲ್ಲರಿಗೆ - ಎಲ್ಲರುಗಳಿಗೆ - ಎಲ್ಲವಕ್ಕೆ - ಎಲ್ಲವುಗಳಿಗೆ - ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ.
ಪ - { ಎಲ್ಲರದೆ - ಎಲ್ಲರುಗಳದೆ - ಎಲ್ಲವರದೆ - ಎಲ್ಲವುಗಳದೆ.
ಸೆಯಿಂದ - ಸೆಯಿಂದ - ಸೆಯಿಂದ - ಸೆಯಿಂದ.
ಷ - ಎಲ್ಲರ - ಎಲ್ಲರುಗಳ - ಎಲ್ಲವರ - ಎಲ್ಲವುಗಳ.
ಸ - ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ - ಎಲ್ಲರುಗಳಲ್ಲಿ - ಎಲ್ಲವರಲ್ಲಿ - ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ.

ವಿಶೇಷ್ಯಪೂರ್ವವಾದೆಲ್ಲಶಬ್ದಕ್ಕುದಾಹರಣೆ.

ಪ್ರ - ಅವರೆಲ್ಲಾ ಬಂದರು - ಅದೆಲ್ಲಾ ಬಂದವು.
ದ್ವಿ - ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡು - ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡು.
ತೃ - ಅವರಿಂದೆಲ್ಲಾ - ಅವುಗಳಿಂದೆಲ್ಲಾ - ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
ಚ - ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೊಡು - ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕೊಡು.
ಪ - ಹುಲಿಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದೆಲ್ಲಾ ಭಯವು.
ಸ - ಆದೇಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ - ಅವರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹಣಗಳವೆ.

 ప్రశ్నె. ఉత్తరవు.

౭౫ - అంద్వాదిగళిగె ద్యాంగె. — అంద్వాదిగళిగెబరువవచనవిల్ల - నిత్యనపుంసకైకవచనాంతవు - ప్రథమాద్వితీయాసప్తమీవిభక్తిగళిగెమొప బరుత్తదె - చతుర్థీగెన్నగెబరుత్తదె - కడమెగెన్ఊగమబరుత్తదె.

ప్ర - ద్వి - తృ - చ - ప - ష - స

అందు - అందు - అందినింద - అందిగె - అందినదెసెయింద - అందిన - అందు.

యింగె - ఇందు - ఎందు - ఇత్యాది.

౭౬ - అల్లాదిగళిగె ద్యాంగె. — ఇవూనిత్యనపుంసకైకవచనాంతవే - మొదలెరడుకర్తృవిభక్తిగళిగెమొపబరుత్తదె - చతుర్థీగె - గెబరుత్తదె.

ప్ర - ద్వి - తృ - చ - ప - ష - స

అల్లి - అల్లి - అల్లింద - అల్లిగె - అల్లియదెసెయింద - అల్లియ - అల్లి.

యింగె - ఇల్లి - ఎల్లిశబ్దగళన్నూసాధిసికొళ్ళవదు.

౭౭ - అత్తాదిశబ్దగళిగెద్యాంగె. — ఇవుగళూనిత్యనపుంసకైకవచనాంతగళు ఎల్లావిభక్తిగళల్లియూలకారాగమబరుత్తదె - చతుర్థీగెన్నగెబరుత్తదె - ఒందువేళెమొదలెరడుకర్తృవిభక్తిగళిగెమొపసహ బరుత్తదె - ఊగలాగమవిల్లవు.

ప్ర - ద్వి - తృ - చ - ప - ష - స

అత్తలు - అత్త - అత్తల - అత్త - అత్తలింద - అత్తలిగె - అత్తలదెసెయింద - అత్తల - అత్తలలి - అత్త

ఇదేమెకెగెఇత్తమొదలాదవుగళల్లియూకొళ్ళవదు - అత్త - ఇత్త - ఎత్త - మూడ పడువ - తెంక - బడగ - ఇత్యాది.

౭౮ - చిన్నెమొదలాద వక్కిద్యాంగె. — ఇవుగళూనిత్యనపుంసకైకవచనాంతవు - ఇవుగళిగూ మొదలెరడుకర్తృవిభక్తిగళిగెమొపబరుత్తదె - చతుర్థీగె - గె - బరుత్తదె - షష్ఠియప్రకృతియఏకారక్కెఇన్ఆదేశ

ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿಬರುತ್ತದೆ - ಇವುಗಳನ್ನವ್ಯಯವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಇವುಗಳಿಗವ್ಯಯಲಕ್ಷಣಾ ಹೇಳಿದರೆ ಅಂದ್ವಾದಿಗಳಸ್ನಾ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಶೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಪ್ರ - ದ್ವಿ - ತೃ - ಚ - ಪ - ಷ - ಸ
ನಿನ್ನೆ - ನಿನ್ನೆ - ನಿನ್ನೆಯಿಂದ - ನಿನ್ನೆಗೆ - ನಿನ್ನೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ - ನಿನ್ನಿನ - ನಿನ್ನೆಯ - ನಿನ್ನೆ.
ಹೀಗೆ - ಮೊನ್ನೆ - ನಾಳೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೯ - ನಾಳಿದ್ದುಶಬ್ದವೆಂಥಾದ್ದು.

ಅದೂನಿತ್ಯನಪುಂಸಕೈಕವಚನಾಂತವು - ಪ್ರಥಮಾದ್ವಿತೀಯಾಸಪ್ತಮಿಗಳಿಗೆ ಮೊಪು ಬರುತ್ತದೆ - ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಅಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ ಆಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಇದನ್ನು ಸಹಾ ಅವ್ಯಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವರು ಶೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ - ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು - ನಾಳಿದು ಎಂದೂ ಹೇಳುವದುಂಟು.

ಪ್ರ - ದ್ವಿ - ತೃ - ಚ - ಪ - ಷ - ಸ
ನಾಳಿದ್ದು - ನಾಳಿದ್ದು - ನಾಳಿದ್ದರಿಂದ - ನಾಳಿದ್ದಕ್ಕೆ - ನಾಳಿದ್ದರ ದೆಸೆಯಿಂದ - ನಾಳಿದ್ದರ - ನಾಳಿದ್ದು.

೭೦ - ಹೊರಗು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ರೂಪವ್ಯಾಂಗೆ.

ಹೊರಗು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪ್ರಥಮಾದ್ವಿತೀಯಾಚತುರ್ಥೀಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಏಕಾರಾದೇಶ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ ಅವರಲ್ಲಿ - ಗು ಶಬ್ದಾಂತಕ್ಕೆ ಮೊಪು ಪೂಚತುರ್ಥಿಗೆ ಅಕ್ಕೆ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ - ನಡುವು ಮುಂದು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ - ಅದು ಸಹಾ ಶೇರಿ ಇಗೆ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರ - ದ್ವಿ - ತೃ - ಚ - ಪ - ಷ - ಸ
ಹೊರಗೆ - ಹೊರಗೆ - ಹೊರಗಿನಿಂದ - ಹೊರಕ್ಕೆ - ಹೊರ - ಹೊರಗಿನ - ಹೊರಗಿನಲ್ಲಿ
ಹೊರಗು - ಹೊರಗ ಹೊರಗೆ - ಗಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ - ಹೊರಗೆ.

ಹೀಂಗೆ ಕೆಳಗು ಮೇಲಗು ಮೊದಲಾದವು - ನಡುವಿಗೆ - ಮುಂಚೆಗೆ - ಹಿಂದಕ್ಕೆ - ಮುಂದಕ್ಕೆ - ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಡಮೆ ರೂಪವೆಲ್ಲಾ - ಹೊರಗಿನ ಹಾಂಗೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ. — ಉತ್ತರವು.

೭೧ - ಅಷ್ಟ ಮೊದಲಾದವಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಅಷ್ಟ ಮೊದಲಾದವು - ನಿತ್ಯಬಹುವಚನಾಂತವು - ದ್ವಿಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ - ಅರ್ ಆಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ನಪುಂಸಕಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ - ಚತುರ್ಥಿಗೆ - ಅಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ - ತೃತೀಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ ಆಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರ - ದ್ವಿ - ತೃ - ಚ - ಪ - ಷ - ಸ

ದ್ವಿಬ - ಅಷ್ಟರು - ಅಷ್ಟರ - ಅಷ್ಟರಿಂದ - ಅಷ್ಟರಿಗೆ - ಅಷ್ಟರ ದೆಸೆಯಿಂದ - ಅಷ್ಟರ - ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ.

ನಬ - ಅಷ್ಟು - ಅಷ್ಟನ್ನು - ಅಷ್ಟರಿಂದ - ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ - ಅಷ್ಟರ ದೆಸೆಯಿಂದ - ಅಷ್ಟರ - ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ.

ಹೀಂಗೆ - ಇಷ್ಟು - ಎಷ್ಟು ಶಬ್ದಗಳು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೭೨ - ಒಂದು ಮೊದಲಾದವಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಂಗೆ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇನು.

ಒಂದು ಮೊದಲಾದವು - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳೆಂತಲೂ - ಸಂಖ್ಯೇಯವಾಚಕಗಳೆಂತಲೂ - ಎರಡು ವಿಧವು - ಅವರಲ್ಲಿ - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕವೆಂದರೆ ಲೆಕ್ಕವ ಹೇಳುವದು - ಸಂಖ್ಯೇಯವಾಚಕವೆಂದರೆ - ಲೆಕ್ಕಿಸಲ್ಪಡುವದ ಹೇಳುವದು - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು ನಿತ್ಯನಪುಂಸಕೈಕವಚನಾಂತವು - ಸಂಖ್ಯೇಯವಾಚಕಗಳು - ಎರಡು ಮೊದಲಾದ ವಾಚ್ಯಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ - ವಾಚ್ಯವಚನವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ - ಒಂದು ಶಬ್ದವು ಸಂಖ್ಯೇಯವಾಚಕವಾದಾಗಲೂ - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕವಾದಾಗಲೂ - ಏಕವಚನವಾಗಿ - ವಾಚ್ಯಲಿಂಗವಾಗಿರುವದು - ಕೆಲವೆಂಬರ್ಥವ ಹೇಳುವಲ್ಲೂ - ಪೂಜೆ ತೋರುವಲ್ಲೂ - ಒಂದು ಶಬ್ದವು ನಿತ್ಯಬಹುವಚನಾಂತವು - ವಾಚ್ಯಲಿಂಗವು - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೇಳಿದರೆ ಆಗ ಬಹುವಚನ ಸಹಾ ವುಂಟು.

೭೩ - ಅವುಗಳಿಗೆ ರೂಪ ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಒಂದು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ - ಒಬ್ಬ ಮೊದಲಾದಾದೇಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಅಕಾರಾಂತವಾದ ಮೇಲೆ - ಅಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಯೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತವೆ - ನಪುಂಸಕೈಕವಚನದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಅಕ್ಕೆ - ತೃತೀಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಮವೂ ಬರುತ್ತದೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೇಳುವಾಗ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಗಳಾಗಮ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಮಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಕಾರಾಂ

ತ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳ ಕಡೆಯ ಉಕಾರಕ್ಕೆ ಇಲಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಸಂಖ್ಯೇಯವಾಚಕಗಳಿಗಿನ ಪುಂಸಕದಲ್ಲಿ ಎರಡುವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪಭೇದವಿಲ್ಲವು ಮಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮೆಯುಳ್ಳದವಿಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕಡೆಮೆವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

೭೪ - ಒಂದು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಒಬ್ಬಾದಿಗಳು ಯಾವವು.

ಒಂದು - ಒಬ್ಬ - ಎರಡು - ಇಬ್ಬ - ಮೂರು - ಮೂವ - ನಾಲ್ಕು - ನಾಲ್ವ - ಐದು - ಐವ - ಆರು - ಆರುವ - ಏಳು - ಏಳ್ವ - ಎಂಟು - ಎಣ್ಬ - ಒಂಭತ್ತು - ಒಂಬದಿಂಬ - ಹತ್ತು - ಹದಿಂಬ - ಹನ್ನೊಬ್ಬ - ಹನ್ನಿಬ್ಬ - ಹದಿಮೂವ - ನೂರು - ನೂರ್ವ - ಸಾವಿರ - ಸಾವಿರ್ವ.

	ಪುಂ.	ಸ್ತ್ರೀ.	ದ್ವಿಬ.
ಪ್ರ	ಒಬ್ಬನು	ಒಬ್ಬಳು	ಒಬ್ಬರು.
ದ್ವಿ	ಒಬ್ಬನ	ಒಬ್ಬಳ	ಒಬ್ಬರ.
ತೃ	ಒಬ್ಬನಿಂದ	ಒಬ್ಬಳಿಂದ	ಒಬ್ಬರಿಂದ.
ಚ	ಒಬ್ಬನಿಗೆ / ಒಬ್ಬಗೆ	ಒಬ್ಬಳಿಗೆ	ಒಬ್ಬರಿಗೆ.
ಪ	ಒಬ್ಬನ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಒಬ್ಬಳ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಒಬ್ಬರ ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ಒಬ್ಬನ	ಒಬ್ಬಳ	ಒಬ್ಬರ.
ಸ	ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ	ಒಬ್ಬಳಲ್ಲಿ	ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿ.

	ನಏ.	ನಬ.	
ಪ್ರ	ಒಂದು	ಒಂದು	ಒಂದುಗಳು.
ದ್ವಿ	ಒಂದು	ಒಂದು	ಒಂದುಗಳ.
ತೃ	ಒಂದರಿಂದ	ಒಂದರಿಂದ	ಒಂದುಗಳಿಂದ.
ಚ	ಒಂದಕ್ಕೆ	ಒಂದಕ್ಕೆ	ಒಂದುಗಳಿಗೆ.
ಪ	ಒಂದರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಒಂದರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಒಂದುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ಒಂದರ	ಒಂದರ	ಒಂದುಗಳ.
ಸ	ಒಂದರಲ್ಲಿ	ಒಂದರಲ್ಲಿ	ಒಂದುಗಳಲ್ಲಿ.

	ಪ್ರ	ದ್ವಿ	ತೃ	ಚ	ಪ	ಷ	ಸ
ದ್ವಿಬ	ಇಬ್ಬರು	ಇಬ್ಬರ	ಇಬ್ಬರಿಂದ	ಇಬ್ಬರಿಗೆ	ಇಬ್ಬರ ದೆಸೆಯಿಂದ	ಇಬ್ಬರ	ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ.

೭೧ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

	ನಚೇ.		ನಬ.		
ಪ್ರ	ಎರಡು	: :	ಎರಡು	-	ಎರಡುಗಳು.
ದ್ವಿ	ಎರಡ	- -	ಎರಡ	-	ಎರಡುಗಳ.
ತೃ	ಎರಡರಿಂದ	- -	ಎರಡರಿಂದ	-	ಎರಡುಗಳಿಂದ.
ಚ	ಎರಡಕ್ಕೆ	- -	ಎರಡಕ್ಕೆ	- -	ಎರಡುಗಳಿಗೆ.
ಪ	ಎರಡರದೆಸೆಯಿಂದ	-	ಎರಡರದೆಸೆಯಿಂದ	-	ಎರಡುಗಳದೆಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ಎರಡರ	- -	ಎರಡರ	-	ಎರಡುಗಳ.
ಸ	ಎರಡರಲ್ಲಿ	- -	ಎರಡರಲ್ಲಿ	-	ಎರಡುಗಳಲ್ಲಿ.

ಹೀಗೆ - ಮೂರು - ಮೂವರು - ನಾಲ್ಕು - ನಾಲ್ವರು - ಐದು - ಐವರು - ಆರು - ಆರ್ವರು ಏಳು - ಏಳ್ವರು - ಎಂಟು - ಎಣ್ಬರು - ಒಂಭತ್ತು - ಒಂಬಧಿಂಬರು - ಹತ್ತು - ಹದಿಂಬರು - ಹನ್ನೊಂದು - ಹನ್ನೊಬ್ಬರು - ಹನ್ನೆರಡು - ಹನ್ನಿಬ್ಬರು - ಹದಿಮೂರು - ಹದಿಮೂವರು - ನೂರು ನೂರ್ವರು - ಸಾವಿರ - ಸಾವಿರ್ವರು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೨ - ಮಗ್ಗಿಯಲ್ಲು ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಲಕಾರಕ್ಕುದಾಹರಣೆಗಾವೆಲ್ಲಿ.

ಎರಡೊಂದ್ಲು - ಎರಡು - ಎರಡೆರಡ್ಲು - ನಾಲ್ಕು - ಎರಡುಮೂರ್ಲು - ಆರು - ಎರಡು - ನಾಲ್ಲು - ಎಂಟು - ಎರಡೈದ್ಲು - ಹತ್ತು - ಎರಡಾರ್ಲು - ಹನ್ನೆರಡು - ಎರಡೇಳ್ಲು - ಹದಿನಾಲ್ಕು - ಎರಡೆಂಟ್ಲು ಹದಿನಾರು - ಎರಡೊಂಭತ್ಲು - ಹದಿನೆಂಟು - ಎರಡಹತ್ಲು - ಇಪ್ಪತ್ತು - ಮೂರೆರಡ್ಲು ಆರು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೩ - ಆಗಾದಿಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ರೂಪವು ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಪ್ರಥಮಾದ್ವಿತೀಯಾಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಲೋಪಬರುತ್ತದೆ - ತೃತೀಯಾಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ - ಉಕಾರಾದೇಶಬರುತ್ತದೆ - ಆದೇಶವುಳ್ಳದವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗ ನಡುವೆ ಲಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಚತುರ್ಥಿಗೆ - ಗೆಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಡೆಯ ಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪವೂ - ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಹ ಅವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರ	ದ್ವಿ	ತೃ	ಚ	ಪ	ಷ	ಸ
ಆಗ - ಆಗಲು	ಆಗ - ಆಗಲು	ಆಗಲಿಂದ	ಆಗ್ಗೆ	ಆಗಲದೆಸೆಯಿಂದ	ಆಗಲ	ಆಗ - ಆಗಲ್ಲು.

೭೭ - ನಾ - ನೀ - ತಾ - ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ರೂಪವ್ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮೈಕವಚನದಲ್ಲಿ ನಕಾರಾಗಮವೂ ಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ವಕಾರಾಗಮವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಚತುರ್ಥಿಗೆ - ಗೆ - ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಚತುರ್ಥ್ಯೇಕವಚನದಲ್ಲಿ - ನ ಶಬ್ದಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆ ವಿಭಕ್ತ್ಯೇಕವಚನದಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತನಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಇವುಗಳ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ನಕಾರಾಗಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ದ್ವಿತೀಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದೀರ್ಘಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

	ನಾ		ನೀ		ತಾ	
	ಏ.	ಬ.	ಏ.	ಬ.	ಏ.	ಬ.
ಪ್ರ	ನಾನು	ನಾವು	ನೀನು	ನೀವು	ತಾನು	ತಾವು.
ದ್ವಿ	ನನ್ನ ನನ್ನನ್ನು	ನಮ್ಮ ನಮ್ಮನ್ನು	ನಿನ್ನ ನಿನ್ನನ್ನು	ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮನ್ನು	ತನ್ನ ತನ್ನನ್ನು	ತಮ್ಮ. ತಮ್ಮನ್ನು.
ತೃ	ನನ್ನಿಂದ	ನಮ್ಮಿಂದ	ನಿನ್ನಿಂದ	ನಿಮ್ಮಿಂದ	ತನ್ನಿಂದ	ತಮ್ಮಿಂದ.
ಚ	ನನಗೆ	ನಮಗೆ	ನಿನಗೆ	ನಿಮಗೆ	ತನಗೆ	ತಮಗೆ.
ಪ	ನನ್ನದೆ ಸೆಯಿಂದ	ನಮ್ಮದೆ ಸೆಯಿಂದ	ನಿನ್ನದೆ ಸೆಯಿಂದ	ನಿಮ್ಮದೆ ಸೆಯಿಂದ	ತನ್ನದೆ ಸೆಯಿಂದ	ತಮ್ಮದೆ ಸೆಯಿಂದ.
ಷ	ನನ್ನ	ನಮ್ಮ	ನಿನ್ನ	ನಿಮ್ಮ	ತನ್ನ	ತಮ್ಮ.
ಸ	ನನ್ನಲ್ಲಿ	ನಮ್ಮಲ್ಲಿ	ನಿನ್ನಲ್ಲಿ	ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ	ತನ್ನಲ್ಲಿ	ತಮ್ಮಲ್ಲಿ.

೭೮ - ಸುಪ್ಪು ಏತರ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಸುಪ್ಪು ಅವ್ಯಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತದೆ - ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಅರ್ಥವೂ ಅವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಉಂಟು - ಆದ್ದರಿಂದ ಲಿವಚನಭೇದವುಗಳಿಲ್ಲ - ಎಲ್ಲಾ ವಚನಗಳ ಅರ್ಥಗಳೂ ಉಂಟು ಆದ್ದರಿಂದ ಲಿಂಗಭೇದವುಗಳಿಲ್ಲವು.

೭೯ - ಅವ್ಯಯಗಳೆಂದರೇನು.

ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ - ವಚನದ್ವಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಒಂದೇರೀತಿಯಾಗಿರುವ ವಿಕೃತಿಹೊಂದದ ಸುಬಂತ ಶಬ್ದಗಳು.

೨೦ - ಅವುಗಳೆಷ್ಟುವಿಧವು.

ಶುದ್ಧಾವ್ಯಯವೆಂತಲೂ - ನಿಪಾತಾವ್ಯಯವೆಂತಲೂ - ಕೃದಂತಾವ್ಯಯವೆಂತಲೂ - ತದ್ಧಿತಾಂತಾವ್ಯಯವೆಂತಲೂ - ನಾಲ್ಕುವಿಧವು.

೨೧ - ಅವುಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಣವೇನು.

ವಾಚ್ಯವಾದರ್ಥವುಳ್ಳ ಸಂಗಡಾದಿಗಳು - ಶುದ್ಧಾವ್ಯಯಗಳು ಯಾವ ಪದವು ಯಾವರ್ಥವ ಹೇಳುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಪದಕ್ಕದು ವಾಚ್ಯವು.

ನಿಪಾತಾವ್ಯಯವೆಂದರೆ ದ್ಯೋತ್ಯವಾದರ್ಥವುಳ್ಳ ಅಹಹಾದಿಗಳು ದ್ಯೋತ್ಯವೆಂದರೆ ಒಂದು ಪದದ ಅರ್ಥವು ಏತರ ಶೇರಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಪದಕ್ಕೆ ಆ ಅರ್ಥವು ದ್ಯೋತ್ಯವು - ಪ್ರತ್ಯಯಾವ್ಯಯಗಳು ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವುಳ್ಳವಾದರೂ ಕೃತ್ತದ್ಧಿತಾಂತಗಳಾದದ್ದು - ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಉದಾಹರಣೆಯೂ ಪ್ರಯೋಗಕ್ರಮಗಳು - ಪ್ರಯೋಗಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೨೨ - ಶುದ್ಧಾವ್ಯಯಗಳ್ಯಾವವು.

ಸಂಗಡಾದಿಗಳು.

ಸಂಗಡ - ಸಂಗಾತ - ಒಡನೆ - ಕೂಡ - ಓಸ್ಕರ - ಓಸರ - ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಿತ್ತ - ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ - ಕುಸುಕ - ಇಂತ್ತಲೂ - ಅಂತ್ತಲೂ - ಇಂತ ಅಂತ - ತನಕ - ವರಿಗೆ - ಮಟ್ಟಿಗೆ - ಪರ್ಯಂತ್ರ - ಪರ್ಯಂತರ ಸುತ್ತ - ಸುತ್ತಲು - ಸುತ್ತು - ಬಳಿಕ - ತರುವಾಯ - ಹೊರತು ಹೊರ್ತು - ಹೊರ್ತಾಗಿ - ಮುಂಚೆ - ಮುಂಚಿತವಾಗಿ - ಬಳಿಯ ಶಿರಿಗೆ - ಶಿರುಗ - ಬರಿದೆ - ಹಾಂಗೆ - ಹಾಗೆ - ಹೀಂಗೆ - ಹೀಗೆ - ಹ್ಯಾಂಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ - ಆಗ - ಆಗಲು - ಆಗಿನಿಂದ - ಆಗ್ಗೆ - ಈಗ - ಈಗಲು - ಈಗಿನಿಂದ - ಈಗ್ಗೆ - ಯಾವಾಗ - ಯಾವಾಗಲು - ಯಾವಾಗಿನಿಂದ - ಯಾವಾಗ್ಗೆ - ನಿನ್ನೆ - ನಿನ್ನೆಯಿಂದ - ನಿನ್ನೆಗೆ - ನಿನ್ನಿನ - ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯಿಂದ - ಮೊನ್ನೆಗೆ - ಮೊನ್ನಿನ - ನಾಳೆ - ನಾಳೆಯಿಂದ - ನಾಳೆಗೆ - ನಾಳಿನ - ನಾಳಿದ್ದು - ನಾಳಿದ್ದರಿಂದ - ನಾಳಿದ್ದಕ್ಕೆ - ನಾಳಿದ್ದರ ಈಬಾರಿ - ಹೋದಬಾರಿ - ಬೆಳಿಗ್ಗೆ - ಹೊತಾರೆ - ಮುಂಜಾನೆ - ಬಯಿಗೆ - ಡುಸ - ಬಹಳ - ಹೇರಳ - ಹೆಗ್ಗಳ - ಮತ್ತಿನ - ಅಂತೆ

ಓಪಾಡಿಯಲ್ಲಿ - ಅಂತು - ಇಂತು - ಅಲ್ಲವೆ - ಬಿಂಗಡ - ಬೇರೆ - ಸುಮ್ಮನೆ - ಸುಮ್ಮಗೆ - ನೆಟ್ಟನೆ - ನೆಟ್ಟಗೆ - ಬಳ್ಳನೆ - ಬಿಂಮನೆ - ಬಿಂಮಗೆ ತೆಪ್ಪನೆ - ತೆಪ್ಪಗೆ - ಉಸಿಕನೆ - ತ್ರೊಂಕನೆ - ಚಕ್ಕನೆ - ತ್ವೊರನೆ - ತಗ್ಗನೆ - ಬೇಗನೆ - ಬೇಗ - ಒಮ್ಮೆಗೆ - ಒಟ್ಟಿಗೆ - ಕಿಂಪಗೆ - ಕಿಬ್ಬಗೆ - ಕಪ್ಪಗೆ ಕೇಂಯ್ಯಗೆ - ಕೈಂಯ್ಯಗೆ - ಬೆಳ್ಳಗೆ - ಮೆಲ್ಲನೆ - ಮೆಲ್ಲಗೆ - ತಣ್ಣನೆ - ತಣ್ಣಗೆ - ಸಣ್ಣನೆ - ಸಣ್ಣಗೆ - ಬೆಚ್ಚಗೆ - ಬೆಚ್ಚನೆ.

೭೦ - ನಿಪಾತಾವ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು.

ಅಹಹ - ಅಕಟ - ಅಯ್ಯೋ - ಅಃ - ಊಃ - ಇಸ್ - ಎಲೆ - ಎಲೆಗೆ ಅಣ್ಣೆ - ಎಲಾ - ಎಲ್ಲೈ - ಎಹೋ - ಅ - ಆ - ಆಂ - ಮಿಮಿ - ಉ - ಊ - ಎ - ಏ - ಐ ಒ - ಓ - ಝುಂ - ಛೀ - ಹೈ - ಹಾ - ಹಾ - ಛೂ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.

೭೧ - ತದ್ಧಿತಾಂತಾವ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು.

ಫಳಕನೆ - ಊಗ - ಊಗಲು - ಅಂತು - ಅಂತೆ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ತದ್ಧಿತ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವು - ಅನೆ - ಗಲು - ಗ - ತು - ತೆ - ಗೆ - ಗೈ - ಅಂಥಾ ಇತ್ಯಾದಿ ತದ್ಧಿತಾವ್ಯಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು.

೭೨ - ಕೃದಂತಾವ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು.

ಅ - ಅಲು - ಅಲಿಕ್ಕೆ - ಇ - ಉ - ಅದೆ - ಉತ್ತ - ಉತೆ - ಉತ್ತಾ - ಉತಾ ಅರೆ - ಉವದು - ಉವದುನ್ನ - ಬೇಡ - ಬಹುದು - ಬೇಕು - ಬಾರದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಕೃದವ್ಯಯಪ್ರತ್ಯಯಗಳು - ಮಾಡ - ಮಾಡಲು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ - ಮಾಡಿ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕೃತ್ಪ್ರಕರಣದೊಳಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೭೩ - ಈ ಶಬ್ದಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೋ.

ಯೆಲ್ಲಾ ಇರಿಯರ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಹೊರ್ತು ಒಂದುವಿಧಿಯಾದರೂ - ಅದನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಊದ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ವೆರಡುಂಡಾಗಿದೆ.

ಇಂತು ಮೂರನೆಯ ಶಬ್ದಪ್ರಕರಣವು ಮುಗಿಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೧ - ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲೇನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.	ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಅವುಗಳು ಬರುವ ಸ್ಥಲಗಳೂ ಅವು ಬರುವಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
೨ - ಆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಏತರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.	ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ.
೩ - ಧಾತುವೆಂದರೆ ಯಾವದು.	ಕ್ರಿಯೆಯರ್ಥವುಳ್ಳದು - ಕ್ರಿಯೆಯೆಂದರೆ ಮಾಡೋಣ ಹೋಗೋಣ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳು.
೪ - ಆ ಧಾತುವೆಷ್ಟುವಿಧವು.	ಶುದ್ಧಧಾತುವೆಂತಲೂ - ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಧಾತುವೆಂತಲೂ ಎರಡುವಿಧವು.
೫ - ಅವು ಯಾವವು.	ಮಾಡು ಮೊದಲಾದವು ಶುದ್ಧಧಾತು - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಾದದ್ದು ಪ್ರತ್ಯಯಧಾತುವು.
೬ - ಅವು ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಾಂತಗಳು.	ಆ - ಇ - ಈ - ಉ - ಊ - ಎ - ಏ - ಓ - ಈ ಯೆಂಟುವರ್ಣಾಂತವಾಗಿರುವದು.
೭ - ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಷ್ಟುವಿಧವು.	ವರ್ತಮಾನ - ಭೂತ - ಭಾವಿ - ಭವಿಷ್ಯತ್ತು - ವಿಧಿ - ನಿಷೇಧಗಳೆಂದು - ಆರುವಿಧವಾಗಿರುವವು.
೮ - ವರ್ತಮಾನವೆಂದರೇನು,	ಮಾತನಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಕೆಲಸವು ಮುಗಿಯದ ಕಾಲವ ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಬರುವ ಪ್ರತ್ಯಯ ವರ್ತಮಾನ ಪ್ರತ್ಯಯವು.
೯ - ಭೂತವೆಂದರೇನು.	ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಮುಗಿದ ಕೆಲಸವ ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಗಣ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಭೂತ ಪ್ರತ್ಯಯವು.
೧೦ - ಭಾವಿಯೆಂದರೇನು.	ಮುಂಗಾಲದಲ್ಲಿಹುಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವ ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಗಳದು.
೧೧ - ಭವಿಷ್ಯತ್ತೆಂದರೇನು.	ಮುಂಗಾಲದಲ್ಲಿಹುಟ್ಟುವ ಮಾಡಕೂಡುವ ಕೆಲಸವ ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನದು ಪ್ರತ್ಯಯವು.

೧೨ - ವಿಧಿಯೆಂದರೇನು. — ಪ್ರೇರೇಪಣೆಗೆ ವಿಷಯವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪ್ರತ್ಯಯವು.

೧೩ - ನಿಷೇಧವೆಂದರೇನು. — ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೋಗಿಯಾದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲಣ ಪ್ರತ್ಯಯವು - ನಿಷೇಧ ಪ್ರತ್ಯಯವು.

೧೪ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅರ್ಥವೇನು. — ಕರ್ತೃವಾಗಲಿ - ಕರ್ಮವಾಗಲಿ ಯರ್ಥವು - ಕರ್ತೃವೆಂದರೆ ಮಾಡುವದು - ಕರ್ಮವೆಂದರೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುವದು.

೧೫ - ಈಯಾರು ವಿಧದ ಕ್ಲಿಂದಾಂದೆಷ್ಟು ವಿಧವಾಗಿರುವದು. — ಪ್ರಥಮಪುರುಷವೆಂತಲೂ - ಮಧ್ಯಮಪುರುಷವೆಂತಲೂ ಉತ್ತಮಪುರುಷವೆಂತಲೂ - ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿರುವದು.

೧೬ - ಯಾವ ಯಾವ ಪುರುಷವೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. — ನಾಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಉತ್ತಮಪುರುಷವು - ನೀಶಬ್ದಾರ್ಥವ ಹೇಳುವಾಗ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ - ಕಡಮೆಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಹೇಳುವಾಗ ಪ್ರಥಮಪುರುಷವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

೧೭ - ಈ ವ್ಯಾರಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಚನಗಳುಂಟಾ. — ಆವು ಹೇಳುವ ಪದಾರ್ಥವು - ಯಾವ ಲಿಂಗವೊ - ಯಾವ ವಚನವೊ ಆ ಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ ಆ ವಚನವಾಗಿಯೂ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿರುತ್ತವೆ - ಆದರೆ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದ ನಾ ನೀ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಹೇಳುವ ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲ ಕಡಮೆ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಹೇಳುವ ಪ್ರಥಮಪುರುಷವು ವಾಚ್ಯಲಿಂಗವಾಗಿರುವವು.

೧೮ - ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳ ಬಹುವಚನ ಬೇರೆಯೊ. — ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳ ಬಹುವಚನ ಒಂದೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಥಮ - ಮಧ್ಯಮ - - ಉತ್ತಮ.

೧೯ - ವರ್ತಮಾನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು.

ಪುಮೆ - ಆನೆ - ಏ - ಇ - ಈಯೆ - - ಏನೆ.
ಸ್ತ್ರೀ - ಆಳೆ - ಬ - ಈರಿ - - ಏವೆ.
ದ್ವಿಬ - ಆರೆ.
ನಚೆ - ಅದೆ.
ನಬ - ಅವೆ.

ಪ್ರಥಮ - ಮಧ್ಯಮ - - ಉತ್ತಮ.

೨೦ - ಭೂತಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು. — ಪುಮೆ - ಅನು - ಏ - ಇ - ಎ - - - ಎನು.

 ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ಸ್ತ್ರೀ - ಅಳು - ಬ - ಇರಿ : : : ಏವು.
ದ್ವಿಬ - ಅರು.
ನಪೆ - ಇತು.
ನಬ - ಅವು.

೭೧ - ಭಾವಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು. — ಭೂತಪ್ರತ್ಯಯಗಳೇ ಭಾವಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು.

ಪ್ರಥಮ - ಮಧ್ಯಮ : - ಉತ್ತಮ.

೭೨ - ಭವಿಷ್ಯತ್ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು. — ಪುಮೆ - ಊನು.
ಸ್ತ್ರೀ - ಊಳು - ಏ - ಈಯೆ : : : ಏನು.
ದ್ವಿಬ - ಊರು - ಬ - ಈರಿ : : ಏವು.
ನಪೆ - ಈತು.
ನಬ - ಊವು.

ಪ್ರ : ಮ : ಉ.

೭೩ - ವಿಧಿಪ್ರತ್ಯಗಳು ಯಾವವು. — ಏ - ಅಲಿ - : - ಅಯ್ - ಅಲಿ - ಉವೆ.
ಬ - ಉವದು - - ಇರಿ - ಇರಿ - ಅಲಿ - ಉವ.

೭೪ - ನಿಷೇಧಪ್ರತ್ಯಗಳು ಯಾವವು. — ಭೂತಪ್ರತ್ಯಯಗಳೇ - ನಿಷೇಧಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು - ಆದರೆ ಮಧ್ಯಮ ಬರುವ ನಪೆ ಮಾತ್ರ - ಅರಿ.

೭೫ - ವರ್ತಮಾನಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಏನಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ. — ಉತ್ತ - ಎಂಬಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

೭೬ - ಭೂತದಲ್ಲಿ ಏನಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ. — ದಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಉಕಾರಾಂತ ಧಾತುವಿಗೆ ದಕಾರಾಗಮ ಪರವಾಗಲು - ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯ ಕಾರಕ್ಕೆ ಇಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಆಗಮ ಇತು ಪರವಾಗಲು ಬಾರದು - ಭೂತವಿಕಾರಿ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಇತು ಪರವಾದಾಗಲೂ ದಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

೭೭ - ಭಾವಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ. — ಉವಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೨೯ - ಶವಿಧ್ಯರ್ಥಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಈದು - ಈರಿ - ಈಯೆಗಳನ್ನುಳಿದ ಕಡೆನೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾಗಲು ಶವಿಧ್ಯರ್ಥಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಇಕಾರವನ್ನೈದದ ಉಕಾರಾಂತದ ಉಕಾರಕ್ಕೆ ಇಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆ ವರ್ಣಾಂತಗಳಿಗೂ - ಇಕಾರವನ್ನೈದುವ ಉಕಾರಾಂತಧಾತುಗಳಿಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲೂ ದಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.
೩೦ - ವಿಧಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ವಿಧಿಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾಗಲು ಆಗಮಗಳಾವುದೂ ಇಲ್ಲ - ಮಧ್ಯಮೈಕವಚನಕ್ಕೆ ಲೋಪವೆಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಊಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಉಕಾರಾವುಳಿದ ವರ್ಣಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ - ಇರಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ.
೩೧ - ನಿಷೇಧಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಸುಮ್ಮನೆ ಪ್ರಕೃತಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಬಂದರೆ ಅದು ನಿಷೇಧವು.

		ವರ್ತಮಾನ.	ಭೂತ.	ಭಾವಿ.	
ಪ್ರ -	ಪು -	ಮಾಡುತ್ತಾನೆ -	ಮಾಡಿದನು -	ಮಾಡುವನು -	ಅವನು.
	ಸ್ತ್ರೀ -	ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ -	ಮಾಡಿದಳು -	ಮಾಡುವಳು -	ಅವಳು.
	ದ್ವಿ -	ಮಾಡುತ್ತಾರೆ -	ಮಾಡಿದರು -	ಮಾಡುವರು -	ಅವರು.
	ನಏ -	ಮಾಡುತ್ತದೆ -	ಮಾಡಿತು -	ಮಾಡುವದು -	ಅದು.
	ನಬ -	ಮಾಡುತ್ತವೆ -	ಮಾಡಿದವು -	ಮಾಡುವವು -	ಅವು.
ಮ -	ಏ -	ಮಾಡುತ್ತಿ -	ಮಾಡಿದಿ -	ಮಾಡುವಿ	ನೀನು.
		ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ -	ಮಾಡಿದೆ -	ಮಾಡುವೆ.	
	ಬ -	ಮಾಡುತ್ತೀರಿ -	ಮಾಡಿದಿರಿ -	ಮಾಡುವಿರಿ -	ನೀವು.
ಉ -	ಏ -	ಮಾಡುತ್ತೇನೆ -	ಮಾಡಿದೆನು -	ಮಾಡುವೆನು -	ನಾನು.
	ಬ -	ಮಾಡುತ್ತೇವೆ -	ಮಾಡಿದೆವು -	ಮಾಡುವೆವು -	ನಾವು.

		ಶವಿಧ್ಯರ್ಥ.	ವಿಧಿ.	ನಿಷೇಧ.
ಪ್ರ -	ಪು -	ಮಾಡಿಯಾನು -	ಮಾಡಲಿ -	ಮಾಡನು.
	ಸ್ತ್ರೀ -	ಮಾಡಿಯಾಳು - -	ಡಾಂ - - -	ಮಾಡಳು.
	ದ್ವಿಬ -	ಮಾಡಿಯಾರು - -	ಡಾಂ - - -	ಮಾಡರು.
	ನಏ -	ಮಾಡೀತು - - - -	ಡಾಂ - - -	ಮಾಡದು.
	ನಬ -	ಮಾಡಿಯಾವು - - -	ಡಾಂ - -	ಮಾಡವು.

ಮ -	ಏ -	ಮಾಡೀಯೆ -	ಮಾಡು -	-	ಮಾಡೆ.
	ಬ -	ಮಾಡೀರಿ -	ಮಾಡಿ -	ಮಾಡಿರಿ -	ಮಾಡರಿ.
ಉ -	ಏ -	ಮಾಡಿಯೇನು -	ಮಾಡಲಿ -	ಮಾಡುವೆ -	ಮಾಡೆನು.
	ಬ -	ಮಾಡಿಯೇವು -	ಮಾಡಲಿ -	ಮಾಡುವ -	ಮಾಡೆವು.

ಲಿಂಗಿಬಾಳು ಮೊದಲಾದ ಉಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ರೂಪಗಳ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

		ವರ್ತಮಾನ.	ಭೂತ.	ಭಾವಿ.
ಪ್ರ -	ಪುಮೆ -	ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ -	ನುಡಿದನು -	ನುಡಿಯುವನು.
	ಸ್ತ್ರೀ -	ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ -	ನುಡಿದಳು -	ನುಡಿಯುವಳು.
	ದ್ವಿಬ -	ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ -	ನುಡಿದರು -	ನುಡಿಯುವರು.
	ನಏ -	ನುಡಿಯುತ್ತದೆ -	ನುಡಿಯಿತು -	ನುಡಿಯುವದು.
	ನಬ -	ನುಡಿಯುತ್ತವೆ -	ನುಡಿದವು -	ನುಡಿಯುವವು.
ಮ -	ಏ -	ನುಡಿಯುತ್ತೀ - ನುಡಿಯುತ್ತೀಯೆ -	ನುಡಿದೆ - ನುಡಿದಿ -	ನುಡಿಯುವಿ - ನುಡಿಯುವೆ.
	ಬ -	ನುಡಿಯುತ್ತೀರಿ -	ನುಡಿದಿರಿ -	ನುಡಿಯುವಿರಿ.
ಉ -	ಏ -	ನುಡಿಯುತ್ತೇನೆ -	ನುಡಿದೆನು -	ನುಡಿಯುವೆನು.
	ಬ -	ನುಡಿಯುತ್ತೇವೆ -	ನುಡಿದೆವು -	ನುಡಿಯುವೆವು.

		ಭವಿಷ್ಯತ್ತು.	ವಿಧಿ.		ನಿಷೇಧ.
ಪ್ರ -	ಪುಮೆ -	ನುಡಿದಾನು -	ನುಡಿಯಲಿ -	ನುಡಿಯುವದು -	ನುಡಿಯನು.
	ಸ್ತ್ರೀ -	ನುಡಿದಾಳು -	ಡಾಂ -	-	ನುಡಿಯಳು.
	ದ್ವಿಬ -	ನುಡಿದಾರು -	ಡಾಂ -	-	ನುಡಿಯರು.
	ನಏ -	ನುಡಿದೀತು -	ಡಾಂ -	-	ನುಡಿಯದು.
	ನಬ -	ನುಡಿದಾವು -	ಡಾಂ -	-	ನುಡಿಯವು.
ಮ -	ಏ -	ನುಡಿದೀಯೆ -	ನುಡಿ -	-	ನುಡಿಯೆನು.
	ಬ -	ನುಡಿದೀರಿ -	ನುಡಿಯಿರಿ -	-	ನುಡಿಯರಿ.
ಉ -	ಏ -	ನುಡಿದೇನು -	ನುಡಿಯಲಿ -	ನುಡಿಯುವೆ -	ನುಡಿಯೆನು.
	ಬ -	ನುಡಿದೇವು -	ನುಡಿಯಲಿ -	ನುಡಿಯುವ -	ನುಡಿಯೆವು.

ಲಿಂಗಿಕದ ಮೊದಲಾದ ಇಕಾರಾಂತಗಳಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೩೨ - ಮೇಲೆಹೇಳಿದವಿಧಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾದರೂ ಅಪವಾದವುಂಟೊ.

ಕೆಲವುಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಲವುಗಳಿಗೆ - ಭೂತಭವಿಷ್ಯದ್ಭಾವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಲವುಗಳಿಗೆ ಭೂತಭವಿಷ್ಯದ್ಭಾವಿವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಲವುಗಳಿಗೆ - ಭೂತಭವಿಷ್ಯದ್ಭಾವಿವರ್ತಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಲವುಗಳಿಗೆ - ಭೂತಭವಿಷ್ಯದ್ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಲವಕ್ಕೆ - ವಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ - ವಿಕಾರಗಳುಬರುತ್ತದೆ.

೩೩ - ಯಾವಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನಲ್ಲಿವಿಕಾರಬರುತ್ತದೆ.

ನಗು - ಆಗು - ಕಾಡು - ಕೊರಡು - ಕಾಣು - ಕಳು - ಕೆರು - ಸೀಮ - ಮಿಳಿರು - ಅಗಿ - ಮುನಿ - ಹದಿ - ಕೊಲು - ಉಧಾರು - ಗಳ ಮೊದಲಾದಸ್ಥಗಗಳಿಗೂ - ನಿಲ್ಲುಧಾತುವಿಗೂ - ಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆವಿಕಾರಬರುತ್ತದೆ.

೩೪ - ನಗು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೇನುವಿಕಾರಬರುತ್ತದೆ.

ನಗುಮೊದಲಾದಧಾತುಗಳದುವಿಗೂ - ಆಗಮದದಕಾರಕ್ಕೂ - ಒಂದುಸಂಯುಕ್ತಕಕಾರ ಆದೇಶವಾಗಿಬರುತ್ತದೆ.

		ಭೂತ.	ಭವಿಷ್ಯತ್ತು.
ಪ್ರ -	ಪುಮ -	ನಕ್ಕನು -	ನಕ್ಕಾನು.
	ಸ್ತ್ರೀ -	ನಕ್ಕಳು -	ನಕ್ಕಾಳು.
	ದ್ವಿಬ -	ನಕ್ಕರು -	ನಕ್ಕಾರು.
	ನಚೆ -	ನಕ್ಕಿತು -	ನಕ್ಕೀತು.
	ನಬ -	ನಕ್ಕವು -	ನಕ್ಕಾವು.
ಮ -	ಏ -	ನಕ್ಕೆ -	ನಕ್ಕೀಯೆ.
	ಬ -	ನಕ್ಕಿರಿ -	ನಕ್ಕೀರಿ.
ಉ -	ಏ -	ನಕ್ಕೆನು -	ನಕ್ಕೇನು.
	ಬ -	ನಕ್ಕೆವು -	ನಕ್ಕೇವು.

ಯಾಮೆಶೆಗೆ-ಮಿಗು-ಕೊಡು-ಬಿಗು-ಉಗು-ಯಾಧಾತುಗಳಿಗೂ ಮಿಕ್ಕನು-ಹಾಕ್ಕನು-ಬಿಕ್ಕನು-ಉಕ್ಕನು-ಇತ್ಯಾದಿಗಳಹೇಳಕ್ಕಾಳುವದು - ಕಡಮೆರೂಪಗಳೆಲ್ಲಾಮಾಡುಧಾತುವಿನಹಾಂಗೆಹೇಳಕ್ಕಾಳುವದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೩೬- ಆಗು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಆಗು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಭೂತಕೃದ್ವಿಕೃತ್ಯರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿನ ಗುವಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಇತುಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಆಗಮದಕಾರಕ್ಕೆ ಯಕಾರಾದೇಶ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗು - ಆದನು - ಆದಾನು - ಆಯಿತು - ಹೋಗು - ಹೋದನು - ಹೋದಾನು - ಹೋಯಿತು - ಇತ್ಯಾದಿ - ಆಗು - ಹೋಗು - ಇವು ಯೆರಡೂ ಆಗ್ವಾದಿಗಳು.
೩೭ - ಕೊಡು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಕೊಡು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳ ಡುವಿಗೂ - ದಕಾರಾಗಮಕ್ಕೂ ಭೂತಕೃದ್ವಿಕೃತ್ಯರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ - ಒಂದು ಸಂಯುಕ್ತ ಟಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಡು - ಕೊಟ್ಟನು - ಕೊಟ್ಟಾನು - ಬಿಡು - ಅಡು - ಇಡು - ನಡು - ಪಡು - ಸುಡು - ಉಡು - ತಿಡು - ಮಡು - ತಾಡು - ಪಡವಿಡು - ಪಾಹಮಡು - ಮುಂಬಡು - ಮೂಗುವಡು - ಕರುವಿಡು - ಬಾಳಿಡು - ಉಳಿಡು - ಸೋಳಿಡು - ಒಡಂಬಡು - ಬೇರ್ಪಡು - ಇವು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕೊಡ್ವಾದಿಗಳು.
೩೮ - ಹೊರಡ್ವಾದಿ ಧಾತುಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಹೊರಡು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುವಿನ ಡುವಿಗೂ - ಆಗಮದಕಾರಕ್ಕೂ - ಒಂದು ಟಕಾರವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ ಹೊರಡು ಧಾತುವಿಗೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ - ಕಡಮೆ - ಬಿಸುಡು - ಬಿಸಾಡು ಧಾತುಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿಯೂ - ಟಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಬಿಸುಡು ಬಿಸಾಡು - ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಟಕಾರಾದೇಶ ಬಾರದಾಗ ಮಾಡು ಧಾತುವಿನ ಹಾಂಗೆ ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ - ಹೊರಡು - ಹೊರಟನು - ಹೊರಟಾನು - ಬಿಸುಡು - ಬಿಸುಟನು - ಬಿಸುಡಿದನು - ಬಿಸಾಡು - ಬಿಸಾಟನು - ಬಿಸಾಡಿದನು - ಹೊರಡು - ಬಿಸುಡು - ಬಿಸಾಡು - ಈ ಮೂರು ಹೊರಡ್ವಾದಿಗಳು.
೩೯ - ಕಾಣ್ವಾದಿಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಕಾಣ್ವಾದಿಗಳ ಣುವಿಗೆ ೦ಕಾರಾದೇಶವೂ - ಆಗಮದಕಾರಕ್ಕೆ - ಡಕಾರಾದೇಶವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ ಕಾಣು ಧಾತುವಿನ ಆಕಾರಕ್ಕೆ - ಹ್ರಸ್ವಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ - ಉಣ್ಣು ಕೊಳ್ಳು ಧಾತುಗಳ ಣುವಿನ ಹಿಂದಣ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ - ಲೋಪಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.

కాణు - కండను - కండాను - ఉణ్ణు - ఉండను - ఉండా
ను - కొళ్ళు - కొండను - కొండాను - ఇత్యాది - కాణు - ఉ
ణ్ణు - కొళ్ళు - ఈ మూఁరూ కాణ్యాదిగళు.

౫౯ - కళ్వాదిధాతుగళిగేను బరుత్తదె.

కళ్వాదిధాతుగళ దువిగె సంయుక్త దకారాదేశ బరుత్త
దె - ఆదఱె - అగణాపఠితవాద - గెల్లు-మెల్లుగళ దువినయింద
ళలకారక్కె లోపవూ - ఏళు - బీళు - గళ దీర్ఘక్కె హ్రస్వ
వూ - సహా బరుత్తదె.

కళు - కద్దను - కద్దాను - గెల్లు - గెద్దను - గెద్దాను - మెల్లు
మెద్దను - మెద్దాను - ఏళు - ఎద్దను - ఎద్దాను - బీళు - బిద్దను
బిద్దాను - ఇత్యాది - కళు - గెల్లు - మెల్లు - ఏళు - బీళు - ఇవు
ఐదూ కళ్వాదిగళు.

౬౦ - తేర్వాదిధాతుగళిగేను బరుత్తదె.

తేర్వాదిధాతుగళ దువిసూ - ఆగమ దకారక్కూ - ఒందు
సంయుక్త తకారవాదేశవాగి బరుత్తదె - ఊదఱె - కీళు ధా
తువిన ఈకారక్కె హ్రస్వ సహా బరుత్తదె.

తేరు - తేత్తను - తేత్తాను - కీళు - కిత్తను - కిత్తాను - ఇత్యాది
తేరు - హారు - పేరు - ఎబ్బరు - ఊసరు - బేసరు - ఉళు - అ
ళు - ఇది - కీళు - ఇవు హత్తూ - తేర్వాదిగళు.

౬౧ - సీన్వాదిగళిగేను బరుత్తదె.

సీన్వాదిగళ దువిసూ - ఆగమ దకారక్కూ - ఒందు త
కారవాదేశవాగి బరుత్తదె.

సీను - సీతను - సీతాను - ఇత్యాది - సీను - ఊను
నోను - కూరు - కోలు - దేలు - సోలు - నాలు - సాలు - వేలు
జ్వాలు - ఇవు హన్నొందూ - సీన్వాదిగళు.

౬౨ - మిళిర్వాదిగళిగేను బరుత్తదె.

మిళిర్వాదిగళ కడెయ కారక్కె లోపబరుత్తదె - ఆగ
మదకారక్కె తకారాదేశ బరుత్తదె.

మిళిరు - మిళిర్తను - మిళిర్తాను - ఇత్యాది - మిళిరు - కొ

ನರು - ಕಳರು - ಚಿಗುರು - ಮಡಲು - ಕವಲು - ಬಲು - ಈಸು - ಬೆವರು - ಈಯೊಂಬತ್ತುಮಿಳಿರ್ವಾದಿಗಳು.

೪೩ - ಅರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಯಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಪರವಾದಾಗಮದಕಾರಕ್ಕೆ - ತಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅರಿ - ಅರಿತಸು - ಅರಿತಾಸು - ಇತ್ಯಾದಿ - ಅರಿ - ಕುರಿ - ಕಲಿ - ಅವಿ - ಕಳೆ - ಬಳೆ - ಮತೆ - ಮೊಳೆ - ಕೊಳೆ - ಮರಿ - ಇವು - ಹತ್ತು ಅರ್ಯಾದಿಗಳು.

೪೪ - ಮುನ್ಯಾದಿಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮುನ್ಯಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಪರವಾದಾಗಮದಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ತಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮುನಿ - ಮುನಿತಸು - ಮುನಿದಸು - ಮುನಿತಾಸು - ಮುನಿದಾಸು ಇತ್ಯಾದಿ - ಮುನಿ - ಬಿರಿ - ರುಸಿ - ಮಸಿ - ಬಸಿ - ಕುಸಿ - ಹಸಿ - ಕಿಸಿ - ಒಸಿ - ಅತೆ - ಬೆಸೆ - ಎಸೆ - ಕೊಸೆ - ಮಸೆ - ಇವು ಹದಿನಾಲ್ಕೂ ಮುನ್ಯಾದಿಗಳು.

೪೫ - ಹದ್ಯಾದಿಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಹದ್ಯಾದಿಗಳ ಕಡೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹದಿ - ಹದ್ದಸು - ಹದಿದಸು - ಹದ್ದಾಸು - ಹದಿದಾಸು - ಇತ್ಯಾದಿ ಹದಿ - ಬಾದಿ - ಒದೆ - ಇವು ಮೂರೂ ಹದ್ಯಾದಿಗಳು.

೪೬ - ಕೊಲ್ಲ್ವಾದಿಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊಲ್ಲ್ವಾದಿಗಳ ಧುವಿಗೂ - ಆಗಮದಕಾರಕ್ಕೂ - ಒಂದು ದಕಾರವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಧುವಿನ ಹಿಂದಣ ಲಕಾರಕ್ಕೆ ನಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊಲ್ಲು - ಕೊಂದಸು - ಕೊಂದಾಸು - ಇತ್ಯಾದಿ - ಕೊಲ್ಲು - ಸಲ್ಲು ಇವು ಎರಡೂ ಕೊಲ್ಲ್ವಾದಿಗಳು.

೪೭ - ನಿಲ್ಲುಧಾತುವಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ನಿಲ್ಲುಧಾತುವಿನ ಧುವಿಗೂ ಆಗಮದಕಾರಕ್ಕೂ - ಒಂದು ತಕಾರವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಧುವಿನ ಹಿಂದಣ ಲಕಾರಕ್ಕೆ ನಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಿಲ್ಲು - ನಿಂತಸು - ನಿಂತಾಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೮ - ಯಾವ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ್ಭಾವಿ ಮೂರರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಿನ್ನು - ಎನ್ನು ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳ ಆಗಮ ದಕಾರ ಪರವಾಗಲು - ನುಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಭಾವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಮವಕಾರಕ್ಕೆ ಬಕಾರಾದೇಶವೂ - ಧಾತುಗಳ ನುವಿಗೆ ಲೋಪವೂ ಅದರ ಹಿಂದಣ ನಕಾರಕ್ಕೆ ಬಿಂದುವೂ - ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಿನ್ನು - ತಿಂದನು - ತಿಂದಾನು - ತಿಂಬನು - ತಿನ್ನುವನು - ಇತ್ಯಾದಿ ಎನ್ನು - ಎಂದನು - ಎಂದಾನು - ಎಂಬನು - ಎನ್ನುವನು - ಇತ್ಯಾದಿ,

ಕೆಲವರು ಈ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಉತ್ತಾಗಮದ ಉಕಾರಕ್ಕೂ - ಧಾತುಗಳ ನುವಿಗೂ - ಲೋಪವ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ - ತಿಂತಾನೆ - ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ - ಎಂತಾನೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೯ - ಯಾವ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ್ಭಾವಿ ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ತರು ಬರು ಧಾತುಗಳಿಗೆ ದಕಾರಾಗಮ ಪರವಾಗಲು - ಧಾತುಗಳ ರುವಿಗೆ ನಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಇತು ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾಗಲು ದಕಾರಾಗಮವಿಲ್ಲದೆ ರುಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿನ ರುವಿಗೆ ಲೋಪವೂ - ಆಗಮವಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರಾದೇಶವೂ - ಬರುತ್ತದೆ.

ವಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ - ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷೈಕವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ತಾ - ಬಾ - ಎಂತಲೂ - ಆ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ತನ್ನಿ - ತನ್ನಿರಿ - ಬನ್ನಿ - ಬನ್ನಿರಿ - ಎಂತಲೂ - ಆಗುತ್ತದೆ - ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿ - ಧಾತುಗಳ ರುವಿನ ಹಿಂದಳ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘ ಬರುತ್ತದೆ.

ತರು - ತಂದನು - ತಂತು - ತಂದಾನು - ತರುವನು - ತಹನು ತಾ - ತನ್ನಿ - ತನ್ನಿರಿ - ತಾರನು - ಇತ್ಯಾದಿ - ಬರು - ಬಂದನು - ಬಂತು - ಬಂದಾನು - ಬರುವನು - ಬಹನು - ಬಾ - ಬನ್ನಿ - ಬನ್ನಿರಿ ಬಾರನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೦ - ಯಾವ ಧಾತುವಿಗೆ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾ

ಇರು ಧಾತುವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ - ಇರು ಧಾತುವಿಗೆ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ದಕಾರಾಗಮ ಪರವಾಗಲು - ಧಾತುವಿನ ರುವಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
ನ ಭಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.	ಗೆ ಒಂದು ದಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಇತು ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ - ದಕಾರಾಗಮ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಇರುವಿನ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪವೂ ಧಾತುವಿನ ರುವಿಗೆ ದಕಾರಾದೇಶವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಧಾತುವಿನ ರುವಿಗೆ ಲೋಪವೂ - ವಕಾರಾಗಮಕ್ಕೆ ಹಕಾರಾದೇಶವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ - ಧಾತುವಿನ ರುವಿಗೂ - ಉತ್ತಾಗಮಕ್ಕೂ - ಒಂದು ಧಕಾರವಾಗಲಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಧಕಾರವಾಗಲಿ - ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಒಂದು ವೇಳೆ ಧಾತುವಿನ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ಅಕಾರ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ - ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಗೂ - ಉತ್ತಾಗಮಕ್ಕೂ - ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಇಕಾರಾದೇಶ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇರು - ಭೂತ - ಇದ್ದನು - ಭವಿಷ್ಯತ್ತು - ಇದ್ದಾನು - ಭಾವಿ - ಇರುವನು - ಇಹನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ.

ಪುಂ.	ಸ್ತ್ರೀ.	ದ್ವಿಬ.	ನಏ:	ನಬ:
ಇಧಾನೆ	ಇಧಾಳೆ	ಇಧಾರೆ	ಇದೆ	ಇವೆ
ಇದ್ಧಾನೆ	ಇದ್ಧಾಳೆ	ಇದ್ಧಾರೆ	ಅದೆ	ಅವೆ
ಅಧಾನೆ	ಅಧಾಳೆ	ಅಧಾರೆ	ಇಧೆ	- ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೧. ವಿಧಿಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.	ಬಾ - ಬೀ - ಕೀ - ಧಾತುಗಳಿಗೂ - ಈ - ಸಾ - ಧಾತುಗಳಿಗೂ ಮೀ - ಚೇ - ನೋ - ಧಾತುಗಳಿಗೂ - ವಿಧಿಮಧ್ಯಮಪುರುಷೈಕವಚನದಲ್ಲಿ - ಇ ಪ್ರತ್ಯಯವು - ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ - ಇರಿ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಬಾ - ಬೀ - ಕೀ - ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ - ಆಗಮದಕಾರಕ್ಕೆ ತಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ - ಸಾ - ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಆಗಮದಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಯುಕ್ತ ತಕಾರಾದೇಶವೂ - ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಹ್ರಸ್ವವೂ - ಬರುತ್ತದೆ - ಮೀ - ಚೇ - ನೋ - ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಆಗಮದಕಾರಕ್ಕೆ - ಹಿಂದಿನಕಾರಾಗಮವೂ - ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಹ್ರಸ್ವವೂ - ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಾರೆನು - ಬಾರೆವು - ಬಾಯಿ - ಬಾಯಿರಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇತ್ತೆನು - ಇತ್ತೆವು - ಈಯಿ - ಈಯಿರಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮೀ - ಮಿಂದೆನು - ಮಿಂದೆವು - ಮೀಯಿ - ಮೀಯಿರಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೨ - ಇನ್ನಾವಿಧಿಪೂರ್ಣಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯಾವ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ನೇಯುಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳ ದಕಾರಪರವಾಗಲು ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದರಿಂದ ಆಯಕಾರ ಸಂಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಯಕಾರಕ್ಕೆ - ಸಹ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಇರು ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ದಕಾರಾಗಮ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷೈಕವಚನಕ್ಕೆ ಇಕಾರವೂ - ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ - ಇರಿಯೂ - ಬರುತ್ತದೆ.

ನೇಯು - ನೇಯ್ದೆನು - ನೇಯಿರು - ನೆಯ್ದೆವು - ನೇಯಿ - ನೇಯಿರಿ - ಇತ್ಯಾದಿ - ನೇಯು - ಸುಯು - ಗೇಯು - ಆಯು - ಆರಯು ಬಯು - ಬಯ್ಯು - ಕೊಯು - ಕೊಯ್ಯು - ಹಾಯು - ಹೊಯ್ಯು ಒಯ್ಯು - ಕಾಯು - ಇವು ನೇಯ್ಯಾದಿಗಳು.

೭೩ - ಯಾವ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಮಧ್ಯಮಪುರುಷೈಕವಚನದಲ್ಲಿ ಇ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ - ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಇರಿ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾ - ಕಾಯಿ - ಕಾಯಿರಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕಾ - ಮಾ - ಮೇ - ಕೀ - ಸೇ - ಬೋ - ಇವು - ಆರೂ ಕಾಮೊದಲಾದವು.

೭೪ - ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಏಕರೂಪವಾದ ಧಾತುಗಳುಂಟೊ - ಅವುಗಳಿಗೆ ರೂಪವು ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಆಪ - ಆರ - ಬಲ್ಲ - ಅರಿ - ಒಲ್ಲ - ಈ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಕಾಲಭೇದವ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯಯಾಗಮಾದೇಶಗಳು ಬರುವದಿಲ್ಲ ಆ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಖ್ಯಾತವಿಭಕ್ತಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳು ಸಹಾ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಆಪ - ಆರ - ಧಾತುಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಧಾತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡೆಮೆ ಧಾತುಗಳು - ಒಂದು ಧಾತುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೂ ಬರುವದುಂಟು - ಆ ಧಾತು

೭೮ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಉತ್ತರವು.

ಗಳು ಯಾವ ಧಾತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆಯೋ - ಆಯಾ ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಬಲ್ಲ ಧಾತು ಪರವಾದಾಗ ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಲಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಪ್ರ -	ಪುಂ -	ಆಪನು	ಆರನು	ಬಲ್ಲನು	ಅರಿಯನು	ಒಲ್ಲನು.
	ಸ್ತ್ರೀ -	ಆಪಳು	ಆರಳು	ಬಲ್ಲಳು	ಅರಿಯಳು	ಒಲ್ಲಳು.
	ದ್ವಿಬ -	ಆಪರು	ಆರರು	ಬಲ್ಲರು	ಅರಿಯರು	ಒಲ್ಲರು.
	ನಏ -	ಆಪದು	ಆರದು	ಬಲ್ಲದು	ಅರಿಯದು	ಒಲ್ಲದು.
	ನಬ -	ಆಪವು	ಆರವು	ಬಲ್ಲವು	ಅರಿಯವು	ಒಲ್ಲವು.
ಮ -	ಏ -	ಆಪೆ - ಆಪಿ	ಆರೆ - ಆರಿ	ಬಲ್ಲೆ - ಬಲ್ಲಿ	ಅರಿಯೆ	ಒಲ್ಲೆ.
	ಬ -	ಆಪಿರಿ	ಆರಿರಿ	ಬಲ್ಲಿರಿ	ಅರಿಯಿರಿ	ಒಲ್ಲಿರಿ.
ಉ -	ಏ -	ಆಪೆನು	ಆರೆನು	ಬಲ್ಲೆನು	ಅರಿಯೆನು	ಒಲ್ಲೆನು.
	ಬ -	ಆಪೆವು	ಆರೆವು	ಬಲ್ಲೆವು	ಅರಿಯೆವು	ಒಲ್ಲೆವು.

ಮಾಡಲಾಪನು - ಮಾಡಲಾರನು - ಮಾಡಬಲ್ಲನು - ಮಾಡಲರಿಯನು - ಮಾಡಲೊಲ್ಲನು ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೯ - ಕಾಲತ್ರಯದ ಪುರುಷತ್ರಯ ಲಿಂಗತ್ರಯ ವಚನದ್ವಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಏಕರೀತಿಯಾಗಿರುವ ಧಾತುಗಳುಂಟೋ.

ಬೇಕು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳೂ - ಬೇಡ ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳೂ - ಆ ಪ್ರಕಾರವಿರುತ್ತವೆ - ಈ ಧಾತುಗಳೂ - ಮತ್ತೊಂದು ಧಾತುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಯೂ ಸೇರದೆಯೂ ಬರುವದುಂಟು - ಸೇರಿದಾಗ ಇವುಗಳು ಯಾವ ಧಾತುವಿನೊಂದಿಗೆ - ಸೇರುತ್ತವೆಯೋ - ಆ ಧಾತುವಿಗೆ ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ವ್ಯಂಜನಾದಿಗಳು ಪರವಾಗಲು ಲಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಬೇಕ್ವಾದಿಗಳ ಮೇಲೂ - ಬೇಡಾದಿಗಳ ಮೇಲೂ - ಬರುವ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಬೇಕ್ವಾದಿಗಳು - ಯಾವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆಯೋ - ಬೇಡಾದಿಗಳು ಅದರ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಅವನು - ಅವಳು - ಅವರು - ಅದು - ಅವು - ನೀನು - ನೀವು ನಾನು - ನಾವು - ಮಾಡಬೇಕು - ಮಾಡಬೇಡ - ಮಾಡಲಾಗದು ಇತ್ಯಾದಿ.

బేకు - బహుదు - కూడువదు - ఆగువదు - తక్కద్దు.
బేడ - బారదు - కూడదు - ఆగదు - తగదు.

కెలవరు - బేకుధాతువినింద బేకు బేడ శబ్దగళూ బహుధాతువినింద బహుదు బారదు శబ్దగళూ - కూడుధాతువినింద కూడువదు కూడదు శబ్దగళూ - తగుధాతువినింద తక్కద్దు తగదు శబ్దగళూ - ఉంటాగుత్తవెయెందు హేళుత్తారె - బేడధాతువిగె మధ్యమపురుష బహువచనదల్లి వికల్పవాగి - ఇ - ఇరి - ప్రత్యయగళు బరుత్తవె స్వరపరవాదాగ బేడశబ్దక్కె - వకారాగమ బరుత్తదె - వ్యంజనపరవాదాగ మొందాగమవూ బరువదిల్లవు - ఒందూ పరవిల్లదాగ వు శబ్దాగమ బరుత్తదె - నీవు మాడబేడ - మాడబేడి - మాడబేడిరి - బేడకూడదు - బేడవెందు - బేడ - బేడవు.

౫౬ - కాలపురుషలింగవచనభేదవిల్లదె మత్తొందుధాతువినొందిగె శేరదంథా ధాతుగళుంటో.

ఉంటు - ఇల్ల - హౌదు - అహుదు - అల్ల ఇత్యాది.

అవను - అవళు - అవరు - అదు - అవు - నీను - నీవు - నాను - నావు - ఉంటు - ఇల్ల - హౌదు - అహుదు - అల్ల - ఇత్యాది.

కెలవరు - ఉళుధాతువిగె - ఉంటు ఎంతలూ - ఇరుధాతువిన మేలె - ఇల్లవెంతలూ - ఆగుధాతువిన మేలె - అహుదు హౌదు అల్ల ఎంతలూ బందు ఆకృతి హొందిసుత్తదెయెనుత్తారె.

౫౭ - ఇన్ను యావధాతుగళన్నాదరూ మత్తొందుధాతువినొందిగె శేరిసువదుంటా.

కొడ్వాదిధాతుగళన్ను శేరిసువదుంటు - అవు యావదకొందిగె శేరుత్తవెయో - ఆధాతువిగె పూర్ణకాలద్యోతకవాదదు ప్రత్యయ బరుత్తదె - మాడిక్కొడుత్తానె - మాడిక్కొళ్ళుత్తానె - ఇత్యాది.

కొడు - కొళ్ళు - ఇరు - బిడు - హాకు - ఆడు - హోగు ఇత్యాదిగళు కొడ్వాదిగళు.

೭೮ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಲೋಪವುಂಟೋ.

ವಿಕಾರವನ್ನೈದದ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಲೋಪವೂ - ಪ್ರತ್ಯಯಕಡೆಸ್ವರಕ್ಕೆ ಅಕಾರಾದೇಶವೂ - ಕೊಡು - ಕೊಳ್ಳು - ತರು ಧಾತುಗಳು - ಪರವಾಗಲು - ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ತೆಗೆ ಧಾತುವಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಧಾತುಗಳು ಪರವಾಗಲು - ಧಾತುವಿನ ದುವಿಸ್ವಾದು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೂ ಲೋಪ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಕೆಲವರು ವಿಧಿಮಧ್ಯಮಪುರುಷೈಕವಚನದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳು ಧಾತುವಿನ ಳ್ಳಕಕ್ಕೆ ಲೋಪವನ್ನು ಸಹ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬರೆದುಕೊ - ಬರೆದುಕೊಳ್ಳು - ಬರಕೊಳ್ಳು - ಬರಕೊ.

ತೆಗೆದುಕೊ - ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು - ತೆಕ್ಕೊಳ್ಳು - ತೆಕ್ಕೊ.

ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೯ - ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ್ಯೋತಕವಾದ ಉತ್ತಾಗಮದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಧಾತುವನ್ನಾದರೂ ಸೇರಿಸುವದುಂಟೋ.

ವರ್ತಮಾನದ್ಯೋತಕವಾದ ಉತ್ತಾಗಮದ ಮೇಲೆ ಇರು ಧಾತುವು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು - ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ - ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು ಇತ್ಯಾದಿ.

೮೦ - ಆಖ್ಯಾತವು ಕರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ್ಯೆಸು ಬರುತ್ತದೆ.

ಯಾವ ಧಾತುವಿನ ಆಖ್ಯಾತವು ಕರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪಡು ಧಾತುವೂ - ಬಂದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ.

ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ - ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು - ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಾನು - ಕರೆಯಲ್ಪಡಲಿ - ಕರೆಯಲ್ಪಡನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೮೧ - ಇನ್ನೂ ಪಡು ಧಾತುವನ್ನೆಲ್ಲಾದರೂ ಹೇಳುವದುಂಟೋ.

ಆತ್ಮಗುಣವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ - ಪಡು ಧಾತು ಬಂದು - ಅದರ ಮೇಲೆ - ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಸುಖಪಡುತ್ತಾನೆ - ದುಃಖಪಡುತ್ತಾನೆ - ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾನೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೨. ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಕಲ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೂ - ಆ ಧಾತುವಿನ ಅರ್ಥವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ - ಪ್ರೇರಣೆಯ ಹೇಳುವಾಗ - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಪಾದಿ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರುವದಿಲ್ಲವು - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದ ಮೇಲೆ ವಿಕಾರವನ್ನೈದದ ಉಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ ರೂಪವೋ - ಆ ಮೇರೆಗೆ ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ - ಮಾಡಿಸಿದನು - ಮಾಡಿಸುವನು - ಮಾಡಿಸಿಯಾನು - ಮಾಡಿಸಲಿ - ಮಾಡಿಸನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೩. ಪ್ರೇರಣಾವಿಲ್ಲದಾಗಸಹ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಗತ್ಯುಪಸರ್ಗಪೂರ್ವಕವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆಯಾಗಲಿ - ಬರೀ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆಯಾಗಲಿ ಲ್ಯುಟ್ಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡಿ - ಅದಕ್ಕೆ ಅನಾದೇಶ ಬಂದು ಸಂಧಿಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ - ಪಾಲನ - ಅನುಕರಣ - ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದವು - ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಲೆ ತ್ರಿಕಲೋಪವನ್ನು ಮಾಡಿ - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಧಾತುವಿಗೇನರ್ಥವೋ - ಅದೇ ಅರ್ಥವು - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಪಾಲನ - ಪಾಲಿಸು - ಅನುಕರಣ - ಅನುಕರಿಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೪. ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವುಂಟೋ.

ಚಯನಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದಿಲ್ಲವು - ಆ ಧಾತ್ವರ್ಥವ ಹೇಳಬೇಕಾದಲ್ಲಿ - ಮಾಡು ಧಾತು ಹೊಂದಿಸಿ ಸಮಾಸವ ಮಾಡಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಚಯನಮಾಡು - ರಕ್ಷಣಮಾಡು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಚಯನ - ರಕ್ಷಣ - ಶ್ರವಣ - ರವಣ - ನಯನ - ಸ್ರವನ - ಶಮನ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಚಯನಾದಿಗಳು.

೭೫. ಯಾವ ಲ್ಯುಡಂತ ಶಬ್ದಗಳಿಗಾದರೂ ತ್ರಿಕಲೋಪಹೊರತು ಬೇರೆ ಬರುವದುಂಟೋ.

ನಮನಾದಿಗಳಿಗೆ - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದಾಗ - ತ್ರಿಕಲೋಪವಾಗಲಿ - ಮುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಿಂದು ಯಕಾರಾದೇಶವಾಗಲಿ - ಬರುತ್ತದೆ.

ನಮನ - ನಮಿಸು - ನಮಯಿಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ನಮನ - ಭ್ರಮಣ - ರಮಣ - ಕ್ರಮಣ - ಗಮನ - ಸಂಕ್ರಮಣ - ಉಪಕ್ರಮಣ - ಉತ್ಕ್ರಮಣ - ವರಣ - ಧರಣ - ಹರಣ - ಭರಣ - ಸ್ಮರಣ - ತ್ವರಣ - ಜ್ವರಣ - ಚರಣ - ಜನನ - ಪವನ - ಕಥನ - ಮಥನ - ಗ್ರಥನ - ತಾರಣ - ಪೂರಣ - ಜರಣ - ಕದನ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ನಮನಾದಿಗಳು.

೭೭ - ಯಾವಲ್ಯುಡಂತಕ್ಕಾದರೂ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಇಸುಪ್ರತ್ಯಯಮಾತ್ರ ಬರುವದುಂಟಾ.

ಆಹ್ವಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಇಸುಪ್ರತ್ಯಯಪರವಾಗಲು - ಅಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪಬರುತ್ತದೆ.

ಆಹ್ವಾನ - ಆಹ್ವಾನಿಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆಹ್ವಾನ - ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ - ಟಿಪ್ಪಣ - ಮನನ - ಸೇವನ - ಸಂಧಾನ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಆಹ್ವಾನಾದಿಗಳು.

೭೮ - ಲ್ಯುಡಂತವಲ್ಲದ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದಿಲ್ಲವೋ.

ಭಾವಾರ್ಥಕ ಘಞಾದಿಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಾದ ಭೋಗಾದಿಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಇಸುಪ್ರತ್ಯಯಬರುತ್ತದೆ.

ಭೋಗ - ಭೋಗಿಸು - ಭಾವ - ಭಾವಿಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಭೋಗ - ಭಾವ - ಕಾಮ - ಪ್ರಾಸ - ರಂಗ - ಬಾಮ - ಲಾವ - ಸ್ವಾದ - ಗಾಧ - ನಾದ - ನಿನಾದ - ಆರಾವ - ಸಂರಾವ - ವೇಗ - ಸಂವೇಗ - ಉದ್ವೇಗ - ನಿಯೋಗ - ವಿಯೋಗ - ಸಂಯೋಗ - ಯೋಗ - ನಿಯಾಮ - ವಿಶ್ವಾಸ - ಆಶ್ವಾಸ - ಆಲಾಪ - ಸಲ್ಲಾಪ - ರಾಗ - ಅಭಿಲಾಷ - ಉಚ್ಛ್ರಾಯ - ಪ್ರಸಾರ - ವಿಶಾಲ - ವಿವೇಕ - ಉದಾರ - ಉದ್ವಾರ - ವಿವಾಹ - ಸಂಭಾರ - ಸನ್ನಾಹ - ಇವು ಮೊದಲಾದ - ಘಞಂತಗಳು.

ಸ್ತುತಿ - ಮತಿ - ಯತಿ - ಸಿದ್ಧಿ - ವೃದ್ಧಿ - ತುಷ್ಟಿ - ಪುಷ್ಟಿ - ಕೃಷ್ಟಿ - ಸ್ಥಿತಿ - ಲಬ್ಧಿ - ರಾಧಿ - ಸಮ್ಮತಿ - ನತಿ - ಇವು ಮೊದಲಾದ - ಕ್ತಿನ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳು.

ಉಚ್ಛ್ರಯ - ವಿಶದ - ಜಯ - ಕ್ಷಯ - ಇವು ಮೊದಲಾದ ಅ

ಜಂತೆಗಳೂ - ಸಂಗರ - ದರ - ಇವು ಮೊದಲಾದ ಅಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳೂ - ಗೋಚರ - ಸಂಚರ - ಇವು ಮೊದಲಾದ ಟ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳೂ - ಟೀಕಾ - ಛಿದಾ - ಮೊದಲಾದ ಅಙಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳೂ - ಇಮ್ನಾಣಾವ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಾದ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳೂ - ಕ್ಷೋಗಾದಿಗಳು - ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ನೋಡಿಕ್ಕೊಳ್ಳವದು.

೭೮ - ಣಾವಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲಿಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಸಮೀಪ ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷಣಾ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ - ಊಸ ಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಮೀಪವಾಗು - ಸಮೀಪಿಸು - ಮೂರ್ಖನಾಗು - ಮೂರ್ಖಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಮೀಪ - ಮೂರ್ಖ - ಶೃಂಗಾರ - ಪುಷ್ಟ - ಸ್ವತಂತ್ರ - ಪರತಂತ್ರ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಸಮೀಪಾದಿಗಳು.

೭೯ - ತದ್ಭವ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲಿಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಬಿತ್ತರ - ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲಿಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ವಿಸ್ತಾರ - ಬಿತ್ತರ - ಬಿತ್ತರಿಸು.

ವರ್ಣ - ಬಣ್ಣಾ - ಬಣ್ಣಿಸು.

ವಿಜ್ಞಾಪನ - ಬಿನ್ನಹ - ಬಿನ್ನೈಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬಿತ್ತರ - ಬಣ್ಣಾ - ಬಿನ್ನಹ - ಹವಣು - ಕಂಡ - ಗಟ್ಟಿ - ಚಿತ್ತರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬಿತ್ತರಾದಿಗಳು.

೮೦ - ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥವಿಲ್ಲದೆಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಬುಂಜಾದಿಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥವಿಲ್ಲದೆಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬುಂಜ - ಇಸು - ಬುಂಜಿಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬುಂಜ - ಊಲ - ಸಡ - ನಿಗುಂಬ - ಬಡ - ನಿಟ್ಟಿ - ಮೂಲ - ಬುಟ್ಟಿ

ಓಸರ - ಜ್ಯಾಸರ - ಮಕ್ಕುಳ - ನಿಕ್ಕುಳ - ಜಕ್ಕುಳ - ಕಪ್ಪಳ - ಅಪ್ಪಳ - ಕಾಕ್ಕರ - ಬಿಕ್ಕರ - ಡಾಕ್ಕರ - ತಳ್ಳಯ - ಉಮ್ಮಳ - ಡಾಮ್ಮಳ - ಒತ್ತರ - ಸೈರ - ಸಾಗಯ - ಸಮನ - ಕೀಕರ - ಮಾಕರ - ಪವಳ - ಬಾರ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬುಂಜಾದಿಗಳು.

೬೧ - ಇನ್ನ್ಯಾವ ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲಾದರೂ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಪ್ರಕಾಶಾದ್ಯತಿಶಯ ದ್ಯೋತಕವಾದ ಥಳಥಳಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಥಳಥಳ - ಇಸು - ಥಳಥಳಿಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಥಳಥಳ - ಝಗಝಗ - ಥರಥರ - ಘಣಾಘಣ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಥಳಥಳಾದಿಗಳು.

೬೨ - ಪದಧಾತುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಆತ್ಮಗುಣವಾಚಕವಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುವ ಪದಧಾತುವಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯವಾಗಿ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ದುಃಖ - ದುಃಖಿಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೩ - ಅನ್ಯದೇಶ್ಯಧಾತುಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಏನು ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ಎರಡು ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದ - ನಾ - ಅಂತವಾದ ಹಾವ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಾದ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದು ಅವರದು ವಿಕಿ ಲೋಪಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಫರ್ಮಾನಾ - ಫರ್ಮಾಯಿಸು - ಮಿಲಾನಾ - ಮಿಲಾಯಿಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಜಾನಾ - ಖಾನಾ - ಇತ್ಯಾದಿ ದ್ವ್ಯಕ್ಷರ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

೬೪ - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವುದು ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಯಾವ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದರೆ - ಆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಸಂಸ್ಕೃತ - ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ - ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೂ - ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೂ - ಬಂದ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ

ಬಂದ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಅದರ ಮೇಲಿನ ದ್ವಿಪ್ರೇರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡಿದರೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನ್ನು ಹೊಡೆದನು - ರಾಮನು ಅವನ ಪ್ರೇರಿಸಿದನು - ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನ್ನು ಹೊಡಿಸಿದನು - ಅವನ ವಿಭೀಷಣನು ಪ್ರೇರಿಸಿದನು - ವಿಭೀಷಣನು ರಾಮನಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತನ್ನು - ಹೊಡಿಸಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ದೀಪವು ಜ್ವಲಿಸಿತು - ದೇವದತ್ತನು ದೀಪವನ್ನು ಜ್ವಲಿಸಿಸಿದನು.

ಸೊಸೆಯು ಅನ್ನವ ಬಡಿಸಿದಳು - ಅತ್ತೆಯು ಸೊಸೆಯಿಂದ ಅನ್ನವ ಬಡಿಸಿಸಿದಳು.

ಅರಸನು ಹುಕೂಮ ಫರ್ಮಾಯಿಸಿದನು.

ಮಂತ್ರಿಯು ಅರಸನಿಂದ ಹುಕೂಮ ಫರ್ಮಾಯಿಸಿಸಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೨ - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಯಾವ ಧಾತುವಿಗಾದರೂ ವಿಕಾರವುಂಟಾ.

ಏಳು ಧಾತುವಿಗೆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಧಾತುವಿನ ಳುವಿಗೆ ಸಂಯುಕ್ತಬಕಾರಾದೇಶವೂ - ಏಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಯುಕ್ತನಕಾರ - ಣಕಾರ - ಳಕಾರ - ಲಕಾರ - ಯಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾಗಲು - ಸಂಯುಕ್ತದಲ್ಲಿಂದು ವರ್ಣಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಏಳು - ಎಬ್ಬಿಸು - ಉಣ್ಣು - ಉಣ್ಣಿಸು - ಉಣಿಸು - ತಿನ್ನು - ತಿನ್ನಿಸು - ತಿನಿಸು - ಕೊಳ್ಳು - ಕೊಳ್ಳಿಸು - ಕೊಳಿಸು - ನಿಲ್ಲು - ನಿಲ್ಲಿಸು - ನಿಲಿಸು - ಸುಯ್ಯು - ಸುಯ್ಯಿಸು - ಸುಯಿಸು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ:	ಉತ್ತರವು.
೭೬ - ಇನ್ನಾ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಧಾತ್ವರ್ಥಕರ್ತನ ಸ್ವಮರ್ಯಾದಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರೇರಣಾ ಕರ್ತನಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬರೆದು ಕಳಿಹುವಂತೆ ದಯಮಾಡಬೇಕು - ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದಕ್ಕೆ - ಬರೆಯಿಸಿ ಕಳಿಹಿಸುವಂತೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
೭೭ - ಶಬ್ದಾಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳು ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳವೆಯೊ.	ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಗಳು ಕೆಲವದೆ ಕೆಲವಿಲ್ಲ - ಅವುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದು ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ವಾಕ್ಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಇಂತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣ ಮುಗಿಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ	ಉತ್ತರವು.
೧ - ಕೃತ್ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲೇನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.	ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವೂ - ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳೂ - ಅವು ಬರುವಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
೨ - ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ.	ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ.
೩ - ಆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.	ಕರ್ತೃ - ಕರ್ಮ - ಕರಣ - ಸಂಪ್ರದಾನ - ಅಪಾದಾನ - ಅಧಿಕರಣಗಳೆಂಬ ಆರು ಕಾರಕಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತವೆ.
೪ - ಕರ್ತ್ರಾದಿಪದಗಳಿಗರ್ಥವೇನು.	ಅವುಗಳರ್ಥವು ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ - ಭಾವವೆಂದರೆ ಧಾತ್ವರ್ಥವು.
೫ - ಈ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.	ಈ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕಾರ ಅಚ್ಪ್ರತ್ಯಯವೂ - ಈಗಿನವರ ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಕಾರ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಅಚ್ಪ್ರತ್ಯಯದ ಚಕಾರ ಸರ್ವತ್ರ ಲೋಪಿಸುತ್ತದೆ - ಅಚ್ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ನಪುಂಸಕೈಕವಚನದಲ್ಲಿ - ಉದು ಆದೇಶವೂ - ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಉವು ಆದೇಶವೂ - ಬರುತ್ತದೆ.
೬ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಕಾಲಾದಿ ಭೇದ ಸೂಚಕವಾದ ಆಗಮಾದಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆಯೋ.	ಕೆಲವರು ಕಾಲಭೇದ ಸೂಚಕವಾದ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ - ದ - ಉತ್ತ - ಉವ - ಆಗಮಗಳು ಬರುತ್ತವೆಯೆಂತಲೂ - ಉತ್ತಾಗಮ ಬಂದಾಗ ಅದರ ಮೇಲೆ ಇರು ಧಾತುವ ಸೇರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಉವಾಗಮವ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ - ಹೇಳಿದರು. ನಮಗೆ ತೋರುವದೇನೆಂದರೆ - ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕಾರಾಗಮವೂ - ವರ್ತಮಾನ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಉವಾಗಮವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಂಬ ರೂಪವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು - ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ - ಎಂಬ ರೂಪದ ಹಾಂಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ - ೫೯ ನೇ ಸೂತ್ರ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಿಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು - ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿ - ಅದ್ ಎಂಬಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ-ಸುಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ - ಅ ಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡಿದ ಕೆಮೂರನೇ ಪ್ರಕರಣದ-೪೬-೪೮ನೇಸೂತ್ರವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರವೂ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೂರನೇ ಪ್ರಕರಣದ - ೪೯ - ೭೦ ನೇಸೂತ್ರಗಳ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವೂ ಕಾರ್ಯಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಕಾರಕನ ಪುಂಸಕಲಿಂಗೈಕವಚನದಲ್ಲಿಯೂ - ವಿಕಾರವನೈದದ ಉಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕಾರಾಗಮವೂ - ಅದರ ಮೇಲೆ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಗಮೆ ಧಾತುಗಳ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ದಕಾರ ಸಂಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ - ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ದಕಾರ ಸಂಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅ ಪ್ರತ್ಯಯ.

	ಭೂತ.	ವರ್ತಮಾನ.	ಭಾವಿ	ನಿಷೇಧ.
ಕಾರಕಾರ್ಥ ಪುಮ್ -	ಮಾಡಿದನು -	ಮಾಡುವನು -	ಮಾಡುವನು -	ಮಾಡದನು.
ಸ್ತ್ರೀ -	ಮಾಡಿದಳು -	ಮಾಡುವಳು -	ಮಾಡುವಳು -	ಮಾಡದಳು.
ದ್ವ್ಯಬ -	ಮಾಡಿದರು -	ಮಾಡುವರು -	ಮಾಡುವರು -	ಮಾಡದರು.
ನಪೆ -	ಮಾಡಿದುದು -	ಮಾಡುವುದು -	ಮಾಡುವುದು -	ಮಾಡದುದು.
ನಬ -	ಮಾಡಿದುವು -	ಮಾಡುವುವು -	ಮಾಡುವುವು -	ಮಾಡದುವು.
ಭಾವಾರ್ಥ - - -	ಮಾಡಿದುದು -	ಮಾಡುವುದು -	ಮಾಡುವುದು -	ಮಾಡದುದು.

ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ

	ಭೂತ.	ವರ್ತಮಾನ.	ಭಾವಿ	ನಿಷೇಧ.
ಕಾರಕಾರ್ಥ ಪುಮೆ -	ಮಾಡಿದವನು -	ಮಾಡುವವನು -	ಮಾಡುವವನು -	ಮಾಡದವನು.
ಸ್ತ್ರೀ -	ಮಾಡಿದವಳು -	ಮಾಡುವವಳು -	ಮಾಡುವವಳು -	ಮಾಡದವಳು.
ದ್ವ್ಯಬ -	ಮಾಡಿದವರು -	ಮಾಡುವವರು -	ಮಾಡುವವರು -	ಮಾಡದವರು.
ನಪೆ -	ಮಾಡಿದ್ದು -	ಮಾಡುವದು -	ಮಾಡುವದು -	ಮಾಡದ್ದು.
ನಬ -	ಮಾಡಿದವು -	ಮಾಡುವವು -	ಮಾಡುವವು -	ಮಾಡದವು.
ಭಾವಾರ್ಥ - - -	ಮಾಡಿದ್ದು -	ಮಾಡುವದು -	ಮಾಡುವದು -	ಮಾಡದ್ದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.	೬೯
೭. ಅಚ್ ಅಡು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಬಂದಿರುವ - ದ - ಉವ - ಊಗವುಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಧಾತುಗಳಿಗ್ಯಾಯಾಗವಳಿಗೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲಾದದೂ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.	ನಗು - ಊಗು - ಕಾಡು - ಹಾರಡು - ಕಾಣು - ಕಳು - ಕೆರು ಸೀನು - ಮಿಳಿರು - ಅರಿ - ಮನಿ - ಹದಿ - ಕೊಲ್ಲು - ಬಾ - ಸಾ - ಮೀ - ನೇಯು - ಈಗಣಾಪಕಿತ ಧಾತುಗಳಿಗೂ - ನಿಲ್ಲಧಾತುವಿಗೂ - ದಕಾರಾಗಮ ಪರವಾದಾಗಲೂ - ತಿನ್ನುಎನ್ನುಗಳಿಗೆ - ದ - ಉವ - ಆಗಮಗಳು ಪರವಾದಾಗಲೂ - ತರುಬರುಗಳಿಗೆ - ದ - ಉವ - ಊಗವುಗಳು ಪರವಾದಾಗಲೂ - ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿಯೂ - ಇರುಧಾತುವಿಗೆ ದ - ಉವ - ಊಗವುಗಳು ಪರವಾದಾಗಲೂ - ಊಖ್ಯಾತಪ್ರಕರಣದ - ೩೪ ನೇ ಸೂತ್ರ ಮೊದಲು - ೭೩ ನೇ ಸೂತ್ರದವರಿಗೂ - ಯಾವಯಾವ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವಯಾವ ವಕ್ಕಿ - ಯಾವಯಾವ ಹೊಂದಾಗ ಮಾಡ್ಯೆಕಗಳು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲಾ ಅಚ್ - ಅಡು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗಲೂ ಬರುತ್ತವೆ. ನಕ್ಕವನು - ನಕ್ಕದ್ದು - ಮಿಕ್ಕವನು - ಊದವನು - ಕೊದವನು - ಕೊಟ್ಟವನು - ಬಿಟ್ಟವನು - ಹಾರಟವನು - ಬಿಸುಟವನು ಬಿಸುಡಿದವನು - ಬಿಸಾಟವನು - ಬಿಸಾಡಿದವನು - ಕಂಡವನು ಉಂಡವನು - ಕೊಂಡವನು - ಕದ್ದವನು - ಮೆದ್ದವನು - ಗೆದ್ದವನು ಎದ್ದವನು - ಬಿದ್ದವನು - ಕೆತ್ತವನು - ಕೊತ್ತವನು - ಉತ್ತವನು ಅತ್ತವನು - ನುತ್ತವನು - ಕಿತ್ತವನು - ಸೀತವನು - ಊತವನು ಮಿಳಿರ್ದು - ಬಲ್ದು - ಈನ್ದು - ಮನಿತವನು - ಮನಿದವನು ಹದ್ದವನು - ಹದಿದವನು - ಒದ್ದವನು - ಒದೆದವನು - ಕೊಂದವನು - ಸಂದವನು - ನಿಂತವನು - ತಿಂದವನು - ತಿಂಬವನು - ತಿನ್ನುವವನು - ಎಂದವನು - ಎಂಬವನು - ಎನ್ನುವವನು - ತಂದವನು ತರುವವನು - ತಹವನು - ತಾರದವನು - ಬಂದವನು - ಬರುವವನು - ಬಹವನು - ಬಾರದವನು - ಇದ್ದವನು - ಇರುವವನು - ಇಹವನು - ಬಾತವನು - ಇತ್ತವನು - ಸತ್ತವನು ಮಿಂದವನು - ಬೆಂದವನು - ನೊಂದವನು - ನೆಯ್ದವನು - ಸುಯ್ದು	

೯೦ ಪ್ರಶ್ನೆ:	ಉತ್ತರವು.
	ವನು - ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ಯೋಗಾಪಹೃತವಾದ ಕದಮೇ ಧಾತುಗಳಿಗೂ - ಕದಮ್ಮೇಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಕದಮ್ಮೇ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮಿಶ್ರಿತಗಳೇಳಿ ಕಾಣ್ಬವದು.
೮ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೊ.	ಆಗು ಹೋಗು ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರಕನ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಕ ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ - ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಪರವಾದಾಗ ಈ ಧಾತುಗಳ ದುಹ್ರಸ್ವ - ದಕಾರಾಗಮಕ್ಕೂ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ಅಕಾರಕ್ಕೂ - ಲೋಪ ಬಂದು - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ದಕಾರ ಸಂಯುಕ್ತ ಸದವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ.
	ಆದದ್ದು - ಆದ್ದು - ಹೋದದ್ದು - ಹೋದ್ದು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೯ - ಇನ್ನೂ ಯಾವ ಧಾತುವಿಗೀಸು ಬರುತ್ತದೆ.	ಕಾಣ್ಬ ಧಾತುವಿಗೆ ಉವಾಗಮ ಪರವಾದಾಗ - ಧಾತುವಿನ ತ್ರಿಸ್ಥಿ ಮಕಾರಾದೇಶವೂ - ಉವಾಗಮಕ್ಕೆ ಬಕಾರಾದೇಶವೂ - ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಾಂಬವನು - ಕಾಣ್ಬವನು.
೧೦ - ಆಪಾದಿ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅದು - ಅಚ್ - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಆಪ - ಬಲ್ಲ - ದಾತುಗಳಿಗೆ ಕಾಲಸ್ಥಿತಿದವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ - ಅದು - ಅಚ್ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತವೆ - ಆಗಮಗಳಿಲ್ಲವು - ಆರ - ಅರಿ - ಒಲ್ಲ - ಧಾತುಗಳಿಗೆ ನಿಷೇಧ ಮಾತ್ರವಾದ್ದರಿಂದ - ಅದು - ಅಚ್ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗ - ಇದಿ - ಆಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಾರಕಾರ್ಥನ ಪುಂಸ್ತ್ರೀಕ ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ದಕಾರ ಸಂಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.
	ಆಪನು - ಆಪವನು - ಆಪದ್ದು - ಬಲ್ಲನು - ಬಲ್ಲವನು ಬಲ್ಲದ್ದು - ಆರದನು - ಆರದವನು - ಆರದ್ದು - ಅರಿಯದನು - ಅರಿಯದವನು - ಅರಿಯದ್ದು - ಒಲ್ಲದನು - ಒಲ್ಲದವನು ಒಲ್ಲದ್ದು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೧೧ - ಬೇಕ್ವಾದಿಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.	ಬೇಕು - ಸಾಕು - ಬರುಪು - ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಅದು - ಅಚ್ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುವದಿಲ್ಲವು - ಆದರೆ ಇಣ್ಣವರದಕ್ಕೂ ಆಗು

ಧಾತುವನ್ನುಸೇರಿಸಿಅದರಮೇಲೆಅದುಪ್ರತ್ಯಯವಮಾಡಿಕ್ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು - ಕೂಡುವದು - ಆಗುವದು - ತಕ್ಕದ್ದು - ಸಾಲದು - ಇವುಗಳಿಗೆಅದುಪ್ರತ್ಯಯಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆಅದು ಬಂದಾಗ ಧಾತುಗಳ ತ್ರಿಕಕ್ಕೆಲೋಪಬರುತ್ತದೆ - ಬೇಡ ಧಾತುವಿಗೆ ಅದ್ ಆಗಮಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆನಾಲ್ಕುಧಾತುಗಳಿಗೂ ಒಂದು ಆಗಮವೂ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ಬೇಕಾದವನು - ಬರುದಾದವನು - ಕೂಡುವವನು - ಆಗುವವನು - ತಕ್ಕವನು - ಸಾಕಾದವನು.
ಬೇಡದವನು - ಬಾರದವನು - ಕೂಡದವನು - ಆಗದವನು - ತಗದವನು - ಸಾಲದವನು.

೧೨ - ಉಂಟ್ವಾದಿಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಉಂಟುಧಾತುವಿಗೆ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ - ಉಳ್ಳ - ಎಂಬಾದೇಶವಿಕಲ್ಪವಾಗಿಬರುತ್ತದೆ - ಬಾರದಾಗ - ಆಗುಧಾತುವು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಹೋದು - ಅಗುದು - ಗಳಿಗೂ ಆಗುಧಾತುವೇ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಇಲ್ಲ - ಅಲ್ಲಧಾತುಗಳಿಗೆಅದಾಗಮಬರುತ್ತದೆ.

ಉಳ್ಳವನು - ಉಂಟಾದವನು - ಹೋದಾದವನು - ಅಗುದಾದವನು - ಇಲ್ಲದವನು - ಅಲ್ಲದವನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೩ - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೇನಾದರೂ ವಿಶೇಷವುಂಟೋ.

ಇಸುಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭೂತಕಾಲವದಕಾರಾಗಮ ಪರವಾದಾಗ - ಕೆಲವರು ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯದ ಉಕಾರಕ್ಕೆಲೋಪವೂ - ಆಗಮದ ಕಾರಕ್ಕೆ ತಕಾರಾದೇಶವೂ ಬರುತ್ತದೆಂದರು ಕೆಲವರು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲವು - ಮಾಡಿಸಿದವನು - ಮಾಡಿಸ್ತವನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೪ - ಕರ್ತ್ರಾದ್ಯರ್ಥಕವಾದ - ಅಚ್ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗೇನಾದರೂ ವಿಶೇಷವುಂಟೋ.

ಕರ್ಮಾರ್ಥಕವಾದ - ಅಚ್ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ - ಮುಖ್ಯಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡಿಅದರ ಮೇಲೆಪಡುಧಾತುವ ಸೇರಿಸಿ - ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಚ್ - ಅದುಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಮಾಡುವದು - ಆಗ ಕಾಲಸೂಚಕವಾದ - ದ - ಉವಾಗಮಗಳೂ - ದಕಾರಾಗಮಬಂದಾಗ ಪಡು

ಧಾತುವಿನ ದುವಿಗೂ ದಕಾರಾಗಮಕ್ಕೂ ಸಂಯುಕ್ತಟಕಾರಾದೇಶವು ಬರುತ್ತದೆ - ಇದು ಧಾತುವು ಬಾರದಾಗ ಕರ್ಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರಕಾರಕಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಏಕರೀತಿಯಾಗಿಯೇ ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ - ಪ್ರಕರಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅರ್ಥವಿಶೇಷವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು.

ಕರ್ತೃ - ನಾನು ಆ ಮಡಕೆಯ ಮಾಡಿದವನು - ಮಾಡುವವನು.

ಕರ್ಮ - { ಆ ಮಡಕೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು.
ಆ ಮಡಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು.

ಕರಣ - ಆ ಬಳಪ ನಾನು ಬರೆದದ್ದು.

ಸಂಪ್ರದಾನ - ಆ ಹಾರುವನು - ನಾನು ಹಸುಕೊಟ್ಟವನು.

ಅಪಾದಾನ - ಆ ಹುಲಿಯು ನಾನು ಹೆದರಿದ್ದು.

ಅಧಿಕರಣ - ಆ ಮನೆಯು ನಾನು ಒಕ್ಕಲಿದ್ದದ್ದು.

ಭಾವ - ನಾನು ಮಾಡುವದರಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನವು.

೧೫. ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಧಾತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪ್ರತ್ಯಯವುಂಟೋ.

ಕರ್ತ್ರಾದ್ಯರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಆದರೆ ಆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಕಾಲಸೂಚಕವಾದ ದಕಾರಾದ್ಯಾಗಮಗಳು ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

೧೬ - ಕರ್ತ್ರರ್ಥದಲ್ಲಿ ಏನು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕುಳಿ - ಇ - ಇಗ - ಉಕ - ಅ - ಅಲ್ - ಪುರಕಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕರ್ತ್ರರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು.

೧೭ - ಕುಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕುಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸಕಲಧಾತುಗಳ ಮೇಲೂ ತಾಚ್ಛೀಲ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ - ತಾಚ್ಛೀಲ್ಯವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಧಾತ್ವರ್ಥವ್ಯಾಪಾರವು ಯಾವನಿಗೆ ಸ್ವಭಾವವೋ - ಅದು ಅವನಿಗಿರುವಿಕೆ.

ಅಂಜುಕುಳಿ - ಆಡುಕುಳಿ - ಓಡುಕುಳಿ - ಓದುಕುಳಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೮ - ಕುಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯಪರವಾದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಕಾರವುಂಟೋ.

ಸೋಲು - ಹೇಲು - ಸಾಲು - ಈ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಕುಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಧಾತುವಿನ ದುವಿಗೆ ಟು ಶಬ್ದಾದೇಶವು - ಕುಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಕಕಾರಕ್ಕೆ ಗಕಾರಾದೇಶವು ಬರುತ್ತದೆ.

ನೋಡುಗಳಿ - ಸಾಡುಗಳಿ - ಹೇಡುಗಳಿ.

೧೯ - ಇಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾತರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ದ್ವಿತೀಯಾತತ್ಪುರುಷಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮೋಪಪದವಾದ ಕೊಲ್ಲು - ಧಾತುವಿಗೂ - ಉಣ್ಣು ಧಾತುವಿಗೂ - ಇ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ - ಕೊಲ್ಲು ಧಾತುವಿಗೆ - ಇ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಧಾತುವಿನ ಉವಿಗೆ ಲೋಪವೂ - ಆದ್ಯಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಗಶಬ್ದಾದೇಶವೂ ಬರುತ್ತವೆ - ಉಣ್ಣು ಧಾತುವಿನ ಉವಿಗೆ ಲೋಪ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೀನನ್ನು - ಕೊಲ್ಲುವವ - ಮೀನ್ಗಲಿ - ಆನೆಗಲಿ - ಇತ್ಯಾದಿ. ಎಲರನ್ನು - ಉಣ್ಣುವದು - ಎಲರುಣಿ - ಅಮರ್ದುಣಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೦ - ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಮೋಪಪದವಾದ ಕುಟ್ಟು ಧಾತುವಿಗೆ ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ - ಆಗ ಕುಟ್ಟು ಧಾತುವಿನ ಉವಿಗೆ ಲೋಪ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಲನ್ನು ಕುಟ್ಟುವವ - ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗ - ಮರವನ್ನು ಕುಟ್ಟುವವ - ಮರಕುಟಿಗ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೧ - ಉಕ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾತರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಮೋಪಪದವಾದ - ಬಡಿ - ಮುರಿ - ಒಡಿ - ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಉಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ - ಲೋಪ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಾಯನ್ನು ಬಡಿಯುವ - ಬಾಯ್ಬಡುಕನು - ಮನೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವ - ಮನೆಮುರುಕ - ತಲೆಒಡುಕ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೨ - ನಿರುಪಪದವಾದ ಯಾವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲಾದರೂ ಉಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಯಾಚನಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿರಿಯುವವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ತಿರಿ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಉಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಆ ಧಾತುವಿನಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಿರಿಯುವವನು - ತಿರುಕನು.

೨೩ - ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಉಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಾದ ಕೆಡು ಧಾತುವಿಗೆ ಉಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೆಡಿಸುವವ - ಕೆಡುಕ.

೨೪೮-ಇನ್ನು ಯಾವ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲಾದರೂ ಉಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಕದಿ - ಹಡು - ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಉಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕದಿಯುವವನು - ಕದುಕನು - ಹಡುವವನು - ಹಡುಕನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೪೯ - ಅಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಮರುಕು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮರುಕುವವನು - ಮರುಕನು - ಕೆಣಕುವವನು - ಕೆಣಕನು - ಜುರುಕುವವನು - ಜುರುಕನು - ಒಡ್ಡುವವನು - ಒಡ್ಡನು ಕುಂಟುವವನು - ಕುಂಟನು.

೨೫೦ - ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅರಲು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಕರ್ತ್ರರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಈ ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸರ್ವತ್ರ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸರ್ವಲೋಪಿ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅರಲುವವನು - ಅರಲು - ಬೆಳೆಯುವವನು - ಬೆಳೆ - ತಡೆಯುವವನು - ತಡೆ - ಅಲೆಯುವವನು - ಅಲೆ - ಉರಿಯುವವನು - ಉರಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅರಲ್ಯಾದಿ ಧಾತುಗಳು ಬಹಳವವೆ - ಅವನ್ನು ಧಾತುಮಂಜರಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ.

೨೫೧ - ಪುರುಕಿ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪುರುಕಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ ನಿಂದೆ ತೋರುವಾಗಲೆ ಈ ಪುರುಕಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಮತ್ತು ಸೊಲ್ಲಾದಿಗಳದು ವಿಕಲ್ಪ ಹ್ರಸ್ವಾದೇಶ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಂಜುಪುರಿಕಿ - ಸೋರುಪುರಿಕಿ - ಹೇಡುಪುರಿಕಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೮ - ಇನ್ನು ಕರ್ಮಕಾರಕದಲ್ಲಿಯೂ ಏನಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುವದುಂಟೊ.

ಕಗಮೆ ಅಯಿದು ಕಾರಕದಲ್ಲಿಯೂ - ಕರ್ತ್ರರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಧಾತುಮಂಜರಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲವು.

೨೯ - ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿನ್ನು ಏನಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳುಂಟೋ.

ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೂ - ಓಣ - ವದು - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಮಾಡೋಣ - ಮಾಡುವದು - ಹೋಗೋಣ - ಹೋಗುವದು ಇಳಿಯೋಣ - ಇಳಿವದು - ಕಶಿಯೋಣ - ಕಶಿವದು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೩೦ - ಇನ್ನು ಧಾತುವಿಶೇಷಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಶೇಷಗಳುಂಟೋ.

ತ - ಕೆ - ಇಕೆ - ಇಗೆ - ಗೆ - ಅ - ಮೆ - ಎ - ವಿಕೆ - ಅವು - ವು - ತೆ ಪು - ಸು - ಪದಿ - ವಳಿಗೆ - ಣ - ಹ - ಕು - ಟು - ವಿ - ವೆ - ಗಳು ವಳಿತ - ಇತ - ಅಕ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

೩೧ - ತಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಣಿ ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಣಿತ - ಕುಣಿತ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಣಿ - ಕುಣಿ - ಬಿಗಿ - ಸುಗಿ - ಸುರಿ - ಅಗಿ - ಮುಗಿ - ಅರಿ ಇರಿ - ಮುರಿ - ಶಿರಿ - ಉರಿ - ಬಡಿ - ಕಡಿ - ಒಡಿ - ಸಿಡಿ - ನಾಡೆ - ಮಶಿ - ಮೆರೆ - ಕಾಡೆ - ಚಿಗಿ - ಒಕಿ - ಕಲಿ - ಅಲಿ - ಈ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಣ್ವಾದಿಗಳು.

೩೨ - ಇನ್ನು ತಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವವರ ಮೇಲಾದರು ಬರುತ್ತವೆಯೊ.

ಈಸು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ - ಊದ-ಕೆ ಧಾತುಗಳ ಕಡೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪಸಹ ಬರುತ್ತವೆ.

ಈಸು - ಈಸ್ತ - ಕೊಯ್ಯು - ಕೊಯ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಈಸು - ಕೊಯು - ಒಯು - ಸುಯು - ಕಾಯು - ಹಾಯು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಈಸ್ವಾದಿಗಳು.

೩೩ - ಕೆ - ಇಕೆ - ಪ್ರತ್ಯ

ಸ - ಣು - ರು - ಲು - ಅಂತವಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಕೆ - ಇಕೆ

ಯಗಳು ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ. — ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಆದರೆಯೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಅಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸೀಸು - ಸೀಕ್ಕೆ - ಸೀನಿಕೆ - ಮಾಗು - ಮಾಗ್ಗೆ - ಮಾಗಿಕೆ - ತೋರು ತೋರ್ಕೆ - ತೋರಿಕೆ - ನಾಲು - ನಾಲ್ಕೆ - ನಾಲಿಕೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೩೪ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಇನ್ನು ಯಾವವರ ಮೇಲಾದರೂ ಬರುತ್ತವೆಯೋ. — ಆಳ್ವಾದಿಧಾತುಗಳ ಮೇಲೂ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಆಗಲೂ - ಧಾತುವಿನಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆಳು - ಆಳ್ಕೆ - ಆಳಿಕೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆಳು - ಬಾಳು - ಉಳು - ಅಳು - ಬೀಳು - ಹೂಳು - ಏಳು ತಾಳು - ಕೇಳು - ನೋಳು - ಕಾಳ್ಪು - ಕೊಳು - ಸೀಳು - ಆಯು ಆರಯು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಆಳ್ವಾದಿಗಳು.

೩೫ - ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ ಇಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾತ್ರವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. — ಕೊಯು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊಯು - ಕೊಯಿಕೆ - ಒಂದು - ಒಂದಿಕೆ - ಅಂಜು - ಅಂಜಿಕೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕೊಯು - ಒಂದು - ಅಂಜು - ನಂದು - ಕುಂದು - ಹಾಂದು - ಮೊದು ಓದು - ಉಣ್ಣು - ಹೇಸು - ನಾಚು - ನಂಬು - ಸೋಲು - ತಾರು - ಆದು ನೋಡು - ಓಡು - ಕಾಡು - ಕೂಡು - ಹರಡು - ಕದಡು - ಮುದುಡು - ಅವಡು - ಇತ್ಯಾದಿ ಸಕಲ ಡುಶಬ್ದಾಂತಗಳೂ - ಅಗಳ್ವಾದಿಧಾತುಗಳೂ - ಕೊಯ್ವಾದಿಗಳು.

೩೬ - ಇಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. — ನೆಡ್ವಾದಿಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ನೆಡು - ನೆಡಿಗೆ - ಉಡು - ಉಡಿಗೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ನೆಡು - ಉಡು - ತೊಡು - ಅಡು - ಬೇಡು - ಮಾಡು - ಹಾಯು ನಂಬು - ಪಾರ್ದು - ಆಳ್ದು - ತಾಳ್ದು - ಕೆಮಳ್ದು - ಮೆಟ್ಟು - ಸೋಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನೆಡ್ವಾದಿಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೫೭ - ಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.	ನಡೆ ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ನಡಿಗೆ - ನುಡಿಗೆ - ಇತ್ಯಾದಿ. ನಡೆ - ನುಡಿ - ಉಡು - ತೊಡು - ಅಡು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಡೆ ಮೊದಲಾದವು.
೫೮ - ಅಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಆಡು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಧಾತುವಿನ ದುವಿಗೆ ಟಕಾರಾದೇಶ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಡು - ಆಟ - ನೋಡು - ನೋಟ - ಇತ್ಯಾದಿ. ಅಡು - ನೋಡು - ಓಡು - ಕೂಡು - ಕಾಡು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಆಡ್ವಾದಿಗಳು.
೫೯ - ಇನ್ನೊಂದು ಅಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.	ಉಣ್ಣು ಸಾಲು ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಉಣ್ಣು ಧಾತುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆದ್ಯಕ್ಷರ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಣಕ್ಕೆ ಟಕಾರಾದೇಶವು ಬರುತ್ತದೆ. ಊಟ - ಸಾಲ - ಇತ್ಯಾದಿ.
೬೦ - ಮೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.	ನಲು - ತೀಯು ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ನಲು ಧಾತುವಿಗೆ ಉಕಾರ ಲೋಪವೂ - ತೀಯು ಧಾತುವಿಗೆ ಯು ಲೋಪವೂ - ಬರುತ್ತದೆ. ನಲು - ನಲ್ಮೆ - ತೀಯು - ತೀಮೆ.
೬೧ - ಎಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಕಾಡ್ವಾದಿ ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಎಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ ಅವುಗಳೊಳಗೆ ಕೊಲ್ಲು ಧಾತುವಿನ ದುವಿಗೆ ಲೋಪ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ, ಕಾಡು - ಕಾಡೆ - ಕೊಲ್ಲು - ಕೊಲೆ - ಇತ್ಯಾದಿ. ಕಾಡು - ಕೊಲ್ಲು - ನಗು - ಹಾರು - ಹರಟು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕಾಡ್ವಾದಿಗಳು.
೬೨ - ವಿಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಇರು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ವಿಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಇರುವಿಕೆ - ತೆರುವಿಕೆ - ಬರುವಿಕೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
	ಇರು - ಬರು - ತರು - ಹಾರು - ತಿಳಿ - ಕಲಿ - ತಿರಿ - ಇಳಿ - ತುಳಿ ಬಳಿ - ಕೀಳು - ನಿಲ್ಲು - ಗೆಲ್ಲು - ಮರೆ - ಬಳೆ - ನಡೆ - ಸುಲಿ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.
೪೩ - ಅವು ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಕಲ್ಯಾದಿಧಾತುಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ - ಈ ಧಾತುವಿನಂತ್ಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.
	ಕಳವು - ನೆರವು - ಇತ್ಯಾದಿ.
	ಕಳು - ನೆರೆ - ಮರೆ - ತೆರೆ - ಮೊಳು - ಸೆಳೆ - ಕೆರೆ - ಬರು - ಇರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕಲ್ಯಾದಿಗಳು.
೪೪ - ವು ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಹಸಿಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ವು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.
	ಹಸಿ - ಹಸಿವು - ಸಾ - ಸಾವು - ಇತ್ಯಾದಿ.
	ಹಸಿ - ಸಾ - ನೋ - ಕೀ - ಈ - ಅಳಿ - ಸುಳಿ - ಮೇ - ಪಳಿ - ಅರಿ ಎಳೆ - ಸೆಳೆ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹಸ್ಯಾದಿಗಳು.
೪೫ - ತೆ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಅಗಲ್ಯಾದಿಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ತೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಈ ಧಾತುವಿನಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.
	ಅಗಲು - ಅಗಲ್ತೆ - ತೆಗಲು - ತೆಗಲ್ತೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.
	ಅಗಲು - ತೆಗಲು - ಹಾಗಲು - ಜಗಲು - ನೆಗಲು - ಮಗಲು ಮಸುಳು - ಪುಸುಳು - ಸುಗುಳು - ಬಸುಳು - ಮುಗುಳು - ಸುರುಳು ಉರುಳು - ಹಾರಳು - ತಡಳು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಅಗಲ್ಯಾದಿಗಳು.
೪೬ - ಇನ್ನ್ಯಾವಂತ್ಯಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ತೆಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.	ಕೂಸುಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.
	ಕೂಸು - ಕೂಸತೆ - ಮಿಸು - ಮಿಸತೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.
	ಕೂಸು - ಮಿಸು - ನಡೆ - ಅಳೆ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು : ಕೂಸ್ಯಾದಿಗಳು.

౪౭ - వు ప్రత్యయవెల్లి బరుత్తదె.

హాళి మొదలాద ధాతుగళిగెవు ప్రత్యయ బరుత్తదె.

కొళె - కొళెవు - నెనె - నెనెవు - ఇత్యాది.

కొళె - నెనె - ఓ - కా - మేయిత్యాదిగళు - హాళి మొదలాదవు.

౪౮ - సు ప్రత్యయవెల్లి బరుత్తదె.

మని మొదలాద ధాతుగళిగెసు ప్రత్యయ బరుత్తదె తిన్నుధాతువిన ఉపినిగెణకారాదేశ సహ బరుత్తదె.

మని - మనిసు - తిన్ను - తినిసు - కిని - కినిసు - మళి - మళిసు - చెళి - చెళిసు - ఇత్యాదిగళు మన్యాదిగళు.

౪౯ - పడి మొదలాద ప్రత్యయగళెల్లి బరుత్తవె.

తిద్దుధాతువిగె - పడి ప్రత్యయవూ - మెరె - బరెధాతుగళిగె - వణిగె ప్రత్యయవూ - మీధాతువిగె - గా - హ - ప్రత్యయగళూ - బాధాతువిగె - కు - రు ప్రత్యయగళూ - గెల్లు బళెధాతుగళిగె - వి ప్రత్యయవూ - బయ్యుధాతువిగె - గళు ప్రత్యయవూ - కేళు - మరె - ధాతుగళిగె - వె ప్రయవూ నడెధాతువిగె - వళిక ప్రత్యయవూ - కలిధాతువిగె - కె ప్రత్యయవూ - ఒప్పు - తప్పుధాతుగళిగె - ఇత ప్రత్యయవూ బరుత్తదె - ఆగ కేళు - బయుధాతుగళ అంత్యస్వరక్కె లోపవూ - గెల్లువిన పధాలోపవూ బరుత్తదె.

తిద్దు - తిద్దుపడి - బరె - బరెవణిగె - మెరె - మెరెవణిగె మీ - మీగా - మీహ - బా - బాకు - బారు - గెల్లు - గెలువి బళె - బళెవి - బయ్యు - బగ్గుళు - కేళు - కేళ్వి - మరెవె నడెవళిక - కలి - కలికె - ఒప్పు - ఒప్పిత - తప్పు - తప్పిత ఇత్యాది.

౫౦ - అత్ ప్రత్యయవు యావవర మేలి బరుత్తదె.

బదుకు మొదలాద ధాతుగళ మేలి బరుత్తదె. అత్ ప్రత్యయవు సవర్ణలోపియు - బదుకు - బదుకు - దాటు.

ಬದುಕು - ದಾಟು - ಕಟ್ಟು - ಉರಿ - ನಗು - ಬೆಳೆ - ಸಿದ್ಧು - ಓದು ಮೊದು - ನಡೆ - ತಪ್ಪು - ಒಪ್ಪು - ಹರಡು - ಕದಡು - ಮುದುಡು - ಅವಡು - ಸಲಿ - ಹಸಿ - ಬಗಿ - ಕೊಳೆ - ಸಿದ್ದು - ಮುಸುಳು ಮಸಳು - ಹೆಚ್ಚು - ತೆಗ್ಗು - ತೆಳ್ಳು - ಹಿಡಿ - ಮುಸುಕು - ಪಿಸುಗು ಮುರುಕು - ಸೊಕು - ನೂಕು - ಉಳುಕು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬದುಕ್ಕಾದಿಗಳು - ಕೆಲವರು ಸಕಲಧಾತುಗಳ ಮೇಲೂ ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅತ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೫೧ - ಅತ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧಾತುವಿಗಾದರೂ ಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರವುಂಟೋ

ಕಿಡು ಧಾತುವಿನ ಪ್ರಥಮಸ್ವರಕ್ಕೆ ಅತ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಬರುತ್ತದೆ - ಮುಳುಗು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳ ಉಪಧಾಗಕಾರಕ್ಕೆ ಕಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಿಡು - ಕೀಡು - ಮುಳುಗು - ಮುಳುಕು - ಬೆಳಗು - ಬೆಳಕು ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೨ - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ - ಅತ್ - ಅದು - ವದು ಓಂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಇಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಾಡಿಸುದು - ಮಾಡಿಸಿದ್ದು - ಮಾಡಿಸೂಂ - ಮಾಡಿಸುವದು ಮಾಡಿಸುವಿಕೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೩ - ಭಾವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೂ ಯಾವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲಾದರೂ ಇತರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕೆಲಕೆಲ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾರಕಾರ್ಥದಲ್ಲಿಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ - ಇದು ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ - ಅಲ್ - ಅಗೆ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ - ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧಾತುಮಂಜರಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಕುಡಿಕೆ - ಒಂಕಲು - ಬೀಸಣಿಗೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೪ - ಅವ್ಯಯಕೃತ್ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಅ - ಅಲು - ಅಲಿಕ್ಕೆ - ಇ - ಉ - ಅದೆ - ಉತ್ತ - ಉತೆ - ಉತ್ತಾ ಉತಾ - ಅಕೆ - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ - ಬೇಡಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಭಾವಕರ್ತೃರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಕರ್ತ್ರರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಚೇಡಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು - ೪ನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ೭೭ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳು ಹೇಳಿದೆವೆ - ಇವು ಹೊರತಾದ ಮಿಕ್ಕ ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನಂತೆವಾಗಿ ಮಾತ್ರಕ್ಕಲ್ಲದೆ - ಇತರದು - ಇದುಹಾರ್ಣ-ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಮಾಡಿದಾಗ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳು ಸಹ ತೋರುತ್ತದೆ.

೭೭ - ಅ - ಅಲು - ಅಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು - ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಧಾತ್ವರ್ಥ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ - ಆಪಾದಿಧಾತುಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾದಿಧಾತುಗಳಿಗೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಆದರೆ - ಅ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸ್ವರಪರವಾದಾಗ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಅಲು - ಅಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತವೆ.

ನಾನು ಮಾಡ ಬಂದೆನು - ಮಾಡಲು ಬಂದೆನು - ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು.

೭೮ - ಇನ್ನು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿಯಾದರೂ - ಅ - ಅಲು - ಅಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆಯೋ.

ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುವ ಕಾಲವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಾಪಾರವ ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ - ಅ - ಅಲು - ಅಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನಕಾಲವರ್ಥವು - ಕೆಲವರು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಹ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಾನು ಹೋಗ ನೀನು ಬಂದೆ.
ನಾನು ಮಾಡಲು - ಅವನು ಬಂದನು.
ನಾನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನು ಬಂದನು.
ನಾನು ಹೇಳಲಾಗಿ - ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಬಂದನು.

೭೬ - ಇನ್ನು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುವದುಂಟೋ.

ಒಂದು ಧಾತ್ವರ್ಥವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಧಾತ್ವರ್ಥವ್ಯಾಪಾರವ ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಕಾರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಹೇಳಲವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೮ - ಶುದ್ಧಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೂ ಬರುವದುಂಟೋ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ - ೭೪ನೇಯ ಸೂತ್ರದಲೂ ಪಾಡಿಧಾತುಗಳು ಪರವಾದಾಗಲೂ - ೭೭ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ಬೇಕು - ಬೇಡಾದಿಗಳು ಪರವಾದಾಗಲೂ ಕರ್ಮಾರ್ಥ್ಯತೆ ಪರವಾದಾಗ ವಿಧಿಸಿದ ಪಡು ಧಾತು ಪರವಾದಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ ಧಾತು ಪರವಾದಾಗಲೂ ಬಂದಿರುವ - ಅ - ಅಲು - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಶುದ್ಧಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ - ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾದ ಶಬ್ದವೆಲ್ಲಾ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಕಾರಾಂತವಾಗುವದರಿಂದ ಕರ್ಮಾರ್ಥ್ಯತೆವ ಪರವಾಗಲ್ಲ ಪಡು ಧಾತು ಪರವಾದಾಗ ಬರುವ ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಅಲು ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಮಾಡಲಾಪೆನು - ಮಾಡಬಲ್ಲೆನು - ಮಾಡಬೇಕು - ಮಾಡಲಾಗದು - ಮಾಡಲಿಲ್ಲ - ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೯ - ಇ - ಉ - ಅದೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಏಕಕರ್ತೃಕವಾದ ಎರಡು ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಹೇಳುವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಮೂರಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯಯ ಎಂದು ಹೆಸರು - ಇಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದ - ಉಕಾರಾಂತ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಇಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆ ಸಕಲ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೂ - ಉಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದು ಪರವಾದಾಗ ದಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದು ಬಂದಾಗ - ೪ನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ - ೩೭ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ - ೩೪ನೆಯ ಸೂತ್ರ ಮೊದಲು ೭೦ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ವರೆಗೂ - ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ದಕಾರಾಗಮ

ಪರವಾದಾಗ ಏನು ವಿಕಾರಗಳು ವಿಧಿಸಿಅವೆಯೋ - ಅವಿಲ್ಲ - ಉ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಬಂದಿರುವ ದಕಾರಾಗಮ ಬಂದಾಗ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೂ ಸ - ಗಳಿಗೆ ಇಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವೇ ಬರುತ್ತದೆ ಅದೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು - ಧಾತ್ವರ್ಥ ವ್ಯಾಪಾರಾಭಾವ ತೋರುವಾಗ ಬರುತ್ತದೆ - ತರು ಬರು ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅದೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಆದ್ಯಕ್ಷರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಾಡಿ - ಬಾಳಿ - ಆಗಿ - ಹೋಗಿ - ಇಳಿದು - ಹಾಡಿದು - ಕರಿದು - ನಕ್ಕು - ಬಿಟ್ಟು - ಹಾಕಿಟ್ಟು - ಬಿಸುಟ್ಟು - ಬಿಸುದಿ - ಕಣ್ಡು - ಉಂಡು - ಕದ್ದು - ಮೆದ್ದು - ಗೆದ್ದು - ಎದ್ದು - ಬಿದ್ದು - ತೆತ್ತು - ಹೊತ್ತು - ಉತ್ತು ಅತ್ತು - ಇತ್ತು - ಕಿತ್ತು - ಸೋತು - ಆತು - ಮಿಳಿರ್ದು - ಈಸ್ತು - ಮನಿದು - ಮನಿದು - ಹದ್ದು - ಹದಿದು - ಕೊಂದು - ಸಂದು - ನಿಂತು - ತಿಂದು ಎಂದು - ತಂದು - ಇದ್ದು - ಬಾತು - ಇತ್ತು - ಸತ್ತು - ತಿಂದು - ಬೆಂದು - ನೊಂದು - ನೆದ್ದು - ಮಾಡದೆ - ಹೋಗದೆ - ತಾರದೆ - ಬಾರದೆ - ಇತ್ಯಾದಿ - ಈ ಮೇಲಿನ ಕಡೆಯ ಧಾತುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ವಹೇಳಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವದು.

೭೦ - ಈದು ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸಮಾನಕರ್ತೃಕವಲ್ಲದಾಗ ಸಹ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಉತ್ತರಕಾಲಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ರಿಯೆ ಹೇತುವಾದಾಗ ಎರಡೂ ಭಿನ್ನಕರ್ತೃಕವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ರಿಯೆಗೆ ಈದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾಲು ಮುರಿದು ಬಿದ್ದನು - ಹಣ ಹೋಗಿ ಬಡವನಾದನು - ಹುಡುಗ ನೋಡದೆ ಕೆಟ್ಟನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೧ - ಇನ್ನು ಭಿನ್ನಕರ್ತೃಕತ್ವ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿಯೂ ಈದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಇತರ ಕಾರಕಗಳು ಸ್ವಕರ್ತೃವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಾಗಲೂ ಈದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅನ್ನ ತಿಂದು ಹೋಯಿತು - ಬಳಪ ಬರೆದು ಸವೆಯಿತು - ಮನೆ ಮೊಕ್ಕಳಿದ್ದು - ಸಾಗ ಸಾಯಿತು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೨ - ಪೂರ್ವಕಾಲವಲ್ಲದೇ ಸಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹ ಈದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಾಧನವಾದ ಕ್ರಿಯಾವಾಚಕ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಸಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹ ಈದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಡೆದು ಬಂದನು - ಹಾರಿಹೋಯಿತು.

೬೩ - ಈಯರ್ಥಗಳಾಂಹೊರತು ಈದು ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಾದರೂ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಆರನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ೬೭ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕಾಲ್ವಾದಿಧಾತುಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಅವು ಯಾವ ಧಾತು ಹೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆಯೋ ಆ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಒಂದರ್ಥವಾಗಲ್ಲದೇ ದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗಾದು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಕಾಲ್ವಾದಿಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವ ಕೃದಾಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಅರ್ಥವೋ - ಅದೆ - ಈದು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ - ಬರೆದುಕೊಟ್ಟನು - ಬರೆದುಬಿಟ್ಟನು ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೪ - ಮತ್ತೊಂದು ಧಾತುವಿನ ಸಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ದು ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಾದರೂ ಬರುವದುಂಟೋ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ೬೭ನೇ ಸೂತ್ರ ಪ್ರಕಾರ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವ ಕೊಳ್ಳು ಧಾತುವು ಸಮಾನಕಾಲದ್ಯೋತಕವಾದಾಗ ಆ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಬರುವ ದು ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸಮಾನಕಾಲವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು - ನಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋದನು - ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದನು - ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೫ - ಉತ್ತ - ಉತೆ - ಉತ್ತಾ ಉತಾ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಸಮಾನಕರ್ತೃಗಳಾದೆರಡು ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಧಾತು ಹೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನಕಾಲಿಕವಾದ ಅಪ್ರಧಾನಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಮಾಡುತ್ತ - ಮಾಡುತೆ - ಮಾಡುತ್ತಾ - ಮಾಡುತಾ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೬ - ಉತ್ತಾದಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಯಾವ ಧಾತುವಿಗಾದರೂ ವಿಕಾರವುಂಟೋ.

ತಿನ್ನು - ಎನ್ನು - ಧಾತುಗಳಿಗೆ - ಉತ್ತಾದಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಧಾತುವಿನ ಉವಿಗೂ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಉಕಾರಕ್ಕೂ ಲೋಪವು ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಿಮ್ಮನತ್ತು - ತಿನ್ನತ್ತು - ಎಮ್ಮನತ್ತು - ಎಂತ್ತು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೭ - ಅತಿಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪತ್ರಾಂದು ಧಾತುವಿಶೇಷವಾಗಿಯೂ - ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಧಾತುವಿನ ಮೇಲೆ ಕರ್ತ್ರರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅತಿಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ದಕಾರಾಗಮವೂ - ದಕಾರಾಗಮ ಪರವಾದಾಗ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಉಕಾರಾಂತ ಧಾತುವಿನ ಕಡೆಯಕಾರಕ್ಕೆ ಇಕಾರಾದೇಶವೂ - ಇದು ದಾರ್ಥ - ಈ ಪ್ರಕರಣದ - ೨೪ನೇ ಸೂತ್ರ ಮೊದಲು - ೭೬ನೆಯ ಸೂತ್ರದವರೆಗೂ - ಧಾತುವಿಗೂ - ದಕಾರಾಗಮಕ್ಕೂ - ವಿಧಿಸಿರುವ ಮೊಪಾಗಮಾದೇಶಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ.

ಮಾಡಿದತಿ - ಸುಡಿದತಿ - ನಕ್ಕತಿ - ಊದತಿ - ಕೂಡತಿ - ಬಿಟ್ಟತಿ - ಹಾರಟತಿ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಡೆಗೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ನೀನು ಬಂದತಿ ನಾನು ಕಾಡುತ್ತೇನೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೮ - ಚೇದಾದಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೆಲವರ ಮತವನ್ನನುಸರಿಸಿದು - ಇವುಗಳ ವೈನವನ್ನು ಈ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕರಣದ ೭೭ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ - ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಇಂತು - ೭ನೆಯ ಕೃತ್ಪ್ರಕರಣ ಮುಗಿಯಿತು.

ಆರನೆಯ ತದ್ಧಿತ ಪ್ರಕರಣವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ: — **ಉತ್ತರವು.**

೧. - ತದ್ಧಿತ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ - ಅವುಗಳ ಅರ್ಥಗಳೂ - ಅವುಗಳು ಬರುವಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಬರುವ ವಿಕಾರಗ ಮಾದೇಶಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೨. - ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವುದರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಸುಬಂತ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅರ್ಥಾಂತರವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

೩. - ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಸು ಪ್ರತ್ಯಯವೇನಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಗ ಸು ಪ್ರತ್ಯಯವು ಲೋಪಿಸುತ್ತದೆ.

೪. - ಅವುಗಳು ಯಾವುವು.

ವಂತ - ಇಕ - ಆಳಿ - ಇಗ - ಗಾರ - ಉಳಿಗ - ತ - ಆರ - ಸಳಿ - ವಣಿಗ - ಗ - ವಡಿಗ - ಅಣ - ಇಚ - ದ - ಕಾರ - ಆಯ್ತವಳಿ - ಇವು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ - ಭಾವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ - ಕಾಲ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ - ದೇಶ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ - ಪರಿಮಾಣ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ - ಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ - ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ.

೫. - ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತ್ಯಂತದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಥಮಾಂತಾರ್ಥವು ಅವನಿಗೆ - ಅಲ್ಲವೆ - ಅವನಲ್ಲಿ ಅದೆಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

೬. - ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದಾಗ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇನಾದರೂ ತೋರುತ್ತದೆಯೋ. Sanscr. धन Nom धन

ಬಹಳವೆಂಬರ್ಥವೂ - ನಿಂದೆಯೂ - ಪ್ರಶಂಸೆಯೂ - ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧವೂ - ಅತಿಶಯವೂ - ಬರೀಸಂಬಧವೂ - ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬರುತರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಬಹಳ ಧನವುಳ್ಳವನು - ಧನವಂತನು.

ಜಗಳವಂತನು - ಇಲ್ಲಿ ನಿಂದೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಗುಣವಂತನು - ಇಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಗುಣವುಳ್ಳವನೆಂಬರ್ಥವು.

ವಿಷವಂತನು - ಶೇಷನು - ಇಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಗುಳ್ಳವನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕಾಂತಿವಂತನು - ಇಲ್ಲಿ ದಾರ್ಢ್ಯ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು.

ದಂಡವಂತನು - ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಂಬಂಧ ಮಾತ್ರ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ ೭ - ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದ ಮೇಲೆ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಅಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಬುದ್ಧಿವಂತನುಳ್ಳವನು - ಇತ್ಯಾದಿ. *where [illegible] is joined to a formed Sanscrit Noun*

ಪ್ರಶ್ನೆ ೮ - ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರವೇನಾದರೂ ಉಂಟೋ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡುವಾಗ ಆ ಶಬ್ದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಇರುವವೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ವಿದ್ಯೆಯುಳ್ಳವನು - ವಿದ್ಯಾವಂತನು.

ಇದನ್ನು ಕೆಲವರು - ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತತ್ಸಮವ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಾದ ರೂಪವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುವಾಗ ಮಾತ್ರವಾದರೆ ಹೇಳಿದಾಗ್ಯೂ ದೇಶ್ಯ ತದ್ಭವ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದಿರುವದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವದಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು. *Sanscr. but transferred to Deshya's freely.*

ಹೊಸವಂತ - ಹೆಂಡತಿವಂತ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ ೯ - ಈ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾವ ನಿಷೇಧವೇನಾದರೂ ಉಂಟೋ.

ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸದ ಮೇಲೆ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಅಲ್ಲಿ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಹುವ್ರೀಹಿಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಅಲಗಣ್ಣುಳ್ಳವನು - ಅಲರ್ಗಣ್ಣನು. *Bad*

ಕೆಲವರು ಅಪೂರ್ವವಾಗುಂಟೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಅಲರ್ಗಣ್ಣುವಂತನು - ಇತ್ಯಾದಿ. *pedant.*

ಪ್ರಶ್ನೆ ೧೦ - ಕ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

Tamil [illegible] & Mal [illegible] in Verbs rather than Quality nouns

ಕರಿದು ಮೊದಲಾದ - ದು - ದು ಅಂತವಾದ ಗುಣವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ - ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದುವಿಗೆ ಲೋಪ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರಿದುಳ್ಳವ - ಕರಿಕ - ಬಿಳಿದುಳ್ಳವ ಬಿಳಿಕ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೧ - ಆಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕೃತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದ ವ್ಯಾಪಾರವು - ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಭಾವವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ - ಆಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಇದೀ ಪ್ರಕರಣದ - ೭ ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಬಹಳಾದ್ಯರ್ಥವೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಹಳ ಮಾತನ್ನಾಡುವವನು - ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಭಾವ - ಮಾತಾಳಿ.

ಬಹಳ ಶಿಗ್ಗುಪಡುವವನು - ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಭಾವ - ಶಿಗ್ಗಾಳಿ.

ಜೂದಾಡುವವನು ಸ್ವಭಾವ - ಜೂದಾಳಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೨ - ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ:

for Sanscr. ತದ್ಭ Tadbh.

(.) Nominativ

or only = K, g – i the joining Shva

ಪ್ರಥಮಾಂತದ ಮೇಲೆ ಅದವನಿಗೆ - ಪಣ್ಯವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಶಿಲ್ಪವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ ಪಣ್ಯವೆಂದರೆ ಮಾರತಕ್ಕ ವಸ್ತುವು - ಶಿಲ್ಪವೆಂದರೆ ಜೀವನೋಪಾಯವಾದ ಕೆಲಸವು - ಶಿಲ್ಪಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣೆ ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯಪರವಾದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಡೇ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಸರ್ವತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಾಂಬೂಲವವನಿಗೆ - ಪಣ್ಯವು - ತಾಂಬೂಲಿಗನು - ಮಾಂಸಿಗನು - ಕಾಯಿಗನು - ಹಣ್ಣಿಗನು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕರಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪಣ್ಯಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು.

ಮದ್ದಳೆಯ ಬಾರಿಸುವದು - ಶಿಲ್ಪವು ಅವನಿಗೆ - ಮದ್ದಳಿಗನು ಇಲ್ಲಿ ಮದ್ದಳೆಯೆಂಬ ಪದಕ್ಕೆ - ಮದ್ದಳೆಯ ಬಾರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣೆ.

ಹೇಗೆ - ಬಣ್ಣಹಾಕುವದು - ಶಿಲ್ಪವು ಅವನಿಗೆ - ಬಣ್ಣಿಗನು - ಗಾಣವಾಡಿಸುವದು - ಶಿಲ್ಪವು ಅವನಿಗೆ - ಗಾಣಿಗನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೪ - ದ್ವಿತೀಯಾಂತದ ಮೇಲೆ ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದುಂಟೋ.

2, Acc.

ದ್ವಿತೀಯಾಂತ ಪದದ ಮೇಲೆ - ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಬಲ್ಲನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಓದುತ್ತಾನೆಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉಪವಾಸವ ಮಾಡುವವನು - ಉಪವಾಸಿಗನು - ಹೀಂಗೆಯೇ ನಿಯಮಿಗನು - ವ್ರತಿಗನು - ಅಟಿಮಟಿಗನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಜ್ಯೋಯಿಸವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಲಿ - ಓದುವವನಾಗಲಿ - ಜ್ಯೋಯಿಸಿಗನು - ಹೀಂಗೆ - ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗನು - ಶಿಕ್ಷಿಗನು - ಶಾಸ್ತ್ರಿಗನು ಬಾಗರಣಿಗನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ತಾಂಬೂಲವನ್ನು - ಮಾರುವವನಾಗಲಿ - ಕೊಳ್ಳುವವನಾಗಲಿ - ತಾಂಬೂಲಿಗನು - ಹೀಂಗೆ - ಗಂಧಿಗನು - ಮೆಣಸಿಗನು ಚಿಪ್ಪಲಿಗನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೫ - ಮಾಡುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಕಬ್ಬಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ - ಉಳಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ - ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಬ್ಬವ ಮಾಡುವವನು - ಕಬ್ಬುಳಿಗನು - ಕಬ್ಬಿಗನು - ಪಾಕವ ಮಾಡುವವನು - ಪಾಕುಳಿಗನು - ಪಾಕಿಗನು - ಅಡಿಗೆಯ ಮಾಡುವವನು - ಅಡಿಗುಳಿಗನು - ಅಡಿಗಿಗನು - ಜೇವುಳಿಗ - ಜೇವಿಗ - ಚಾಪದುಳಿಗ - ಚಾಪದಿಗ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕಬ್ಬಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೧೬ - ಇನ್ನ್ಯಾವ ವಿಭಕ್ತ್ಯಂತದ ಮೇಲಾದರೂ ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

3, Loc. Oblig.

ಸಪ್ತಮ್ಯಂತದ ಮೇಲೆ - ಅದರಲ್ಲಿ - ನಿಯುಕ್ತನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ನಿಯುಕ್ತನೆಂದರೆ - ಒಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡುವವನು ಅಗದನ್ನು ಸೇರಿದ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣೆ - ಸುಂಕದಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತನು ಸುಂಕಿಗನು - ಇಲ್ಲಿ ಸುಂಕದ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಬಾಗಿಲಿಗನು - ದ್ವಾರಿಗನು - ಬಂಡಾರಿಗನು - ಇತ್ಯಾದಿಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ - ಅವುಗಳ ಕಾಯುವದರಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತನೆಂದರ್ಥವು - ಈ ಮೇಲಿನ ಸೂತ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಿಯುಕ್ತಾರ್ಥಕವಾದಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ - ಇರುವವನಾಗಲಿ - ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಲಿ - ಪಟ್ಟಣಿಗನು - ಬಳ್ಳಾರಲ್ಲಿ ಇರುವವನಾಗಲಿ - ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಲಿ - ಬಳ್ಳಾರಿಗನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

Kāra ೧೭ - ಗಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. by Acc

ದ್ವಿತೀಯಾಂತದ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಜಾತಿಯೆಂದು ತೋರಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಗಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಾಲೆಯನ್ನು - ಮಾಡುವವನು - ಮಾಲೆಗಾರನು.
ಬಳೆಯನ್ನು - ಮಾರುವವನು - ಬಳೆಗಾರನು.
ಮಣೆಗಾರನು - ಕಂಬಗಾರನು - ಬಣ್ಣಗಾರನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೮ - ಗಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವಿನ್ನಾಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೋ. ~ Nom

ಪ್ರಥಮಾಂತದ ಮೇಲೆ ವಂತ ಪ್ರತ್ಯಯದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹಣವುಳ್ಳವನು - ಹಣಗಾರನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೯ - ಇನ್ನಾಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಗಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ. 3, etc.

ಕೆಲವು ದ್ವಿತೀಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ - ಮಾಡುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಲವು ದ್ವಿತೀಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾಡುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಲವು ದ್ವಿತೀಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ - ಊಡುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಲವು ದ್ವಿತೀಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ - ತೆಗೆಯುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಲವು ದ್ವಿತೀಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ - ಹೇಳುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ಈ ಮೇರೆಗೆ - ಇನ್ನಾದ್ವಿತೀಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ - ಹೇಳಿದ ತಾತ್ಪರ್ಯಗಳಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ತಾತ್ಪರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೋಸವ ಮಾಡುವವನು - ಮೋಸಗಾರನು.
ಸಾಲವ ಕಾಡುವವನು - ಸಾಲಗಾರನು.

ಜೂಜುಆಡುವವನು - ಜೂಜುಗಾರನು.
ಚಿತ್ರವರೆಯುವವನು - ಚಿತ್ರಗಾರನು.
ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವನು - ಸುಳ್ಳುಗಾರನು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೧೯ - ರ - ಆರ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. (Old, New)

ದ್ವಿತೀಯಾಂತವಾದ ಕಮ್ಮ - ಕುಂಬ - ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ - ಅದನ್ನು ಮಾಡುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ - ಜಾತಿ ತೋರುವಾಗ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆರಡೂ ಬರುತ್ತವೆ.

Tamil ஆரம்

ಕಮ್ಮವನ್ನು - ಮಾಡುವವನು - ಕಮ್ಮರನು - ಕಮ್ಮಾರನು ಅದೊಂದು ಜಾತಿಗೆಹೆಸರು - ಕುಂಬವನ್ನು - ಮಾಡುವವನು - ಕುಂಬರನು - ಕುಂಬಾರನು - ಅದೊಂದು ಜಾತಿಗೆಹೆಸರು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳು ಹಳಗನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳು - ಆರ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳು - ಹೊಸಗನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳು.

೨೦ - ಅದಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ದ್ವಿತೀಯಾಂತವಾದ ದೇವ ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ - ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬರುತ್ತದೆ.

Servant

ದೇವರನ್ನು - ಪೂಜಿಸುವವನು - ದೇವದಿಗನು.

೨೧ - ಗುಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

[illegible]

ದ್ವಿತೀಯಾಂತದ ಮೇಲೆ ಕೊಳ್ಳುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ - ಗುಳಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವವ - ಸಾಲಗುಳಿ - ಲಂಚವನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವವ - ಲಂಚಗುಳಿ - ಹೆಣ್ಣಕೊಳ್ಳುವವ - ಹೆಣ್ಣುಗುಳಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೨ - ಗ - ವಣಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾವಂತದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. Instr

ತೃತೀಯಾಂತದ ಮೇಲೆ - ಅದರಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಾನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ - ಗ - ವಣಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಲಂಚದಿಂದ ಬದುಕುವವನು - ಲಂಚವಣಿಗನು - ಲಂಚಗನು - ಈ ಮೇರೆಗೆ - ಮಾತುವಣಿಗನು - ಮಾತುಗನು - ಬಾಳುವಣಿಗನು - ಬಾಳುಗನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೨೮ - ವಡಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ತೃತೀಯಾಂತದ ಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಾನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆ ಬದುಕೊಂದು ಜಾತಿಧರ್ಮವೆಂದು ತೋರುವಾಗ ವಡಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ ಹಾವು ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ ವಡಿಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವುವಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾಲೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವವ - ಮಾಲೆವಡಿಗನು - ದೂವಡಿಗನು - ಹಾವಡಿಗನು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೨೯ - ಅಣ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾತರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.	ಸಪ್ತಮ್ಯಂತವಾದ ಮೂಡಾದಿ ದಿಗ್ವಾಚಕವಾದ ದೇಶ್ಯಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೂ - ಅತ್ತಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೂ - ಅದರಲ್ಲಿರುವವ - ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ - ಅಣ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಮೂಡಲಲ್ಲಿ - ಇರುವವನು - ಹುಟ್ಟಿದವನು - ಮೂಡಣನು ಯೆಂತೆ - ತೆಂಕಣನು - ಪಡುವಣನು - ಬಡಗಣನು - ಅತ್ತಣನು ಇತ್ತಣನು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೩೦ - ಇಚ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾತರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.	ಸಪ್ತಮ್ಯಂತವಾದ ದೇಶ್ಯಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವ ಇರುವವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಚ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಈಗ ದುವಿನಿಂದಳ ಸ್ವರ ದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಲೂರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು - ಕಾಲುರಿಚನು - ಬಳ್ಳರಿಚನು ಅಲರಿಚನು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೩೧ - ದ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಸಪ್ತಮ್ಯಂತವಾದ ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿರುವವನು - ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ - ದ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದು ಬಾರದಾಗ ಅಣ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇರುವವ - ಹುಟ್ಟಿದವ - ಅಲ್ಲಿದನು - ಅಲ್ಲಿಯಣನು - ಇಲ್ಲಿದನು - ಇಲ್ಲಿಯಣನು - ಎಲ್ಲಿದನು - ಎಲ್ಲಿಯಣನು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೩೨ - ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಸಪ್ತಮ್ಯಂತದ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವಣನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪೃತನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಪ್ರ

ವಣನೆಂದರೆ - ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು - ವ್ಯಾಪೃತನೆಂದರೆ - ಅದರಲ್ಲಿಯತ್ನಮಾಡುವವನು.

ನಗೆಯಲ್ಲಿ - ಪ್ರವಣನಾಗಲಿ - ವ್ಯಾಪೃತನಾಗಲಿ - ನಗೆಗಾರನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೮ - ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವುಂಟೋ.

ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾಗಿದ್ದು - ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಕಾರಾಂತವಾಗುವ ಸಪ್ತಮ್ಯಂತ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವಣನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ - ವ್ಯಾಪೃತನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಇಲ್ಲಿ - ಉಗ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದು ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯದೆ.

ಹೆಣ್ಣಲ್ಲಿ ಪ್ರವಣನಾಗಲಿ - ವ್ಯಾಪೃತನಾಗಲಿ - ಹೆಣ್ಣುಗನು - ಹೊನ್ನುಗನು - ಮಣ್ಣುಗನು - ಹಾಲುಗನು - ಹರಲುಗನು ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೯ - ಇನ್ನಾ ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಂಡಿ ಮೊದಲಾದ ದ್ವಿತೀಯಾಂತ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ - ಅದನ್ನು ಸೇರಿದ ಕೆಲವು ಧಾತ್ವರ್ಥಕರ್ತನರ್ಥವಾಗುವಾಗ ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಂಡಿಯನಡಿಸುವವನು - ಬಂಡಿಕಾರನು - ಓಲೆಯನ್ನು - ಒಯ್ಯುವವನು - ಓಲೇಕಾರನು - ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಡೇಸ್ವರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಸಹ ಬಂದದೆ - ಕೋಲುಹಿಡಿಯುವವನು - ಕೋಲುಕಾರನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೩೦ - ಇನ್ನಾ ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಕಾರಾದಿ ವರ್ಣಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ ರ - ಕೆ - ಇಫ ಪ್ರತ್ಯಯು - ಅಕ್ಕೆ - ಅ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ ವ್ಯಂಜನಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾರಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಯಪರವಾದಾಗ ನಡುವೆ ಅಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕಾರ್ಯಕದಮೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೪೧ - ಆಣ್ಪ್ರತ್ಯಯವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಸಪ್ತಮ್ಯಂತದ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಧಿಕೃತನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆಣ್ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಡೇಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಅಧಿಕೃತನೆಂದರೆ - ಅಧಿಕಾರಿಯೆಂದರ್ಥವು ಸೂಳೆಯಲ್ಲಧಿಕೃತನು ಸೂಳಾಯ್ತನು ಇತ್ಯಾದಿ.
೪೨ - ವಳ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಸಪ್ತಮ್ಯಂತದ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಧಿಕೃತನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಳ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಮಡಿಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ ಈ ವಳ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದರೆ ಅದೊಂದು ಜಾರಿಯೆಂದು ಸಹಾ ತೋರುತ್ತದೆ - ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಳ ಪ್ರತ್ಯಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಳ್ಳ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂಬುವತ್ತೊಂದು ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಯದೆ. ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತನು - ಸೇನೆವಳನು - ಸೇನೆವಳ್ಳನು - ಸೆಜ್ಜೆವಳನು - ಅಡಪವಳನು - ಪಡಿವಳನು - ಇತ್ಯಾದಿ. ಮಡಿವಳನು - ಅಗಸನು.
೪೩ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.	ಷಷ್ಠ್ಯಂತದ ಮೇಲೆ - ಅದನ್ನು ಸೇರಿದ ಸಕಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಈ ಪ್ರಕರಣದ - ೭ನೆಯ ಸೂತ್ರ ಮೊದಲು - ೪೨ನೆಯ ಸೂತ್ರದವರಿಗೂ - ೧೦ - ೧೯ನೇ ಸೂತ್ರಗಳು ಹೊರ್ತು ಯಾವ ಯಾವ ವಿಭಕ್ತ್ಯಂತದ ಮೇಲೇನೇನು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವ ಯಾವರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೊ - ಆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಷಷ್ಠಿಯೂ - ಆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯವೂ - ಆಯರ್ಥಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಷಷ್ಠಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಕೆಲವರು ಇಕಾರಾಂತವಾಗಿಯೂ - ಎಕಾರಾಂತವಾಗಿಯೂ - ಇರುವ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಕಡೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘವೂ - ವಿಭಕ್ತಿಗೂ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ಅಕಾರಕ್ಕೂ - ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳು ಹೊರ್ತು ಇನ್ನು ಯಾವರ್ಥವನ್ನು ವಿವಕ್ಷಿಸಿದಾಗ್ಯೂ - ಅದೆಲ್ಲಾ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದ ಮೇಲೆ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುವಾಗ - ೪ನೇ ಪ್ರಕರಣದ

೪೯ - ೫೦ನೆಯ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಏನೇನು ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳು ಹೇಳಿವೆಯೋ ಅವು ಅಷ್ಟೂ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ - ಮತ್ತು ಅಕಾರಾಂತ ನಪುಂಸಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಗಳ ದಕಾರಾಗಮದ ಮೇಗಳ ಅಕಾರಕ್ಕೂ - ನಪುಂಸಕೈಕವಚನದ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ಅಕಾರಕ್ಕೂ ಲೋಪ ಬಂದು ಎರಡು ದಕಾರವೂ ಸಂಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಧನವಂತನು - ಧನದವನು - ಜಗಳವಂತನು - ಜಗಳದವನು - ವಿಷವಂತನು - ವಿಷದವನು - ಅಲಗಣ್ಣಾನು - ಅಲಗಣ್ಣಿನವನು - ಮೂಗಾಳಿ - ಮೂಗಿನವನು - ತಾಂಬೂಲಿಗನು - ತಾಂಬೂಲದವನು - ಮದ್ದಳೆಗನು - ಮದ್ದಳೆಯವನು - ಬಣ್ಣಿಗನು ಬಣ್ಣದವನು - ಉಪವಾಸಿಗನು - ಉಪವಾಸದವನು - ಅಡಿಸಲಿಗನು - ಅಡಿಗೆಯವನು - ಬಾಗಿಲಿಗನು - ಬಾಗಿಲವನು - ಪಟ್ಟಣಿಗನು - ಪಟ್ಟಣದವನು - ಮಾಲೆಗಾರನು - ಮಾಲೆಯವನು - ಹಣಗಾರನು - ಹಣದವನು - ಸಾಲಗಾರನು - ಸಾಲಸಳಿ - ಸಾಲದವನು - ಲಂಚವಣಿಗನು - ಲಂಚದವನು - ಮೂಡಲವನು - ಕಾಲುರಿಚನು - ಕಾಲೂರವನು - ಅಲ್ಲಿದನು - ಅಲ್ಲಿಯವನು - ನಗೆಕಾರನು - ನಗೆಯವನು - ಹೆಣ್ಣುಗನು - ಹೆಣ್ಣಿನವನು - ಬಂದಿಕಾರನು - ಬಂದಿಯವನು - ಸಜ್ಜೆವಳನು - ಸಜ್ಜೆಯವನು - ಮಡಿವಳನು - ಮಡಿಯವನು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು - ಇದು ಹಾರ್ಯಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವನು - ಮನೆಯವನು - ಮನೇವನು - ಹಳ್ಳಿಯವನು - ಹಳ್ಳೀವನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪಟ್ಟಣದವನು - ಪಟ್ಟಣದವಳು - ಪಟ್ಟಣದವರು - ಪಟ್ಟಣದ್ದು - ಪಟ್ಟಣದವುಗಳು - ಪಟ್ಟಣದಾತನು - ಪಟ್ಟಣದಾಕೆಯು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೪ - ಕರಿದು ಮೊದಲಾದ ಡು - ದು - ಅಂತವಾದದರ ಮೇಲೆ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಷಷ್ಠ್ಯಂತದ ಮೇಲೆ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದಿಲ್ಲವು - ಪ್ರಥಮಾಂತದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದುವಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ದು ಲೋಪ

ಬಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಇಕಾರಾಂತವಾಗಿಯಾಗಲಿ - ಏಕಾರಾಂತವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ - ಕೆಲವರು ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪವೂ - ಪ್ರಕೃತಿಯ ಏಕಾರಕ್ಕೂ - ಇಕಾರಕ್ಕೂ - ದೀರ್ಘಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೂ - ೩ನೇ ಪ್ರಕರಣದ - ೪೯ - ೫೦ - ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತವೆ.

ದೊಡ್ಡವನು - ಚಿಕ್ಕವನು - ಒಳ್ಳೆಯವನು - ಒಳ್ಳೇವನು ಇತ್ಯಾದಿ.

೩೭ - ಳು - ಡು ಅಂತವಾದ ಶಬ್ದಗಳಾಳಿಗೆಲ್ಲಾದರೂ ವಿಶೇಷವುಂಟಾ.

ಹಳದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಪುಂಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ - ೩ನೇ ಪ್ರಕರಣದ - ೪೪ - ನೇ ಸೂತ್ರ ಪ್ರಕಾರ ಬ ಶಬ್ದಾದೇಶ ಬಂದ ಮೇಲೆ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದುವಿಗೆ ಎಯಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಕೆಲವರು - ಏಕಾರಾದೇಶವೂ - ಪ್ರತ್ಯಯಾಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪವೂ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಎಳದು ಶಬ್ದದ ದುವಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಎಯಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಕೆಲವರು - ದುವಿಗೆ - ಏಕಾರವನ್ನೂ - ಪ್ರತ್ಯಯಾಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಸಳು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ೩ನೇ ಪ್ರಕರಣದ - ೪೭ನೇ ಸೂತ್ರ ಪ್ರಕಾರ ಬ ಶಬ್ದಾದೇಶ ಬಂದ ಮೇಲೆ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದಿಲ್ಲ ನಪುಂಸಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ - ಕೆಲವರು ನಪುಂಸ್ಕೈಕವಚನದಲ್ಲಿಯೂ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ - ದುವಿನ ಹಿಂದಳ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪವನ್ನು ಸಹಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಳಬನು - ಹಳಬಳು - ಹಳಬರು - ಹಳೆಯದು - ಹಳೇದು - ಹಳೆಯವು - ಹಳೇವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಎಳೆಯವನು - ಎಳೇವನು - ಎಳೆಯದು - ಎಳೇದು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹಾಸಬನು - ಹಾಸಬಳು - ಹಾಸಬರು - ಹಾಸದು - ಹಾಸ್ತು - ಹಾಸವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

౩౬ - ఋ - ఢు అంతవల్లద సంఖ్యావాచకగళ మేలి అదు ప్రత్యయబరువదుంటా

ఋ - ఢు - అంతవల్లద షష్ట్యంత సంఖ్యావాచకగళ మేలిఅదు ప్రత్యయబరుత్తదె - ఆగ ప్రకృతిగెన పుంసక షష్ఠ్యేకవచనద రూపాంగిరూప బరుత్తదె - కెలవరు - అదు ప్రత్యయబరువదిల్లవెంతలూ - అదు ప్రత్యయాంతవాదాగ ధాతువ సేరిస బేకెంతలూ - హేళుత్తారె.

అగలదవను-అగలవాదవను-డొంకినవను-ఇత్యాది.

౩౭ - ఈ ప్రకరణద ౫నేసూత్రదల్లిహేళిద మొదలాద ప్రత్యయగళు యావవు.

ఆ ప్రత్యయగళూ - అవుగళ అర్థగళూ - ఆగ ప్రకృతిప్రత్యయగళిగెబరువ లోపాగమాదేశగళూ శబ్దమంజరియల్లి వివరవాగిహేళల్పడుత్తవె.

౩౮ - భావ ప్రత్యయగళు యావవు యావ అర్థదల్లియావ విభక్త్యంతద మేలిబరుత్తవె.

తన - ఇకె - ఉ - ఇవు యీనాల్కు భావ ప్రత్యయగళు - ఇవు షష్ఠ్యంతద మేలె అదర భావవెంబర్థదల్లిబరుత్తవె.

౩౯ - తద్ధితదల్లి భావ వెందరేను.

ప్రవృత్తినిమిత్తవు - ప్రవృత్తినిమిత్తవెందరె - ఒందు శబ్దవు ఒందు వస్తువన్ను యావ నిమిత్తదింద హేళుత్తదెయో ఆ శబ్దక్కె అదు ప్రవృత్తినిమిత్తవు - ఆద్దరింద ఆ శబ్దార్థక్కె ఆ నిమిత్తవు భావవు.

౪౦ - ఆ ప్రవృత్తినిమిత్తవెష్టు విధవు.

జాతియెంతలూ - గుణవెంతలూ - క్రియెయెంతలూ - సంజ్ఞెయెంతలూ - నాల్కువిధవాగిరువదు.

౪౧ - జాతిమొదలాదవుగళిగర్థవేను.

ఒందు వస్తువ అరితద్దరింద అంథా ఆకారవుళ్ళ సకల వస్తుగళిగె బోధబరువహాంగె అష్టు వస్తుగళల్లియూ ఏకరీతియాగిరువంథా ఆ వస్తుగళ అసాధారణాకారక్కె జాతియెందు హెసరు - గుణవెందరె - జాతియూ అల్లదె క్రియెయూ అల్లదె - ఒందు ద్రవ్యవ బిట్టు - బేరెయిరదంథా - కప్పు - బిళుపు మొదలాద ధర్మవు.

೧೧೮ ಪ್ರಶ್ನೆ: ಉತ್ತರವು.

ಕ್ರಿಯೆಯೆಂದರೆ - ಧಾತ್ವರ್ಥವು - ಸಂಜ್ಞೆಯೆಂದರೆ ಹೆಸರು ಆ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟಹೆಸರೆಂತಲೂ - ಇದ್ದ ಹೆಸರೆಂತಲೂ - ಎರಡು ವಿಧವು - ತಿಮ್ಮ - ಬೊಮ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರು - ಇಟ್ಟಹೆಸರು ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರು - ಇದ್ದ ಹೆಸರು - ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾತಿವಾಚಕದ ಮೇಲಿ ಬಂದಿರುವ ಭಾವ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಜಾತಿಯರ್ಥವು - ಗುಣವಾಚಕದ ಮೇಲಿ ಬಂದ ಭಾವ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಗುಣವರ್ಥವು ಕ್ರಿಯಾವಾಚಕದ ಮೇಲಿ ಬಂದ ಭಾವ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೂ - ಕ್ರಿಯಾವಿಶಿಷ್ಟವಾಚಕದ ಮೇಗಳ ಭಾವ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೂ - ಕ್ರಿಯೆಯರ್ಥವು - ಸಂಜ್ಞಾವಾಚಕದ ಮೇಲಿ ಬಂದ ಭಾವ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ - ಆ ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನಲ್ಲಿರುವ ಅಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮವರ್ಥವು.

ಜಾತಿ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣತನ - ಕ್ಷತ್ರಿಯತನ - ಇಲ್ಲಿ ತನ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಜಾತಿಯರ್ಥವು.

ವೀರತನ - ಶೂರತನ - ಇಲ್ಲಿ ತನ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ವೀರ್ಯಶೌರ್ಯವೆಂಬ ಗುಣವರ್ಥವು - ಪಾಚಕತನ - ಯಾಚಕತನ - ಇಲ್ಲಿ ತನ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ - ಪಚನವು - ಯಾಚ್ಞೆಯೆಂಬ ಕ್ರಿಯೆಯರ್ಥವು - ಚೋರತನ - ಕರಣೀಕತನ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಕ್ರಿಯಾವಿಶಿಷ್ಟವಾಚಕವಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತ್ಯರ್ಥದ ಕೆಲಸವಾದ ಉದ್ಯೋಗವರ್ಥವು - ದೇವದತ್ತತನ - ಯಜ್ಞದತ್ತತನ - ಇಲ್ಲಿ ದೇವದತ್ತಯಜ್ಞದತ್ತರ - ಅಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮವು ತನ ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥವು - ಆ ಧರ್ಮವು ಅವರ ಶರೀರವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಇವು ಪುರುಷ ಸಂಕೇತಿತ ಸಂಜ್ಞಾಶಬ್ದಗಳು ಇಂದ್ರತನ - ಅಗ್ನಿತನ - ದೇವತನ - ಇಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಶರೀರವರ್ಥ - ಇವು ಈಶ್ವರ ಸಂಕೇತಿತ ಸಂಜ್ಞಾಶಬ್ದಗಳು.

೪೨ - ತನ ಪ್ರತ್ಯಯಪರವಾದಾಗ ಯಾವ ಪ್ರಕೃತಿಗಾದರೂ ವಿಕಾರವುಂಟೋ.

ಡು - ದು ಅಂತವಾದ ಗುಣವಚನಗಳಿಗೆ ತನ ಪ್ರತ್ಯಯಪರವಾದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಡುವಿಗೆ ಲೋಪ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ - ಹಳದು

ಎಳದು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ತನ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಏಯಾದೇಶವಾಗಲಿ - ಏಕಾರಾದೇಶವಾಗಲಿ ಬರುತ್ತದೆ - ದುಲೋಪ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಇ ಎ ಅಂತವಾಗಿ ನಿಂತ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ತನ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ದೀರ್ಘಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ - ಕೆಲವರು ಇಕಾರ ಪೂರ್ವಕವಾದ ದುವಿಗೆ ಯ ಶಬ್ದಾದೇಶವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ದೊಡ್ಡದು - ದೊಡ್ಡತನ - ಚಿಕ್ಕದು - ಚಿಕ್ಕತನ - ಒಳ್ಳಿದು - ಒಳ್ಳೇತನ - ಒಳ್ಳಿಯತನ - ಹಳದು - ಹಳಿಯತನ - ಹಳೇತನ ಎಳದು - ಎಳಿಯತನ - ಎಳೇತನ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೩ - ಇಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಉನ್ನತಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ - ಇಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉನ್ನತ - ಉನ್ನತಿಕೆ - ಪನ್ನತ - ಪನ್ನತಿಕೆ - ಆಯತ - ಆಯತಿಕೆ - ಗುರು - ಗುರುವಿಕೆ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೪೪ - ಪು ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರಿದು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಪು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ ಆಗ ಕರಿದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಕಪ್ - ಎಂಬಾದೇಶವೂ - ಬಿಳಿದು ಕೆಂಚು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ದುಲೋಪವೂ - ಕಡೆ ಮೇಲೆ ಶಬ್ದಗಳ ತ್ರಿಕಕ್ಕೆ ಲೋಪವೂ - ಇನ್ನು ಆಯಾ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಿಕಾರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಕರಿದು - ಕಪ್ಪು - ಬಿಳಿದು - ಬಿಳುಪು - ಕೆಂಚು - ಕೆಂಪು - ಸಣ್ಣಿತು - ಸಣ್ಪು - ಇನಿತು - ಇಂಪು - ಕುರಿತು - ಕೂರ್ಪು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಶಬ್ದಮಂಜರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೪೫ - ಇನ್ನಾವು ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವವರ ಮೇಲಾದರೂ ಬರುವದುಂಟಾ.

ಥಳಥಳ ಮೊದಲಾದ ಅನುಕರಣ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಥಳಥಳಪು - ಮಿರಿಮಿರಿಪು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೪೭ - ಕಾಲಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವದು ಅದು ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ.	ಪ್ರಥಮಾಂತವಾದ - ಅದು - ಇದು - ಉದು - ಯಾವದು ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೂ - ಅಧಿಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಅದು - ಎಂಬ ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದ ಮೇಲೂ - ಕಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ - ಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಪ್ರಕೃತ್ಯರ್ಥವು - ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಅಭೇದ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ - ಗಲು ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದು - ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಸಹಾ ಉಂಟೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಲಕಾರಾಗಮವೆಂದು - ೩ನೇ ಪ್ರಕರಣದ - ೭೭ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಳಿದೆವೆ - ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಗೆಯನ್ನೂ - ಅದನ್ನೇ - ಗೈ ಯೆಂದು ಸಹಾ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನೂ - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಾಗಿಯೂ ಗ - ಗಲು - ಗೆ - ಗೈ - ಈ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನೂ - ತದ್ಧಿತಾವ್ಯಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಂತಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಈ ಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದುವಿಗೆ ಲೋಪವೂ - ಅದರ ಹಿಂದಣ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಾಲಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯವಾದ್ದರಿಂದ ಕಾಲ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದಿದಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಅದು ಕಾಲ - ಆಗ - ಇದು ಕಾಲ - ಈಗ - ಉದು ಕಾಲ - ಊಗ - ಯಾವದು ಕಾಲ - ಯಾವಾಗ - ಮಾಡುವದು ಕಾಲ - ಮಾಡುವಾಗ. ಆಗಲು - ಆಗ್ಗೆ - ಆಗ್ಗೈ - ಇತ್ಯಾದಿ.
೪೮ - ಇನ್ನೂ ಕಾಲಪ್ರತ್ಯಯವುಂಟಾ.	ಮೇಗಳ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಿನವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದುವಿಗೆ ನಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಯಾವದು ಶಬ್ದವಿಶಿಷ್ಟಕ್ಕೆ - ಎನ್ - ಎಂಬಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ದಿನ - ಅಂದು - ಇಂದು - ಎಂದು - ಮಾಡುವಂದು - ಇಲ್ಲಿ ೨ನೇ ಪ್ರಕರಣದ - ೭೯ನೇ ಸೂತ್ರ ಪ್ರಕಾರ ಬಂದನುಸ್ವಾರವು.

౪౮ - దేశ ప్రత్యయవు యావదు - యావవర మేలెబరుత్తదె.

త ప్రత్యయవూ - లి ప్రత్యయవూ - దేశ ప్రత్యయగళు ఇవు యెరడూ మేలెహేళిద ప్రకృతిగళ మేలెబరుత్తవె - త ప్రత్యయ పరవాదాగ ప్రకృతియదు విగెత కారాదేశ బరుత్తదె - యావదు శబ్దవిశేష్టక్కె - ఎత్ - ఎంబాదేశ బరుత్తదె లి ప్రత్యయ పరవాదాగ ప్రకృతియదు విగెలకారాదేశవూ యావదు శబ్దవిశేష్టక్కె - ఎల్ - ఎంబాదేశవూ బరుత్తదె దేశార్థదల్లిబంద ప్రత్యయవాద్దరింద దేశ ప్రత్యయ వెందు హెసరాయితు - దేశ వెందరె స్థళవు.

అదు - అత్త - ఇత్త - ఎత్త - మాడుత్త - అల్లి - ఇల్లి - ఎల్లి మాడువల్లి - ఇత్యాది.

౪౯ - ప్రకార ప్రత్యయగళు యావవు యావవర మేలెబరుత్తవె.

తు - తె - థా ప్రత్యయగళు ప్రకార ప్రత్యయగళు - మేలెహేళిద ప్రకృతిగళ మేలూ-ఈ ప్రకరణద-౨౨నెయ సూత్రదల్లిహేళిద ప్రకార సంబంధార్థదల్లిబంద తద్ధితాదు ప్రత్యయద మేలియూ బరుత్తవె - ప్రకారార్థక ప్రత్యయవాద్దరింద ప్రకార ప్రత్యయ వెందు హెసరాయితు - ఈ ప్రత్యయగళు పరవాదాగ ప్రకృతియదు విగెన కారాదేశవూ యావదు శబ్దవిశేష్టక్కె - ఎన్ - ఎంబాదేశవూ బరుత్తదె - ఆదరె - తు - తె - ప్రత్యయగళు క్రియావిశేషణవాదాగలూ థా ప్రత్యయవు సుబంత విశేషణవాదాగలూ బరుత్తవె ఈ ప్రత్యయగళు మూరూ తద్ధితావ్యయ ప్రత్యయగళు.

అంతు - ఇంతు - ఎంతు - మాడువంతు - చేట్టిదంతు - అంతె ఇంతె - ఎంతె - చేట్టిదంతె - మాతనాడిదను - ఇత్యాది.

అంథా - ఇంథా - ఎంథా - మాడువంథా - చేట్టిదంథా - మనుష్యను.

೫೦ - ಇನ್ನಾಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಯಾವದಾದರೂ ಉಂಟಾ.

ಮೇಲಿಹೇಳಿದ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಮೇಲಿ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣವಾದಾಗ ಪ್ರಕಾರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ - ಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದು ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಕೃತ್ತದ್ಧಿತಾದ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೂ - ಹಾಂ - ಎಂತಲೂ - ಇದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಹೀಂ - ಎಂತಲೂ - ಯಾವದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಹ್ಯಾಂ - ಎಂತಲೂ ಪ್ರಕೃತಿವಿಶಿಷ್ಟಕ್ಕೆ - ಆದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಇದೂ ತದ್ಧಿತಾವ್ಯಯ ಪ್ರತ್ಯಯವು.

ಅದು - ಹಾಂಗೆ - ಇದು - ಹೀಂಗೆ - ಯಾವದು - ಹ್ಯಾಂಗೆ - ಮಾಡುವ ಹಾಂಗೆ - ಚೆಟ್ಟಿದ ಹಾಂಗೆ ಮಾಡಿದನು.

೫೧ - ಪರಿಮಾಣಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು.

ಷ್ಟು - ಸು - ನಿತು - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರಿಮಾಣಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪರಿಮಾಣವೆಂದರೆ ಅಳತೆ.

೫೨ - ಅವು ಯಾವದರ ಮೇಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಥಮಾಂತವಾದ - ಅದು - ಇದು - ಯಾವದು ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೂ - ಕೃತ್ತದ್ಧಿತಾದ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಮೇಲೂ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಅವುಗಳಲ್ಲಿ - ಷ್ಟು ಪ್ರತ್ಯಯವು - ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ - ಸು ಪ್ರತ್ಯಯವು ವೇಲೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ - ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ನಿತು ಪ್ರತ್ಯಯವು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಇದೇ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ - ಷ್ಟು - ನಿತು - ಇವುಗಳು ಪರವಾದಾಗ - ಅದು - ಇದು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ದುಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಯಾವದು ಶಬ್ದವಿಶಿಷ್ಟಕ್ಕೆ - ಎ - ಯೆಂಬಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ - ಅದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆ - ಎಂತಲೂ - ಇದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಈ - ಎಂತಲೂ - ಯಾವದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಏ - ಎಂತಲೂ - ಆದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಷ್ಟು - ಇಷ್ಟು - ಎಷ್ಟು - ಮಾಡುವಷ್ಟು - ಚೆಟ್ಟಿದಷ್ಟು - ಆಸು ಈಸು - ಏಸು - ಮಾಡುವಾಸು - ಚೆಟ್ಟಿದಾಸು - ಅನಿತು - ಇನಿತು ಎನಿತು - ಮಾಡುವನಿತು - ಚೆಟ್ಟಿದನಿತು.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಪ್ರತ್ಯಯದೊಂದಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ - ಊದರೆ - ಕೃತ್ತಾದ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಯಾವದರ್ಥವೋ - ಅದರ ಪರಿಮಾಣಕ್ಕೆ ಸದೃಶದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣೆಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು - ಪರಿಮಾಣಪ್ರತ್ಯಯದೊಂದಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅನ್ವಯವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು - ತದ್ಧಿತಾದು ಪ್ರತ್ಯಯಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ - ಊ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಪರಿಮಾಣವರ್ಥವು - ಅದರ ಸದೃಶದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣೆ ಪರಿಮಾಣಪ್ರತ್ಯಯದೊಂದಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯದಿಂದನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

೨೨೩ - ಕ್ರಿಯಾಪರಿಮಾಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಥಮಾಂತವಾದ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕದ ಮೇಲೆ - ಕ್ರಿಯಾಪರಿಮಾಣವಾದ ಆವೃತ್ತಿ ತೋರುವಾಗ - ಮೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ ಆಗ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಮಾಸಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸಿರುವ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಆವೃತ್ತಿ - ಒಮ್ಮೆ - ಎರಡಾವೃತ್ತಿ - ಇಮ್ಮೆ - ಮೂರಾವೃತ್ತಿ - ಮುಮ್ಮೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೨೪ - ಈ ಪರಿಮಾಣಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೇನಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯಯವುಂಟಾ.

ಪರಿಮಾಣಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದ ಮೇಲೆ ಪೂರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದರ ಮೇಲೆ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಬೇಕು - ಕೆಲವರು ಅನೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಯಕಾರಕ್ಕೂ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ಅಕಾರಕ್ಕೂ ಲೋಪವನ್ನೂ - ಯಕಾರದಿಂದಳ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘವನ್ನೂ ಸಹಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಷ್ಟನೆಯವನು - ಅಷ್ಟನೇವನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇಲ್ಲಿ - ಪೂರಣವೆಂದರೆ ಸಂಖ್ಯಾಪೂರಕವಾದ್ದರಿಂದ - ಪರಿಮಾಣಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಯರ್ಥವು.

೨೨೫ - ಊದರೆ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕದ ಮೇಲೆ ಪೂರಣಪ್ರತ್ಯಯವುಂಟಾ.

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕದ ಮೇಲೆ ಪೂರಣಪ್ರತ್ಯಯವಾದ ಅನೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಅದರ ಮೇಲೆ - ವಿಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡುವಾಗ ಅದು ಪ್ರ

ತ್ಯಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮೇಗಳ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಂಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದನೆಯವನು - ನಾಲ್ಕನೆಯವನು - ನಾಲ್ಕನೇವನು ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೬ - ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದರೇನು.

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೂ - ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೂ - ಸಾಧಾರಣವಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗದ ಹಾಂಗೆ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುತ್ತದೆ - ಆದಕಾರಣ - ಅಂಥಾ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಹೇಳ ಬೇಕಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಚಕವಾದ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯವು - ಮತ್ತು - ಅಂಥಾ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಪುರುಷನ ಹೇಳುವಾಗ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಹ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಇನ್ನು ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೇಳುವಾಗ ಬರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯಗಳು.

೭೭ - ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು.

ಇತಿ - ಇ - ಎ - ತಿ - ಇವು ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯಗಳು.

೭೮ - ಅವು ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ - ತದ್ಧಿತವೆಲ್ಲಾ ಸುಬಂತದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಈ ಪ್ರಕರಣದ - ೨ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯದೆ ಆದರೂ - ಪದಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತೋರುವ - ಸ್ವಾರ್ಥ - ದ್ರವ್ಯ - ಲಿಂಗ - ಸಂಖ್ಯಾ - ಕಾರಕಗಳೆಂಬ - ಐದರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ತದ್ಧಿತಾರ್ಥ ತೋರುವದರಿಂದ - ಆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸುಪ್ಪು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ - ಲಿಂಗವು ಸು ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥವಾದ ಸಂಖ್ಯಾಕಾರಕಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತೋರುವದರಿಂದ - ಸು ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದ್ದರಿಂದ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ತದ್ಧಿತ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿತ್ತಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಕರಣದ - ೪೬ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲೂ - ಮೂರನೇ ಪ್ರಕರಣದ - ೧೦ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲೂ ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಬೇರೆ - ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಬೇರೆ - ಇಟ್ಟಿದ್ದು - ಆದರೆ - ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ - ತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರ

ತ್ಯಯವನ್ನು ತದ್ಧಿತ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೂ - ಅದರ ಸಜಾತಿಯವಾಗಿ ಇತಿ - ತಿ - ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಇರುವದ್ದರಿಂದಲೂ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಬೇರೆ ಪ್ರಕರಣವಾಗಿಯೇಳ ಹೇಳದ್ದರಿಂದಲೂ - ಈ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕಿಂತ ಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರಕರಣಾಂತರಾಬರದ್ದರಿಂದಲೂ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.

೫೯ - ಇತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಕಾರಾಂತವಾದ ಜಾತಿವಾಚಕ ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ - ಆ ಜಾತಿ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲೂ - ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲೂ - ವದಿಗ - ಇಗ - ಉಳಿಗ - ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂಥಾ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲೂ ಇತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿತಿ - ಪಾರ್ವತಿ - ಕ್ಷತ್ರಿಯಿತಿ - ಅರಸಿತಿ - ಹೂವಾಡಿಗಿತಿ - ಗಂಡಿಗಿತಿ - ಚೇವಳಿಗಿತಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೦ - ಇ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿರುವ - ಅ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದ ಮೇಲೂ - ಕ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದ ಮೇಲೂ - ಇ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಿಡುಗಣ್ಣೆ - ನಿಡುಪೆರಲಿ - ಕರಿಕಿ - ಬಿಳಿಕಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೧ - ಇತಿ - ಇ - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆರಡೂ ಯಾವದರ ಮೇಲಾದರೂ ಬರುವವುಂಟಾ.

ಗ - ಉಗ - ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ - ಇ - ಇತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆರಡೂ ಬರುತ್ತವೆ.

ಮಾಡುಗಿ - ಮಾಡುಗಿತಿ - ಮಣ್ಣುಗಿ - ಮಣ್ಣುಗಿತಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೨ - ಇ ಪ್ರತ್ಯಯವಿನ್ನಾವಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಕಾರಾಂತವಾದ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರುಗಳ ಮೇಲೆ - ಸ್ತ್ರೀಯದ್ಯೋತವಾಗ ಇಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ರಂಗಿ - ವೆಂಕಟಿ - ತಿಮ್ಮಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೩ - ಎಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ವಣಿಗ - ವಂತ - ಇಚ - ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೂ - ಸಿತಗಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೂ - ಎಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಂಚವಣಿಗೆ - ಹಣವಂತೆ - ಕಾಲುರಿಚೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಉತ್ತರವು.

ಸಿರತಿ - ಚಪರಿ - ಪ್ಯಾಸ್ಸಿ - ಜ್ಯಾಣಿ - ಕಳ್ಳಿ - ಬೆಳ್ಳಿ - ಹೆಡ್ಡಿ - ಎಡ್ಡಿ - ಬಂಡಿ - ಮಂಡಿ - ಅಂಡಿ - ತಾಂಡಿ - ಕುಂಟಿ - ಕುಂಟಿ - ಇತ್ಯಾದಿ - ಸಿರಗಾದಿಗಳ ಸ್ನುಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು.

೭೪ - ಏಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ - ಇಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ - ಯಾವವರ ಮೇಲಾದರೂ ಬರುತ್ತವೆಯೋ.

ಊಪ್ತಪ್ರತ್ಯಯಾಂತದ ಮೇಲೆ ಏಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ - ಇಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ - ಕೆಲವರು ವಣಿಗಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸಹ ಇಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸೂಳಾಯ್ತಿ - ಸೂಳಾಂತ್ರಿ - ಲಂಚವಣಿಗ - ಸುಣಾವಂತಿ - ಕಾಲುರಿಚೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೫ - ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ವಳ - ವಳ್ಳ - ಕಾರ - ಗಾರ - ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ - ಅವುಗಳ - ಕಾರ - ಗಾರ - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಕಡೇಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಕೆಲವರು ದುಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಡಿವಳ - ಮಡಿವಳ್ಳ - ಮಡಿವಳ್ತಿ - ಬಂಡಿಕಾರ - ಬಂಡಿಕಾರ್ತಿ - ಬಂಡಿಕಾರಿ - ಊಟಗಾರ - ಊಟಗಾರ್ತಿ - ಊಟಗಾರಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೬ - ತಿ - ಇತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆರಡೂ ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ರ - ಆರ - ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ - ತಿ - ಇತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ರ - ಆರ - ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಕಡೇಸ್ವರಕ್ಕೆ ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಲೋಪ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕುಂಬರಿತಿ - ಕುಂಬರ್ತಿ - ಕುಂಬಾರಿತಿ - ಕುಂಬಾರ್ತಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೭ - ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಇನ್ನಾವಲ್ಲಾದರೂ ಬರುವದುಂಟಾ.

ಪಾರ್ವಾದಿಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪಾರ್ವತಿ - ಒಕ್ಕಲತಿ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಗಮ್ಯಗಳು.

೭೮ - ಇತಿ - ತಿ - ಇ - ಈ ಮೂರು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅರಸಾದಿಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ - ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪರವಾದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಡೇಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅರಸ - ಅರಸಿತಿ - ಅರಸ್ತಿ - ಅರಸಿ - ಇತ್ಯಾದಿಪ್ರಯೋಗವೇದ್ಯಗಳು.

೭೯ - ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯವು ಬಾರದಂಥಾ ಶಬ್ದಗಳುಂಟೂ.

ಹ್ರಸ್ವಾಕಾರವುಳ್ಳದಕದ ಮೇವಣಾಂತಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದೂ ಬರುವದಿಲ್ಲವು - ವಿಶೇಷಣಾಪದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ್ಯಪದದಿಂದಲೂ - ವಿಶೇಷ್ಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾಪದದಿಂದಲೂ - ಪ್ರಕರಣದಿಂದಲೂ - ಲಿಂಗವರಿಳಿದುಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಂಜುಕುಳಿಹೆಂಗಸು - ಊಟಸುಳಿಬಂದಳು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೮೦ - ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲದೆ ಸ್ತ್ರೀದ್ಯೋತಕಾಗಮಗಳೇನಾದರೂ ಉಂಟೋ - ಯಾವದರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಹೊರ್ತು ಅಕಾರಾಂತವಾದ ತ್ರಿಲಿಂಗವಾದ ದೇಶ್ಯಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ - ೩ನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ - ೩೮ - ೪೨ - ೪೩ - ೪೪ - ೪೫ - ೪೬ - ೪೭ - ೪೮ - ೪೯ - ೫೧ - ೫೨ - ೬೩ - ೬೪ - ನೇ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ - ೩೧ನೆಯ ಸೂತ್ರಪ್ರಕಾರ - ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗೈಕವಚನದಲ್ಲಿ - ಳಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಇದು ಹೊರ್ತು - ದ - ಅಣ - ಅನೆಯ - ಯೆಂಬ - ತದ್ಧಿತಾಂತಗಳಿಗೂ - ಅಟ್ಟೆಂಬ ಸಮಾಸಾಂತ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೂ - ಸ್ವರಾದಿವಿಭಕ್ತಿಪರವಾದಾಗ - ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗೈಕವಚನದಲ್ಲಿ ಳಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಗಳು - ಕರಿಯಳು - ಎಳೆಯಳು - ಹಳಬಳು - ಒಳ್ಳೆದಳು - ಕೂಸಬಳು - ಮಾಡಿದಳು - ಮಾಡುವಳು - ಅವಳು - ಯಾವಳು - ಹೆರಳು - ಒಬ್ಬಳು - ಅಲ್ಲಿದಳು - ಅಲ್ಲಿಯಣಾಳು - ಮೂರನೆಯಳು - ಮನ್ನೊಡೆಯಳು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೮೧ - ಅಂಥಾ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತವೆ.

ಈ ವಿವರವು - ತತ್ಸಮ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

೮೨ - ಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಂದರೇನು.

ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯವಲ್ಲದೆಯೂ - ಪ್ರಕೃತ್ಯರ್ಥವಲ್ಲದೆಯೂ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಹೇಳುವಾಗ ಬರುವ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸ್ವಾರ್ಥಪ್ರತ್ಯಯವು.

೮೩ - ಅವು ಯಾವವು ಯಾವವರ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಗ - ಸು - ಉಸು - ದತಿ - ಅ - ಊಜಿ - ಅಣ್ಣೆ - ಉ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಸ್ವಾರ್ಥಪ್ರತ್ಯಯಗಳು - ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತವೆ.

೭೪ - ಅವು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿಬರುತ್ತವೆ.

ಪಶುಪಕ್ಷಿಮನುಷ್ಯಸಾಧಾರಣವಾದಹೆಣ್ಣುಶಬ್ದದಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯನ್ನುಹೇಳುವಾಗ - ಗಸು ಪ್ರತ್ಯಯವು - ಅಂಥಾಗಂಡುಶಬ್ದದಮೇಲೆಮನುಷ್ಯನನ್ನುಹೇಳುವಾಗ ಉಸುಪ್ರತ್ಯಯವು. ಅಂಥಾಹೆಣ್ಣುಶಬ್ದದಮೇಲೆಮದುವೆಯಾದತನ್ನಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಡತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು - ಅಂಥಾಗಂಡುಶಬ್ದದಮೇಲೆಮದುವೆಯಾದಪುರುಷನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಅ ಪ್ರತ್ಯಯವು - ಬಂಧುವಾಚಕದೇಶ್ಯಶಬ್ದಗಳಮೇಲೆಗೌರವತೋರುವಾಗಆಜಿಪ್ರತ್ಯಯವು ಅಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿತೋರುವಾಗ ಅಣ್ಣಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು - ಇಟ್ಟಹೆಸರುಗಳಮೇಲೂ - ಬಂಧುವಾಚಕಶಬ್ದಗಳಮೇಲೂ - ಅತಿಪ್ರೀತಿತೋರುವಾಗ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನಹೇಳಿದರೂ - ಪುರುಷನಹೇಳಿದರೂ - ಉಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವುಬರುತ್ತದೆ.

ಹೆಂಗಸು - ಗಂಡಸು - ಹೆಂಡತಿ - ಗಂಡ - ಅಪ್ಪಾಜಿ - ಅಯ್ಯಾಜಿ - ಅಣ್ಣಾಜಿ - ಅಮ್ಮಾಜಿ - ಅಕ್ಕಾಜಿ - ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ - ಶೆಂಗು - ರಂಗು ಅಪ್ಪು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೫ - ಉಕಾರಪ್ರತ್ಯಯವಿನ್ನಾಯೆಲ್ಲಿಬರುತ್ತದೆ.

ಗುಣವೈಕಲ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ - ಅಂಗವೈಕಲ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ - ಹೇಳುವ ಅಕಾರಾಂತವಾದಹೆಡ್ಡಾದಿಶಬ್ದಗಳಮೇಲೂ - ಮಗಶಬ್ದದ ಮೇಲೂ - ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷವಿಶೇಷತೋರದೆ - ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿಹೇಳಬೇಕಾದರೂ - ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವಾದವಸ್ತುವಹೇಳಬೇಕಾದರೂ ಉಪ್ರತ್ಯಯಬರುತ್ತದೆ - ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನುಹೇಳುವಾಗ ಮೇಲೆಹೇಳಿದವಿಧಿಗಳುಬರುತ್ತವೆ - ಪುರುಷನನ್ನುಹೇಳುವಾಗ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಅಕಾರಾಂತವಾಗಿಯೇನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಪುಂ - ಹೆಡ್ಡನು - ಕುಂಟನು - ಕುರುಡನು - ಕಿವುಡನು - ಸೊತ್ತನು - ಮಗನು.
ಸ್ತ್ರೀ - ಹೆಡ್ಡಿ - ಕುಂಟಿ - ಕುರುಡಿ - ಕಿವುಡಿ - ಸೊತ್ತಿ - ಮಗಳು.
ಸಾ ನಪು - { ಹೆಡ್ಡು - ಕುಂಟು - ಕುರುಡು - ಕಿವುಡು - ಸೊತ್ತು - ಮಗು.

ಇಂತು ೭ನೆಯ ತದ್ಧಿತಪ್ರಕರಣಮುಗಿಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೧-ತತ್ಸಮ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲೇನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.	ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳೂ-ದ್ರಮಿಡ ಶಬ್ದಗಳೂ-ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗಲೂ-ಹಳಗನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗಲೂ-ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗಲೂ-ಬರುವ-ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
೨-ತತ್ಸಮವೆಂದರೇನು.	ತತ್ ಎಂದರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಮಿಡಗಳೆಂಬ ಅರ್ಥವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮವಾದ ಶಬ್ದಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ ಅವೆಯೋ ಅದೇ ಮೇರೆಗೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಅಂಥಾ ಶಬ್ದಗಳು ತತ್ಸಮ ಶಬ್ದಗಳು-ಅಂತ್ಯವ್ಯಂಜನಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕಾಗಲಿ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳು ಬಂದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ತತ್ಸಮತ್ವಕ್ಕೆ ಭಂಗವಿಲ್ಲವು.
೩-ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು.	ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ-ಅವಯವಾರ್ಥವುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ದ್ರಮಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವಯವಾರ್ಥವುಳ್ಳವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯವಿಭಾಗವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳು-ಈ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಂಥಾ ವಿಭಾಗವಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವದರಿಂದ ಆ ಭಾಷಾ ಶಬ್ದಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಯಿತು-ಸಂಸ್ಕೃತವಾರ್ಯ ಭಾಷೆಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಆರ್ಯಾವರ್ತ ದೇಶವಾದ ವಿಂಧ್ಯಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ-ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು-ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಟ್ಟು ಪಂಜಾಬ ಮೊದಲಾದ ಆ ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಾಪಭ್ರಂಶವಾಗಿವೆ-ಮತ್ತೂ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವೇದವಿದೆ-ಆ ಭಾಷೆಗೆ-ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರವ ಮಾಡಿದವರು ಪಾಣಿನಿ ಕಾತ್ಯಾಯನ ಪತಂಜಲಿ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳು ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ ಪೂರ್ವ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು. ತಿಗುಳ-ಆ ಮೇರೆಗೆ-ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದವಿರುವದ್ದರಿಂದಲೂ ಈ ಭಾಷೆಗೂ ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕರು

ಪ್ರಶ್ನೆ. | ಉತ್ತರವು.

ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ - ಇದರಲ್ಲಾ - ಸಕಲಶಬ್ದಗಳಿಗೂ - ಅವಯವಾರ್ಥವಿರುವದ್ದರಿಂದ - ಈ ದ್ರಮಿಡಭಾಷೆಯೂ ಅನಾದಿಭಾಷೆಯೆ - ಆರ್ಯಾವರ್ತದೇಶಕ್ಕೂ - ದ್ರಮಿಡದೇಶಕ್ಕೂ - ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ - ಆಂಧ್ರ - ಕರ್ಣಾಟಕ - ದ್ರಾವಿಡ - ಕೇರಳ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ - ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಮಿಡಶಬ್ದಗಳು - ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೂ - ವಿಕಾರವನ್ನೊಂದಿಸಿಯೂ - ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ - ತುಲುಷ್ಕದೊರತನವಾದದ್ದು ಮೊದಲು ಆ ಭಾಷಾಶಬ್ದಗಳೂ - ಇಂಗ್ಲೀಷುದೊರತನವಾದದ್ದು ಮೊದಲು ಆ ಶಬ್ದವೂ - ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೂ - ವಿಕಾರವನ್ನೊಂದಿಸಿಯೂ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ - ಆದರೆ - ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ - ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ - ಮುಂತಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ವ್ಯಾಕರಣವ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ - ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪರಿಚಯವಿದ್ದು - ದ್ರಮಿಡದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಬಂದಂಥಾ ತತ್ಸಮ ತದ್ಭವಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು - ಇದರಲ್ಲಿ ದ್ರಮಿಡದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ - ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೂ ವಿಧಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ತದ್ಭವ ತತ್ಸಮ ಸೂತ್ರಗಳೇ ದ್ರಮಿಡಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತವೆ - ತತ್ಸಮಸೂತ್ರಗಳು ಕೆಲವು - ಅನ್ಯದೇಶ್ಯಕ್ಕೂ - ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತವೆ.

೪ - ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದಯಾವಯಾವ ಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ಕೃತ್ತದ್ಧಿತಾವ್ಯಯ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳೂ - ಸ್ವರಾದಿನಿಪಾತಾವ್ಯಯಗಳೂ - ಶತೃ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳೂ - ತ್ಯದಾದಿಶಬ್ದಗಳೂ - ಅವ್ಯಯೀಭಾವ ಸಮಾಸಾವ್ಯಯಗಳೂ - ದ್ವಿಶಬ್ದ ಮೊದಲುದ ಶಬ್ದದವರಿಗೂ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳೂ - ಸುಪ್ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳೂ - ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳೂ - ವ್ಯಾಕರಣಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಧಿಗಳಿಂದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಮಾಡಿದ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಬ್ದಗಳೂ - ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

೫ - ಕೃದಂತಾವ್ಯಯಗಳಾವುವು.

ತುಮುನ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವೂ - ಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವೂ

అదక్త్వాదేశమగు ల్యప్ప్రత్యయాంతము - ణముల్ ప్రత్యయాంతము - కృదంతావ్యయములు.

తుమున్ కర్తుం - భోక్తుం - గంతుం - క్త్వా - గత్వా - భుక్త్వా - కృత్వా - ల్యప్ - ప్రాప్య - నిధాయ - సంభూయ - ణముల్ భోజంభోజం - కారంకారం - ఇత్యాది.

౬ - తద్ధితావ్యయములు యావవు.

తసిల్ - త్రల్ - హ - అత్ - దా - ర్హిల్ - అధునా - దానీం ద్యస్ - ఉత్ - ఆరి - సమసణ్ - ద్యుస్ - ద్య - థాల్ - థము - అస్తాతి - అసి - రిల్ - రిష్టాతి - ఆతి - ఏనప్ - ఆచ్ - ఆహి - ధా - ధముఞ్ - శస్ - తసి - ఆమ్ - తసి - వతి - నా - నాఞ్ - కృత్వోర్థ ప్రత్యయములు తద్ధితావ్యయ ప్రత్యయములు.

తసిల్ - కుతః - తతః - యతః - ఇత్యాది - త్రల్ - తత్ర - యత్ర - ఇత్యాది - హ - ఇహ - అత్ - క్వ - దా - కదా యదా - ర్హిల్ - తర్హి - కర్హి - అధునా - అధునా - దానీం ఇదానీం - తదానీం - ద్యస్ - సద్యః - ఉత్ - పరుత్ - ఆరి పరారి - సమసణ్ - ఐషమః - ద్యుస్ - పరేద్యుః - పూర్వేద్యుః - ద్య - అద్య - థా - యథా - తథా - థముల్ - కథం - ఇత్థం - అస్తాతి - పురస్తాత్ - అధస్తాత్ - అసి - పురః - అధః రిల్ - ఉపరి - రిష్టాత్ - ఉపరిష్టాత్ - ఆతి - పశ్చాత్ - ఉత్తరాత్ - ఏన - ఉత్తరేణ - అధరేణ - ఆచ్ - దక్షిణా - ఆహి దక్షిణాహి - ధా - చతుర్ధా - పంచధా - ధముఞ్ - ద్వైధం త్రైధం - శస్ - క్రమశః - బహుశః - వతి - ఘటవత్ - నా వినా - నాఞ్ - నానా - కృత్వోర్థములు - పంచకృత్వః - సప్తకృత్వః - ద్విః - త్రిః - సకృత్ - ఆమ్ - సుతరాం - నితరాం ఇత్యాది.

೭ - ಸ್ವರಾದ್ಯವ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು.

ಸ್ವಃ - ಅಂತಃ - ಪ್ರಾತಃ - ಪುನಃ - ಸನುತಃ - ಉಚ್ಚೈಃ - ನೀಚೈಃ - ಶನೈಃ - ಋಧಕ್ - ಋತೆ - ಯುಗಪತ್ - ಆರಾತ್ - ಪೃಥಕ್ - ಹ್ಯಃ - ಶ್ವಃ - ದಿವಾ - ರಾತ್ರೌ - ಸಾಯಂ - ಚಿರಂ - ಮನಾಕ್ - ಈಷತ್ - ಜೋಷಂ - ತೂಷ್ಣೀಂ - ಬಹಿಃ - ಅವಃ - ಸಮಯಾ ನಿಕಷಾ - ಸ್ವಯಂ - ವೃಥಾ - ನಕ್ತಂ - ನ - ಹೇತೌ - ಇದ್ಧಾ - ಅದ್ಧಾ ಸಾಮಿವತ್ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣವತ್ - ಕ್ಷತ್ರಿಯವತ್ - ಸನಾ - ಉಪಧಾ ಸನತ್ - ಸನಾತ್ - ತಿರಃ - ಅಂತರಾ - ಅಂತರೇಣ - ಜ್ಯೋಕ್ - ಕಂ - ಶಂ - ಸಹಸಾ - ವಿನಾ - ನಾನಾ - ಸ್ವಸ್ತಿ - ಸ್ವಧಾ - ಅಲಂ ವಷಟ್ - ಶ್ರೌಷಟ್ - ವೌಷಟ್ - ಅನ್ಯತ್ - ಅಸ್ತಿ - ಉಪಾಂಶು - ಕ್ಷಮಾ - ವಿಹಾಯಸಾ - ದೋಷಾ - ಮೃಷಾ - ಮಿಥ್ಯಾ - ಮುಧಾ - ಪುರಾ ಮಿಥೋ - ಮಿಥಃ - ಪ್ರಾಯಃ - ಮುಹುಃ - ಪ್ರವಾಹುಕಂ - ಪ್ರವಾಹಿಕಾ - ಆರ್ಯಹಲಂ - ಅಭೀಕ್ಷ್ಣಂ - ಸಾಕಂ - ಸಾರ್ಧಂ - ನಮಃ - ಹಿರುಕ್ - ಧಿಕ್ - ಅಥ - ಅಂ - ಆಂ - ಪ್ರತಾಂ - ಪ್ರಶಾನ್ ಪ್ರತಾನ್ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಸ್ವರಾದಿಗಳು.

೮ - ನಿಪಾತಾವ್ಯಯಗಳು ಯಾವವು.

ಚಾದಿಗಳೂ - ಪ್ರಾದಿಗಳೂ - ನಿಪಾತಾವ್ಯಯಗಳು.

ಚ - ವಾ - ಹ - ಅಹ - ಏವ - ಏವಂ - ನೂನಂ - ಶಶ್ವತ್ - ಯುಗಪತ್ - ಭೂಯಃ - ಕೂಪತ್ - ಕುವಿತ್ - ನೂಪತ್ - ಚಿತ್ - ಚೇತ್ - ಚಣ್ - ಕಚ್ಚಿತ್ - ಯತ್ರ - ತತ್ರ - ನಹ - ಹಂತ - ಮಾಕಿಂ - ಮಾಕೀಂ - ನಕಿಂ - ನಕೀಂ - ಆಕೀಂ - ಮಾ - ನ - ಯಾವತ್ - ತಾವತ್ - ತ್ವೈ - ದ್ವೈ - ರೈ - ಶ್ರೌಷಟ್ - ವೌಷಟ್ - ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ವಧಾ - ವಷಟ್ - ಓಂ - ತಥಾಹಿ - ಖಲು - ಕಿಲ - ಅಥ - ಸುಷ್ಠು ಸ್ಮ - ಉಪಸರ್ಗದ ಹಾಂಗೂ - ಸ್ವರದ ಹಾಂಗೂ - ವಿಭಕ್ತ್ಯಂತದ ಹಾಂಗೂ - ಇರುವ ಶಬ್ದಗಳೂ - ಪ್ಯಾಟ್ ಪಾಟ್ - ಅಂಗ ಹೇ - ಹೈ - ಭೋಃ - ಅಯೆ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಚಾದ್ಯವ್ಯಯಗಳು.

ಪ್ರ - ಪರಾ - ಅಪ - ಸಂ - ಅನು - ಅವ - ನಿಸ್ - ನಿರ್ - ದುಸ್ - ದುರ್ - ವಿ - ಆ - ನಿ - ಅಧಿ - ಅಪಿ - ಅತಿ - ಸು - ಉತ್ - ಅಭಿ - ಪ್ರತಿ - ಪರಿ - ಉಪ ಇವು - ಪ್ರಾದಿಗಳು - ಇವುಗಳಿಗೆ - ಗತಿಯೆಂತಲೂ - ಉಪಸರ್ಗವೆಂತಲೂ - ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರುವಾಗ ಹೆಸರು ಬರುತ್ತದೆ.

೯ - ಶತೃಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳು ಯಾವವು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಸ್ಮೈಪದ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ - ಕನ್ನಡದ - ಉತ್ತ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಯಾವದರ್ಥ - ಪ್ರಿಯಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶತೃ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಊ ಶತೃ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವು ಸ್ತ್ರೀಯದ್ದಾಗುವಾಗ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಂದಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯವಾದ ಈಕಾರಾಂತಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲವು - ಅದರ ವಿವರವೆಲ್ಲಾ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲವು.

ಭವತ್ - ಪಠತ್ - ಸ್ತುವತ್ - ಯತ್ - ಜುಹ್ವತ್ - ದದತ್ - ದೀವ್ಯತ್ - ಛಿದ್ಯತ್ - ಸುನ್ವತ್ - ಶೃಣ್ವತ್ - ತುದತ್ - ಮೃದತ್ - ರುಂಧತ್ - ಛಿಂದತ್ - ತನ್ವತ್ - ಕುರ್ವತ್ - ಕ್ರೀಣತ್ - ಬಧ್ನತ್ - ಚೋರಯತ್ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಭವಂತೀ - ಜುಹ್ವತೀ - ದಧತೀ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೦ - ತ್ಯದಾದಿಗಳು ಯಾವವು.

ತ್ಯದ್ - ತದ್ - ಯದ್ - ಏತದ್ - ಇದಮ್ - ಅದಸ್ - ಏಕ - ದ್ವಿ - ಯುಷ್ಮದ್ - ಅಸ್ಮದ್ - ಭವತ್ - ಕಿಮ್ - ಇವು ತ್ಯದಾದಿಗಳು.

೧೧ - ಅವ್ಯಯೀಭಾವಸಮಾಸವೆಂದರೇನು.

ಸಂಸ್ಕೃತಾವ್ಯಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸುಬಂತದೊಂದಿಗೆ ವಿಭಕ್ತ್ಯಾದ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿಯಿಂದಾಗಲಿ - ಮುಂದಾಗಲಿ - ಸೇರಿಸಿದ ಸಮಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವ್ಯಯೀಭಾವವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಅಧಿಹರಿ - ಹರಿಯಲ್ಲಿ - ಉಪಕೃಷ್ಣಂ - ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರ - ಸುಮದ್ರಂ - ಮದ್ರರ ಸಮೃದ್ಧಿ - ದುರ್ಯವನಂ - ಯವನರ ಕಷ್ಟವು - ನಿರ್ಮಕ್ಷಿಕಂ - ನೊಣವಿಲ್ಲ - ಅತಿಹಿಮಂ - ಹಿಮನಾಶವು

ಅತಿನಿದ್ರಂ - ನಿದ್ರೆಯೋಗ ಕೂಡದು - ಇತಿಹರಿ - ಹರಿಶಬ್ದಪ್ರಕಾಶ - ಅನುವಿಷ್ಣು - ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಿಂದೆ - ಅನುರೂಪಂ - ರೂಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾಗಿ - ಪ್ರತಿದಿನಂ - ಪ್ರತಿದಿನವು - ಯಥಾಶಕ್ತಿ - ಶಕ್ತಿಯ ಮೀರದೆ - ಸಹರಿ - ಹರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ - ಅನುಜ್ಯೇಷ್ಠಂ - ಜ್ಯೇಷ್ಠಕ್ರಮವಾಗಿ - ಸತೃಣಂ - ಕಡ್ಡಿಸಹಾ ಬಿಡದೆ - ಸಾಗ್ನಿ - ಅಗ್ನಿಗ್ರಂಥದವರಿಗೂ - ಯಾವಚ್ಛ್ಲೋಕಂ - ಶ್ಲೋಕದಷ್ಟು - ಶಾಕಪ್ರತಿ - ತುಸ ಮೆಮೊಗರ - ಅಕ್ಷಪರಿ - ದಾಳದಿಂದ ಸೋತಿತು - ಅಪವಿಷ್ಣು - ಪರಿವಿಷ್ಣು ವಿಷ್ಣುವ ಬಿಟ್ಟು - ಬಹಿರ್ವನಂ - ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಗೆ - ಆಬಾಲಂ ಹುಡುಗರು ಸಹಿತವಾಗಿ - ಆಸಮುದ್ರಂ - ಸಮುದ್ರದವರೆಗೂ - ಅಭ್ಯಗ್ನಿ - ಪ್ರತ್ಯಗ್ನಿ - ಅಗ್ನಿಗೆದುರಾಗಿ - ಅನುಗಂಗಂ - ಗಂಗೆಯಷ್ಟುದ್ದ - ಪಾರೇಸಮುದ್ರಂ - ಸಮುದ್ರದಾಚೆಯಲ್ಲಿ - ಮಧ್ಯೇಸಮುದ್ರಂ - ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ - ತಿಷ್ಠದ್ಗು - ಹಸು ಕರೆಯುವಾಗ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅವ್ಯಯೀಭಾವ ಸಮಾಸವುಗಳು ಕನ್ನಡಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಈ ಅವ್ಯಯೀಭಾವ ಸಮಾಸವೂ ಅವ್ಯಯವು.

೧೨ - ದ್ವಿಶಬ್ದ ಮೊದಲು ದಶಶಬ್ದದವರೆಗೂ ಯಾವವು.

ದ್ವಿ - ತ್ರಿ - ಚತುಃ - ಪಂಚ - ಷಟ್ - ಸಪ್ತ - ಅಷ್ಟ - ನವ - ದಶ - ಏಕಾದಶ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೩ - ಸುಬಂತಗಳು ಯಾವವು.

ರಾಮಃ - ರಾಮೌ - ರಾಮಸ್ಯ - ರಾಮೇ - ರಾಮೇಷು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೪ - ಆಖ್ಯಾತಾಂತಗಳು ಯಾವವು.

ಭವತಿ - ಭವತಃ - ಭವಂತಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೫ - ಧಾತುಗಳು ಯಾವವು.

ಭೂ - ಏಧ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಧಾತುಗಳು.

೧೬ - ಕ್ಲಿಷ್ಟಕಲ್ಪನೆ ಯಾವದು.

ಅಮುಮುಯಙ್ - ಅದದ್ರ್ಯಙ್ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೭ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟಾ.

ತದ್ಧಿತಾವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಇಹಾದಿಶಬ್ದಗಳು ಅರ್ಥವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ - ಆಗವುಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ವಿಭಕ್ತಿ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ - ಶತೃ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳಿಗೆ ಆಗು ಧಾತುವ ಸೇರಿಸಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋ

ಗಿಸಬಹುದು - ಅವ್ಯಯೀಭಾವದಲ್ಲಿ ಮೀರದೆಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಾದಿಪದಗಳನವ್ಯಯವಾಗಿಯೂ - ವೀಪ್ಸಾರ್ಥದಲ್ಲಿಬಂದ ಪ್ರತಿದಿನಾದಿಪದಗಳೂ - ಅಷ್ಟಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಬಂದ ಯಾವಲ್ಲೋಕಾದಿಗಳೂ - ಸುಬಂತವಾಗಿಯೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ - ಸ್ವರಾದ್ಯವ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾದಿಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲವ್ಯಯವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ.

ಇಹವು - ಋಮೋಕವು - ಉಭಯತ್ರರು - ಏರಡುಕಕ್ಷಿಯವರು - ಸರ್ವತ್ರರು - ಎಲ್ಲರು - ಇತ್ಯಾದಿ - ಸ್ವರತ್ತಾಗಿ ಜ್ವಲತ್ತಾಗಿ - ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ - ಯಾವಜ್ಜನವು - ಸಹಪುನಃ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗದಮೇಲೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೧೮ - ದ್ರಮಿಡಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಯಾವದು ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ದ್ರಮಿಡಧಾತುಗಳೂ - ದ್ರಮಿಡಲಿಂಗಗಳೂ - ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರ್ತು - ದ್ರಮಿಡಸುಪ್ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳೂ - ದ್ರಮಿಡಾಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳೂ - ತದ್ಧವಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ವಿಧಿಗೆ ಸೇರುವ ಶಬ್ದಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲವು - ಇದು ಹಾರ್ತು ಶಿಷ್ಟಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಥಾ ದ್ರಮಿಡಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಕೂಡದು.

ಅವನ್ನೈ - ಅವನಾಲ್ - ಕಾಡುಕ್ಕುರಡು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.

೧೯ - ಅನ್ಯದೇಶ್ಯಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದು ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ಅವರಲ್ಲಿಯೂ - ಸುಬಂತಗಳೂ - ಆಖ್ಯಾತಾಂತಗಳೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಧಾತುಗಳು ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ - ಆ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಭಾವಾರ್ಥ ಸಹ ಹೊರುತ್ತದೆ - ಮ್ಲೇಚ್ಛಭಾಷೆಯಿಂದ ಧಾತುಗಳು ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ರಿಕ್ಕಮೆಂಡುಮಾಡು - ಎಗ್ಜಾಮಿನ್ಮಾಡು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೦ - ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯಾವಯಾವ ಸ್ವರಾಂತಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅ - ಇ - ಉ - ಏ - ಐ - ಓ - ಔ - ಇವುಗಳು ಇದಂಥಾ ಸ್ವರಾಂತಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ - ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಏಕಾಕ್ಷರವಾದ ದೀರ್ಘಾಂತಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ವಿಕಾರ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ರಾಮನು - ಗಜವು - ಹರಿಯು - ಗುರುವು - ಜ್ಞಾಯು - ಶ್ವಾಯು ಕ್ರೋಷ್ಟ್ರುವು - ಗೋವು - ಗ್ಲಾವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೧ - ಅನೇಕ ಸ್ವರವುಳ್ಳ ದೀರ್ಘಾಂತ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಏನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅನೇಕ ಸ್ವರವುಳ್ಳ ದೀರ್ಘಾಂತ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ - ಆಯಾ ದೀರ್ಘದ ಹ್ರಸ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ವಪಾ - ವಿಶ್ವಪನು - ಲಕ್ಷ್ಮೀ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು - ನಾರೀ - ನಾರಿಯು ವಧೂ - ವಧುವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೨ - ಆಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವುಂಟೋ.

ಆಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಹ್ರಸ್ವ - ಎಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗಂಗಾ - ಗಂಗೆ - ವೀಣಾ - ವೀಣೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೩ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೋ.

ಆಕಾರಾಂತ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಾದ ಕರುಣಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅದಕ ಸವರ್ಣವಾದ ಹ್ರಸ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರುಣಾ - ಕರುಣವು - ಉಪತ್ಯಕಾ - ಉಪತ್ಯಕವು - ಇತ್ಯಾದಿ - ಕರುಣಾ - ಖಟ್ವಾ - ಉಪತ್ಯಕಾ - ಅಧಿತ್ಯಕಾ - ದಂಷ್ಟ್ರಾ - ವಾಲುಕಾ - ಕಂದರಾ - ಮೊಬಾ - ರಂಭಾ - ಇತ್ಯಾದಿ - ರಂಭಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬಾಳೆಯರ್ಥವಾದಾಗ ಹ್ರಸ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ಅಪ್ಸರಸ್ಸು ಅರ್ಥವಾದಾಗ - ರಂಭೆಯೆಂದಾಗುತ್ತದೆ.

೨೪ - ಏಕಾರಾದೇಶವಿನ್ನಾವುದರ ಮೇಲಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಊಷ್ಮಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ - ಏಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ ಏಕಾರಾದೇಶ ಬಾರದಾಗ - ಆಯಾ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಧಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಊಷ್ಮಾ - ಊಷ್ಮೆ - ಊಷ್ಮವು - ಗ್ರೀವಾ - ಗ್ರೀವೆ - ಗ್ರೀವವು ದಕ್ಷಾ - ದಕ್ಷೆ - ದಕ್ಷವು - ಮಾತ್ರಾ - ಮಾತ್ರೆ - ಮಾತ್ರವು ಇತ್ಯಾದಿ - ಊಷ್ಮಾ - ದಕ್ಷಾ - ಅಕ್ಷತಾ - ಶಾಲಾ - ಫಲಕಾ - ಘಟಿಕಾ ಶಾಕ - ಕ್ಷುಲ್ಲಕ - ಪ್ರಹರಣಾ - ಚಿಂತಾ - ಅಂಬುಕ - ಅಳಕ - ಕಳಮ - ಊರು - ಪ್ರಶ್ನ - ಉದಾಹರಣಾ - ಕೋಣಾ - ವಧ - ಅಕ್ಷಿ

ಲೋಷ - ಕಂದರಾ - ಗ್ರೀವಾ - ಶಿಷ್ಟಾ - ಅನ್ವಿಷ್ಟಾ - ಕುಂತೀ - ಊರ್ಧ್ವ ಊರ್ಧ್ವಾ - ನಾಸಿಕಾ - ಉತ್ಕಂಠಾ - ಉತ್ಕಲಿಕಾ - ಅಮತ್ರ - ಸರ್ವತ್ರ - ಉಭಯತ್ರ - ಪರತ್ರ - ಪಾತ್ರ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಉಷ್ಟ್ರಾದಿಗಳು - ಆದರೆ - ಪಾತ್ರಶಬ್ದಮಾತ್ರವು - ಮರೆಕೆಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನುಳ್ಳವಾಗ - ಏಕಾರಾದೇಶ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುವವನಾಗಲಿ ಅರ್ಥವಾದವಾಗ. ಏಕಾರಾದೇಶ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

೧೩೭ - ಅಕಾರಾಂತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಬ್ದಕ್ಕಾದರೂ ವಿಶೇಷವುಂಟೋ.

ರೂಪಶಬ್ದದ ಕಡೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಉಕಾರಾದೇಶ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ರೂಪು - ರೂಪವು.

೧೩೮ - ಇಕಾರಾಂತದಲ್ಲಿ ಯಾವದಕ್ಕಾದರೂ ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಸಖಿಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದ ಹಾಗೆ ರೂಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಸಖಿಶಬ್ದದ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ಆಯ್ ಎಂಬಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಆ ರೂಪ ಬಾರದಾಗ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ಅಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಖನ್

ಸಖ - ಸಖಾಯನು - ಸಖನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೩೯ - ಋಕಾರಾಂತಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಧಾತೃ - ವಿಧಾತೃ - ಮಾಂಧಾತೃ ಶಬ್ದಗಳನ್ನುಳಿದ ಕಡೆಯ ಋಕಾರಾಂತಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದ ಹಾಗೆ ರೂಪವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಕಡೆಯ ವಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಲೋಪವ ಮಾಡಿದರೆ - ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಾಗುತ್ತವೆ - ಇಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಋಕಾರಾಂತವೇ ಲಿಂಗವಾಗುತ್ತದೆ - ಧಾತೃ ಶಬ್ದದ ಋಕಾರಕ್ಕೆ ಅಕಾರಾದೇಶಸಹಾ ಒಂದು ರೂಪವು - ಮಾಂಧಾತೃ ಶಬ್ದದ ಋಕಾರಕ್ಕೆ ಕಡೆಯ ಮೇಲೊಂದು ಇಲ್ಲದೆ ಅಕಾರಾದೇಶ ಮಾತ್ರವು - ವಿಧಾತೃ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಅರ್ಥವಾದವಾಗ ಋಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ ಶಬ್ದಾದೇಶವು - ಒಂದು ವೇಳೆ ಋಕಾರಾಂತವಾಗಿಯೇ ರೂಪಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ. | ಉತ್ತರವು.

೨೮ - ಋಕಾರಾಂತಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯಾವಯಾವವುಗಳಿಗೆಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದಲ್ಲಿಹ್ಯಾಂಗೆಹ್ಯಾಂಗೆರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಿತೃಮೊದಲಾದಶಬ್ದಗಳನ್ನುಳಿದಋಕಾರಾಂತಶಬ್ದಗಳ ಋಕಾರಕ್ಕೆಆರಾದೇಶಬರುತ್ತದೆ - ಪಿತ್ರಾದಿಶಬ್ದಗಳ ಋಕಾರಕ್ಕೆಅರಾದೇಶಬರುತ್ತದೆ - ಅಃ ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತಪ್ರಥಮಾ ಬಹುವಚನಪ್ರತ್ಯಯವು.

ಕರ್ತೃ - ಕರ್ತಾರನು - ಶ್ರೋತೃ - ಶ್ರೋತಾರನು - ನೇಷ್ಟೃ - ನೇಷ್ಟಾರನು - ಸ್ವಸೃ - ಸ್ವಸಾರನು - ನಪ್ತೃ - ನಪ್ತಾರನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪಿತೃ - ಪಿತರನು - ಮಾತೃ - ಮಾತರನು - ಭ್ರಾತೃ - ಭ್ರಾತರನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪಿತೃ - ಮಾತೃ - ಭ್ರಾತೃ - ದುಹಿತೃ - ಶಂಸ್ತೃ - ಮಂತೃ - ಹಂತೃ - ಜಾಮಾತೃ - ಯಾತೃ - ನನಾಂದೃ - ನೃ - ದೇವೃ - ಸವ್ಯೇಷ್ಠೃ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಪಿತ್ರಾದಿಗಳು - ಆದರೆಪಿತೃಶಬ್ದಕ್ಕೆಪಿತನೆಂಬ ಸಹಾರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ - ಮಾತೃಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಮಾತೆಯೆಂಬ ಸಹಾ ರೂಪಬರುವದಾಗಿಯೂಪ್ರಕರಣದ - ೨೪ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ - ಧಾತನು - ಮಾಂಧಾತನು - ವಿಧಾತ್ರನು.

೨೯ - ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಿಗೆಹ್ಯಾಂಗೆರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಕಾರಾಂತಶಬ್ದಗಳೂ - ಸಕಾರಾಂತಶಬ್ದಗಳೂ - ಅಬಾದಿ - ವಾಗಾದಿ - ಮಹದಾದಿ - ಶಬ್ದಗಳೂ - ಇವುಗಳನ್ನುಳಿದವ್ಯಂಜನಾಂತಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳಿಗೆಪುಲ್ಲಿಂಗಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನಾಮಾಡಿಕೊಂಡುಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವಸಕಾರಕ್ಕೆಲೋಪವಮಾಡಿದರೆಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಲಿಂಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮ್ರಾಜ್ - ಸಮ್ರಾಜನು - ಮರುತ್ - ಮರುತನು - ಕಕುಭ್ - ಕಕುಭವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೩೦ - ಸಂಸ್ಕೃತವ್ಯಂಜನಾಂ

ಹಿಂದಣಸೂತ್ರಗಳಿಂದಹೇಳಿದದಂಥಾಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಅ

ತಗಳಿಗೆಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದಲ್ಲಿಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರವುಂಟಾ.

ತ್-ಅಂತವಾದಶಬ್ದಗಳ ತಕಾರದಹಿಂದೆನಕಾರಾಗಮಬರುತ್ತದೆ-ಮಹಚ್ಛಬ್ದದಉಪಧೆಗೆದೀರ್ಘಸಹಾಬರುತ್ತದೆ.

ಅತ್-ಬುದ್ಧಿಮತ್-ಬುದ್ಧಿಮಂತನು-ಗುಣವಂತನು-ಮಹತ್-ಮಹಾಂತನು-ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೧-ನಕಾರಾಂತಕ್ಕೇನುಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ವನ್-ಪಥಿನ್-ಮಥಿನ್-ಶಬ್ದಗಳುಳಿದನಕಾರಾಂತಗಳನಕಾರಕ್ಕೆಲೋಪಬರುತ್ತದೆ-ಆಮೂರುಶಬ್ದಗಳಿಗೆಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದಹಾಂಗೆರೂಪಬಂದುಶ್ವಾನವು-ಪಂಥಾನವುಮಂಥಾನವು-ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜನ್-ರಾಜನು-ಮೂರ್ಧನ್-ಮೂರ್ಧವು-ಕರಿನ್-ಕರಿಯು-ದಂಡಿನ್-ದಂಡಿಯು-ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೨-ಇನ್ನಾನಕಾರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯಾವದಕ್ಕಾದರೂನಕಾರಲೋಪವೂಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದಹಾಂಗೆರೂಪವೂಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಮುಮುಕ್ಷಿನ್-ಯುವನ್-ಅಧ್ವನ್-ಮಘವನ್-ಈನಾಲ್ಕುಶಬ್ದಗಳಿಗೂನಕಾರಲೋಪವೂ-ಅದುಬಾರದಾಗ-ಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದಹಾಂಗೆರೂಪವೂಬರುತ್ತದೆ-ಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ-ಪ್ರಕೃತಿಯುಪಧೆಗೆಆಕಾರಾದೇಶಬರುತ್ತದೆ.

ಮುಮುಕ್ಷಿಯು-ಮುಮುಕ್ಷಾಣನು-ಯುವನು-ಯುವಾನನು-ಅಧ್ವವು-ಅಧ್ವಾನವು-ಮಘವನು-ಮಘವಾನನಿತ್ಯಾದಿ.

೫೩-ಸಕಾರಾಂತಶಬ್ದಗಳಿಗೇನುಬರುತ್ತದೆ.

ವಸು-ಈಯಸ್ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳನ್ನುಳಿದಸಕಾರಾಂತಗಳಸಕಾರಕ್ಕೆವಿಕಲ್ಪವಾಗಿಲೋಪಬರುತ್ತದೆ-ಲೋಪಬಾರದಾಗಸಕಾರಕ್ಕೆದ್ವಿತ್ವವೂ-ಪ್ರಕೃತಿಗೆಉಕಾರಾಗಮವೂಬರುತ್ತದೆ.

ಪುರೂರವಸ್-ಪುರೂರವನು-ಪುರೂರವಸ್ಸು-ರಜಸ್-ರಜವು-ರಜಸ್ಸು-ಅಂಗಿರಸ್-ಅಂಗಿರನು-ಅಂಗಿರಸ್ಸು ಯಶಸ್-ಯಶವು-ಯಶಸ್ಸುಇತ್ಯಾದಿ.

೨೪-ವಸುಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ವಸುಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದ ಹಾಂಗೆ ರೂಪಬರುತ್ತದೆ - ಹ್ಯಾಗೆ - ಉಪಧೆಗೆ ದೀರ್ಘವು - ಸಕಾರದ ಹಿಂದೆ ನಕಾರಾಗಮವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ವಸ್ - ವಿದ್ವಾಂಸನು - ಪೇಚಿವಸ್ - ಪೇಚಿವಾಂಸನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೫ - ಈಯಸ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನದ ಹಾಂಗೆ ಹಿಂದು ರೂಪ ಬರುತ್ತದೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಉಪಧೆಗೆ ದೀರ್ಘವೂ - ಸಕಾರದ ಹಿಂದೆ ನಕಾರಾಗಮವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದು ಬಾರದಾಗ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವೂ - ಉಕಾರಾಗಮವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದೂ ಬಾರದಾಗ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಯವೀಯಸ್ - ಯವೀಯಾಂಸನು - ಯವೀಯಸ್ಸು - ಯವೀಯನು - ಜ್ಯಾಯಸ್ - ಜ್ಯಾಯಾಂಸನು - ಜ್ಯಾಯಸ್ಸು - ಜ್ಯಾಯನು ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೬ - ಅಬಾದಿಶಬ್ದಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಪ್ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಉಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗಲಾ ಶಬ್ದಗಳ ಕಡೆಯ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಪ್ - ಅಪ್ಪು - ವಿಯತ್ - ವಿಯತ್ತು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಪ್ - ವಿಯತ್ - ಸಂಯತ್ - ವಿದ್ಯುತ್ - ಪುರೀತತ್ - ಅಗ್ನಿಜಿತ್ - ಇಂದ್ರಜಿತ್ - ತಟಿತ್ - ಜಗತ್ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅಬಾದಿಗಳು - ಜಗಚ್ಛಬ್ದದ ತಕಾರಕ್ಕೊಂದು ವೇಳೆ ಲೋಪವ ಮಾಡಿ ಜಗವೆಂದು ಸಹಾ ಹೇಳುವದುಂಟು.

೨೭ - ವಾಗಾದಿಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ವಾಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಕಾರಾಗಮವೂ - ಆ ಶಬ್ದಗಳ ಕಡೆಯ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಾತ್ರ - ಈ ಗಣಪಠಿತ ಶಬ್ದಗಳ ಕಡೆಯ ವ್ಯಂಜನವು ವರ್ಗಪಂಚಮವುಳಿದ ವರ್ಗಾಕ್ಷರವಾಗಿದ್ದರೆ - ವರ್ಗಪ್ರಥಮಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದು ಚವರ್ಗವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಕಾರ ಬ

ಹುತ್ತದೆ - ಇಸ್ಮಾದಿಶಾದಿಶಬ್ದಗಳ ಶಕಾರ ಹಕಾರಗಳಿಗೆ ಕಕಾರವೂ - ವಿಶಾದಿಶಬ್ದಗಳ ಶಕಾರ ಹಕಾರಗಳಿಗೆ ಟಕಾರವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ವಾಚ್ - ವಾಕ್ಕು - ದಿಶ್ - ದಿಕ್ಕು - ಉಷ್ಣಿಹ್ - ಉಷ್ಣಿಕ್ಕು - ವಿಶ್ - ವಿಟ್ಟು ಅಂಬುರುಹ್ - ಅಂಬುರುಟ್ಟು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಾಚ್ - ತ್ವಚ್ - ಋಚ್ - ದಿಶ್ - ಉಷ್ಣಿಹ್ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಕಾರ - ವಿಶ್ - ಅಂಬುರುಹ್ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಟಕಾರ - ಕ್ಷುಧ್ - ಸಮಿಧ್ - ವೀರುಧ್ - ಸಂಪದ್ - ವಿಪದ್ - ಪ್ರತಿಪದ್ - ಪರಿಷದ್ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಪ್ರಥಮಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಇತ್ಯಾದಿವಾಗಾದಿಗಳನ್ನು - ಪ್ರಯೋಗದಮೇಲೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವದು - ಕೆಲವರು ಈಗಣಾಪಠಿತವಾದ ವಾಕ್ಯಬ್ದವಮುಳದಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮಾಬಹುವಚನಾಂತದ ಹಾಂಗೆಸಹ ಒಂದುರೂಪವ ಹೇಳಿದರು - ಹಾಂಗೆ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಲಿಲವು.

೩೪ - ಮಹದಾದಿಶಬ್ದಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅವು ಲಿಂಗತ್ರಯವಾಚಕವಾಗಿಯಿರುವದ್ದರಿಂದ - ನಪುಂಸಕವ ಹೇಳುವಾಗ ಮಾತ್ರ - ಉಕಾರಾಗಮಪೂರ್ವಕದೇ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಚಕಾರವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಕಾರಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಹತ್ - ಮಹತ್ತು - ಪ್ರಾಚ್ - ಪ್ರಾಕ್ಕು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಹತ್ - ಬೃಹತ್ - ಪ್ರಾಚ್ - ಅವಾಚ್ - ಪ್ರತ್ಯಚ್ - ಉದಚ್ - ತಿರ್ಯಚ್ - ಸಮ್ಯಚ್ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಹದಾದಿಗಳು.

೩೫ - ಮಹದಾದಿಶಬ್ದಗಳು ತ್ರಿಲಿಂಗಸಾಧಾರಣವಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಹದಾದಿಶಬ್ದಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೇಳುವಾಗ ಅವುಗಳಿಗೆ ಈಕಾರಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ ಕೆಲವುಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಉದಾಹರಣದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವ ವಿಕಾರಸಹ ಬರುತ್ತದೆ ಈಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರಕರಣದ - ೨೧ನೇಸೂತ್ರಪ್ರಕಾರ ಹ್ರಸ್ವಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಹತಿ - ಬೃಹತಿ - ಪ್ರಾಚೀ - ಅವಾಚೀ - ಪ್ರತೀಚೀ - ಉದೀಚೀ - ತಿರಶ್ಚೀ - ಸಮೀಚೀ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.

೪೦ - ಇದು ಹಾರ್ಗ ದ್ವಿಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ - ತ್ರಿಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ - ಇರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರೋಳುವಾಗ ವುಗಳೇನು ಬತ್ತುದೆ.

ಗೌರಾದಿಶಬ್ದಗಳೆನ್ನಲ್ಪಡುವ ಅಕಾರಾಂತಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರೋಳುವಾಗ ಆಕಾರಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ - ಯಾಪ್ರಕರಣದ - ೧೧ನೆಯ ಸೂತ್ರಪ್ರಕಾರ - ಏಕಾರಾದೇಶ ಸಹಬರುತ್ತದೆ - ಗೌರಾದಿಗಳಿಗೆ ಈಕಾರಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೃತ - ಕೃತೆ - ಜಾತ - ಜಾತೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಗೌರ - ಗೌರಿ - ಮತ್ಸ್ಯ ಮತ್ಸ್ಯಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಗೌರ - ಮತ್ಸ್ಯ - ಮನುಷ್ಯ - ಪಿಂಗಲ - ಹಯ - ಗವಯ ಹರಿಣ - ನಟ - ಸುಂದರ - ಮಾತಾಮಹ - ಪಿತಾಮಹ - ಕುಮಾರ ಕಿಶೋರ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಗೌರಾದಿಗಳು.

೪೧ - ಇನ್ನಾವ ಅಕಾರಾಂತಕ್ಕಾದರೂ ಈಕಾರ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಅಕಾರಾಂತವಾದ ಜಾತಿವಾಚಕಶಬ್ದಗಳು - ಆ ಜಾತಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೋಳಿದರೆ - ಅವುಗಳಿಗೆ - ಈಕಾರಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಅಜಾದಿಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರುವದಿಲ್ಲವು - ಇವುಗಳಿಗೆ ಆಕಾರಪ್ರತ್ಯಯವೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ - ಮೃಗ - ಮೃಗಿ - ವ್ಯಾಘ್ರ - ವ್ಯಾಘ್ರಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಜ - ಅಜೆ - ಏಡಕ - ಏಡಕಿ - ಇತ್ಯಾದಿ - ಅಜ - ಏಡಕ - ಕೋಕಿಲ - ಚಟಕ - ಅಶ್ವ - ಮೂಷಕ - ಬಾಲ - ಹೋಡ - ಪಾಕ - ವತ್ಸ ಮಂದಾ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅಜಾದಿಗಳು.

೪೨ - ಯಾವ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅಕಾರಾಂತಕ್ಕೆ ಈಕಾರ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಓಷ್ಠಾದಿಗಳೆನ್ನಲ್ಪಡುವ ಸಂಯೋಗೋಪಧವಲ್ಲದ ದೇಹಾವಯವವಾಚಕವು ಬಹುವ್ರೀಹಿಯಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ತತ್ಪುರುಷನಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಉಪಸರ್ಜನವಾಗಿದ್ದು - ಅದನ್ನಂತವಾಗುಳ್ಳ ಏರಡಕ್ಷರಕ್ಕಧಿಕವಿಲ್ಲದ ಅಕಾರಾಂತಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಈಕಾರ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ

ಬರುತ್ತದೆ - ನಾಸಿಕಾದಿಶಬ್ದಾಂತಗಳಿಗೂ ವಿಕಲ್ಪವಾಗೀಕಾರಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ನಾಸಿಕಾದಿಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಯೆರಡಕ್ಷರಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಸಂಯೋಗೋಪಧವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಬೇರೆಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಚಂದ್ರಮುಖ - ಚಂದ್ರಮುಖೀ - ಅತಿಕೇಶ - ಅತಿಕೇಶೀ ಇತ್ಯಾದಿ.

ನಾಸಿಕಾ - ಉದರ - ಓಷ್ಠ - ಜಂಘಾ - ದಂತ - ಕರ್ಣ - ಶೃಂಗ ಅಂಗ - ಗಾತ್ರ - ಕಂಠ - ಪುಚ್ಛ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಾಸಿಕಾದಿಗಳು.

೪೩ - ಈಕಾರಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ವಿಶೇಷಾರ್ಥ ತೋರುತ್ತದೆಯೋ.

ಪುರುಷವಾಚಕವಾದ ಅಕಾರಾಂತಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಈಕಾರಪ್ರತ್ಯಯವ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬರ್ಥವನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಗೋಪನ ಸ್ತ್ರೀ - ಗೋಪಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೪ - ಇಕಾರೋಕಾರಾಂತಗಳಿಗೀಕಾರಪ್ರತ್ಯಯವುಂಟೋ.

ಮನುಷ್ಯಜಾತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಇಕಾರಾಂತಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಈಕಾರಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಉಕಾರಾಂತವಾದ ಗುಣವಾಚಕಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗೀಕಾರಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ದಾಕ್ಷೀ - ಮೃದ್ವೀ - ಮೃದು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೫ - ಋಕಾರಾಂತಕ್ಕೀಯು ಬರುತ್ತದೆ.

ಋಕಾರಾಂತಕ್ಕೀಕಾರಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ತ್ರೀ - ಶ್ರೋತ್ರೀ - ಯಾತ್ರೀ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೬ - ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯಾವದಕ್ಕಾದರೂ ಈಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಯುವನ್‌ಶಬ್ದವನ್ನುಳಿದ ನಕಾರಾಂತಗಳಿಗೂ - ಮತ್ತು - ಈಯಸ್ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳಿಗೂ - ಈಕಾರಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ ಯುವನ್‌ಶಬ್ದ ಯುವತಿಯೆಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ದಂಡಿನ್ - ದಂಡಿನಿ - ಹಸ್ತಿನ್ - ಹಸ್ತಿನಿ - ಬುದ್ಧಿಮತ್ - ಬುದ್ಧಿಮತಿ ಕನೀಯಸೀ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಶ್ರೀಶಬ್ದವು ಸಿರಿಯೆಂದಾಗುತ್ತದೆ.

೪೭ - ಇದಂತಾರ್ಥ ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿನ್ನೇನಾದರೂ ವಿಶೇಷವುಂಟೋ.

ಇನ್ನು ಬಹಳ ವಿಶೇಷಗಳೀ ವಿಷಯದಲ್ಲುಂಟು - ಆದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣಾವಿಶಿಷ್ಟ ತಿಳಿಯದೆ ಅವಗಾಹನವಾಗದಾದ್ದರಿಂದಲೂ - ಕೆಲವು ವಿಶೇಷಗಳು ಅಮರಕೋಶ ಮೊದಲಾದ ನಿಘಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವದ್ದರಿಂದಲೂ ಏಕಲಿಂಗಕ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ವಿಧಿಗಳೂ ನಿಘಂಟುವಿನಿಂದ ತಿಳಿಯುವದ್ದರಿಂದಲೂ ನಿಘಂಟುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುಕ್ಕಾಗ್ಗ ಕೂಡದವುಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೪೮ - ದ್ರಮಿಡ ಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಏನಾದರೂ ಆಗಮಾದೇಶಗಳುಂಟೋ.

ಐಕಾರವನ್ನುಳಿದ ಕಡೆಯ ಸ್ವರಾಂತಗಳು ದ್ರಮಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಂತವಾಗಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅಂತವಾಗಿಯೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ - ಐಕಾರಾಂತಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ - ಎಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮನೈ - ಮನೆ - ಕೊಡೈ - ಕೊಡೆ - ಆನೈ - ಆನೆ - ಕುದಿರೈ ಕುದಿರೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೯ - ದ್ರಮಿಡ ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ದ್ರಮಿಡ ಶಬ್ದಗಳು - ಞ - ಣ - ನ - ಮ - ಱ - ಯ - ರ - ಲ - ವ - ಳ - ೞ - ಈ ಹನ್ನೊಂದು ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ - ಞನವಕಾರಾಂತಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲ - ಮಕಾರಾಂತದ ಕಡೆಯ ಮಕಾರಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಱಕಾರಾಂತದ ಕಡೆಯ ಱಕಾರಕ್ಕೆ ನಕಾರಾದೇಶವೂ - ೞಕಾರಕ್ಕೆ ಳಕಾರಾದೇಶವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಱ - ೞಕಾರಾಂತಗಳೂ - ಣ - ರ - ಳ - ಯ - ಲ - ಈ ಐದು ವರ್ಣಾಂತಗಳೂ - ಒಂದಾಗಮವನ್ನು ಹೊಂದದೆ - ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಅವು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಅವುಗಳಿಗೆ - ಉಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ೞಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ - ಳ ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ರೇಫವಾಗಿ

ಯೂ - ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಳಕಾರವಾಗಿಯೂ - ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಏಕಲಘ್ವಕ್ಷರ ಪೂರ್ವಕವಾದ - ಣ - ನ - ಯ - ಲ - ಳ - ಇವುಗಳಿಗೆ - ಉಕಾರಾಗಮ ಪರವಾದರೆ - ೨ನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ - ೬೩ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ - ಆ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅಯಿದು ವ್ಯಂಜನಗಳೂ - ದೀರ್ಘಾಕ್ಷರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿದ್ದರೂ - ಅನೇಕಾಕ್ಷರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಉಕಾರಾಗಮ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ದ್ವಿತ್ವ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ದ್ರ	மண்	காண்	மரம்	இன்	ஏன்.
ಹ	ಮಣ್	ಕಾಣ್	ಮರ	ಇನ್	ಏನ್.
ಹೊ	ಮಣ್ಣು	ಕಾಣು	ಮರ	ಇನ್ನು	ಏನು.

ದ್ರ	கய்	தாய்	ஊர்	கல்	கால்	ஆள்	தாழ்	முள்.
ಹ	ಕಯ್	ತಾಯ್	ಊರ್	ಕಲ್	ಕಾಲ್	ಆಳ್	ತಾಳ್	ಮುಳ್.
ಹೊ	ಕಯ್ಯು	ತಾಯು	ಊರು	ಕಲ್ಲು	ಕಾಲು	ಆಳು	ತಾಳು	ಮುಳ್ಳು.

ಇತ್ಯಾದಿ - ಇವುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟುದಾಹರಣೆಗಳು ಶಬ್ದಮಂಜರಿ - ಧಾತುಮಂಜರಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವವು.

೭೦ - ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಆಗಮ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಯಕಾರಕ್ಕೆ - ಉಕಾರ ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತೇನು ಆಗಮವೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಯಕಾರ ತಾಲವ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯಕಾರಾಂತಶಬ್ದಗಳು ಕಿವಿಗೆ ತಾಲವ್ಯವಾದ ಇಕಾರಾಂತದ ಹಾಗೆ ಕೇಳ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದರಿಂದ ಪ್ರಥಮೈಕವಚನದಲ್ಲಿ ಇಕಾರಾಂತವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಇಕಾರಾಗಮ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ಷಷ್ಠ್ಯಾದಿವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯ - ತಾಯಿನ - ಎಂದು ರೂಪವಾದಿಯೇ ಹೊರತು - ತಾಯಿಯ ಎಂದು ರೂಪವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೂ - ಈ ಮೇರೆಗೆ ಹೇಳ ಬೇಕಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

೭.೧ - ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಮಿಡ ಶಬ್ದಗಳೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತತ್ಸಮವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದೋ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತತ್ಸಮವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಬಹುದು ಅವುಗಳನ್ನು ತದ್ಭವವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಬಹುದು - ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವವರ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಹುದು ದ್ರಮಿಡ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವ ತತ್ಸಮವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕು - ಕೆಲವನ್ನು ತದ್ಭವವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕು - ಅವುಗಳ ವಿವರವು ಧಾತುಶಬ್ದಮಂಜರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

೭.೨ - ತತ್ಸಮ ಶಬ್ದಗಳೆರಡಕ್ಕೆ ಸಮಾಸವ ಮಾಡಿದರೆ ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ತತ್ಸಮ ವಿಧಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆಯೋ.

ದ್ರಮಿಡ ಸಮಶಬ್ದಗಳೆರಡಕ್ಕೂ - ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಸದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಕಡಮೆಯೆಲ್ಲಾ - ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹಾಂಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

೭.೩ - ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆ - ಈ - ಊ - ಇವುಗಳನ್ನುಳಿದ ಕಡಮೆ ಸ್ವರಾಂತಗಳಿಗೇನೊಂದಾಗಮವೂ ಬರುವದಿಲ್ಲವು - ಆಕಾರಾಂತದ ಕಡೆಯಾಕಾರಕ್ಕೆ ಏಕಾರವೂ - ಈಕಾರಾಂತ - ಊಕಾರಾಂತಗಳ ಕಡೆಯ ಈಕಾರ - ಊಕಾರಗಳಿಗೆ ಹ್ರಸ್ವವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಿಗೂ ಉಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಉಕಾರಾಗಮ ಬಂದಾಗ ಹ್ರಸ್ವೈಕಾಕ್ಷರ ಪೂರ್ವಕವಾದಂತ್ಯವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ ಅನೇಕಾಕ್ಷರ ಪೂರ್ವಕವಾದಾಗ್ಯೂ ವರ್ಗಪಂಚಮವುಳಿದ ವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳು ಹ್ರಸ್ವಪೂರ್ವವಾಗಿದ್ದರೆ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೆ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಉಕಾರಾಗಮ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ - ದ್ವಿತ್ವ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

ಪರವಾನಾ - ಪರವಾನೆ - ಚಾಕರೀ - ಚಾಕರಿ - ಶಾಲೂ - ಶಾಲು ಸಲಾಮ್ - ಸಲಾಮು - ದವಲತ್ - ದವಲತ್ತು - ಖುಲ್ - ಖುಲ್ಲು ಇತ್ಯಾದಿ.

೭.೪ - ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿ

ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಗೂ - ಇನ್ನ್ಯಾವ ದ್ವೀಪಾಂತರ ಭಾಷೆ

ಯಿಂಗ್ಲೀಷುಭಾಷೆಗಿಹಾ ದಾ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ ಯೊ.

ಯನ್ನಾಗಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅವುಗಳಿಗಾ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಯುಪಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ.

೨೨-ಆಂಧ್ರಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಯೇನು ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆಂಧ್ರದ ಮುಶಬ್ದವಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರದಂಥಾ ಸ್ತ್ರೀಸಮವೆಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಆ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಏಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ- ಮುಶಬ್ದಾಂತಗಳು ಮುಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ- ಕದವೆಯೆಲ್ಲಾ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮೇರೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೊ ಆ ಮೇರೆಗೆಯೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಾ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಇಂತು- ಏಳನೆಯ ತತ್ಸಮ ಪ್ರಕರಣ ಮುಗಿಯಿತು.

ಎಂಟನೆಯ ತದ್ಭವ ಪ್ರಕರಣವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೧. ತದ್ಭವ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲೇನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.	ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳಾಗಲಿ - ದ್ರಮಿಡ ಶಬ್ದಗಳಾಗಲಿ - ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗಲೂ - ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗಲೂ ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಏನೇನು ವಿಕಾರಗಳು ಬರುತ್ತವೆಯೊ ಅವುಗಳು ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ - ಸಮಸ್ತವಾದ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳೂ - ಈ ಯೆರಡು ಭಾಷೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದದ್ದಾದ್ದರಿಂದ ವಿಶೇಷಕ್ಕೂ - ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಗ್ರಂಥ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಊದಾರಿಯ ಮಾತ್ರವಿಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿ ಚನ್ನಾಗಿ ಶಬ್ದಮಂಜರಿ ಧಾತುಮಂಜರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
೨. ತದ್ಭವವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹ್ಯಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು.	ತತ್ - ಎಂದರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಬುದ್ಧಿಸ್ಥವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ದ್ರಾಮಿಡಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವ ಮಾಡಿಕ್ಕೊಂಡು ಭವ ವೆಂದರೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ವಿಕಾರ ಬಂದಿರುವದ್ದರಿಂದ ತದ್ಭವವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.
೩. ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಣ ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಶಕಾರ - ಷಕಾರಗಳಿಗೆ - ಸಕಾರವೂ - ಲಕಾರಕ್ಕೆ ಳಕಾರವೂ - ದಕಾರಕ್ಕೆ ಳಕಾರವೂ - ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಜಕಾರವೂ - ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯಕ್ಕೆ ವರ್ಗಪ್ರಥಮವೂ - ವರ್ಗಪ್ರಥಮ ವರ್ಗಚತುರ್ಥಗಳಿಗೆ ವರ್ಗತೃತೀಯವೂ - ಬಕಾರ ಮಕಾರಗಳಿಗೆ ವಕಾರವೂ - ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಕಾರವೂ - ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವಕಾರವೂ - ವಕಾರಕ್ಕೆ ಬಕಾರವೂ - ಫಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರವೂ ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಶಕಾರಕ್ಕೆ - ಸಕಾರ.

ಶಶಿ - ಸಸಿ - ಶಿಶು - ಸಿಸು - ಶಂಕೆ - ಸಂಕೆ - ಸಂಶಯ - ಸಂಸಯ - ಶಂಬರ - ಸಂಬರ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಷಕಾರಕ್ಕೆ ಸಕಾರ.

ವೇಷ - ವೇಸ - ದೋಷ - ದೋಸ - ಕೋಷ - ಕೋಸ - ದೂಷಣ - ದೂಸಣ - ಅನಿಮಿಷ - ಅನಿಮಿಸ - ಕಷಾಯ - ಕಸಾಯ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಲಕಾರಕ್ಕೆ ಳಕಾರ.

ಜಲ - ಜಳ - ಕುಲ - ಕುಳ - ತಿಲ - ತಿಳ - ಅಲಿ - ಅಳಿ - ಸಲಿಲ - ಸಳಿಳ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಡಕಾರಕ್ಕೆ ಳಕಾರ.

ಗುಡ - ಗುಳ - ವಿಡಂಗ - ವಿಳಂಗ - ಗಾಡಿ - ಗಾಳಿ - ನಾಡಿ - ನಾಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಜಕಾರ.

ಯೋಗ - ಜ್ಯೋಗ - ಯೋಗಿ - ಜ್ಯೋಗಿ - ಯಾವಕ - ಜಾವಕ - ಯವೆ - ಜವೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ವರ್ಗದ್ವಿತೀಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ.

ಖದಿರ - ಕದಿರ - ಖಲ - ಕಲ - ಖಂಡ - ಕಂಡ - ಖಾಸ - ಕಾಸ - ನಖ - ನಕ - ಛಂದ - ಚಂದ - ಛಿನ್ನ - ಚಿನ್ನ - ಛವಿ - ಚವಿ - ಕಂಠಿಕೆ - ಕಂಟಿಕೆ - ಶುಂಠಿ - ಸುಂಟಿ - ಮಠ - ಮಟ - ಕುಂಠ - ಕುಂಟ - ಕಂಠ - ಕಂಟ - ಕಥೆ - ಕತೆ - ಮಿಥಿಲೆ - ಮಿತಿಲೆ - ಪಥ - ಪತ - ಫಲ - ಪಳ - ಫಾಲ - ಪಾಳ - ಫಣೆ - ಪಣೆ - ಕಫ - ಕಪ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ವರ್ಗಪ್ರಥಮಕ್ಕೆ ವರ್ಗತೃತೀಯ.

ವಾಸುಕಿ - ವಾಸುಗಿ - ಡಮರುಕ - ಡಮರುಗ - ಮಲ್ಲಿಕೆ - ಮಲ್ಲಿಗೆ - ಸೂಚಿ - ಸೂಜಿ - ಅಟವಿ - ಅಡವಿ - ಜಾತಿ - ಜಾದಿ - ಚತುರ - ಚದುರ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ವರ್ಗಚತುರ್ಥಕ್ಕೆ ವರ್ಗತೃತೀಯ.

ಘಂಟೆ - ಗಂಟೆ - ಘಟಿಕೆ - ಗಡಿಗೆ - ಝಕಟ - ಜಗಳ - ಢಕ್ಕಾ - ಡಕ್ಕೆ - ಧನ - ದನ - ಭೋಗಿ - ಬೋಗಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೫೦ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಉತ್ತರವು.

ಬಕಾರಕ್ಕೆವಕಾರ.

ಕಬಳ-ಕವಳ-ಶಿಬಿಕೆ-ಸಿವಿಗೆ-ಬಂಧನ-ವಂದನ-ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಕಾರಕ್ಕೆವಕಾರ.

ಕಾಮ-ಕಾವ-ಯಾಮ-ಜಾವ-ಭಾಮೆ-ಬಾವೆ-ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪಕಾರಕ್ಕೆಹಕಾರ.

ಪಲ-ಹಲ-ಪಟ್ಟಿಕಾ-ಹಟ್ಟಿಗೆ-ಪದ-ಹದ-ಪಸು-ಹಸು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪಕಾರಕ್ಕೆವಕಾರ.

ಕಪಿ-ಕವಿ-ದೀಪಿಕೆ-ದೀವಿಗೆ-ಕೂಪ-ಕೂವ-ಸೂಪ-ಸೂವ-ಚಾಪಲ-ಜಾವಳ-ಕಪಿಲೆ-ಕವಿಲೆ-ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಕಾರಕ್ಕೆಬಕಾರ.

ವೇಗ-ಬೇಗ-ವಾಲ-ಬಾಲ-ವೀಣೆ-ಬೀಣೆ-ವೀಧಿ-ಬೀದಿ ವಿಧಿ-ಬಿದಿ-ಇತ್ಯಾದಿ.

ಫಕಾರಕ್ಕೆಹಕಾರ.

ಫಲಕೆ-ಹಲಗೆ-ಫಲ-ಹಲ-ಫಣಾ-ಹಣೆ-ಇತ್ಯಾದಿ:

೪-ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳಿಗೇನಾದರೂ ಆಗಮಗಳು ಬರುವದುಂಟೋ.

ಯತ್ನಾದಿಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾಗಮವೂ-ವರ್ಷಾದಿಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಕಾರಾಗಮವೂ-ಮುಕ್ತ್ಯಾದಿಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಕಾರಾಗಮವೂ-ಬರುತ್ತದೆ-ಆಯಾಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರಕರಣದ ಮೂರನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಹೇಳಿರುವ ಆದೇಶಗಳೂ ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಯತ್ನ-ಜತನ-ಇಂದ್ರ-ಇಂದರ-ಪ್ರಶ್ನ-ಪರಸನ-ವ್ರತ-ಬರತ-ಶ್ರಮ-ಸರಮ-ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಯತ್ನಾದಿಗಳು.

ವರ್ಷ - ಬರಿಸ - ಚಂದ್ರ - ಚಂದಿರ - ಮಂದ್ರ - ಮಂದಿರ ಶ್ರೀ - ಸಿರಿ - ಹ್ರೀ - ಹಿರಿ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ವರ್ಷಾದಿಗಳು.

ಮುಕ್ತಿ - ಮುಕುತಿ - ಯುಕ್ತಿ - ಜುಕುತಿ - ಯುಗ್ಮ - ಜುಗುಮ - ಅಲ್ಪ ಅಲುಪ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಮುಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳು.

೫ - ಯಾವ ವರ್ಣಕ್ಕಾದರೂ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಕೀಲಾದಿಶಬ್ದಗಳ ಕಡೆಯಕಾರಕ್ಕೆ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಉಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಇದನ್ನು ತತ್ಸಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸ ಬಹುದು - ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದಲ್ಲೀ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಯಿತು.

ಕೀಲ - ಕೀಲ್ - ಕೀಲು - ಮೀನ - ಮೀನ್ - ಮೀನು - ಕೀರ - ಕೀರ್ ಕೀರು - ಸೂರ - ಸೂರ್ - ಸೂರು - ಕೂಲ - ಕೂಲ್ - ಕೂಲು - ನೀರ ನೀರ್ - ನೀರು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬ - ಯಾವ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕಾದರೂ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಸಂಯೋಗಾದಿಯಾದ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಾಗಮಾದೇಶಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ.

ಸಂಸ್ಥೆ - ಸಂತೆ - ಸ್ಥಾನ - ತಾನ - ಸ್ಥಿತಿ - ತಿತಿ - ಸ್ತುತಿ - ತುತಿ - ಅವಸ್ಥೆ - ಅವತೆ - ಸ್ಪರ್ಶ - ಪರುಸ - ಸ್ಫಟಿಕ - ಪಟಿಕ - ಸ್ಥಿಕ್ಕಾ ಠಿಕ್ಕಾ - ಸ್ಕಂದ - ಕಂದ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭ - ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪರವರ್ಣಕ್ಕಾದರೂ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಶಕಾರ ಷಕಾರ ಸಕಾರಗಳಿಗಿಂತ ಪರವಾದ ವಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಶಕಾರ ಷಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಕಾರಾದೇಶ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ - ಆ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆದೇಶಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಾಮಿ - ಸಾಮಿ - ಸ್ವಯಂಭು - ಸಯಂಬು - ಸ್ವಭು - ಸಬು ಸ್ವರ - ಸರ - ತಪಸ್ವಿ - ತಪಸಿ - ಶ್ವಾನ - ಸಾನ - ಶ್ವೇತ - ಸೇತ ಶಾಶ್ವತ - ಸಾಸತ - ಈಶ್ವರ - ಈಸರ - ಪರಿಷ್ವಂಗ - ಪರಿಸಂಗ - ಅಭಿಷ್ವಂಗ - ಅಬಿಸಂಗ ಇತ್ಯಾದಿ.

ప్రశ్నె.	ఉత్తరవు.
౮ - సంయుక్తాక్షరదల్లి పూర్వవర్ణక్కె లోపవూ పరవర్ణక్కాదేశసహ బరువదుంటా.	యకారపరవాద ధకారక్కె లోపవూ - యకారక్కె జకారాదేశవూ బరుత్తదె - కడమె వర్ణగళ సంప్రయోగానుసారవాగి మేగళ విధిగళూ బరుత్తవె. వింధ్య - బింజ - వంధ్యె - బంజె - సంధ్యె - సంజె - ధ్యాన - జాన - ఇత్యాది.
౯ - యావ వ్యంజనవాదరూ సంయుక్తాక్షరదల్లి హిందిద్దరూ ముందిద్దరూ లోపవన్నుహొందుత్తదెయో.	రేఫవు - సంయుక్తాక్షరదల్లి - హిందిద్దరూ - ముందిద్దరూ - లోపవన్నుహొందుత్తదె - రేఫక్కె లోపబందబళిక సంయుక్తదల్లుళిద వ్యంజనక్కె ద్విత్వ బరుత్తదె - ఈ సంయుక్త పదాదియాగిద్దరె మాత్ర ద్విత్వ బరువదిల్లవు - పదాదియల్లదుళిద వ్యంజనవు అనుస్వారక్కె పరవాగిద్దరూ ద్విత్వ బరువదిల్లవు - కడమె వ్యంజనగళిగె మేలెహేళిద ఆదేశగళూ బరుత్తవె. వర్గ - బగ్గ - సర్గ - సగ్గ - స్వర్గ - సగ్గ - దుర్గ దుగ్గ - వర్తి - బత్తి - కర్తరి - కత్తరి - మర్కట - మక్కడ ద్రోణి - దోణి - శ్రేణి - సేణి - చంద్ర - చంద - ప్రభు హబు - ప్రసర - హసర - ముద్రికె - ముద్దిగె - నిద్రె - నిద్దె పత్రికె - హత్తిగె - వప్ర - బప్ప - ఇత్యాది.
౧౦ - ఇన్నూ యావ సంయుక్తదల్లియాదరూ ఒందక్కె లోపబందు మత్తొందు ద్విత్వవన్నైదుత్తదెయో.	పదాదియల్లద క్షకారదల్లిరువ షకారక్కె లోపబందుళిద కకారక్కె ద్విత్వసహ బరుత్తదె - పదాదియాద క్షకారదల్లిరువ షకారక్కె లోపమాత్ర బరుత్తదె - ద్విత్వ బరువదిల్లవు. అక్షర - అక్కర - లక్షణ - లక్కణ - క్షార - కార - క్షీర కీర - ఇత్యాది.
౧౧ - స్వరగళిగేనాదరూ వికారవుంటా.	పదాంత్యవాద స్వరక్కె తత్సమప్రకరణదల్లి హేళిద విధిగళెల్లా బరుత్తవె - పదాంతవల్లద స్వరగళల్లి దీర్ఘ

ಗಳಿಗೆ ಅವವರ ಸವರ್ಣವಾದ ಹ್ರಸ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ಏಕಾರಕ್ಕೆ ಎಕಾರವೂ - ಔಕಾರಕ್ಕೆ ಒಕಾರವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಊಗ ಏಕಾರ ಔಕಾರಗಳ ಮೇಗಳ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವಸಹ ಬರುತ್ತದೆ - ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲದೇ ಏಕಾರವೂ - ಓಕಾರವೂ ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ಎಕಾರವೂ - ಉಕಾರಕ್ಕೆ ಒಕಾರವೂ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಎಕಾರವೂ - ಊಕಾರಕ್ಕೆ ಓಕಾರವೂ - ಪದಾದಿಯಲ್ಲದ ಋಕಾರಕ್ಕೆ ಇಕಾರವೂ - ಪದಾದಿಯಾದ ಋಕಾರಕ್ಕೆ ರಿಶಬ್ದಾದೇಶವೂ - ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾದೇಶವೂ - ಪ್ರಯೋಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಮೇಲಿಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ.

ಸಾಕ್ಷಿ - ಸಕ್ಕಿ - ಕಾಂಚೆ - ಕಂಚೆ - ರಾಕ್ಷಸ - ರಕ್ಕಸ - ಕಾರ್ಯ ಕಜ್ಜ - ಕಸ್ತೂರಿ - ಕತ್ತುರಿ - ಕಾರ್ಪಾಸ - ಕಾಪ್ಪಸ - ಬಂಧೂಕ ಬಂದುಗೆ - ಪ್ರೇಕ್ಷಣ - ಪೆಕ್ಕಣ - ಪ್ರೋಕ್ಷಣ - ಪೊಕ್ಕಣ - ದೈವ ದೆವ್ವ - ಕ್ರೌಂಚ - ಕೊಂಚೆ - ಸೈಂಧವ - ಸೆಂದವ - ವೈಶಾಖ - ವೇಸಗೆ - ವೈರ - ವೇರ - ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ಸೊರಟೆ - ದಿವಸ - ದೆವಸ ದಿಶೆ - ದೆಸೆ - ತುಲಸಿ - ತೊಳಸಿ - ಶಯ್ಯಾ - ಸೆಜ್ಜೆ - ಜಟಾ - ಜೆಡೆ ಮೂಢ - ಮೊಡ - ಮೃಗ - ಮಿಗ - ದೃಢ - ದಿಡ - ತೃಣ - ತಿಣ ಭೃಂಗ - ಬಿಂಗ - ಶೃಂಗ - ಸಿಂಗ - ಋಣ - ರಿಣ - ಋತು - ರಿತು ಋಷಿ - ರಿಸಿ - ಪ್ರಾಕೃತ - ಪಾಗದ - ಸಂಸ್ಕೃತ - ಸಕ್ಕದ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೨ - ಅಕ್ಷರಲೋಪವೆಲ್ಲಾದರೂ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅಕಾರವಿಶಿಷ್ಟ ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ - ಅಕಾರವಿಶಿಷ್ಟ ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಮೇಲಿಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಗ್ರಹ - ಹಗ್ಗ - ಸಾಹಸ - ಸಾಸ - ಸಹಜ - ಸಾಜ - ನಿಯಮ - ನೇಮ - ಪಲ್ಯಯನ - ಪಲ್ಲೇಣ - ವಿನಾಯಕ - ಬೆನಕ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೩ - ಮೇಲಿಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳು ಹೊರ್ತು ಇನ್ನು ವಿಕಾ

ಕದಂಬಾದಿಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕರಂಬಾದಿಶಬ್ದಗಳು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ - ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರ ವ್ಯಂಜನ

 ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ಕಗಳು ಬರುವದುಂಟಾ.

ಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಲೋಪಾದೇಶಗಳು ಹೊರ್ತಾಗಿನ್ನೂ ಅನೇಕವಿಧವಾದ ಆದೇಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರಾಗಮವೂ - ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಗಮವೂ - ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ - ಅಕ್ಷರಾಗಮವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಆದರೆ ಆ ವಿಕಾರಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾದ್ದರಿಂದಲೂ - ಒಂದು ನಿಬಂಧನೆಗೊಳಗಾಗದ್ದರಿಂದಲೂ - ಪೂರ್ವಸೂತ್ರವಿಧಿಗಳ ಹಾಂಗೆಯೂ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೂ - ಕೆಲ ಶಬ್ದಗಳಿಗೊಂದೊಂದು ಸೂತ್ರಗಳ ಮಾಡಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂತಲೂ - ಉದಾಹರಣೆಗಳಾದ ಪದಗಳ ಮಾತ್ರವನ್ನು ಯೆತ್ತಲಾಯಿತು - ಇದರ ಮೇಲೆ ಸೂತ್ರಗಳ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು - ಈಗಣಾದಲ್ಲಿ ಯೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಪದಗಳು ಹೊರ್ತಾಗಿದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವರ್ಣಗಳಿಗೇನು ವಿಕಾರ ಬಂದದೆಯೋ ಅಂಥಾ ಪದಗಳೂ ಈಗಣಾದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ - ಹಿಂದಣ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿದ ವಿಧಿಗಳೂ - ಈ ಸೂತ್ರದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ವಿಧಿಗಳೂ - ಹೊರ್ತಾಗಿನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಕಾರಗಳುಂಟು - ಅಂಥಾ ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶಬ್ದಗಳೂ ಈಗಣಾದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ - ವಿಸ್ತಾರವಾಗೀಗಣಾದಲ್ಲಿ ಸೇರತಕ್ಕ ಪದಗಳೆಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಮಂಜರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಕದಂಬ - ಕರಂಬ - ಅಪ್ಸರಸ್ - ಅಚ್ಚರೆ - ಅಚ್ಚರಸೆ ಗಹನ - ಗಾನ - ಕಾಂಸ್ಯ - ಕಂಚು - ನರ್ತನ - ನಚ್ಚಣಾ - ನರ್ತಕಿ - ನಚ್ಚಣೆ - ನಿಶ್ರೇಣೆ - ನಿಚ್ಚಣೆ - ವತ್ಸಲಾ - ಬಚ್ಚಳೆ - ನಿತ್ಯ ನಿಚ್ಚ - ಅಕ್ಷ - ಅಚ್ಚು - ಮತ್ಸ್ಯ - ಮಚ್ಚ - ನಿಶ್ಚಿಂತೆ - ನಿಚ್ಚಿಂತೆ - ನಿಶ್ಚಯ ನಿಚ್ಚಯ - ಸ್ವಚ್ಛ - ಸೊಚ್ಚ - ಕುಹಕ - ಕುಯಕ - ಸಿಂಹ - ಸಿಂಗ ಸನ್ನಾಹ - ಸನ್ನಣಾ - ಶುಕ್ತಿ - ಸುತ್ತಿ - ಯುಕ್ತಿ - ಜುತ್ತಿ - ಪುಸ್ತಕ ಹೊತ್ತಿಗೆ - ಕುಸ್ತುಂಬರು - ಕೊತ್ತುಂಬರಿ - ಸಪ್ತ - ಸತ್ತ - ಜಿಂಹ - ಜಿ

ಷ್ಣ - ಚಿಹ್ನ - ಚಿನ್ನ - ವಹ್ನಿ - ಬನ್ನಿ - ಕೃಷ್ಣ - ಕನ್ನ - ಕರ್ಣಾ
ಟಕ - ಕನ್ನಡ - ವಿಜ್ಞಾನ - ಬಿನ್ನಾಣ - ವಿಜ್ಞಾಪನ - ಬಿನ್ನಹ - ಕನ್ಯ
ಕಾ - ಕನ್ನಿಕೆ - ಸಂಜ್ಞಾ - ಸನ್ನೆ - ಶೂನ್ಯ - ಸೊನ್ನೆ - ಯಜ್ಞ - ಜನ್ನ
ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನ - ಜೊನ್ನ - ಪುಷ್ಕರಣಿ - ಪೊಕ್ಕರಣೆ - ಷಷ್ಕುಲಿ
ಚಕ್ಕುಲಿ - ಉತ್ಪಟ - ಉತ್ತಡ - ಉನ್ಮತ್ತ - ಉಮ್ಮತ್ತ - ಉಜ್ವಲ - ಉಜ್ಜ
ಳ - ಪ್ರಜ್ವಲ - ಪಜ್ಜಳ - ಬಿಲ್ವಪತ್ರ - ಬೆಲ್ಲವತ್ತ - ಸತ್ವಕ - ಸ
ತ್ತುಗ - ಅನ್ಯಾಯ - ಅನ್ನೆಯ - ಪಲ್ಯಯನ - ಪಲ್ಲಣ - ಹಲ್ಲಣ
ಮೃತ್ಯು - ಮಿತ್ತು - ಮಿಳ್ತು - ಮಿೞ್ತು - ಕಾವ್ಯ - ಕಬ್ಬ - ಲೇಪ - ಲೆಪ್ಪ
ಅಗ್ನಿ - ಹಗ್ಗಿ - ಲಾಗ್ನಿಕ - ಲಿಗ್ಗಿಗ - ಪಾದುಕೆ - ಹಾವುಗೆ - ಗದಾ
ಗದೆ - ಪದ - ಪಯ - ಯಶೋದಾ - ಜಸೋಯೆ - ಅಮರಿ - ಅವರಿ
ದಂಷ್ಟ್ರಾ - ದಾಡೆ - ಕಾಹಳ - ಕಾಳೆ - ಹೃಷ್ಟ - ಹಿಟ್ಟ - ಹೃದಯ - ಹಿ
ದಯ - ಎರ್ದೆ - ಎದೆ - ಶೃಂಖಲ - ಸಂಕಳೆ - ಸಂಕೋಲೆ - ಕೃತಕ - ಗ
ತಕ - ಕೃಕಚ - ಗರಗಸ - ವ್ಯಾಕರಣ - ಬಾಗರಣ - ಕುದ್ದಲ
ಕೊಡಿ - ಪ್ರಾಕಾರ - ಪಾಗರ - ಪಾಗಲು - ಅಮೃತ - ಅಮರ್ದು - ಮೃ
ದ್ವೀಕಾ - ಮಿದ್ದಿಗೆ - ಅಂಗುಷ್ಠ - ಉಂಗುಟ್ಟ - ಅಂಗದ - ತ್ವರಿತ - ತುರಿತ
ಆಜ್ಞಾ - ಆಣೆ - ಚೂರ್ಣ - ಸುಣ್ಣ - ಕುಕ್ಕುಟ - ಕೋಳಿ - ಕುಮಾರ
ಕೋರ - ಕುವರ - ಮಯೂರ - ಮೊರ - ಕುರಂಟ - ಗೊರಂಟೆ
ಕೂಟ - ಕೋಡು - ಕೌಪೀನ - ಕೋವಣ - ವ್ಯಾಘ್ರ - ಬಗ್ಗ - ತಾ
ತ - ತಂದೆ - ಜ್ವರ - ಜ್ವಾರ - ಚೇಲ - ಸೇಲೆ - ಸೀರೆ - ಚೇರ - ಸೀರೆ
ವ್ಯಂಜನ - ಬೆಂಜನ - ವ್ಯತಿರೇಕ - ಬೆತಿರೇಕ - ವ್ಯಥಾ - ಬೆತೆ - ವ್ಯವ
ಹಾರ - ಬೇಹಾರ - ಸೈಂಧವ - ಸೆಂದವ - ವೈದ್ಯ - ಬೆಜ್ಜ - ವೈಶಾಖ
ಬೇಸಗೆ - ವೈರ - ಬೇರ - ಹಿಂಗು - ಇಂಗು - ಶಲಾಕ - ಸಲಿಗೆ - ತಾಂ
ಬೂಲ - ತಂಬಲ - ತಂಬುಲ - ಆರಾಮ - ಆರವೆ - ಬಬ್ಬೂರ
ಬೊಬ್ಬುಲಿ - ಸ್ಮಶಾನ - ಮಸಣ - ಕ್ಷಪಣ - ಸವಣ - ಅಶೋಕ
ಅಸುಗೆ - ಕಠೋರ - ಕಟುರ - ಉದ್ಯೋಗ - ಉಜುಗ - ಉದ್ಯಾಪನ

ಉತ್ತರವು.

ಉಜ್ಜವಣೆ - ಆಯುಷ್ಯ - ಆಯುಸ - ಜ್ಯೋತಿಷ - ಜೋಯಿಸ
ಮನುಷ್ಯ - ಮಾನಿಸ - ಅಲಿಖ - ಅಳಕ - ಸಹಜ - ಸಾಜ - ವಾಹಳಿ
ವಾಳಿ - ಮಹಿಮ - ಮೈಮೆ - ಮಹಿಷ - ಮೈಸ - ವಾಹ್ಯಾಳಿ - ವೈ
ಯಾಳಿ - ಯಮುನಾ - ಜಮುನೆ - ಜಲೂಕಾ - ಜಿಗಳೆ - ಶೇಖರ - ಸೇ
ವರ - ಅಧ್ಯಕ್ಷ - ಅದ್ಧಿಕ - ಅದ್ದಿಗ - ಉತ್ಕಟ - ಉಗ್ಗಡ - ಆಗಸ್ತ್ಯ
ಅಗಸೆ - ಸಂಘಾತ - ಸಂಗಾತ - ಸಂಗಡ - ಖನಿ - ಕಣಿ - ಸ್ಥಾನ
ಠಾಣ - ಪಿಶುನ - ಪಿಸುಣ - ಶುನಕ - ಸೊಣಗ - ಕುಸುಂಭೆ - ಕು
ಸುಬೆ - ಧೂಮ - ಧೂವೆ - ಕಂಬಲ - ಕಂಬಳಿ - ಧಾರ್ಮ - ತಾವು - ಪಾ
ಟಲ - ಪಾದರಿ - ಅರ್ಗಳ - ಅಗುಳಿ - ಕುದ್ದಾಲ - ಗುದ್ದಲಿ - ಕಾಚ
ಗಾಜು - ಲಕ್ಷ್ಮಿ - ಲಚ್ಚಿ - ಲಕುಮಿ - ದ್ಯೂತ - ಜೂಜು - ಜೂದು - ಪಿ
ಷ್ಟ - ಹಿಟ್ಟು - ಆಶ್ಚರ್ಯ - ಅಚ್ಚರಿ - ಕಪಿಂಜಲ - ಕವಿಂಜು - ಗ್ರಹ
ಣ - ಗರಣ - ಗ್ರಾಮಣಿ - ಗಾವಿಲ - ದ್ವೀಪ - ದೀಪ - ದೀವು - ದೀ
ವಿ - ದ್ವಾರಪಟ್ಟ - ದಾರವಟ್ಟ - ಧ್ವನಿ - ದನಿ - ಧನಿ - ದಣಿ - ಸ್ವರ
ಸೊರ - ಸ್ನುಷಾ - ಸೊಸೆ - ನಸ್ಯ - ನಸಿ - ಮಾಣಿಕ್ಯ - ಮಾಣಿ
ಕ - ನ್ಯಾಸ - ನಾಸ - ನ್ಯಾಯ - ನಾಯ - ರಾಜ - ರಾಯ - ಕುಟ
ಜ - ಕೊಡಸಿಗೆ - ಲಾಮಂಜ - ಲಾಮಂಚ - ಮುಂಜ - ನೊಡೆ - ವಲ್ಲಭ
ಬಲ್ಲಹ - ಕುಠಾರ - ಕೊಡಲಿ - ಕೊಡಳಿ - ವರ್ಧಕಿ - ಬಡಗಿ - ವಿದ್ಯಾ
ಬಿಜ್ಜೆ - ಕಾಷ್ಠ - ಕಡ್ಡಿ - ನಿಷ್ಠಾ - ನಿಟ್ಟೆ - ಗೋಷ್ಠ - ಕೊಟ್ಟಿಗೆ - ಕೋಷ್ಠ
ಕೊಟ್ಟ - ಮಂಜಿಷ್ಠಾ - ಮಂಜಿಟಿಗೆ - ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ - ಹದಿಟೆ - ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ
ಜೆಟ್ಟೆ - ಸೃಷ್ಟಿ - ಸುಟ್ಟಿ - ಮುಷ್ಟಿ - ಮುಟ್ಟಿಗೆ - ಕಷ್ಟ - ಕಟ್ಟ - ಗ್ರಾಷ್ಟಕಾ
ಗ್ರಾಟ್ಟಿಗೆ - ದಾಡಿಮ - ದಾಳಿಂಬ - ದಾಳಿಂಬಿ - ಕೂಷ್ಮಾಂಡ - ಕುಂಬಳ
ಮರ್ಕಟಿ - ಮಂಕಡ - ಕ್ರಮುಕ - ಕವುಂಗು - ಲಾಂಛನ - ಲಚ್ಚಣ
ನಿರೂಪ - ನಿರವ - ಮರುವಕ - ಮರುಗ - ಖದಿರ - ಕೈರ - ವಕ್ರ
ವಂಕ - ಪ್ರಾಣ - ಪರಣ - ಹರಣ - ಪ್ರಾಯ - ಪರಯ - ಹ
ರಯ - ಪ್ರಸಾದನ - ಹಸದನ - ಉತ್ತರೀಯ - ಉತ್ತರಿಗೆ - ವ
ರ್ಧಮಾನ - ಬದ್ಧವಣ - ಆಟರೂಷ - ಆಡಸೋಗೆ - ಕ್ಷುರಿಕಾ

సురిగె - ఛూరి - ఘటికా - గళిగె - వీటికా - వీళెయ - ఘుటి
కా - గుళిగె - పేటికా - పెళిగె - సంధి - సందు - గ్రంథి - గంటు
మాన్యకా - మన్నణె - స్ఫోటక - బొబ్బళిగె - బొబ్బళ క - బొ
బ్బళిగె - స్ఫటిక - పటిక - పళుకు - పళుంగు - కఘటూ - కగళి
లంపటి - లంబళిగె - బ్రహ్మ - బొమ్మ - బమ్మ - ప్రమాణ
పవణ్ - హవణు - ముకుల - ముగుళ్ - మొగళు - పల్య
సుళ్ - సుళు - సుల్లు - సుళు - క్రూర - కూర్ - కూళు - ప్ర
తిపద్ - పాడివ - పాడ్య - ద్వితీయా - బిదిగె - తృతీయా - తదిగె
చతుర్థి - చౌతి - పంచమి - పంచవి - షష్ఠి - చట్టి - సప్తమి
సత్తవి - అష్టమి - అట్టవి - నవమి - నావమి - నామి - దశమి
దశవి - ఏకాదశి - ఏయొదసి - ఏకాశి - ద్వాదశి - బారసి
త్రయోదశి - తిరసి - చతుర్దశి - చౌదసి - పూర్ణిమి - హు
ణ్ణవె - అమావాస్యా - అవసె - అమాసె - లక్ష్మి - లకుమి - లచ్చి
లక్ష్మణ - లక్కుమణ - త్రాణ - తరణ - త్రాస - తరస
ప్రాణ - హరణ - వ్యాధి - బియది - వ్యాస - బియస - వ్యాధ
బియద - వ్యాళ - బియళ - వ్యాసంగ - బియసంగ - పైతృక
పైతిక - వాసి - బాచి - ఘూక - గూగె - గూబె - ఛత్రికె
సత్రిగె - గాథా - గాహె - వాపి - బావి - త్రిపథా - తివది - కూం
పస్తంభ - కూవకంబ - చర్యా - చరిగె - యుగ - నొగ - యౌ
వన - జవ్వన - యవ్వన - యుగ - జుగ - చక్రపక్షి - జక్క
వక్కి - పుత్రికె - పుత్తళి - లేఖ - లెక్క - మక్షి - మచ్చు - ప్ర
క్షాళ - పఖ్ఖాళ - తీక్ష్ణ - తిక్క - మరిచ - మెళసు - మెణసు
పౌర - చపుర - చామర - చపుల - శిల్పక - చిప్పిగ - వంశ
బంచ - సన్నాహ - సన్నణ - ఊష్మ - ఉమ్మ - విక్షిర - విక్కిర
జీర్ణ - జిన్న - కర్ణ - కన్న - అంగార - ఇంగళ - కాష్ఠ

೧೭೮ ಪ್ರಶ್ನೆ: ಉತ್ತರವು:

ಕಟ್ಟಿಗೆ - ಸಮಿಧ್ - ಸಾದೆ - ಸ್ವಾದು - ಸೊದು - ಊರ್ಧ್ವ - ಉದ್ದ
ಸೂತ್ರಿಕೆ - ಸುತ್ತಿಗೆ - ಅಯೋಗ್ರ - ಅಯೋಗ - ಗೋಪಾಲ - ಗೊವಳ
ಅಲರ್ಕ - ಅಳಕ - ರಸಾಯನ - ರಸಿಯಣ - ಖಾರಿಗೆ - ಗಾರಿಗೆ
ಪತ್ತನ - ಪಟ್ಟಣ - ಉತ್ಕಟ - ಉಗ್ಗಡ - ಅತಸಿ - ಅಗಸೆ - ಸ್ಥಾನ
ಠಾಣ - ಫಲ್ಗುನ - ಪಲುಗುಣ - ಅಂದುಕ - ಅಂದುಗೆ - ಕಲಮ - ಕ
ೞವೆ - ಕಳವೆ - ಕೞನಿ - ಕಳನಿ - ಅರ್ಕ - ಎಕ್ಕೆ - ಎಕ್ಕಿ - ಬಾ
ಢ - ಬಾಡು - ತರಂಗ - ತರಂಗು - ಖರ್ಜ್ಯ - ಕಜ್ಜ - ಮಂತ್ರಿ - ಮಂ
ತು - ಪಕ್ಷಿ - ಹಕ್ಕಿ - ಸಸ್ಯ - ಸಸಿ - ಆಲಸ್ಯ - ಅಲಸುಗೆ - ಭಿಂ
ದಿಪಾಲ - ಬಿಂದಿವಾಲ - ವೃಷಭ - ಬಸವ - ಪದ್ಧತಿ - ಪಜ್ಜೆ - ಹಜ್ಜೆ
ಧಾಟು - ಜಾಟು - ಉಜ್ಜಯನಿ - ಉಜ್ಜೆಣಿ - ಬಿಂಗಾಳಕ - ಇಂಗಳೀಕ
ವರ್ಧಮಾನಕ - ಬದ್ದವಣ - ಸುರಪರ್ಣಿ - ಸುರಹೊನ್ನೆ - ವ್ಯ
ವಹಾರ - ಬೇಹಾರ - ನಾ - ನಾವೆ - ರೂಪು - ರೂಹು - ಶ್ರೈ - ರೂವು
ಆರ್ದ್ರ - ಒದ್ದೆ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - ಪ್ರಯೋಗಗವ್ಯಗಳು.

೧೭೯ - ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿಯಾವಕ್ಷರಕ್ಕಾದರೂ ೞಾದೇಶವಾಗಿಬರುವದುಂಟಾ.

ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕುಟಾದಿಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಟ - ಠ - ಳ - ರ - ಇವುಗಳಿಗೆ - ೞ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಯದೆ - ಇನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ೞ ಬರುವ ವರ್ಣಕ್ಕೆರಿಸು ಲಕ್ಷವಾಗಿ ಕ್ರಮದಕ್ಷವಗಳ ಬರೆಯುವಾಗ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಈ ೞವು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಹೊರ್ತು - ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಳಕಾರವೇ ಬರುತ್ತದೆ - ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಪ್ರಕಾರ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲೂ - ಳಕಾರವೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕುಕ್ಕುಟ - ಕೋೞಿ - ಕೋಳಿ - ಮಠಿಕೆ - ಮೞಿಗೆ - ಮಳಿಗೆ - ಪೀಠಿಕೆ - ಪೇೞಿಗೆ - ಪೇಳಿಗೆ - ಕಳಮ - ಕೞವೆ - ಕಳವೆ - ಅರ್ಗಳ - ಅಗೞಿ - ಅಗಳಿ - ಕ್ರೂರ - ಕೂೞ್ - ಕೂಳು - ಮೃತ್ಯು - ಮಿೞ್ತು - ಮಿಳ್ತು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕುಕ್ಕುಟಾದಿಗಳು.

೧೭. - ದ್ರಮಿಡ ಶಬ್ದಗಳನ್ನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಯಾವಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪದಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ತತ್ಸಮ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತವೆ ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ವಿಕಾರವೇ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ತಿಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿರ ತಕ್ಕ ವ್ಯಂಜನಗಳು - க - ச - த - ந - ப - ம - ய - வ - ஞ - ಈಯೆಂಟು - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ - க ಕಾರಕ್ಕೆ ಕ ಕಾರವೂ - ச ಕಾರಕ್ಕೆ ಸ ಕಾರವೂ - த ಕಾರಕ್ಕೆ ತ ಕಾರವೂ - ப ಕಾರಕ್ಕೆ ಹ ಕಾರವೂ - வ ಕಾರಕ್ಕೆ ಬ ಕಾರವೂ - ಬರುತ್ತದೆ - ஞ ಕಾರಾದಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ந - ம - ய - ವರ್ಣಗಳಿಗೇನೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲ.

ದ್ರಮಿಡ ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ವರಗಳಿಗೂ - ಬಹುತರವಾಗಿ ಏನೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲ - ದ್ರಮಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ - க - ச - ட - த - ப - ற ಈ ಆರು ಪರುಷಾಕ್ಷರಗಳು - ங - ஞ - ண - ந - ம - ன ಈ ಆರು ಸರಳಾಕ್ಷರಗಳು - ய - ர - ல - வ - ழ - ள ಈ ಆರು ಮಧ್ಯಾಕ್ಷರಗಳೂ - ಅಂತೂ - ೧೮ ವ್ಯಂಜನಗಳೇ ಉಂಟಾದವು - ಅವಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂ ಕೆಲವು ಹೊಂದದೇಯು ಬರುತ್ತದೆ - ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಯುಕ್ತವಾದ - க ಕಾರಕ್ಕೆ ಗ ಕಾರವೂ - ச ಕಾರಕ್ಕೆ ಸ ಕಾರವೂ - ட ಕಾರಕ್ಕೆ ಡ ಕಾರವೂ - த ಕಾರಕ್ಕೆ ದ ಕಾರವೂ - ற ಕಾರಕ್ಕೆ ಱ ಕಾರವೂ - ன ಕಾರಕ್ಕೆ ನ ಕಾರವೂ - ழ ಕಾರಕ್ಕೆ ೞ ಕಾರವೂ - ಬರುತ್ತದೆ - ಅಚ್ಚ ತಿಗಳಿನಲ್ಲೇ ಅಸಂಯುಕ್ತವಾದ - ங - ஞ - ಗಳುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳಿಲ್ಲ - ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರ್ತು - ಅಚ್ಚ ತಿಗಳಿನಲ್ಲಿ - ಅಸಂಯುಕ್ತ ப ಕಾರವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳಿರುವದಾಗಿ ಕಾಣಬರದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ ಅಂಥಾ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ತಿಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವವೆ - ಅವುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಬರದಿರುವದ್ದರಿಂದಿಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ

ಪ್ರಶ್ನೆ: ಉತ್ತರವು:

ண - ந - ம - ய - ர - ல - வ - ள - ಈ ಯೆಂಟು ವರ್ಣಗಳೂ ಯಾವದೊಂದು ವಿಕಾರವನ್ನಾಗಲಿ ಹೊಂದದೆಯೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ - க - ச - ட - த - ப - ಗಳು ದ್ವಿತ್ವವನ್ನೈದಿದವಾಗಿದ್ದರೆ - ಅವುಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವವನ್ನೈದಿದ - ಕ - ಚ - ಟ - ತ ಪ - ಗಳಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ - ற ಕಾರ ದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಕಾರ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ங - ஞ - ர - ழ - ಇವುಗಳು ಶಿಸಳನಲ್ಲಿಯೇ ದ್ವಿತ್ವವನ್ನೈದುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ - ದ್ವಿತ್ವವನ್ನೈದಿದ - வ ಕಾರವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲ ದ್ವಿತ್ವಬಂದಿರುವ - ண - ந - ம - ய - ல - ள - ಈ ಯಾರು ವ್ಯಂಜನಗಳೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ - ன ಕಾರ ದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೆ ನಕಾರ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ங - ஞ - ண - ந - ம - ன - ಈ ಆರು ಸರಳಾಕ್ಷರಗಳು - ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ - ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ - க - ச ட - த - ப - ற - ಈ ಯಾರು ಪರುಷಾಕ್ಷರಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತವೆ - ಅವುಗಳಲ್ಲಿ - ஙக - ಂಗ - ಎಂತಲೂ - ஞச - ಂಜ - ಎಂತಲೂ - ணட - ಂಡ - ಎಂತಲೂ - நத - ಂದ - ಎಂತಲೂ - மப ಂಬ - ಎಂತಲೂ - னற - ಂದ - ಎಂತಲೂ - ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ - ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ದರ ವರ್ಗಪಂಚಮ ಪೂರ್ವಕ ವರ್ಗತೃತೀಯವಾಗುಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ - ಪರುಷಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಮಧ್ಯಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಸರಳಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಲವು ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಯೋಗ ವುಂಟು - ಆದರೆ - ಅಂಥಾ ಸಂಯೋಗವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹುತರ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲ - ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗವುಂಟು - ಅವುಗಳು ಈ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಾಧಾರಣವಿಧಿಗೆ ಸೇರದ್ದರಿಂದ ಮುಂದಣ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವಿಧಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳೊಳಗೊಂದಕ್ಕೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವು

ಗಳೂ ಅಂತ್ಯವರ್ಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ವಿಕಾರವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳೂ ತತ್ಸಮದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲುದಾಹರಣೆ ಬರೆಯುವದಿಲ್ಲ - ಆದ್ಯಕ್ಷರಕ್ಕಾಗಲಿ ಮಧ್ಯಾಕ್ಷರಕ್ಕಾಗಲಿ ವಿಕಾರ ಬಂದಿರುವವುಗಳು ಮಾತ್ರ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲುದಾಹರಣೆ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಕಾರಕ್ಕೆ ಶೇಷವು ಉಳಿಕ್ಕೆ ಳಕಾರವು ಬರುತ್ತದೆ - ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಿಗೆ - ಈ ಪ್ರಕರಣದ - ೪೯ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಯೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕು ಕಾರಾಗಮದ್ವಿತ್ವಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ.

கணு - ಕಣು - கண் - ಕಣ್ಣು - கரை - ಕರೆ - சாவு - ಸಾವು - சுருள் - ಸುರುಳು - சூளை - ಸೂಳೆ - சேர் - ಸೇರು - சொல் - ಸೊಲ್ಲು - சோர் - ಸೋರು - தரு - ತರು - தலை - ತಲೆ - தளிர் - ತಳಿರು - தள் - ತಳ್ಳು - தாய் - ತಾಯು - தாழி - ತಾಳಿ - தாள் - ತಾಳು - திரி - ತಿರಿ - தீர் - ತೀರು - உளி - ಉಳಿ - ஊர் - ಊರು - தேர் - ತೇರು - தோல் - ತೊಲು - தோள் - ತೊಳು - பரி - ಪರಿ - பல - ಪಲ - பல் - ಪಲ್ಲು - பல்லி - ಪಲ್ಲಿ - பள்ளி - ಪಳ್ಳಿ - பாய் - ಪಾಯು - பால் - ಪಾಲು - பிரி - ಪಿರಿ - பீர் - ಪೀರು - பீளி - ಪೀಳಿ - புண் - ಪುಣ್ಣು - புரி - ಪುರಿ - புலி - ಪುಲಿ - புல் - ಪುಲ್ಲು - புளி - ಪುಳಿ - பூ - ಪೂ - பொரு - ಪೊರು - பெல் - ಪೇಲು - போல் - ಪೊಲು - வயல் - ಬಯಲು - வரு - ಬರು - வரை - ಬರೆ - வல - ಬಲ - வலை - ಬಲೆ - வாய் - ಬಾಯು - வார் - ಬಾರು - விரி - ಬಿರಿ - வில் - ಬಿಲ್ಲು - வீ - ಬೀ - வெல்லம் - ಬೆಲ್ಲ - வெள்ளி - ಬೆಳ್ಳಿ - வேர் - ಬೇರು - வேலி - ಬೇಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಸಂಯುಕ್ತಪದಮಧ್ಯಾಕ್ಷರಗಳಿಗುದಾಹರಣೆ.

தகடு - ತಗಡು - தகரம் - ತಗರ - தகர் - ತಗರು - அகல் - ಅ

౧౭౨ ప్రశ్న. ఉత్తరము.

గలు - அகலம் - అగల - உகிர் - ఉగిరు - முகில் - ముగిలు - ந
கை - నగె - வகை - వగె - பாகல் - పాగలు - ஆகு - ఆగు - சோகை
సోగె - வாகை - వాగె - வீசு - వీసు - வசி - వసి - கசி - గసి - உடல் - ఉ
డలు - கடி - గడి - நடை - నడె - தொடர் - తొడరు - ஆடி
ఆడి - கொடி - గొడి - தொடு - తొడు - பிடி - పిడి - மடி - మడి
முடி - ముడి - சுடு - సుడు - ஒடி - ఒడి - உடு - ఉడు - நடு - నడు
மடு - మడు - அடு - అడు - விடு - విడు - கெடு - గెడు - அடை
అడె - கடை - గడె - நடை - నడె - தொடை - తొడె - வேடர் - వేడ
రు - ஆடு - ఆడు - ஊடு - ఊడు - ஓடு - ఓడు - காடு - గాడు - கூடு
గూడు - கேடு - గేడు - நாடு - నాడు - நீடு - నీడు - பாடு - పా
డు - வாடு - వాడు - வீடு - వీడు - ஓடை - ఓడె - மதி - మది - பதி
పది - குதிரை - గుదిరె - அதிர் - అదిరు - சதிர் - సదిరు - குதிர்
గుదిరు - முதிர் - ముదిరు - உதிர் - ఉదిరు - வெதிர் - వెదిరు - அ
று - అఱు - இறு - ఇఱు - உறு - ఉఱు - ஊறு - ఊఱు - ஈறு
ఈఱు - காறு - గాఱు - தேறி - తేఱి - மாதிரி - మాదిరి - மூதேவி
మూదేవి - கழுடு - గఴుడు - గరుడు - பெழு - పెఴు - పెరు
கழவை - గఴవె - గరవె - உழி - ఉఴి - ఉరి - பழி - పఴి - ప
రి - முழி - ముఴి - మురి - அழி - అఴి - అరి - தழி - త
ఴి - తరి - மழு - మఴు - మరు - மழுகு - మఴుగు - మరుగు
முழுக்கு - మఴుక్కు - మరుక్కు - அழுதி - అఴుది - అరుది
உறுதி - ఉఴుది - ఉరుది - அறை - అఱె - అరె - உறை - ఉఱె
ఉరె - கறை - గఱె - గరె - பொறை - పొఱె - పొరె - కొ
రె - முறை - ముఱె - మురె - வறை - వఱె - వరె - ஆறு - ఆ
ఱు - ఆరు - ஏறு - ఏఱు - ఏరు - ஊறு - ఊఱు - ఊరు
எறு - ఎఱు - ఎరు - காறு - గాఱు - గారు - கூறு - గూఱు - గూ

ರು - சாறு - ಸಾಱು - ಸಾರು - சேறு - ಸೇಱು - ಸೇರು - ஊறு - ಊಱು - ಊರು - தேறு - ತೇಱು - ತೇರು - நாறு - ನಾಱು - ನಾರು - நூறு - ನೂಱು - ನೂರು - பாறு - ಪಾಱು - ಹಾಱು - ಹಾರು - வேறு - ಬೇಱು - ಬೇರು - கூறை - ಕೂಱೆ - ಕೂರೆ - பாறை - ಪಾಱೆ - ಹಾಱೆ - ಹಾರೆ - அனல் - ಅನಲು - கனல் - ಕನಲು - இனி - ಇನಿ - தனி - ತನಿ - பனி - ಪನಿ - ಹನಿ - முனி - ಮುನಿ - அனு - ಅನು - நனை - ನನೆ - நினை - ನಿನೆ - மனை - ಮನೆ - ஊனை - ಊನೆ - கூனு - ಕೂನು - சேனை - ಸೇನೆ - வான் - ಬಾನ್ - ஈனு - ಈನು

அழல் - ಅೞಲ್ - ಅಳಲು - உழு - ಉೞು - ಉಳು - கழல் - ಕೞಲ್ - ಕಳಲು - தோழல் - ತೋೞಲ್ - ತೊಳಲು - அழி - ಅೞಿ - ಅಳಿ - சுழி - ಸುೞಿ - ಸುಳಿ - இழி - ಇೞಿ - ಇಳಿ - பிழி - ಪಿೞಿ - ಹಿೞಿ - ಹಿಳಿ - வழி - ಬೞಿ - ಬಳಿ - புழு - ಪುೞು - ಹುೞು - ಹುಳು - வழுவு - ವೞುವು - ವಳುವು - மழை - ಮೞೆ - ಮಳೆ - பழயது - ಪೞದು - ಹಳೆಯದು - கோழி - ಕೋೞಿ - ಕೋಳಿ - மூழி - ಮೂೞಿ - ಮೂಳಿ - மேழி - ಮೇೞಿ - ಮೇಳಿ - கோழை - ಕೋೞೆ - ಕೋಳೆ - தாழை - ತಾೞೆ - ತಾಳೆ - மூழை - ಮೂೞೆ - ಮೂಳೆ - மோழை - ಮೊೞೆ - ಮೊಳೆ - வாழை - ಬಾೞೆ - ಬಾಳೆ - ஏழ் - ಏೞ್ - ಏಳು - காழ் - ಕಾೞ್ - ಕಾಳು - கீழ் - ಕೀೞ್ - ಕೀಳು - கூழ் - ಕೂೞ್ - ಕೂಳು - தாழ் - ತಾೞ್ - ತಾಳು - பாழ் - ಪಾೞ್ - ಹಾೞ್ - ಹಾಳು - வீழ் - ಬೀೞ್ - ಬೀಳು - வாழ் - ಬಾೞ್ - ಬಾಳು - மாழ் - ಮಾೞ್ - ಮಾಳು - போழ் - ಪೋೞು - ಹೋಳು - முழுகு - ಮುೞುಗು - ಮುಳುಗು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳು.

ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಗಳಿಗುದಾಹರಣೆ.

எக்கு - ಎಕ್ಕು - ஒக்கு - ಒಕ್ಕು - கக்கு - ಕಕ್ಕು - சிக்கு - ಸಿಕ್ಕು - முக்கு - ಮುಕ್ಕು - பிக்கு - ಬಿಕ್ಕು - குக்கு - ಕುಕ್ಕು - கொக்கு - ಕೊಕ್ಕು - சொக்கு

ಉತ್ತರವು.

ಸೊಕ್ಕು - இச்சகம் - ಇಚ್ಚಗ - நச்சு - ನಚ್ಚು - மெச்சு - ಮೆಚ್ಚು
உச்சி - ಉಚ್ಚಿ - நொச்சி - ನೊಚ್ಚಿ - முச்சில் - ಮುಚ್ಚಿಲು - அச்சு - ಅ
ಚ್ಚು - கச்சு - ಕಚ್ಚು - கிச்சு - ಕಿಚ್ಚು - குச்சு - ಕುಚ್ಚು - மச்சு - ಮಚ್ಚು
கொச்சை - ಕೊಚ್ಚೆ - பச்சை - ಪಚ್ಚೆ - ಹಚ್ಚೆ - மட்டம் - ಮಟ್ಟ
வட்டம் - ಬಟ್ಟ - எட்டி - ಎಟ್ಟಿ - கட்டி - ಕಟ್ಟಿ - கிட்டி - ಕಿಟ್ಟಿ
தட்டி - ತಟ್ಟಿ - தொட்டி - ತೊಟ್ಟಿ - தொட்டில் - ತೊಟ್ಟಿಲು - வ
ட்டில் - ಬಟ್ಟಿಲು - எட்டு - ಎಟ್ಟು - ஒட்டு - ಒಟ್ಟು - கட்டு - ಕಟ್ಟು
தட்டு - ತಟ್ಟು - திட்டு - ತಿಟ್ಟು - பெட்டு - ಪೆಟ್ಟು - பொட்டு - ಪೊ
ಟ್ಟು - மட்டு - ಮಟ್ಟು - முட்டு - ಮುಟ್ಟು - மொட்டு - ಮೊಟ್ಟು - ந
ட்டு - ನಟ್ಟು - தட்டை - ತಟ್ಟೆ - அட்டை - ಅಟ್ಟೆ - மட்டை
ಮಟ್ಟೆ - மொட்டை - ಮೊಟ್ಟೆ - வட்டை - ಬಟ್ಟೆ - வெட்டை - ಬೆ
ಟ್ಟೆ - மொத்தம் - ಮೊತ್ತ - ஒத்து - ಒತ್ತು - கத்து - ಕತ್ತು - குத்து
ಕುತ್ತು - அத்தி - ಅತ್ತಿ - கத்தி - ಕತ್ತಿ - துத்தி - ತುತ್ತಿ - ஒத்து - ಒ
ತ್ತು - கத்து - ಕತ್ತು - குத்து - ಕುತ್ತು - பத்து - ಪತ್ತು - ಹತ್ತು
மெத்து - ಮೆತ್ತು - வித்து - ಬಿತ್ತು - தொத்து - ತೊತ್ತು - அத்தை
ಅತ್ತೆ - கத்தை - ಕತ್ತೆ - அப்பம் - ಅಪ್ಪ - ஒப்பம் - ಒಪ್ಪ - கப்பம்
ಕಪ್ಪ - தெப்பம் - ತೆಪ್ಪ - குப்பி - ಕುಪ್ಪಿ - திப்பி - ತಿಪ್ಪಿ - அப்பு
ಅಪ್ಪು - ஒப்பு - ಒಪ್ಪು - உப்பு - ಉಪ್ಪು - கப்பு - ಕಪ್ಪು - கொப்பு
ಕೊಪ್ಪು - தப்பு - ತಪ್ಪು - துப்பு - ತುಪ್ಪು - தொப்பை - ತೊಪ್ಪೆ
ஒற்றி - ಒತ್ತಿ - நெற்றி - ನೆತ್ತಿ - எற்று - ಎತ್ತು - ஒற்று - ಒತ್ತು
சுற்று - ಸುತ್ತು - துற்று - ತುತ್ತು - பற்று - ಹತ್ತು - புற்று - ಹು
ತ್ತು - மற்று - ಮತ್ತು - கன்னம் - ಕನ್ನ - பன்னு - ಹನ್ನು - மின்னு
ಮಿನ್ನು - வன்னி - ಬನ್ನಿ - முன்னீர் - ಮುನ್ನೀರು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು
ಪ್ರಯೋಗಗಮ್ಯಗಳು.

ಸರಳಪರುಷಸಂಯುಕ್ತಗಳಿಗುದಾಹರಣೆ.

தங்கு - ತಂಗು - சங்கு - ಸಂಗು - தெங்கு - ತೆಂಗು - எஞ்சல்

ಎಂಜಲು - நஞ்சு - ನಂಜು - சுண்டல் - ಸುಂಡಲು - வண்டல் - ಬಂಡಲು மிண்டல் - ಮಿಂಡಸು - வண்டன் - ಬಂಡಸು - திண்டி - ತಿಂಡಿ தண்டு - ತಂಡು - வண்டு - ಬಂಡು - அண்டை - ಅಂಡೆ - உண்டை ಉಂಡೆ - குண்டை - ಕುಂಡೆ - கொண்டை - ಕೊಂಡೆ - தண்டை - ತಂಡೆ தொண்டை - ತೊಂಡೆ - மண்டை - ಮಂಡೆ - முண்டை - ಮುಂಡೆ அந்தம் - ಅಂದ - கந்து - ಕಂದು - கந்தன் - ಕಂದನು - தொந்தி ತೊಂದಿ - கம்பம் - ಕಂಬ - சம்பளம் - ಸಂಬಳ - அம்பு - ಅಂಬು கம்பு - ಕಂಬು - கொம்பு - ಕೊಂಬು - தும்பு - ತುಂಬು - நம்பு - ನಂಬು - தும்பை - ತುಂಬೆ - சொம்பு - ಚೊಂಬು - பன்றி - ಹಂದಿ - அன்று - ಅಂದು - இன்று - ಇಂದು - முன்று - ಮುಂದು - பின்று - ಪಿಂದು - ಬಿಂದು - ஒன்று - ಒಂದು - என்று - ಎಂದು - கன்று - ಕಂದು ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೬ - ದ್ರಾವಿಡ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗೆಲ್ಲಾ ವಿಕಾರ ಬರುವದಿಲ್ಲವೋ.

இடர் - ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಸ್ವರವಾದ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ಎಕಾರವೂ - உடம் - ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಸ್ವರವಾದ - ಉಕಾರಕ್ಕೆ ಒಕಾರವೂ - ಬರುತ್ತದೆ - ಕರಮೇವರ್ಣಗಳಿಗಿಂದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತವೆ.

இடர் - ಎಡರು - இடை - ಎಡೆ - இணை - ಎಣೆ - இதழ் - ಎದಲ್ - ಎದಳು - இட்டி - ಎಟ್ಟಿ - இரா - ಎರೆ - இலவம் - ಎಲವ இலை - ಎಲೆ - இழை - ಎಲೆ - ಎಳೆ - இவரு - ಎಳೆ - செவி - ಸೆವಿ சிறகு - ಸೆಱಕ - சிறை - ಸೆಱೆ - ಸೆರೆ - சிரம் - ಶಿರ - திரள் - ತೆರಳು - திரை - ತೆರೆ - திறை - ತೆಱೆ - ತೆರೆ - தினை - ತೆನೆ - நிகழ் - ನೆಗಲ್ - ನೆಗಳು - நிசம் - ನೆಜ - நிலா - ನೆಲೆ - நிலம் - ನೆಲ - நிலை ನೆಲೆ - நிழல் - ನೆಱಲ್ - ನೆಳಲು - நிறை - ನೆಱೆ - ನೆರೆ - நினை - ನೆನೆ

பிணம் - పీనుగు - பிசுனி - పిసిని - பிறத்து - పెఱుగ - పెరగ - வி
ளா - వెలి - விளக்கு - వెళకు - விளை - వెళె - உடல் - ఒడలు
உடை - ఒడె - உதறு - ఒదలు - ఒదరు - உதை - ఒదె - உரல்
ఒరలు - உரி - ఒరి - உவா - ఒవి - உறை - ఒఱె - ఒరె - கு
டை - కొడె - குரல் - కొరలు - குவா - కొవి - குழல் - కొలల్
కొళ్లు - குழை - కొలె - కొళె - குளகம் - కొళగ - குளம்
కొళ - குறடு - కొఱడు - కొరడు - சுடர் - సొదరు - சு
டல் - సొందలు - சுண்டன் - సొందఱ - சுண்டை - సొందె - தூ
டை - తొడె - தூவி - తొళె - நுகம் - నొగ - நுதல் - నొదలు
நுனை - నొనె - நுழை - నొలె - నొళె - புகர் - పొగరు - புகழ்
పొగలు - పొగడు - புகை - పొగె - புங்கம் - పొంగె - புடை
పొడె - புடவை - పొడవి - புரை - పొరె - புலம் - పొల - புழு
పొలి - புழல் - పొలల్ - పొలిల్ - పొళ్లు - புனல் - పొ
నలు - புன்னை - పొన్నె - முகடு - మొగడు - முனை - మొనె - மு
தல் - మొదలు - முழு - మొలి - முழுமை - మొల్లి - முழை - మొ
లె - మొళె - முளை - మొళె - முறம் - మొఱ - మొర - முறை
మొఱె - మొరె - முனை - మొనె - ఇత్యాదిగళు ప్రయోగగ
ళ్యగళు.

౧౭ - పదాదివ్యంజనగళిగె విశేషవిధియేనాదరూ ఉంటో.

கசி మొదలాద శబ్దగళాది - க కారక్కె గకారవూ - ச
சுனை మొదలాద శబ్దగళాది - ச కారక్కె చకారవూ - தோடு
మొదలాద శబ్దగళాది - த కారక్కె డకారవూ - தணி మొద
లాద వుగళాది - த కారక్కె దకారవూ - படி మొదలాద వు
గళాది - ப కారక్కె హకారాపేక్షవిల్లదె పకారమాత్రవూ
பண்டை మొదలాద వుగళాది - ப కారక్కె బకారవూ - బరు

ತ್ತದೆ - ಆದಿವರ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದವರ್ಣಗಳಿಗೆ - ಪೂರ್ವಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದವಿಧಿಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ.

கசி - ಗಸಿ - கஞ்சி - ಗಂಜಿ - கடு - ಗಡು - கவர் - ಗವರು - கவி - ಗವಿ - கவ்வை - ಗವ್ವೆ - கறை - ಗಱೆ - ಗರೆ - காரிகை - ಗಾರಿಗೆ - காவதம் - ಗಾವದ - கிளி - ಗಿಳಿ - கிள்ளு - ಗಿಳ್ಳು - கீறு - ಗೀಱು - ಗೀರು - குடி - ಗುಡಿ - குடில் - ಗುಡಿಲು - குடிசை - ಗುಡಿಸೆ - குட்டம் - ಗುಡ್ಡ - குண்டு - ಗುಂಡು - குதி - ಗುದಿ - குப்பு - ಗುಪ್ಪು - குழி - ಗುಳಿ - குறவன் - ಗೊಱವ - ಗೊರವ - குறி - ಗುಱಿ - ಗುರಿ - குனி - ಗುನಿ - கொற்று - ಗೊಱ್ಱು - கூடு - ಗೂಡು - கூடை - ಗೂಡೆ - கூனன் - ಗೂನ - கோள் - ಗೋಳು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - கசி ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

சக்கை - ಚಕ್ಕೆ - சட்டம் - ಚಟ್ಟ - சட்டை - ಚಟ್ಟೆ - சந்தம் - ಚಂದ - சாடி - ಚಾಡಿ - சாவடி - ಚಾವಡಿ - சிப்பி - ಚಿಪ್ಪು - சில் - ಚಿಳ್ಳು - சுட்டி - ಚುಟ್ಟಿ - சுள்ளி - ಚುಳ್ಳಿ - செண்டு - ಚೆಂಡು - செவ்வன - ಚೆನ್ನ - சேறு - ಚೇಱು - சொக்கம் - ಚೊಕ್ಕ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - சக்கை ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

சோடு - ಜೋಡು - சாடி - ಜಾಡಿ - சோழம் - ಜೋಳ - சல்லடை - ಜಲ್ಲಡಿ - சவளி - ಜವಳಿ - சாண் - ಜಾಣು - சாய் - ಜಾಯು - சேடன் - ಜೇಡ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - சோடு ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

தணி - ದಣಿ - தும்பி - ದುಂಬಿ - தாவு - ದಾರವು - துருசு - ದುರುಸು - தாறை - ದಾಱೆ - ದಾರೆ - தூறு - ದೂಱು - ದೂರು - தட்டம் - ದಟ್ಟ - தாரி - ದಾರಿ - தாடி - ದಾಡಿ - திடம் - ದಿಟ - திட்டம் - ದಿಟ್ಟ - திண்ணை - ದಿಣ್ಣೆ - தோசை - ದೋಸೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು தணி ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

பட்டி - ಪಟ್ಟಿ - பட்டு - ಪಟ್ಟು - பட்டை - ಪಟ್ಟೆ - பெட்டி ಪೆಟ್ಟಿ - பயிர் - ಪಯಿರು - பஞ்சை - ಪಂಜೆ - பிச்சை - ಪಿಚ್ಚೆ - பாடகம் - ಪಾಡಗ - பஞ்சணி - ಪಂಡನಿ - பச்சை - ಪಚ್ಚೆ - படி - ಪಡಿ படை - ಪಡೆ - பிள்ளை - ಪಿಳ್ಳೆ - புடவி - ಪೊಡವಿ - புரட்டாசி ಪುರಟಾಸಿ - பெட்டை - ಪೆಟ್ಟೆ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಪಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು - பண்டு - ಬಂಡ - பண்டி - ಬಂಡಿ - பண்டு - ಬಂಡು பொன் - ಬೊನ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - பண்ட - ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

೧೬೯ - ದ್ರಮಿಡಶಬ್ದಗಳೊಳಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಯಾವವರ್ಣಕ್ಕಾದರೂ ಲೋಪಬರುತ್ತದೆಯೊ.

அடங்கு ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗಾದಿವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಲೋಪಬರುತ್ತದೆ - ಅಸಂಯೋಗಸರಳ ಪರುಷಸಂಯೋಗವಾಗಿದ್ದರೆ ಪರುಷಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಆಯಾವರ್ಣತೃತೀಯವಾದೇಶವಾಗಿಬರುತ್ತದೆ - ಪರುಷದ್ವಯಸಂಯೋಗವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಯಾವರ್ಣಪ್ರಥಮವಾದೇಶವಾಗಿಬರುತ್ತದೆ - அமுங்கு ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಪ್ರಥಮವಾದೇಶವಾಗಿಬರುತ್ತದೆ அரங்கு ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗಾದಿವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಲೋಪಬಂದ ಮೇಲೆ ಆಯಾವರ್ಣತೃತೀಯವಾದೇಶವಾಗಿಬರುತ್ತದೆ ಕರಮವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದವಿಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತವೆ.

அடங்கு - ಅಡಗು - தொடங்கு - ತೊಡಗು - மடங்கு - ಮಡಗು - மடந்தை - ಮಡದಿ - ஒடுங்கு - ಒಡುಗು - நடுங்கு - ನಡುಗು உணங்கு - ಒಣಗು - முணங்கு - ಮಣಗು - இணங்கு - ಎಣಗು திறங்கு - ತಿರುಗು - அழுங்கு - ಅಡುಗು - ஒதுங்கு - ಒದುಗು பதுங்கு - ಪದುಗು - புதுங்கு - ಪುದುಗು - துவங்கு - ತೊಲಗು தூங்கு - ತೂಗು - தாண்டு - ತೊಡು - தும்பு - ತುಂಬು - முழங்கு ಮೊಳಗು - ಮೊಳಗು - மைந்தன் - ಮೈದ - அரங்கு - ಅರಗು குரங்கு - ಕೊರಗು - சுருங்கு - ಸುರುಗು - முருங்கு - ಮುರುಗು

துரும்பு - ತುರುಬು - குரும்பை - ಕುರುಬೆ - மலங்கு - ಮಲಗು
புலம்பு - ಹಲುಬು - தோண்டு - ತೋಡು - வேண்டு - ಬೇಡು - கூண்டு
ಗೂಡು - சாந்து - ಸಾದು - சேந்து - ಸೇದು - கூந்தல் - ಕೂದಲು
கீந்தல் - ನೀದು - அழுங்கு - ಅಲುಕು - ಅಳುಕು - ஒழுங்கு - ಒಲು
ಕು - ಒಳುಕು - தாண்டு - ದಾಟು - துளும்பு - ತುಳುಪು - வழுங்கு
ಬಳುಕು - துணுக்கு - ತುಣುಕು - முறுக்கு - ಮುರುಕು - சுருக்கு
ಚುರುಕು - பருக்கை - ಪರುಕೆ - சுருட்டு - ಸುರುಟಿ - உருட்டு
ಉರುಟು - சாக்கு - ಸರಕು - தாக்கு - ತಾಕು - ஆட்டம் - ಆಟ
ஊட்டம் - ಊಟ - ஓட்டம் - ಓಟ - காட்டம் - ಕಾಟ - தோ
ட்டம் - ತೋಟ - வாட்டம் - ವಾಟ - சீட்டு - ಚೀಟು - கோட்டை
ಕೋಟೆ - பேட்டை - ಪೇಟೆ - வேட்டை - ಬೇಟೆ - மீட்டு - ಮೀಟು
மாட்டு - ಮಾಟು - கூட்டம் - ಕೂಟ - தோப்பு - ತೋಪು - சீப்பு
ಚೀಪು - சுருக்கு - ಜರುಕು - அரக்கு - ಅರಗು - மூக்கு - ಮೂಗು
வடக்கு - ಬಡಗು - தேக்கு - ತೇಗು - பாட்டு - ಪಾಡು - ஓடம் - ಓ
ಡು - ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳು.

೧೯ - ದ್ರಮಿಡದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತದ್ಭವವಮಾಡು ವಾಗಿಲ್ಲಾದರೂ ಅಕ್ಷರಲೋಪ ಬರುವದುಂಟೂ.

ಉರುಕ್ಕು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಕ್ಷರವಾದ - ರು ಆ - ಗಾವುಗಳಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರ ಸ್ವರಳ ಪರುಷವಾಗಿದ್ದರೆ. ಸ್ವರಳ ಪರುಷಗಳಿರದಕ್ಕಾ ದ್ವಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆಯಾವರ್ಗತೃತೀಯವಾದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

உருக்கு - ಉಕ್ಕು - முருக்கு - ಮುಕ್ಕು - எருக்கு - ಎಕ್ಕು - ஒருங்கு
ಒಗ್ಗು - நெருங்கு - ನೆಗ್ಗು - சுருங்கு - ಸುಗ್ಗು - கருங்கு - ಕಗ್ಗು - மருங்
கல் - ಮಗ್ಗಲು - பருத்தி - ಹತ್ತಿ - குருத்தி - ಬುತ್ತಿ - திருந்து - ತಿದ್ದು
பொருந்து - ಹೊದ್ದು - பருந்து - ಹದ್ದು - மருந்து - ಮದ್ದು - மருப்பு
ಮಬ್ಬು - இருப்பை - ಇಪ್ಪೆ - கருப்பை - ಕಪ್ಪೆ - கருப்பு - ಕಪ್ಪು

இருமை - ಇಮ್ಮೆ - எருமை - ಎಮ್ಮೆ - ஒருமை - ಒಮ್ಮೆ - கரும்பு - ಕಬ್ಬು - கருத்து - ಕತ್ತು - உழுந்து - ಉದ್ದು - அழுந்து - ಅದ್ದು - கொழுப்பு - ಕೊಬ್ಬು - மருங்கு - ಮಗ್ಗ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು உருக்கு ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಯೋಗಗಳು,

೨೦ - ದ್ರಮಿಡಶಬ್ದಸ್ಥ ಸ್ವರವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳು ಹಾಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಿಧಿಗಳುಂಟಾ.

பெயர் ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಯೋಗಗಳು - ಇದರ ಉದಾಹರಣದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವೂ ದೇಶ ಬಂದದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆಯೋ ಅಂಥಾ ಶಬ್ದಗಳೂ - ಈಗಣದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹೇಯಿದ್ದಾಗ್ಗೂ ಅವೂ - ದ್ರಮಿಡ ಶಬ್ದ ಹೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಪಸಾಜಾತ್ಯವುಳ್ಳ ಶಬ್ದಗಳೂ - பெயர் ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

பெயர் - ಪೆಸರು - ಹೆಸರು - பயிர் - ಪಸಿರು - ಹಸಿರು - மயிர் - ಮಸಿರು - உயிர் - ಉಸಿರು - வயிறு - ಬಸಿಱು - ಬಸಿರು - முயிர் - ಮುಸಿಱು - வெயில் - ಬಿಸಿಲು - நுதல் - ನೊಸಲು - முதலை - ಮೊಸಳೆ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು - பெயர் ಮೊದಲಾದವು - குடி - ಕುಟಿ - சந்தை - ಸಂತೆ - விந்தை - ವಿಂತೆ - முத்து - ಮುದ್ದು - முத்தை - ಮುದ್ದೆ - மித்தை - ಮಿದ್ದೆ - மெத்தை - ಮೊತ್ತೆ - சொத்தை - ಸೊಟ್ಟೆ - செத்தை - ಸೆಡೆ - சட்டி - ಜಡಿ - வட்டித்தல் - ಬಡಿಸು - திரும்பு - ತಿರುಗು - துவரை - ತೊಗರಿ - மாமன் - ಮಾವ - ஆமை - ಆವೆ - சாமை - ಸಾವೆ - பாம்பு - ಹಾವು - காம்பு - ಕಾವು - வேம்பு - ಬೇವು - சேம்பு - ಕೆಸವು - செம் - ಕೆಮ್ - சில - ಕೆಲ - செவி - ಕಿವಿ - செவிடு - ಕಿವುಡು - சேரி - ಕೇರಿ - செய் - ಗೆಯ್ - சாண் - ಗೇಣು - தேன் - ಜೇನು - தொழும்பு - ತೊೞ್ - தெளி - ತಿಳಿ - தாமணி - ದಾವಣಿ - தோண்டான் - ತೊಳೆ - வெண்ணெய் - ಬೆಣ್ಣೆ - கால்வாய் - ಕಾಲುವೆ - முருங்கை - ನುಗ್ಗೆ - மயில் - ನವಿಲು - பம்பரம் - ಬುಗುರಿ - வெதிர் - ಬಿದಿರು - மெளகு - ಮೆಣಸು - முழங்கால் - ಮೊಣಕಾಲು - முதலில் - ಮುಬ್ಬೆಲು - மேருகு - ಮೇಣ - வலம்புரி - ಬಲಮುರಿ - பால் - ಹರಳು - பறளி

ಪೞುಬಿ - ಹೞುವಿ - ಹರುಬಿ - நாக்கு - ನಾಲಿಗೆ - இரண்டு - ಎರಡು
நான்கு - ನಾಲ್ಕು - எட்டு - ಎಂಟು - பாம்பு - ಹಾವು - ಇತ್ಯಾದಿಗ
ಳೂ ಅಯಿಯ ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಯೋಗಗಮ್ಯಗಳು.

೨೫ - ಹಳಗನ್ನಡಶಬ್ದಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡವಾಗುವಾಗೇನಾದರೂ ವಿಶೇಷವುಂಟೋ.

ಹಳಗನ್ನಡ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ವಿಕಾರ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಉಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ - ಮತ್ತು - ೩ನೇ ಪ್ರಕರಣದ ೬ನೇ ಸೂತ್ರ ಪ್ರಕಾರ ಣ - ನ - ಲ - ಯ - ಳ - ಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವಸಹ ಬರುತ್ತದೆ - ಪದಾದಿ ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ - ಱಕಾರಕ್ಕೆ ರೇಫವೂ - ೞಕ್ಕೆ ಳಕಾರವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಪಿಸುಂಕು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅನುಸ್ವಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಉದಿರ್ಚು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗಪರವಾದ ಚು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಇಸು - ಎಂಬಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ನಾಣ್ಚು ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಣಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಸೊರ್ಕು - ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಯೋಗಾದಿಯಾಗಿರುವ - ರೇಫ - ೞ - ಗಳಿಗೆ - ಪರಸವರ್ಣಾದೇಶವಾಗುತ್ತದೆ - ಬರ್ದುಕು - ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಯೋಗಾದಿ ರೇಫಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಶೇಷಗಳು - ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ - ಅವೆಲ್ಲಾ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಕಣ್ - ಕಣ್ಣು - ಪೊನ್ - ಹೊನ್ನು - ಮೆಯ್ - ಮೆಯ್ಯು - ಕಲ್ - ಕಲ್ಲು - ಮುಳ್ - ಮುಳ್ಳು - ಊಳ್ - ಊಳು - ನೂಲ್ - ನೂಲು - ಪಾಲ್ - ಹಾಲು - ಪೆಣೆ - ಹೆಣೆ - ಮುಱುಕು - ಮುರುಕು - ಮುೞುಕು - ಮುಳುಕು - ಸೊರ್ಕು - ಸೊಕ್ಕು - ತೆೞ್ಗು - ತೆಗ್ಗು - ಪಿಸುಂಕು - ಪಿಸುಕು - ಉದಿರ್ಚು - ಉದಿರಿಸು - ನಾಣ್ಚು - ನಾಚು - ಬರ್ದುಕು - ಬದುಕು - ಕಡಮೇ ವಿವರವೆಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಮಂಜರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಇಂತು - ಎಂಟನೆಯ ತದ್ಭವ ಪ್ರಕರಣ ಮುಗಿಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:	ಉತ್ತರವು.
೧- ಸಮಾಸಪ್ರಕರಣದಲ್ಲೇನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.	ಸಮಾಸಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳೂ - ಅವುಗಳ ಭೇದಗಳೂ - ದ್ವಿರ್ವಚನವಿಧಿಯೂ - ಆಗ ಬರುವ ಲೋಪಾದೇಶಾಗಮಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
೨- ಸಮಾಸವೆಂದರೇನು.	ಒಂದು ಪದವು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸೇರತಕ್ಕ ಮತ್ತೊಂದು ಪದದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಒಂದು ಪದವಾಗಿ ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವದು ಸಮಾಸಪದವು.
೩- ಆ ಸಮಾಸ ವೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ಲುಕ್ಸಮಾಸವೆಂತಲೂ - ಅಲುಕ್ಸಮಾಸವೆಂತಲೂ - ಎರಡು ವಿಧವು.
೪- ಲುಕ್ಸಮಾಸವೆಂದರೇನು.	ಎರಡು ಪದಗಳ ವಿಭಕ್ತಿಯೂ ಲೋಪಿಸಿ ಹಾಗ್ಯಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದು ಬೇರೆ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬಂದರೆ ಅದು ಲುಕ್ಸಮಾಸವು.
೫- ಅಲುಕ್ಸಮಾಸವೆಂದರೇನು.	ಹಿಂದಳ ಪದದ ವಿಭಕ್ತಿಮಾತ್ರ ಲೋಪಿಸದೆ - ಮುಂದಳ ಪದದ ವಿಭಕ್ತಿಮಾತ್ರ ಲೋಪಿಸಿ ಲಿಂಗಸಂಜ್ಞೆ ಬಂದು ಹಾಗ್ಯಾಗಿ ಬೇರೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ಅಲುಕ್ಸಮಾಸವು.
೬- ಈ ವಿವರವೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.	ಆಯಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
೭- ಈ ಸಮಾಸವು ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ.	ತತ್ಪುರುಷ - ಏಕದೇಶಿ - ಕರ್ಮಧಾರಯ - ಬಹುವ್ರೀಹಿ - ಸಂಖ್ಯಾ - ದ್ವಂದ್ವವೆಂದಾರು ವಿಧವು.
೮- ತತ್ಪುರುಷವೆಂದರೇನು.	ಉತ್ತರಪದಾರ್ಥಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು ತತ್ಪುರುಷವು.
೯- ತತ್ಪುರುಷವೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ತತ್ಪುರುಷವಾರು ವಿಧವು.
೧೦- ಅವುಗಳ ಹೆಸರೇನು.	ದ್ವಿತೀಯೆ - ತೃತೀಯೆ - ಚತುರ್ಥಿ - ಪಂಚಮಿ - ಷಷ್ಠಿ - ಸಪ್ತಮಿಗಳು ಆರೂ ತತ್ಪುರುಷಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೧೧ - ದ್ವಿತೀಯಾತತ್ಪುರುಷವು ಯಾವದು.	ದ್ವಿತೀಯಾಂತವು ತಾನು ಸೇರತಕ್ಕ ಕೃದಂತದೊಂದಿಗಾಗಲಿ ತಿಙಂತದೊಂದಿಗಾಗಲಿ ಸೇರಿದರೆ - ಅದು ದ್ವಿತೀಯಾತತ್ಪುರುಷವು. ಇಲ್ಲಿ - ಅ - ಇ - ಎ - ಅಂತವಾದ ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ದೀರ್ಘ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೂಟವ - ಮಾಡಿದನು - ಕೂಟಾಮಾಡಿದನು. ಕೂಟವ - ಕೂಡುತ್ತಾನೆ - ಕೂಟಾಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ಬಾವಿಯ - ತೋಡಿದನು - ಬಾವೀತೋಡಿದನು. ಬಾವಿಯ - ತೋಡುತ್ತಾನೆ - ಬಾವೀತೋಡುತ್ತಾನೆ. ಮನೇಕಟ್ಟಿದನು - ಊರುಕಂಡನು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೧೨ - ಊರುಕಂಡನೆಂಬಲ್ಲಿ ಊರು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದ್ವಿತೀಯೆ ಪರವಾದಾಗ ಲೋಪಿಸಿದ ಉಕಾರವು ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಂಗೆ ಬಂತು.	ಅಲೌಕಿಕವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮಾಸ ವೈಹಾರ್ಯ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲವಾದದರಿಂದ ಉಕಾರಕ್ಕೆ ಲೋಪವೇ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.
೧೩ - ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವೆಂದರೇನು.	ಸಮಾಸವ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯವು ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವು.
೧೪ - ಅವುಗಳೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ಲೌಕಿಕವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವೆಂತಲೂ - ಅಲೌಕಿಕವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವೆಂತಲೂ ಎರಡು ವಿಧವು.
೧೫ - ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇನು.	ಅರ್ಥವು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಿದ್ಧವಾದ ರೂಪವ ಹೇಳುವದು ಲೌಕಿಕವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವು - ಶಬ್ದವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯವು ಅಲೌಕಿಕವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವು. ಊರನ್ನು - ಕಂಡನು - ಇದು ಲೌಕಿಕವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವು. ಊರು - ಅನ್ನು - ಕಂಡನು - ಇತ್ಯಾದಿ ಅಲೌಕಿಕವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವು.
೧೬ - ತೃತೀಯಾತತ್ಪುರುಷ ಹ್ಯಾಂಗೆ.	ತೃತೀಯಾಂತಗಳು ತಾನು ಸೇರತಕ್ಕ ಕೃದಂತ ತಿಙಂತಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ - ಅದು ತೃತೀಯಾತತ್ಪುರುಷವು. ನೀರಿಂದ - ತೊಳೆದನು - ನೀರುತೊಳೆದನು.

ನೀರಿಂದ-ತೊಳೆಯುತ್ತಾನೆ-ನೀರುತೊಳೆಯುತ್ತಾನೆ-ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೭-ಚತುರ್ಥೀತತ್ಪುರುಷವು ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ವಿಕಾರವಾಚಕಚತುರ್ಥಿಯು ತನ್ನ ವಿಕಾರಿವಾಚಕದಾಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಚತುರ್ಥೀತತ್ಪುರುಷವು-ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಯ ಇ-ಎ-ಗಳಿಗೆ ದೀರ್ಘ ಬರುತ್ತದೆ.

ತೇರಿಗೆ-ಮರವು-ತೇರೀಮರವು.

ಬಳೆಗೆ-ಚಿನ್ನವು-ಬಳೇಚಿನ್ನವು.

ಇಲ್ಲಿ ತೇರು ಮೊದಲಾದ ಚತುರ್ಥ್ಯಂತಗಳು ವಿಕಾರವಾಚಕಗಳು ಮರ ಮೊದಲಾದವು ವಿಕಾರಿವಾಚಕಗಳು-ಈ ವಿವರವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೧೮-ಪಂಚಮೀತತ್ಪುರುಷವು ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಪಂಚಮ್ಯಂತವು ತಾನು ಸೇರ ತಕ್ಕ ಭಯಾರ್ಥಕಗಳಾಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಪಂಚಮೀತತ್ಪುರುಷವು.

ಹುಲಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಅಳ್ಕು-ಹುಲಿಯಳ್ಕು-ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೯-ಷಷ್ಠೀತತ್ಪುರುಷವು ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಷಷ್ಠ್ಯಂತಗಳು ತಾನು ಸೇರ ತಕ್ಕ ಸುಬಂತಗಳಾಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಷಷ್ಠೀತತ್ಪುರುಷವು-ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಯ-ಇಕಾರ-ಎಕಾರಗಳಿಗೆ ದೀರ್ಘ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮರದ-ಕೊಂಬು-ಮರಗೊಂಬು.

ಬಾಳೆಯ-ಹಣ್ಣು-ಬಾಳೇಹಣ್ಣು-ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೦-ಈ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದಕ್ಕೇನಾದರೂ ವಿಶೇಷವುಂಟಾ.

ಅರಸು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ-ಮನೆ-ಮಗ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಅರಸು ಶಬ್ದದ ಸುವಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅರಸಿನ-ಮನೆ-ಅರಮನೆ.

ಅರಸಿನ-ಮಗ-ಅರಮಗ-ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೧-ಈ ಷಷ್ಠೀತತ್ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಲೋಪವಿಲ್ಲಾದ ರೂಪಗಳಿಲ್ಲದೆಯಿರುವದುಂಟಾ.

ಇಕಾರಾಂತ ಎಕಾರಾಂತಗಳನ್ನುಳಿದ ಅಕ್ಷರದ ವಿಕಾರ ಷಷ್ಠಿಗಳಿಗೂ-ಅದು ಶಬ್ದಪರವಾದ ರೂಸಂಜ್ಞೆಯಲ್ಲೂ ಷಷ್ಠಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುವದಿಲ್ಲವು-ಇಕಾರಾಂತ ಏಕಾರಾಂತಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ-ಇದಕ್ಕೆ ಅಲುಕ್ಸಮಾಸವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಬೇಲದ-ಮರ-ಬೇಲದಮರ-ಹುಣಸೆಯ-ಮರ-ಹುಣಸೇಮರ.
ಬೇಲದ-ಹಣ್ಣು-ಬೇಲದಹಣ್ಣು.
ಗ್ರಾಮದ-ಅವ-ಗ್ರಾಮದವ-ಬನ್ನಿಯ-ಮರ-ಬನ್ನೀಮರ.
ಕೆಂಚನ-ಹಳ್ಳಿ-ಕೆಂಚನಹಳ್ಳಿ-ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೨. ಸಪ್ತಮೀತತ್ಪುರುಷ ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಸಪ್ತಮ್ಯಂತವು ಒಳ್ಳಿತೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲೂ - ಜಾಣನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲೂ ಇರುವ ಪದಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಕಾಯಲ್ಲಿ-ಒಳ್ಳಿದನು-ಕಾಯೊಳ್ಳಿದನು.
ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ-ಜಾಣನು-ಕೆಲಸಜಾಣನು-ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೩-ಏಕದೇಶಿಯೆಂದರೇನು.

ಪೂರ್ವಪದಾರ್ಥಪ್ರಧಾನವಾದ್ದು ಏಕದೇಶಿಯು-ಇದನ್ನು ಕೆಲವರು ಪ್ರಥಮಾತತ್ಪುರುಷವೆನುತ್ತಾರೆ-ಕೆಲವರು-ಅವ್ಯಯೀಭಾವವೆನುತ್ತಾರೆ.

೨೪-ಅದು ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಏಕದೇಶವಪೇಕ್ಷವ ಪ್ರಥಮಾಂತ ಶಬ್ದಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠ್ಯಂತವಾದ ಏಕದೇಶಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ-ಆಗ ಅಡಿಶಬ್ದದ ದುವಿಗೆ ಅನುಸ್ವಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ-ಮೇಗು ಶಬ್ದದ ದುವಿಗೆ ಲೋಪವಾಗಲಿ-ಅನುಸ್ವಾರಾದೇಶವಾಗಲಿ ಬರುತ್ತದೆ-ತುದಿ ಕಡೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನುಳಿದ ಕಡಿಮೆ ಶಬ್ದಗಳ ದುವಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾಲಿನ-ಅಡಿ-ಅಂಗಾಲು-ಕಾಲಿನ ಮೇಗು-ಮೇಗಾಲು-ಮೇಂಗಾಲು.
ಕಾಲಿನ ಮುಂದು-ಮುಂಗಾಲು-ಕಾಲಿನ ಹಿಂದು-ಹಿಂಗಾಲು.
ಕಾಲಿನ ತುದಿ-ತುದಿಗಾಲು-ಕಡೆಗಾಲು-ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೫-ಕರ್ಮಧಾರಯವೆಂದರೇನು.

ಒಂದು ವಸ್ತುವಪೇಕ್ಷವ ಒಂದೇ ವಿಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎರಡು ಸುಬಂತವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ ಅದು ಕರ್ಮಧಾರಯವು.

೨೬-ಆ ಕರ್ಮಧಾರಯವೆಷ್ಟು ವಿಧವು.

ವಿಶೇಷಣಪೂರ್ವಪದ-ವಿಶೇಷಣೋತ್ತರಪದ-ಉಪಮಾನಪೂರ್ವಪದ-ಉಪಮಾನೋತ್ತರಪದ-ಉತ್ತರಪದಲೋಪಿ ರೂಪಕವೆಂದು ಆರು ವಿಧವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ	ಉತ್ತರವು
೨೭ - ವಿಶೇಷಣಪೂರ್ವಪದವು ಹ್ಯಾಂಗೆ.	ಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಾದ ಪದಗಳಾಗಿ ವಿಶೇಷಣವಾಚಕ ವಿಶೇಷ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಅದು ವಿಶೇಷಣಪೂರ್ವಪದಕರ್ಮಧಾರಯವು.
೨೮ - ಸಮಾನಾಧಿಕರಣವೆಂದರೇನು.	ಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಭೇದವುಳ್ಳ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಸಮಾನಾಧಿಕರಣವು - ಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತವು ೭ನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ - ೩೯ - ೪೦ - ೪೧ನೆಯ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
೨೯ - ಯಾವರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣವಿಶೇಷ್ಯಗಳೆಂಥಾವವು.	ಜಾತಿಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತವು ಕಡಮೆಯು ಸೇರಿದರೆ ಜಾತಿಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಕವೇ ವಿಶೇಷ್ಯ - ಕಡಮೆ ವಿಶೇಷಣವು - ಎರಡೂ ಜಾತಿಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಕವಾಗಿದ್ದರೂ - ಕಡಮೆ ಮೂರೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೂ ವಿಶೇಷಣವಿಶೇಷ್ಯಗಳು ಮನಸ್ಸು ಬಂದ ಹಾಂಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದಕ್ಕುದಾಹರಣೆ ಕೆಳಗಿನ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕರಿದಾದ - ಕುದುರೆ - ಕರಿಕುದುರೆ. ಮಾಡಿದ - ಮನುಷ್ಯನು - ಮಾಡಿದಮನುಷ್ಯನು; ತಿಮ್ಮನೆಂಬ - ಗೌಡನು - ತಿಮ್ಮಗೌಡನು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೩೦ - ವಿಶೇಷಣೋಭಯಪದವು ಹ್ಯಾಂಗೆ.	ಜಾತಿಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನುಳಿದ ಕಡಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಏಕಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳೊಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ - ಅದು ವಿಶೇಷಣೋಭಯಪದವು. ಕರಿದಾಗಿಯೂ - ಬಿಳಿದಾಗಿಯೂ ಇರುವದು - ಕರಿಬಿಳಿದು.
೩೧ - ಉಪಮಾನಪೂರ್ವಪದವು ಹ್ಯಾಂಗೆ.	ಉಪಮಾನವಾಚಕವು ಉಪಮೇಯವಾಚಕದೊಂದಿಗಾಗಲಿ - ಸಾಧಾರಣಧರ್ಮವಾಚಕದೊಂದಿಗಾಗಲಿ ಸೇರಿದರೆ - ಅದು ಉಪಮಾನಪೂರ್ವಪದವು.
೩೨ - ಉಪಮಾನವೆಂದರೇನು.	ವರ್ಣಿಸತಕ್ಕ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೂ - ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಗೆದ ಧರ್ಮವ ಹೆಚ್ಚಾಗುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ - ಹೇಳಬಗೆದ ವಸ್ತುವು ಉಪಮಾನವು.

೩೩-ಉಪಮೇಯವೆಂದರೇನು.

ವರ್ಣಿಸತಕ್ಕ ವಸ್ತುವು ಉಪಮೇಯವು.

ತಾವರೆಯಂತೆ - ಕೆಂಪು - ತಾವರೆಗೆಂಪು - ತಾವರೆಯ ಹೋಲುವ ಕಣ್ಣು - ತಾವರೆಗಣ್ಣು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇಲ್ಲಿ ತಾವರೆಯು ವರ್ಣಿಸತಕ್ಕ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿರುವ ಕೆಂಪಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೆಂಪುಳ್ಳದ್ದರಿಂದ ತಾವರೆಯುಪಮಾನವು - ಕಣ್ಣುಪಮೇಯವು - ತಾವರೆಗೆಂಪೆಂಬಲ್ಲಿ ತಾವರೆಯುಪಮಾನವು ಕೆಂಪು ಸಾಧಾರಣಧರ್ಮವು ಎಂದರೆ ಉಪಮಾನೋಪಮೇಯಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಏಕರೀತಿಯಾಗಿರುವದಾಗಿ ಹೇಳಬಗೆದ ಧರ್ಮವು.

೩೪-ಉಪಮಾನೋತ್ತರಪದ ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಉಪಮೇಯಪದವು ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ ಉಪಮಾನಪದವು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಉಪಮಾನೋತ್ತರಪದವು.

ತಾವರೆಯ ಹೋಲುವ ಕಣ್ಣು - ಕಣ್ಣುದಾವರೆ.

೩೫-ರೂಪಕಸಮಾಸ ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ರೂಪ್ಯವು ರೂಪಕದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಅದು ರೂಪಕವು.

೩೬-ರೂಪಕರೂಪ್ಯಗಳು ಯಾವವು.

ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುವಾಗಿ ಅರಿತು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ರೂಪ್ಯವು - ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪಕವು.

ಸಾಕ್ಷಿ - ತಾವರೆಯೇ ಕಣ್ಣು - ತಾವರೆಗಣ್ಣು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೩೭-ಉತ್ತರಪದಲೋಪಿ ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಕೃದಂತೋತ್ತರಪದಸಮಾಸಪದವು ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಿಶೇಷ್ಯಪದದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಆಗ ಉತ್ತರಪದವಾದ ಕೃದಂತಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದು ಲೋಪ ಬಂದಾಗ ಉತ್ತರಪದಲೋಪಿ ಕರ್ಮಧಾರಯವು.

ಜವ್ವಾಜಿಯ ಮಾರುವ - ಶೆಟ್ಟಿ - ಜವ್ವಾಜಿಶೆಟ್ಟಿ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ - ಮನುಷ್ಯ - ಮನೆಮನುಷ್ಯ.

೩೮-ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲಿಲ್ಲದರೂ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳುಂಟಾ.

ಪೂರ್ವಪದವಾದ ಕಾತಕಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯದ ದುವಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಇಕಾರಕ್ಕೂ ಎಕಾರಕ್ಕೂ ಆದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ಓಡುವದು - ಕುದಿರೆ - ಓಡುವಕುದಿರೆ.

ಓಡಿದದು - ಕುದಿರೆ - ಓಡಿದಕುದಿರೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೯ - ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವುಂಟೋ.

ಉಕಾರಾಂತಧಾತುಗಳಿಗೂ - ನಡೆಮೊದಲಾದಧಾತುಗಳಿಗೂ ವರ್ತಮಾನಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಬಂದಿರುವ ಉವಾಗಮಕ್ಕೆ ಅದರ ಮೇಗಳ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹೊಂದಿಸಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಲೋಪಬಂದು ಧಾತು ಸ್ವರೂಪಮಾತ್ರವುಳಿಯುತ್ತದೆ - ಊದಾರುವಿನ ಕಡೆಯಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಸಹ ಬರುತ್ತದೆ - ಹಾರು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ದೀರ್ಘ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಓಡುವದು - ಕುದಿರೆ - ಓಡೂಕುದಿರೆ - ಓಡುವಕುದುರೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹಾರು - ಓಡು - ಹುಟ್ಟು - ಬೇಸು - ಬಿಡು - ಕೂಡು - ಸುತ್ತು ಬೆಚ್ಚು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೦ - ಪೂರ್ವಪದವಾದಗುಣವಚನಗಳಿಗೇನುಬರುತ್ತೆ.

ಪೂರ್ವಪದವಾದ - ಇ - ದು - ಅಂತವಾದಗುಣವಚನಗಳದು ವಿಗೆ ಲೋಪವಾಗಲಿ - ಅಕಾರಾದೇಶವಾಗಲಿ - ಅಕಾರಾದಿಯಲ್ಲದ ತ್ರಿಕಕ್ಕೆ ಲೋಪವಾಗಲಿ ಬರುತ್ತದೆ - ದು ಲೋಪಬಂದಾಗ - ಅದರ ಹಿಂದಣ - ಏಕಾರಾಂತ - ಇಕಾರಾಂತಗಳಿಗೆ ದೀರ್ಘ ಬರುತ್ತದೆ - ತ್ರಿಕ ಲೋಪಬಂದಾಗ - ಇನಾದಿಗಳನ್ನುಳಿದವರ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ಏಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ತ್ರಿಕ ಲೋಪಬಂದಾಗಲು - ಕರ್ ಎಂಬದರ ಅಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಸಹ ಬರುತ್ತದೆ - ಹಳದು ಎಳದು ಶಬ್ದಗಳ ದುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಏಕಾರಾದೇಶವಾಗಲಿ - ಏಯಾದೇಶವಾಗಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಿಳಿದು - ಕಾವಲಿ - ಬಿಳೀದಾವಲಿ - ಬಿಳಿಯದಾವಲಿ - ಬೆಳ್ದಾವಲಿ ಹಾಸರು - ಮನೆ - ಹಾಸಮನೆ - ದೊಡ್ಡದು - ಗುಡಿ - ದೊಡ್ಡಗುಡಿ ಕರಿದು - ಆನೆ - ಕರಿಯಾನೆ - ಕರೀಯಾನೆ - ಕಾರಾನೆ - ಹಳದು - ಬಟ್ಟೆ - ಹಳೇಬಟ್ಟೆ - ಹಳಿಯಬಟ್ಟೆ - ಎಳಿಯ - ಎಲೆ - ಎಳೇಎಲೆ - ಇನಿದು ಮಾವು - ಇನ್ಮಾವು - ಇನಿಯಮಾವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇನ್ - ಬಿನ್ - ಕಿರ್ - ಬಿರ್ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇನಾದಿಗಳು.

೪೧ - ಕಿರಿದುಶಬ್ದಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಿರಿದುಶಬ್ದದ ತ್ರಿಕಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬಂದಾಗ ವ್ಯಂಜನಾದ್ಯುತ್ತರಪದ ಪರವಾಗಲು ತ್ರಿಕಕ್ಕೊಂದು ವೇಳೆ ಉಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಿರಿದು - ಅದಿ - ಕಿತ್ತದಿ - ಕಿರಿದು - ಕೊಲು - ಕಿರುಗೋಲು.

೪೨ - ಕಡಿದು ನಿಡಿದು ಶಬ್ದಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ತ್ರಿಕಲೋಪ ಬಂದಾಗ ವ್ಯಂಜನಾದ್ಯುತ್ತರ ಪದಪರವಾಗಲು ತ್ರಿಕಕ್ಕೆ ಉಕಾರಾಗಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಟ್ಟಿದವಿ - ನಿಟ್ಟುಸುರು. }
ಕಡುಬಾಗಿ - ನಿಡುಗಣ್ಣು. } ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೩ - ನಡುಶಬ್ದಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸ್ವರಾದ್ಯುತ್ತರ ಪದ ಪರವಾಗಲು ನಡು ಶಬ್ದದ ಡುವಿಗೆ ಟಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಟ್ಟಡವಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೪ - ಕೆಚ್ಚನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೆಚ್ಚನೆ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಮೊದಲ ಚಕಾರಕ್ಕೊಂದು ಮಕಾರಾದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದರ ಮೇಗಳ ವರ್ಣಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಕಕಾರಕ್ಕೆ ಚಕಾರಾದೇಶವು ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಿಸು ಮೊದಲಾದಾದೇಶಗಳೊಂದು ವೇಳೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೆಂಚನೆಯಾದ ಕಣ್ಣು - ಕೆಂಗಣ್ಣು - ಚೆಂಗಣ್ಣು - ಕಿಸುಗಣ್ಣು.
ಬೆಚ್ಚನೆ ಬೂದಿ - ಬೆಂಬೂದಿ - ಬಿಸುಬೂದಿ.
ಪಚ್ಚನೆ - ಎಲೆ - ಪಂದಲೆ - ಪಸೇದಲೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೫ - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಾದ ಪೂರ್ವಪದಗಳಿಗೇನು ವಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರಪದ ಸ್ವರಾದಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಓರ್ ಎಂತಲೂ - ಎರಡು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಈರ್ ಎಂತಲೂ - ಹತ್ತು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದು - ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳು ಪರವಾದಾಗ - ಅದರ ತ್ರಿಕಕ್ಕೆ ಸಂಯುಕ್ತನಕಾರವೂ - ಐದು - ಆರು - ಏಳು - ಎಂಟು ಶಬ್ದಗಳು ಪರವಾದಾಗ - ತ್ರಿಕಕ್ಕೆ - ದಿರ್ ಊದೇಶವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಪದ ವ್ಯಂಜನಾದಿಯಾಗಿದ್ದರೆ - ಒಂದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಒ - ಎರಡು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಇ - ಮೂರು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ದುಲೋಪವೂ ಬರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಹತ್ತು ಶಬ್ದವನ್ನುಳಿದ ಕಡಮೆ ವ್ಯಂಜನಾದಿಗಳು ಪ

ರವಾದಾಗ ಹ್ರಸ್ವಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ - ಹತ್ತು ಶಬ್ದ ಪರವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಹ್ರಸ್ವ ಬರುವದಿಲ್ಲ - ನಾಲ್ಕು - ಐದು - ಎಂಟು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ದುಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ನಾಲ್ಕು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನೂರು ಶಬ್ದ ಪರವಾದಾಗ ತ್ರಿಕಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಆರು ಶಬ್ದದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಹ್ರಸ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ಹತ್ತು ಶಬ್ದದ ತ್ರಿಕಕ್ಕೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಶಬ್ದಗಳು ಪರವಾದಾಗ - ದಿ - ಆದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಆರು - ಏಳು - ನೂರು ಸಾವಿರ - ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಕಡೆಯ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಒಂಬತ್ತು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಶಬ್ದ ಪರವಾದಾಗ - ತೊಮ್ - ಆದೇಶವೂ - ನೂರು ಸಾವಿರ ಪರವಾದಾಗ - ಒಂಬಯ್ - ಆದೇಶವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು - ಆನೆ - ಓರಾನೆ - ಒಂದು - ತಲೆ - ಒತ್ತಲೆ - ಎರಡು ಆನೆ - ಈರಾನೆ - ಎರಡು - ತಲೆ - ಇತ್ತಲೆ - ಮೂರು - ನೂರು ಮುನ್ನೂರು - ಮೂರು - ಹತ್ತು - ಮೂವತ್ತು - ನಾಲ್ಕು - ಮೊಗ - ನಾಲ್ಮೊಗ - ನಾಲ್ಕು - ನೂರು - ನಾನೂರು - ಐದು - ನೂರು - ಐನೂರು ಆರು - ಹತ್ತು - ಅರುವತ್ತು - ಎಂಟು - ಮೊಗ - ಎಣ್ಮೊಗ - ಏಳು ನೂರು - ಏಳ್ನೂರು - ಸಾವಿರ - ಮೊಗ - ಸಾವಿರ್ಮೊಗ - ಹತ್ತು ಮೂರು - ಹದಿಮೂರು - ಹತ್ತು ನಾಲ್ಕು - ಹದಿನಾಲ್ಕು - ಒಂಬತ್ತು - ಹತ್ತು - ತೊಂಬತ್ತು - ಒಂಬತ್ತು - ನೂರು - ಒಂಬಯ್ನೂರು.

೪೬ - ಅದು ಮೊದಲಾದವಕ್ಕೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಅದುವಿಗೆ - ಆ - ಇದುವಿಗೆ - ಈ - ಉದು - ಊ - ಯಾವದು ಯಾವ - ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ - ಎಲ್ಲಾ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆಮನೆ - ಈಮನೆ - ಯಾವಮನೆ - ಎಲ್ಲಾಮನೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೭ - ಬಹುವ್ರೀಹಿಯೆಂದರೇನು.

ಅನೇಕ ಪದಗಳು ಸೇರಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸವು.

೪೮ - ಆ ಬಹುವ್ರೀಹಿಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು.

ಸಮಾನಾಧಿಕರಣವೆಂತಲೂ - ವ್ಯಧಿಕರಣವೆಂತಲೂ - ವ್ಯತಿಹಾರವೆಂತಲೂ ಮೂರು ವಿಧವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ	ಉತ್ತರವು
೪೯ - ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿ ಯಾವುದು.	ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಗಳಾದ ಪದಗಳು ಸೇರಿ ಅನ್ಯಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿಯು. ನಿಡಿದಾದ ತೋಳು ಯಾವನಿಗೋ - ಅವನು ನಿಡುದೋಳನು ಇತ್ಯಾದಿ.
೫೦ - ವ್ಯಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿ ಯಾವದು.	ಪ್ರಥಮಾಂತವು ಸಪ್ತಮ್ಯಂತದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಅನ್ಯಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ವ್ಯಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿಯು. ಶಶಿ - ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೋ - ಅವನು - ಶಶಿತಲೆಯನು.
೫೧ - ವ್ಯತಿಹಾರಬಹುವ್ರೀಹಿಯೆಂದರೇನು.	ಒಂದೇ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಒಂದೇ ರೂಪವಾದ ಪೂರ್ವೋತ್ತರವುಳ್ಳ ತೃತೀಯಾಂತಪದಗಳು ಅದರಿಂದ ಕೂಡಿದಾದು ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ - ಮತ್ತು ಅಂಥಾ ಸಪ್ತಮ್ಯಂತ ಪದಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಮಾಡುವ ಕಾಳಗವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರುತ್ತದೆ - ಇವು ವ್ಯತಿಹಾರಬಹುವ್ರೀಹಿಯು. ಕೋಲಿಂದ - ಕೋಲಿಂದ - ಹೊಡೆದು - ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕಾಳಗ ಕೋಲಾಕೋಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಜುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು - ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕಾಳಗ ಜುಟ್ಟಾಜುಟ್ಟಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.
೫೨ - ಈ ಬಹುವ್ರೀಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯಾಗಮಾದೇಶಗಳೇನು ಬರುತ್ತವೆ.	ಸಮಾನಾಧಿಕರಣವ್ಯಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಅಟ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಾದ ಪದಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪದವಾದುಲ್ಲ ಬಹುವ್ರೀಹಿಗೆ ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಟಕಾರ ಲಕಾರಗಳಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಇಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನವು ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಹೊಸ ಮಸೆಯನು - ಕಿಂಪಾಮಲನು - ಇತ್ಯಾದಿ. ಶಶಿತಲೆಯನು - ಏಸಳುಗಣ್ಣನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ. — ಉತ್ತರವು.

೫೨೩ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟಾ.

ಬಾಗಾದಿಶಬ್ದಗಳನ್ನು - ಇಲ್ಲಶಬ್ದವನ್ನು ಉತ್ತರಪದವಾಗುಳ್ಳ - ಬಹುವ್ರೀಹಿಗೆ ಇ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲಶಬ್ದದ ಮಡುವಿಗೆ ಮೊಪಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಡುಬಾಗಿ - ಹಲ್ಲು - ಇಲ್ಲ - ಹಲ್ಲಿಲಿ.

೫೨೪ - ವ್ಯತೀಹಾರಬಹುವ್ರೀಹಿಯಲ್ಲೇನು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಇ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ - ಪೂರ್ವಪದದ ಕಡೆಗೆ ಆಕಾರಾದೇಶವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಲಾಕೋಲಿ - ಜುಟ್ಟಾಜುಟ್ಟಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೨೫ - ಸಂಖ್ಯಾಸಮಾಸವೆಂದರೇನು.

ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು ಸಂದೇಹವಾಗಲಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಲಿ ಬಾರಿಯೆಂಬರ್ಥವಾಗಲಿ ಬರುವಾಗ ಸೇರಿದರೆ ಅದು ಸಂಖ್ಯಾಸಮಾಸವು.

ನಾಲ್ಕೊ - ಐದೊ - ನಾಲ್ಕೈದು.
ನಾಲ್ಕಾಗಲಿ - ಐದಾಗಲಿ - ನಾಲ್ಕೇದು.
ನಾಲ್ಕುಬಾರಿ - ಐದು - ನಾಲ್ಕೈದು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೨೬ - ದ್ವಂದ್ವಸಮಾಸವೆಂದರೇನು.

ಏಕಾರ್ಥವಾಚಕವಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸತಕ್ಕ ಸುಬಂತಗಳನೇಕಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ - ಅದು ದ್ವಂದ್ವವು.

ಆನೆಯೂ - ಕುದುರೆಯೂ - ಆನೆಕುದುರೆಗಳು.

ಆನೆಯೂ - ಕುದುರೆಯೂ - ಕತ್ತೆಯೂ - ಆನೇಕುದುರೆಕತ್ತೆಗಳು.

೫೨೭ - ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕಪವಾದವುಂಟಾ.

ಏಕಶೇಷವು ದ್ವಂದ್ವಾಪವಾದವು.

೫೨೮ - ಏಕಶೇಷವೆಂದರೇನು.

ದ್ವಂದ್ವಮಾಡತಕ್ಕ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪದಗಳು ಹೋಗಿ ಒಂದು ನಿಂತರೆ ಅದು ಏಕಶೇಷವು.

೫೨೯ - ಏಕಶೇಷವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥವನ್ನಾಗಲಿ - ಆನುಪೂರ್ವಿಯನ್ನಾಗಲಿ - ಎರಡನ್ನಾಗಲಿ ಒಂದೇರೀತಿಯಾಗುಳ್ಳ ಪದಗಳಿಗೆ ಏಕಶೇಷ ಬರುತ್ತದೆ.

ಚದುರನೂ - ಜಾಣನೂ - ಚದುರರು - ಅಲ್ಲವೆ - ಜಾಣರು ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಒಂದು - ಆನುಪೂರ್ವಿ ಬೇರೆ.

ರಾಮನೂ - ರಾಮನೂ - ರಾಮರು - ಇಲ್ಲರ್ಥ ಬೇರೆ - ಕುದುರೆಯೂ - ಕುದುರೆಯೂ - ಕುದುರೆಗಳು - ಇಲ್ಲೆರಡೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ.

೭೦ - ಅರ್ಥಾನುಪೂರ್ವಿಗಳೆರಡೂ ಭೇದವಾಗಿರುವಲ್ಲಿಲ್ಲಾದರೂ ಏಕಶೇಷವುಂಟೋ.

ತ್ಯದಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಕೂಡ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳು ಹೋಗಿ ತ್ಯದಾದಿಗಳಿಗೆ ಏಕಶೇಷ ಬರುತ್ತದೆ - ತ್ಯದಾದಿಗಳಾದ ನಾಮಗಳ ಶಬ್ದ ಏಕಶೇಷವಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇವದತ್ತನೂ - ಅವನೂ - ಅವರು.

ದೇವದತ್ತನೂ - ಇವನೂ - ಇವರು.

ಅವನೂ - ಇವನೂ - ಇವರು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೧ - ತ್ಯದಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಬೇರೆ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಏಕಶೇಷವೇನಾದರೂ ಉಂಟೋ,

ಯಾವ ಶಬ್ದವಾಗಲಿ ತಾನಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ತಾನಾದಿಗಳೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ - ತಾನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೂ - ಕಡೆಗೆ ಒಂದಿಗೆ ನಾನು ಸೇರಿದರೆ ನಾನು ಶಬ್ದವೂ - ನಾನು ಇಲ್ಲದ ಎರಡರಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ದೇವದತ್ತನೂ - ಅವನೂ - ತಾನೂ - ತಾವು.

ತಿಮ್ಮನೂ - ಅವನೂ - ನೀನು - ನೀವು.

ಬೊಮ್ಮನೂ - ಇವನೂ - ನಾನು - ನಾವು.

ನಾನೂ - ನೀನೂ - ತಾನೂ - ನಾವು.

ನೀನೂ - ತಾನೂ - ನೀವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೨ - ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಏಕಶೇಷವಿಲ್ಲದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೋ:

ತಂದೆತಾಯಿ ಶಬ್ದಗಳ ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ತಂದೆಶಬ್ದ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ತಾಯೂ - ತಂದೆಯೂ - ತಂದೆಗಳು - ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು - ತಂದೆತಾಯ್ಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೩ - ಏಕಶೇಷದಲ್ಲಿಯೂ - ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ವಚನ ಬರುತ್ತದೆ.

ದ್ವಂದ್ವವು ಉಭಯಪದಾರ್ಥ ಪ್ರಧಾನವಾದ್ದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹುವಚನವೇ ಬರುತ್ತದೆ.

 ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ರಾಮನೂ - ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ - ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು.

ರಾಮನೂ - ರಾಮನೂ - ರಾಮರು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೪ - ಇದಕ್ಕಪವಾದವುಂಟೋ.

ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲದವುಗಳ ದ್ವಂದ್ವಕ್ಕೇಕವಚನವೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮರವೂ - ಗಿಡವೂ - ಮರಗಿಡ - ಮರಗಿಡಗಳು.

ದನವೂ - ಕರುವೂ - ದನಕರು - ದನಕರುಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೫ - ಇನ್ನೆಲ್ಲಾದರೂ ವಚನದ್ವಯವೂ ಬರುವದುಂಟೋ.

ಜಾತಿಯೊಂದಾದ್ದರಿಂದ ಏಕವಚನವೂ - ಜಾತ್ಯಾಶ್ರಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳನೇಕವಾದ್ದರಿಂದ ಬಹುವಚನವೂ ವಿವಕ್ಷಾಧೀನವಾಗಿ ಜಾತಿಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಕ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗೋಧಿ ಬೆಳೆಯಿತು - ಗೋಧಿಗಳು ಬೆಳೆದವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೬ - ಏಕವಚನಕ್ಕೆ ಬಹುವಚನವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಶಬ್ದವು ಒಬ್ಬನ ಹೇಳಿದರೂ ಬಹುವಚನ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ - ನಾವು ಬರುತ್ತೇವೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೭ - ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಬಹುವಚನವೆಲ್ಲಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಪೂಜೆಯಲ್ಲೂ - ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲೂ - ಏಕವಚನಕ್ಕೆ ಬಹುವಚನ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಂದೆಗಳು - ಅಣ್ಣಂದಿರು - ತಾತಂದಿರು.

ಅಯ್ಯನವರು ಬಹು ದೊಡ್ಡವರು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೮ - ವಿಶೇಷಣವಿಶೇಷ್ಯಗಳಿಗೆ ವಚನಭೇದವುಂಟೋ,

ಎಲ್ಲ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಎಂಬ ರೂಪ ಬಂದಾಗ ಅದರ ವಿಶೇಷ್ಯವೂ - ವಿಧೇಯ - ವಿಶೇಷಣವೂ - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳ ವಿಶೇಷ್ಯವೂ - ವಿಕಲ್ಪವಾಗೇಕವಚನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಣಿಗಳು - ಅಸ್ಥಿರವು - ಅಸ್ಥಿರಗಳು.

ಜನವೆಲ್ಲಾ - ಜನಗಳೆಲ್ಲಾ - ಎಲ್ಲಾ ಜನವೂ ಬಂತು - ಎಲ್ಲಾ ಜನಗಳೂ ಬಂದವು - ಇಪ್ಪತ್ತು ಕುದುರೆ - ಇಪ್ಪತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೯ - ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧವಿಲ್ಲಾದದ್ದುಂಟೋ.

ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಸಮಾಸವ ಮಾಡಕೂಡದು ಆ ಸಮಾಸವು ಅರಿಸಮಾಸವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಅರಸನಪುರುಷನು.

೮೦ - ಇದಕ್ಕೆ ಪವಾದವುಂಟೋ.

ಕರ್ಮಧಾರಯದಲ್ಲಿ ಕೃದಂತ - ಗುಣವಚನ - ಅದ್ವ್ಯಾದಿಗಳು ಪರಿಮಾಣವಾಚಕಗಳು - ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು - ಮೊದಲಾದವು ಸಂಸ್ಕೃತವಿಶೇಷ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಸವಾಗುತ್ತವೆ - ಇವು ಪೂರ್ವಪದವಾಗಿದ್ದಾಗ ಬರುವದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಆದೇಶಗಳು ಬರುವದಿಲ್ಲ ಮಧ್ಯಮಪದಲೋಪಿಯಲ್ಲೂ - ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಸವುಂಟು.

ಮಾಡುವಮನುಷ್ಯನು - ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯನು.
ಆಮನುಷ್ಯನು - ಎಲ್ಲಾಮನುಷ್ಯನು - ಎಷ್ಟುಮನುಷ್ಯನು.
ನಾಲ್ಕುಮನುಷ್ಯರು - ಐದುಜನ - ಇತ್ಯಾದಿ.
ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಮನುಷ್ಯನು - ಮನೆಮನುಷ್ಯನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೮೧ - ತತ್ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಕರ್ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಸಮಾಸವುಂಟೋ.

ದ್ವಿತೀಯಾಂತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಗಳು - ಕನ್ನಡಕೃದಂತತಿಙಂತಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೋಜನಮಾಡಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೮೨ - ಇನ್ನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಉಂಟೋ.

ಬಿರುದಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಕರ್ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಸಮಾಸವುಂಟು - ತುರಗದಳಾದಿಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಸಮಾಸವುಂಟು;

ಕರಿವೆಂಟೆಗಾರ - ನರಮೊಕದಲ್ಲಣನು.
ತುರಗದಳ - ಪಾದಸಂಕಲೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೮೩ - ಒಂದು ತದ್ಭವಶಬ್ದಕ್ಕೂ - ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಕ್ಕೂ - ಸಮಾಸವುಂಟೋ.

ಸರ್ವತ್ರ ಸಮಾಸಬರುವದಿಲ್ಲವು - ಕೆಲವುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಬರುತ್ತದೆ - ಮಂಗಳ ಪ್ರಸಾಧನಾದಿಶಬ್ದಗಳಲ್ಲುತ್ತರಪದತದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ - ಮಾಣಿಕಭಂಡಾರಾದಿಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪದತದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಂಗಳ - ಪ್ರಸಾಧನ - ಮಂಗಳವಸದನ - ವಿಜಯ - ಶೇಷೆ - ವಿಜಯಸೇಸೆ - ಪರಮ - ಶ್ರೀ - ಪರಮಸಿರಿ - ಪಾದ - ರಕ್ಷೆ

ಪಾದರಕ್ಷೆ - ಪರ - ಬ್ರಹ್ಮ - ಪರಬೊಮ್ಮ - ಪಾದ - ಶೃಂಖಲಾ ಪಾದಸಂಕಲೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಾಣಿಕ್ಯ - ಭಂಡಾರ - ಮಾಣಿಕಬಂಡಾರ - ಯಮ - ದಂಡ ಜವದಂಡ - ಸಂಧಿ - ವಾತ - ಸಂದುವಾತ - ಶನಿ - ವಾರ - ಸಣಿವಾರ ಗ್ರಾಮ - ರಸ - ಗಾವರಸ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೪ - ಇನ್ನ್ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಪೂರ್ವಪದ ಮಾತ್ರ ತದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆಯೋ.

ವ್ಯಂಜನಾದ್ಯುತ್ತರ ಪದಪರವಾದಾಗ - ಏಕ - ದ್ವಿ - ತ್ರಿ ಚತುಃ - ಇವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ - ಎಕ್ಕ - ದು - ತಿ - ಚೌ - ಎಂಬಾದೇಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ - ಸಹ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಸಾ - ಎಂತಲೂ - ಮಹತ್ - ಶಬ್ದಕ್ಕೆ - ಮಾ - ಎಂತಲೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಏಕ - ಸರ - ಎಕ್ಕಸರ - ಏಕ - ತಾಳ - ಎಕ್ಕತಾಳ - ದ್ವಿ - ಗುಣ ದುಗುಣ - ತ್ರಿ - ಗುಣ - ತಿಗುಣ - ಚತುಃ - ದಂತ - ಚೌದಂತ - ಸಹ ದೇವ - ಸಾದೇವ - ಸಹ - ವಾಸಿ - ಸಾವಾಸಿ - ಮಹಾ - ದೇವ - ಮಾದೇವ ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೫ - ಎರಡು ತದ್ಭವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಸಮಾಸವುಂಟಾ.

ಎರಡು ತದ್ಭವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಸಮಾಸವುಂಟು - ಆದರೆ ಉತ್ತರಪದವಾದ - ಆಕಾರ - ಆಗಾರ - ಆವಳಿ - ಶಬ್ದಗಳ ಎರಡನೇಯಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಸಹ ಬರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರಾಕಾರ - ಚಿತ್ತಾರ - ರೂಪಾಕಾರ - ರೂಪಾರ - ಭಾಂಡಾಗಾರ - ಬಂಡಾರ - ದೇವಾಗಾರ - ದೇವಾರ - ದೀಪಾವಳಿಕಾ - ದೀವಾಳಿಗೆ - ದೀವಳಿಗೆಯೆಂದು ಸಹಾವುಂಟು.

೭೬ - ಇನ್ನು ಸಮಾಸವಿಧಿಯಲ್ಲೇನಾದರೂ ಲೋಪಾಗಮಾದೇಶಗಳುಂಟಾ.

ಬಹಳವುಂಟು - ಅವುಗಳು ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನಕರವಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಹಳಗನ್ನಡಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

೭೭ - ದ್ವಿರ್ವಚನವೆಂದರೇನು.

ಒಂದು ಪದವನ್ನಾಗಲಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅನೇಕಸಲ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ದ್ವಿರ್ವಚನವು - ಈ ಮೇರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಆಮ್ರೇಡಿತವೆಂದು ಸಹಾ ಹೆಸರುಂಟು.

೨೮೮ - ಅದೆಷ್ಟು ವಿಧವು.

ದ್ವಿತ್ವವೆಂತಲೂ ಬಹುತ್ವವೆಂತಲೂ ಎರಡು ವಿಧವು - ದ್ವಿತ್ವವೆಂದರೆ ಇಮ್ಮಡಿಸಿಹೇಳುವದು - ಬಹುತ್ವವೆಂದರೆ - ಬಹಳ ಸಲ ಹೇಳುವದು.

೨೮೯ - ದ್ವಿತ್ವವೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಾತತ್ಯವೂ - ಸಾಕಲ್ಯವೂ - ಆಭೀಕ್ಷ್ಣ್ಯವೂ - ಆಧಿಕ್ಯವೂ ಸಾಮೀಪ್ಯವೂ - ವೀಪ್ಸೆ - ಆನುಪೂರ್ವಿ - ಅಸೂಯೆ - ಅಸಮ್ಮತಿ ಕೋಪ - ಕುತ್ಸನ - ಭರ್ತ್ಸನ ಅನುಸರಣೆಗಳೆಂಬೀಯರ್ಥಗಳು ತೋರುವಾಗ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಾತತ್ಯವೆಂದರೆ - ಸಜಾತಿಯವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಿಯೆ ನಡುವೆಯಿಲ್ಲದೆಯಿರುವಿಕೆ - ಅದು ತೋರಲು - ಬಂದನುಬಂದನು - ಹೋದನುಹೋದನು - ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕ್ರಿಯೆಗೂ - ಹೋಗುವ ಕ್ರಿಯೆಗೂ ನಡುವೆ ಬೇರೆಯದರಂಥಾ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಿಯೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲವು.

ಸಾಕಲ್ಯವೆಂದರೆ - ದಾಕ್ಷಕೆಲಸದಾಳಿಗಿನಬೆಲ್ಲರಿಕೆಲಸವೆಲ್ಲಾ ಆಗುವಿಕೆ - ಕೊಯ್ಯಿಕೊಯ್ಯಿ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆಭೀಕ್ಷ್ಣ್ಯವೆಂದರೆ - ಬಹಳವೆಂತಲೂ - ಬಾರಿಬಾರಿಗೆಂತಲೂ - ಅರ್ಥವು.

ಉಂಡುಂಡುಹೋದನು - ಅಟ್ಟಿಟ್ಟಿಕೆದಿಸಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಬಾರಿಬಾರಿಗುಂಡನು - ಬಾರಿಬಾರಿಗಟ್ಟಿದನು - ಬಹಳ ವುಂಡನು - ಬಹಳ ವಟ್ಟಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆಧಿಕ್ಯವೆಂದರೆ - ಬಹಳವೆಂದರ್ಥವು.

ಅಡ್ಡಬಿದ್ದನಡ್ಡಬಿದ್ದನು - ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳವಡ್ಡಬಿದ್ದನೆಂದರ್ಥವು.

೨೯೦ - ಆಧಿಕ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲೀನಾದರೂ ವಿಶೇಷವುಂಟಾ.

ಆಗ ಮೊದಲು ಶಬ್ದದ ಮೇಗಳ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ - ನೆ - ಗೆ - ಗು - ಅಂತವಾದ ಶಬ್ದಗಳದುವಿಗೆ ಲೋಪವೂ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಮತ್ತು ಕುದಿಶಬ್ದದ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ತ ಎಂಬಾದೇಶವೂ ಕಡಿನ ದುಗಳ ಕ ಕಿವರ್ಣಕ್ಕೆ ಟ ಎಂ

ಬಾದೇಶವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಮೊದಲು ಶಬ್ದದ ತುದಿಗೆ ಲೋಪವಾಗಲಿ ತ್ರಿಕಕ್ಕಿಟಿ ಎಂಬಾದೇಶವಾಗಲಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಕು-ದು ಅಂತವಾದ ಗುಣವಾಚಕಗಳ ತುದಿಗೂ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೆಲ್ಲನೆ - ಮೆಲ್ಲನೆ - ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ - ಮೆಲ್ಲಗೆ - ಮೆಲ್ಲಗೆ - ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ - ಕೆಳಗು - ಕೆಳಗು - ಕೆಳಕೆಳಗು - ಮೇಗೆ - ಮೇಗೆ - ಮೇಮೇಗೆ - ತುತ್ತತುದಿ - ಕಟ್ಟಕಡೆ - ನಟ್ಟನಡು - ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡದು - ಹಾಸಹಾಸರು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಾಮೀಪ್ಯವೆಂದರೆ ಹತ್ತಿರ - ಕೆಳಗು ಮೇಗು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಸಾಮೀಪ್ಯ ತೋರುವಾಗ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ಅದು ದೇಶದಿಂದಲೂ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಹವುಂಟು - ಪೂರ್ವಪದದ ತುದಿಗೆ ಲೋಪವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೆಳಕೆಳಗೆ - ನರಕಬಿಲವು - ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಮೇಮೇಗೆ - ಸ್ವರ್ಗವು - ಇಲ್ಲೂ ಹತ್ತಿರವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ವೀಪ್ಸೆಯೆಂದರೆ - ಒಂದು ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪದಾರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅನ್ವಯವ ಹೇಳುವಿಕೆ ವೀಪ್ಸೆ - ಆಗಲು ಪೂರ್ವಪದದ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋದನು - ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಗೂ ಹೋದನೆಂದರ್ಥವು ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆ ಪದಾರ್ಥಗಳೊಂದಿಗೂ ಹೋಗು ಧಾತುವಿನ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಆನುಪೂರ್ವಿಯೆಂದರೆ - ಕ್ರಮ - ಪ್ರಕೃತ ಗುಣಕ್ರಿಯೆಗಳ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಳ ಸ್ಥಾನವಾಚಕಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗಲೂ ಪೂರ್ವಪದದ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ ಲೋಪಬರುತ್ತದೆ - ಮೊದಲು ಶಬ್ದದ ತುದಿಗೆ ಸಹಾ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ,

ಮೊದಮೊದಲು ಸಣ್ಣವು - ತುದಿತುದಿ ದಪ್ಪವು.

ಪೀಡೆಯೆಂದರೆ - ನೋವು - ಈಗ ಪೂರ್ವಪದ ಸುಬಂತವಾಗಿದ್ದರೆ - ಸುಪ್ಪಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ - ತಿಙಂತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರ ಡುವಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮರಮರವು - ಬಂದಬಂದವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಸೂಯೆಯೆಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು - ಈಗ ಸಂಬೋಧನಪದಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ಆಗ ಕಡೆಯಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಪ್ಲುತ ಬರುತ್ತದೆ ಸಮ್ಮತಿ ಕೋಪ ಕುತ್ಸನ ಭರ್ತ್ಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಂಗೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ದೇವದತ್ತ ದೇವದತ್ತಾ೩ - ದೇವದತ್ತಾ೩ ದೇವದತ್ತ - ನಿನಗೇ ನೂಂಗ್ಗಲ್ಲ.

ಸಮ್ಮತಿಯೆಂದರೆ ಒಪ್ಪಿಕೆ - ಮಗನೆ - ಮಗನೆ೩ - ಮಗನೆ೩ ಮಗನೆ - ನೀನೊಳ್ಳಿತು ಮಾಡಿದೆ.

ಕೋಪವೆಂದರೆ ಮುನಿಸು - ಬಾಣಸಿಗಾ೩ - ಬಾಣಸಿಗಾ - ಬಾಣಸಿಗಾ - ಬಾಣಸಿಗಾ೩ - ಇದ್ದೀಯೋ ಸತ್ತೆಯೋ.

ಕುತ್ಸನವೆಂದರೆ ಜರೆಯುವಿಕೆ - ಸರಿಯೇ - ಸರಿಯೆ೩ - ಸರಿಯೇ೩ - ಸರಿಯೆ - ನಿನ್ನ ಹೆಂಗಸುತನವ ಸುಡಬೇಕು.

ಭರ್ತ್ಸನವೆಂದರೆ - ಬೆದರಿಸುವಿಕೆ - ದುರುಳಾ - ದುರುಳಾ೩ ದುರುಳಾ೩ - ದುರುಳಾ - ನಿನ್ನ ಕೊಲ್ಲುವೆ - ಕಡಿಯುವೆ - ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬಹಳ ಸಲ ಹೇಳ ಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ತಜ್ಜಾತೀಯವೆಂದರೆ - ಅದರ ಹಾಂಗಿರುವ ಪದಾರ್ಥವು - ತಜ್ಜಾತೀಯವು ತೋರುವಾಗ ಮುಖ್ಯವಾದ್ದಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ - ಈ ದ್ವಿತ್ವ ಬಂದಾಗ ಉತ್ತರ ಪದದ ಮೊದಲಕ್ಷರ ದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದರೆ ಗೀ ಆದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಹ್ರಸ್ವಾಕ್ಷರವಾಗಿದ್ದರೆ - ಗಿ - ಆದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ - ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಗೀಶಬ್ದಾದಿಯಾದ್ದಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವ ಸಹಾ ಬರುವದಿಲ್ಲವು.

౧౯౦. ప్రశ్నె. ఉత్తరవు.

హీగె - బరుత్వవెల్లి బరుత్తదె.

ఊని - గ్యని - ఈణ్ణు - గిణ్ణు - గ్యటు - గిణె - ఇల్లిద్వి త్వ బరలిల్ల.

త్వ శిఖోరువాగలూ ఆజ్ఞాయశోరువాగలూ ప్రయోగిసువాగ పదక్కాగలి - వాక్యక్కాగలి బరుత్వ బరుత్తదె.

సోడుసోడు - మోడుమోడు - ఇత్రబా - ఇత్రబా ఇత్యాది.

౯ నేయ సమాస ప్రకరణము గియతు.

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
೧ - ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲೇನು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.	ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಅರ್ಥವೂ - ಅವು ಬರುವಸ್ಥಳಗಳೂ ಆಖ್ಯಾತದ ಅರ್ಥವೂ ಅದು ಬರುವಸ್ಥಳಗಳೂ ವೃತ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವೂ ಅವುಗಳ ಭೇದಗಳೂ ಕೆಲವು ನಿಪಾತಗಳ ಅರ್ಥಗಳೂ ಅವು ಬರುವಸ್ಥಳಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
೨ - ವಿಭಕ್ತಿಗಳೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ಕಾರಕವಿಭಕ್ತಿಗಳೆಂತಲೂ - ಉಪಪದವಿಭಕ್ತಿಗಳೆಂತಲೂ ಎರಡು ವಿಧವು.
೩ - ಕಾರಕವೆಂದರೇನು.	ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದು - ಕಾರಕವು.
೪ - ಅದೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ಕರ್ತೃ - ಕರ್ಮ - ಕರಣ - ಸಂಪ್ರದಾನ - ಅಪಾದಾನ ಅಧಿಕರಣ - ಎಂದಾರು ವಿಧವು.
೫ - ಉಪಪದವಿಭಕ್ತಿಯೆಂದರೇನು.	ಒಂದು ಪದದ ಸಂಬಧದಿಂದ ಬರುವ ವಿಭಕ್ತಿಯು - ಉಪಪದ ವಿಭಕ್ತಿಯೆನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
೬ - ಪ್ರಥಮೆಯಾವಾಗ ಬರುತ್ತದೆ.	ಆಖ್ಯಾತದಿಂದಾದರೂ ಕೃತ್ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದಾದರೂ ಕರ್ತೃವಾಗಲಿ ಕರ್ಮವಾಗಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೆ - ಆ ಕರ್ತೃ ಕರ್ಮವಾಚಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕುಂಬಾರನು ಮಡಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ಅನು ಎಂಬಾಖ್ಯಾತವು ಕರ್ತೃವಿನ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಕರ್ತೃವನ್ನು ಹೇಳುವ ಲಿಂಗವಾದ ಕುಂಬಾರಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮೆ ಬಂತು. ಕುಂಬಾರನಿಂದ ಮಡಕೆಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇಲ್ಲಿ - ಇತು ಎಂಬಾಖ್ಯಾತದಿಂದ ಕರ್ಮವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುವ ಲಿಂಗವಾದ ಮಡಕೆಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮೆ ಬಂತು.
೭ - ಕರ್ತೃವೆಂದರೇನು.	ಧಾತುವಿನರ್ಥವಾದ ಮುಖ್ಯವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದದ್ದು ಕರ್ತೃವು.

೧೯-೨ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

೮ - ಕರ್ಮವೆಂದರೇನು. ಧಾತುವಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿಯೂ - ಅದಕ್ಕರ್ಥವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಜನ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಫಲಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾದದ್ದು ಕರ್ಮವು.

೯ - ಧಾತುವಿಗೆಷ್ಟರ್ಥವು. ಧಾತುವಿಗೆ ಫಲವೂ ವ್ಯಾಪಾರವೂ ಅರ್ಥವು - ಫಲವೆಂದರೆ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮವು - ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದರೆ ಅದನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು.

೧೦ - ಇದಕ್ಕೊಂದುದಾಹರಣದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಕುಂಬಾರನು ಮಡಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡು ಧಾತುವಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಥವು - ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಮಡಕೆ ಕರ್ಮವು - ಅದನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವು ಮಣ್ಣು ತರುವದು - ನೀರು ತರುವದು - ಕಲಸುವದು - ಮುಂತಾದ್ದು ಅದು ಕರ್ತೃವಾದ ಕುಂಬಾರನಲ್ಲಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಕುಂಬಾರನು ಕರ್ತೃವು - ಅನು ಎಂಬ ಆಖ್ಯಾತದಿಂದ ಕರ್ತೃವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವ ಕುಂಬಾರಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮೆ ಬಂತು - ಆಖ್ಯಾತಾದಿಗಳಿಂದ ಕರ್ತೃವಾಗಲಿ ಕರ್ಮವಾಗಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಪ್ರಥಮೆಗೆ ಲಿಂಗದರ್ಥಮಾತ್ರವೇ ಅರ್ಥವು.

೧೧ - ಇಲ್ಲಿ ಬೋಧಕ್ರಮವು ಹ್ಯಾಂಗೆ. ಒಂದು ಮಡಕೆಯೆಂಬ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಒಂದು ಕುಂಬಾರನೆಂಬ ಕರ್ತೃವಿನಲ್ಲಿರುವ ಭೂತಕಾಲದ ಕೆಲಸವು - ಹೀಂಗೆ ಕರ್ಮಾಖ್ಯಾತದಲ್ಲಿಯೂ ಬೋಧವು.

೧೨ - ಮತ್ತು ಪ್ರಥಮೆಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಚ್ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ ಯಾವ ಕಾರಕ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಕಾರಕಕ್ಕೂ ಕರ್ತೃವಿಗೂ ಪ್ರಥಮೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಮ - ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ - ಅದು ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು.
ಕರ - ನಾನು ಕೊಯ್ದ ಕುಡುಗೋಲು - ಆ ಕುಡುಗೋಲು ನಾನು ಕೊಯ್ದದ್ದು.
ಸಂಪ್ರ - ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಹಾರುವನು - ಆ ಹಾರುವ ನಾನು ಕೊಟ್ಟವನು.
ಅಪಾ - ನಾನು ಹೆದರಿದ ಹುಲಿ - ಆ ಹುಲಿ ನಾನು ಹೆದರಿದ್ದು.
ಅಧಿ - ನಾನು ಇದ್ದ ಮನೆ - ಆ ಮನೆ ನಾನಿದ್ದದ್ದು.

೧೩ - ಇನ್ನಾವ ಪ್ರಥಮೆಯುಳ್ಳಾದ ರೂಪಗಳುಂಟೋ.

ಕಾಲವಾಚಕವಾಗಲಿ ಮಾರ್ಗವಾಚಕವಾಗಲಿ ಅಧಿಕರಣವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ - ಅದಕ್ಕೂ ಅದರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಯಾದ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಬಂಧ ತೋರಿದರೆ ಆ ಅಧಿಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಓದಿದನು - ಒಂದು ಗಾವುದ ಬೆಟ್ಟವು - ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮೆಗೆ ಅಧಿಕರಣಾರ್ಥವು.

೧೪ - ಸಂಬೋಧನ ಪ್ರಥಮೆಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಬೋಧನ ತೋರುವಾಗ ಬರುತ್ತದೆ.

೧೫ - ಸಂಬೋಧನವೆಂದರೇನು.

ಎದುರಲ್ಲಿರುವವನ ಒಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸಂಬೋಧನ ಅದು ಪ್ರಥಮೆಗರ್ಥವು.

ರಾಮ - ನನ್ನ - ರಕ್ಷಿಸು.

ಇಲ್ಲಿ ರಾಮ ಸಂಬಧಿ ಸಂಬೋಧನಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾದ ನನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ವಿಷಯವಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಇಷ್ಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು.

೧೬ - ವಿಧಿಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಿಲ್ಲದಾಗ ಸಂಬೋಧನ ಪ್ರಥಮೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೋ.

ಅಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ವಿಧಿಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಾಮ ನೀನು ಯಾವಾಗ ಬರುತ್ತೀಯೆ - ಇಲ್ಲಿ - ಹೇಳು ಎಂದು ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ರಾಮ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ - ಇಲ್ಲಿ - ಅರಿ - ಎಂದು ಸೇರಿಸಬೇಕು.

೧೭ - ದ್ವಿತೀಯೆಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಮವು ಆಖ್ಯಾತದಿಂದಾಗಲಿ - ಅತ್ ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡದಾಗ ಆ ಕರ್ಮವ ಹೇಳುವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದ್ವಿತೀಯೆ ಬರುತ್ತದೆ,

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು - ಮರವನ್ನು - ಸಾಕಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳವಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದು ಸಾಕುಧಾತುವಿಗರ್ಥ

೧೯೪ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ವು-ಬೇಳ್ವಿ ಮರದಲ್ಲಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಮರವು ಕರ್ಮವು. ಮರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟು ಕತ್ತರಿಯಿಕೆ ಕರ್ಮತ್ವವರ್ಥವು.

೧೮ - ಆ ಕರ್ಮವೆಷ್ಟು ವಿಧವು.

ನಿರ್ವರ್ತ್ಯವೆಂತಲೂ - ವಿಕಾರಿಯೆಂತಲೂ - ಪ್ರಾಪ್ಯವೆಂತಲೂ ವೈಷಯಿಕವೆಂತಲೂ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವು.

೧೯ - ನಿರ್ವರ್ತ್ಯವೆಂದರೇನು.

ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕೃತ ಧಾತ್ವರ್ಥವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಫಲ ಹುಟ್ಟಿದರೂ - ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕರ್ಮವಾದರೂ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯವು.

ದೇವರನ್ನು ತೋಷಿಸಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ತೋಷಿಸು ಧಾತುವಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಥವು - ಆ ಪ್ರೀತಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವನೆ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯಕರ್ಮವು.

೨೦ - ವಿಕಾರಿಯೆಂದರೇನು.

ಪ್ರಕೃತ ಧಾತ್ವರ್ಥವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ವಿಕಾರವನ್ನೈದುವದು ವಿಕಾರಿಯು.

ಮರವನ್ನು ಕಡಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಕಡಿ ಧಾತುವಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯರ್ಥವು - ಎರಡಾಗುವಿಕೆ ಫಲವು - ಅದಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಮರವು ವಿಕಾರಿಕರ್ಮವು.

೨೧ - ಪ್ರಾಪ್ಯವೆಂದರೇನು.

ಹೊಂದಿಕೆಗಾಶ್ರಯವಾದದ್ದು ಪ್ರಾಪ್ಯವು.

ದೇವದತ್ತನು ಊರನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವು ಇದು ಧಾತುವಿಗರ್ಥವು - ಹೊಂದಿಕೆ ಫಲವು - ಅದೂ ಊರಲ್ಲಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಊರು ಪ್ರಾಪ್ಯಕರ್ಮವು.

೨೨ - ಹೊಂದಿಕೆ ದೇವದತ್ತನಲ್ಲಿಯೂ ಊರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾ ಇದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ದೇವದ

ಪ್ರಕೃತ ಧಾತ್ವರ್ಥವಾದ ಮುಖ್ಯವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಶ್ರಯವಲ್ಲದೆ ಫಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಾಶ್ರಯವಾದದ್ದೇ ಕರ್ಮವು - ಆದ್ದರಿಂದ ಫಲಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ ಆಶ್ರಯವಾದ ದೇವದತ್ತನು ಕರ್ಮವಾಗದೆ

ತ್ರನ್ನೇಕೆ ಕರ್ಮವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಕರ್ತೃವಾದನು - ಫಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಾಶ್ರಯವಾದದು ಕರ್ಮವಾಯಿತು.

ಓಡುವ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿದನೆಂಬಲ್ಲಿ - ಕುದುರೆಯಲ್ಲಿ ಓಡು ಧಾತ್ವರ್ಥವ್ಯಾಪಾರವಿದ್ದರೂ ಪ್ರಕೃತ ಧಾತ್ವರ್ಥವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕುದುರೆಯೇ ಕರ್ಮವು.

—೨ - ವೈಷಯಿಕವೆಂದರೇನು.

ತಿಳಿ ಕಾಣು ನೋಡು ಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಕಗಳು - ಬಗೆ ಮೊದಲಾದ ಇಚ್ಛಾರ್ಥಕಗಳು - ಉಜ್ಜುಗಿಸು ಮೊದಲಾದ ಯತ್ನಾರ್ಥಕಗಳು ಇವುಗಳ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ವಿಷಯತ್ವವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಕರ್ಮಗಳು ವೈಷಯಿಕಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ದೇವರನ್ನು ತಿಳಿ - ಇಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ವಿಷಯವಾಗುಳ್ಳ ತಿಳಿವಿ ಎಂದು ಬೋಧವು.

ದೇವರನ್ನು ಕಂಡನು - ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣು ಧಾತುವಿಗೆ ಕಣ್ಣೆಂಬಿಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಜ್ಞಾನವರ್ಥವು.

ದೇವರನ್ನು ವಿಷಯವಾಗುಳ್ಳ ಕಣ್ಣೆಂಬಿಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನವು.

ದೇವರ ಬಗೆದನು - ಕೆಲಸವನುಜ್ಜುಗಿಸಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

—೪ - ಕರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಭಾಗಿಸುವದುಂಟಾ.

ಬಗೆದ ಕರ್ಮವೆಂತಲೂ - ಬಗೆಯದ ಕರ್ಮವೆಂತಲೂ - ಎರಡು ವಿಧವು.

ಊರನ್ನೈದುತ್ತ ಹುಲ್ಲ ತುಳಿದನು - ಇಲ್ಲಿ ಊರು ಬಗೆದ ಕರ್ಮವು - ಹುಲ್ಲು ಬಗೆಯದ ಕರ್ಮವು.

—೫ - ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಗೆರಡು ಕರ್ಮವಿಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟಾ.

ಕರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅಪಾದಾನಾದಿಕಾರಕಗಳಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗೊಲ್ಲನು ಹಸುವ ಹಾಲ ಕರೆದನು.

ಹಸುವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹಾಲ ಕರೆದನು,

ನಂ. ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ಇಲ್ಲಿ ಹಸುವು ಅಪ್ರಧಾನವು - ಅದಿಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವಾಯಿತು.

ವಾಮನನು ಬಲಿಯ ಭೂಮಿಯ ಬೇಡಿದನು - ಬಲಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಬೇಡಿದನು.

ದೇವದತ್ತನು ಯಜ್ಞದತ್ತನ ಮಾತ ಕೇಳಿದನು - ಯಜ್ಞದತ್ತನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹಸು ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮವು ಫಲಾಶ್ರಯವಾದ ಕರ್ಮವಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಗೌಣಕರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಗೌಣವೆಂದರೆ ಅಪ್ರಧಾನವು.

೨೭ - ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಎರಡು ಕರ್ಮವು ಬಂದ ಕ್ರಮ ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಕರೆ ಧಾತುವಿಗೆ ಹರಿವ ಸ್ತ್ರುವಿನ ಗಲಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಥವು - ಅಗಲಿಕೆಯೊಂದು ಫಲವು - ಅದು ಹಾಲಲ್ಲಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಹಾಲೊಂದು ಕರ್ಮವು - ಅಗಲಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವು ಕೆಚ್ಚಲಗಲಿಸುವಿಕೆಯುಂಟಾದ್ದು ಅದು ಹಸುವಿನಲ್ಲಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಹಸುವು ಕರ್ಮವು - ಅಗಲಿಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಫಲವಾದ್ದರಿಂದ ಹಾಲು ಪ್ರಧಾನ ಕರ್ಮವು - ಅದನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರ ಗೌಣಫಲವಾದ್ದರಿಂದ ಹಸುವು ಗೌಣಕರ್ಮವು.

ಬೇಡು ಧಾತುವಿಗೆ ತನ್ನೊಡವೆಯ ಕೊಡನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಥವು - ಒಡವೆಗೆ ಕೊಡು ಪ್ರಧಾನ ಫಲವು ಅದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಪ್ರಧಾನ ಕರ್ಮವು - ಅದನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವಾದ ದಾನವು ಗೌಣಫಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅದುಳ್ಳ ಬಲಿಯು ಗೌಣಕರ್ಮವು.

ಹೀಂಗೆ ಕೇಳು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೨೮ - ಕರ್ತೃವಿಲ್ಲದ ಸಕರ್ಮವಾಗುವದುಂಟೋ.

ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳೂ - ಓದು ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಾರ್ಥಕ ಧಾತುಗಳೂ - ಐದು ಮೊದಲಾದ ಗತ್ಯರ್ಥಕಗಳೂ ಇವು ಪ್ರ

ತ್ಯಯಬಂದಾಗ ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕರ್ತೃವು ಕರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ - ಮತ್ತು ಅರಿ ಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಕಕ್ಕೂ ತಿನ್ನು ಮೊದಲಾದ ಭೋಜನಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಪಾಡು ಮಾಡು ಮೊದಲಾದ ನಮಸ್ಕಾರಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಬಂದಾಗ ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕರ್ತೃವಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಕರ್ಮಸಂಜ್ಞೆ ಬರುತ್ತದೆ.

೨೮ - ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕರ್ತೃವೆಂದರೇನು.

ಧಾತುವಿಗೆ ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾಡದಾಗ ಕರ್ತೃವಾಗಿದ್ದದ್ದು ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಬಂದಾಗ ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕರ್ತೃವು - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಬಂದಾಗ ಕರ್ತೃವಾಗಿರುವದು ಪ್ರಯೋಜಕಕರ್ತೃವು - ಇದಕ್ಕೆ ಹೇತುಕರ್ತೃವೆಂತಲೂ ಹೆಸರು.

ಅಕರ್ಮಕಗಳಿಗೆ.

ಮಗುವು - ಮಲಗಿತು - ತಾಯಿ ಮಗುವ ಮಲಗಿಸಿದಳು - ಇಲ್ಲಿ ಮಗುವು ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕರ್ತೃವು - ತಾಯಿ ಪ್ರಯೋಜಕಕರ್ತೃವು.

ಶಬ್ದಾರ್ಥಕಗಳಿಗೆ.

ಮಾಣವಕನು ವೇದವನ್ನೋದುತ್ತಾನೆ - ಗುರುವು ಮಾಣವಕನ ವೇದವನ್ನೋದಿಸುತ್ತಾನೆ - ಇಲ್ಲಿ ಮಾಣವಕನು ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕರ್ತೃವು - ಗುರುವು ಪ್ರಯೋಜಕಕರ್ತೃವು.

ಗತ್ಯರ್ಥಕಗಳಿಗೆ.

ಕೋಣನೂರ ಸ್ವೈದಿತು - ಗೌಡನು ಕೋಣನನ್ನೂರ ಸ್ವೈದಿಸಿದನು - ಐದು - ಪೊಂದು - ಏರು - ಹೋಗು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಕ್ಕೆ.

ಶಿಷ್ಯನು ತತ್ವವ ತಿಳಿದನು - ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ತತ್ವವನ್ನು ಗುರು ತಿಳಿಸಿದನು - ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ತಿಳಿಸಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಭೋಜನಾರ್ಥಕ್ಕೆ.

ಹುಡುಗನು ಅನ್ನವನುಂಡನು - ತಾಯಿ ಹುಡುಗನನ್ನನ್ನವನುಣ್ಣಿಸಿದಳು - ಹುಡುಗನಿಂದಾಗಲಿ.

ನಮಸ್ಕಾರಾರ್ಥಕ್ಕೆ.

ಪೈದನು ತಂದೆಯ ಪಾದವಟ್ಟನು - ತಾಯಿ ಪೈದನ ತಂದೆಯ ಪಾದವದಿಸಿದಳು.

೨೯ - ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕರ್ತೃವು ಕರ್ಮವಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಫಲಾಶ್ರಯವೆಂಬುವದುಂಟಾ.

ಇಲ್ಲಾಉಂಟು - ಹ್ಯಾಂಗೆಂದರೆ - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿಧಾತ್ವರ್ಥ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಥವಾದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲವ್ಯಾಪಾರವು ಫಲವು - ಅದಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾದ ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕರ್ತೃವು ಕರ್ಮವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೩೦ - ಕ್ರಿಯೆಯೆಲ್ಲಿಬರುತ್ತದೆ.

ಆ ವಾಕ್ಯದಿಂದಾಗಲಿ - ಅಚ್ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದಾಗಲಿ - ಕರ್ತೃಕಾರಕವಾಗ ಹೇಳಲ್ಪಡದಾಗ ಕ್ರಿಯೆಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ತೃವಿಗೆ.

ಕುಂಬಾರನಿಂದ ಮಡಕೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು - ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡು ಧಾತ್ವರ್ಥವಾದ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಥವು ಅದಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾದ ಕುಂಬಾರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆಬಂತು

ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತಾದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮೆಬಂತು

ಇಲ್ಲಿ ಆಖ್ಯಾತದಿಂದ ಕರ್ತೃವು ಹೇಳಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕರ್ತೃವಾಚಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆಯರ್ಥವು - ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವವರ್ಥವು.

ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕರ್ತೃವಿಗೆ.

ಅರ್ಜುನನು ಕರ್ಣನ ಕೊಂದನು ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಕರ್ಣನ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು - ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜ್ಯಕರ್ತೃವಾದ ಅರ್ಜುನ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯೆಬಂತು.

ಕರ್ಣನು ಕೃಷ್ಣನಿಂದ - ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜಕಕರ್ತೃವಿಗೂ ಕ್ರಿಯೆಬಂತು.

೩೧ - ಕರಣಾವೆಂದರೇನು.

ಧಾತುವಿನ ಮುಖ್ಯವ್ಯಾಪಾರದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಫಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳದು ಕರಣವು

ರಾಮನು ರಾವಣನ ಬಾಣದಿಂದ ಕೊಂದನು - ಇಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲುಧಾತುವಿಗೆ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಥವು - ಅದರಿಂದುಂಟಾಗುವ ಫಲವು ಪ್ರಾಣಬಿಡುವಿಕೆ - ಅದನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವು ಯೆಚೆಯಲೇಳುವಿಕೆ - ಅದು ಬಾಣದಲ್ಲಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಬಾಣವು ಕರಣವು ಇಲ್ಲಿ ಬಾಣಶಬ್ದದ ಮೇಗಣ ತೃತೀಯೆಗೆ ಕರಣತ್ವವರ್ಥವು.

೩೨ - ಮತ್ತು ತೃತೀಯೆ ಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹೇತುವಿನಲ್ಲೂ - ಇತ್ಥಂಭೂತಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ.

೩೩ - ಹೇತುವೆಂದರೇನು.

ಕಾರ್ಯ ಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ನಿಯಮವಾಗಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುವೆ ಹೇತುವು.

೩೪ - ಕರಣಕ್ಕೂ ಹೇತುವಿಗೂ ಭೇದವೇನು.

ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ ಕ್ರಿಯಾಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವದು ಕರಣವು - ದ್ರವ್ಯಾನ್ವಯಿಯಾಗಿಯಾಗಲಿ - ವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲದ್ದಾಗಿಯಾಗಲಿ - ಕಾರಣವಾದ್ದು ಹೇತುವು - ಆದ್ದರಿಂದ ಕರಣವಲ್ಲದ್ದು ಹೇತುವು - ಕರಣಕ್ಕಿಂತ ಹೇತುವಿಗಿರುವ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯು ಕೆಲವು ವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಬರಲಿಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ - ಪುಣ್ಯದಿಂದ ದೇವರ ಕಂಡನು - ಇಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವು ದೇವರ ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೂ ವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಹೇತುವು.

ದಾನದಿಂದ ಯಶಸ್ಸು - ಇಲ್ಲಿ ದಾನಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರವಿದ್ದರೂ ಯಶಸ್ಸು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ದಾನ ಹೇತುವು - ಇಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆಗೆ ಹೇತುತ್ವವರ್ಥವು.

೩೫ - ಇತ್ಥಂಭೂತಲಕ್ಷಣವೆಂದರೇನು.

ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿರುವವನೆಂದು ಯಾವದರ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಇತ್ಥಂಭೂತಲಕ್ಷಣವು.

ಜಟೆಯಿಂದ ತಾಪಸನು - ಇಲ್ಲಿ ಜಟಾಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಾಪಸನೆಂಬ ಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಜಟಾಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ ತೃತೀಯೆ ಬಂತು - ಈ ತೃತೀಯೆಗೆ ಜ್ಞಾನದಿಂದರಿಯತಕ್ಕದ್ದೆಂದರ್ಥವು - ಜಟೆಯಿಂದರಿಯತಕ್ಕ ತಾಪಸತನವುಳ್ಳವನೆಂದು ಬೋಧವು.

೪೬ - ಇನ್ನು ತೃತೀಯೆಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಯಾವಂಗದ ವಿಕಾರದಿಂದ ಅಂಗಿಗೆ ವಿಕಾರ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಯಂಗವಾಚಕಕ್ಕೆ ತೃತೀಯೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಣ್ಣಿಂದ ಕುರುಡನು - ಇಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನ ವಿಕಾರದಿಂದ ಕುರುಡನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಕಣ್ಣು ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ ತೃತೀಯೆ ಬಂತು - ಅಂಗಿ ವಿಶೇಷಣವಾದ ಕುರುಡುತನಕ್ಕೂ ಅಂಗಕ್ಕೂ - ಸಮ್ಮಂಧವು ತೃತೀಯಾರ್ಥವು.

ಕಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕುರುಡುತನವುಳ್ಳವನೆಂದು ಬೋಧವು.

೪೭ - ಮತ್ತು ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳಿಗಾದರೂ ತೃತೀಯೆ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಸ್ವಭಾವಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ಅಭೇದಾದ್ಯರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಚೆಲುವನು - ಇಲ್ಲಿ ಅಭೇದವು ತೃತೀಯಾರ್ಥವು.

೪೮ - ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತೃತೀಯೆಯೆಲ್ಲಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಆಡು ಧಾತುವಿನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತೃತೀಯೆ ಸಹಾ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪಗಡೆಯಿಂದಾಡಿದನು - ಪಗಡೆಯನ್ನಾಡಿದನು.

೪೯ - ಇನ್ನು ಯಾವ ವಿಭಕ್ತ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪಂಚಮಿ ಯಾವ ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಆಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆಯೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮರದೆಸೆಯಿಂದೆಲೆ ಬಿತ್ತು - ಮರದಿಂದೆಲೆ ಬಿತ್ತು - ಊರದೆಸೆಯಿಂದ ಬಂದನು - ಊರಿಂದ ಬಂದನು.

೫೦ - ಚತುರ್ಥಿಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಪ್ರದಾನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಸಂಪ್ರದಾನವೆಂದರೆ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ವಸ್ತುವಿನಿಂದೈದತಕ್ಕ ಕಾರಕವು ಸಂಪ್ರದಾನವು.

ಹಾರ್ವನಿಗೆ ಹಸುವ ಕೊಟ್ಟನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ವಸ್ತುವು - ಹಸುವು - ಅದರಿಂದೈದತಕ್ಕವನು ಹಾರ್ವವನು ಆದ್ದರಿಂದ ಹಾರ್ವನು ಸಂಪ್ರದಾನವು - ಅದಕ್ಕೆ ಚತುರ್ಥಿ ಬಂತು - ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ವಸ್ತುವಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಪ್ರದಾನಕ್ಕುಂಟಾಗುವ ಸಂಬಂಧವು - ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಅರ್ಥವು.

೪೧ - ಕೊಡು ಧಾತುವಿಗರ್ಥವೇನು.

ತನ್ನ ಸ್ವತ್ವವು ಕೆಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸ್ವತ್ವ ಹುಟ್ಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವು ಕೊಡು ಧಾತುವಿಗೆ ಅರ್ಥವು.

೪೨ - ದಾನಾರ್ಥಕವಾದ ಕೊಡು ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಬಂದಾಗ ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಜ್ಞೆ ಬಾರದಾ.

ಈ ಧಾತುವಿಗೆ ಬೇರೆಯರ್ಥ ಬಂದಾಗಲೂ ಅದ ಹೊಂದಿಕೆ ಇದ್ದದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಜ್ಞೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯ ಕೊಟ್ಟನು - ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡು ಧಾತುವಿಗೆ ತಿಳಿಯಿಸುವದರ್ಥವು.

೪೩ - ಇನ್ನಾ ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಜ್ಞೆ ಯಾವದಕ್ಕಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೊ.

ಒಂದನ್ನಗಲಿಸುತ್ತಾಂದ ಸಂಬಂಧಿಸುವಿಕೆಯರ್ಥವಾಗುಳ್ಳ ಧಾತುಗಳ ಕರ್ಮದಾಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವದು ಸಂಪ್ರದಾನವು.

ಹುಡುಗರಿಗೆ ನೀರೆರೆದನು - ಮರಕ್ಕೆ ನೀರ ಹಾಯಿದನು ಕಾದಿಗೆದವನ ಬಿಟ್ಟನು - ಇಲ್ಲಿ - ಸಂಬಂಧ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಅರ್ಥವು.

೪೪ - ಮತ್ತಾ ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಜ್ಞೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಧಾತ್ವರ್ಥ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಫಲವು ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವೋ ಅದು ಸಂಪ್ರದಾನವು.

ವಿದ್ಯೆಯ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದರ ಫಲ ಹುಡುಗರಿಗಾದ್ದರಿಂದ ಹುಡುಗ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಚತುರ್ಥಿ ಬಂತು.

೪೫ - ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಜ್ಞೆಯುಂಟಾ.

ತಿಳಿ ಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಕಗಳಿಗೂ - ಕಲಿ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಕರ್ಮಕಗಳಿಗೂ - ಇಸು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಯೋಜ್ಯ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಜ್ಞೆಯೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಕಕ್ಕೆ - ದೇವದತ್ತನು - ತತ್ವವ ತಿಳಿದನು - ದೇವದತ್ತನಿಗೆ ಯಜ್ಞದತ್ತನು ತತ್ವವ ತಿಳಿಸಿದನು - ದೇವದತ್ತನ ತಿಳಿಸಿದಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ -

ಶಬ್ದಕರ್ಮಕಕ್ಕೆ - ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು - ವಿದ್ಯೆಯ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದನು - ಶಿಷ್ಯರ ಕಲಿಸಿದನು - ಇಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರು ಪ್ರಯೋಜ್ಯ ಕರ್ತೃಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆ. — ಉತ್ತರವು.

೪೬ - ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಜ್ಞೆಯುಂಟಾ.

ಕೊಡು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾನವೆಂಬ ಹೆಸರು ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಏರು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ದೇವದತ್ತನು ಹರಿಗೆ ಕೊಡನು - ಇಲ್ಲಿ - ಕೊಡು ಧಾತುವಿಗೆ ಸೇರಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಥವು - ಸೇರಿಕೆಯೆಂಬ ಫಲವುಳ್ಳ ಹರಿ ಕರ್ಮವು.

ಮರಕ್ಕೇರಿದನು - ಮರವೇರಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ - ಏರು ಧಾತುವಿಗೆ ಮೇಲುಗಡೆಯ ಸೇರಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಥವು - ಇಲ್ಲಾ ಸೇರಿಕೆಯೆಂಬ ಫಲವುಳ್ಳದಾದ್ದರಿಂದ ಮರವು ಕರ್ಮವು.

೪೭ - ಮತ್ತಾಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಶಕ್ತ್ಯಾದ್ಯರ್ಥಗಳುಳ್ಳ ಪದಗಳಾಂದಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗಲೂ ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಜ್ಞೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅವ ಮೊದಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ತನು - ಅರ್ಹನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೮ - ಇನ್ನ್ಯಾವ ವಿಶೇಷ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದ್ದೇಶ್ಯವಿಧೇಯತ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಇವನು - ಅವನ ಮಗನು - ಅವನಿಗೆ ಮಗನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೪೯ - ಅಪಾದಾನಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಜ್ಞೆಯುಂಟಾ.

ಭಯಾರ್ಥಕವಾದ ಶಬ್ದಗಳಾಂದಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಜ್ಞೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹುಲಿಗೆ ಹೆದರಿದನು - ಹುಲಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹೆದರಿದನು ಹುಲಿಯಿಂದ ಹೆದರಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೦ - ಇನ್ನ್ಯಾ ಚತುರ್ಥಿಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಯಾವ ಕ್ರಿಯೆಗೋಸ್ಕರ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಪ್ರಯೋಜನ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಯೋಗಿಸದಾಗ ಅದರ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಚತುರ್ಥಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹಣ್ಣಾರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದನು - ಹಣ್ಣಿಗೆ ಹೋದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಆರು ಧಾತ್ವರ್ಥವಾದ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಕ್ರಿಯೆ - ಅ

ದರ ಕರ್ಮವು ಹಣ್ಣು ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಚತುರ್ಥೀ ಬಂತು.

೫೧ - ಇನ್ನಾವ ಚತುರ್ಥೀ ಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಾದರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ - ಶಕುನಾಪಶಕುನಗಳೆಂಬ ಅರಿಯತಕ್ಕದ್ದರಲ್ಲಿಯೂ - ಹರಸಿಕೆ ಬಯ್ಗುಳುಗಳ ಉದ್ದೇಶ್ಯಗಳಿಗೂ - ದಿಕ್ಕಾಲಮಾರ್ಗವಾಚಕಗಳ ಪೂರ್ವಾವಧಿಗೂ - ಇತರಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಪದಗಳ ಪ್ರತಿಯೋಗಿಗೂ - ಬೇಕು ಮೊದಲಾದವುಗಳರ್ಥಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾದ್ದಕ್ಕೂ ಚತುರ್ಥೀ ಬರುತ್ತದೆ.

ತೇರಿಗೋಸ್ಕರ - ಮರವು - ತೇರಿಗೆ ಮರವು - ಹಾರ್ವಗೋಸ್ಕರ - ಮೊಸರು - ಹಾರ್ವಗೆ ಮೊಸರು - ಮೊಕನಾಶಕ್ಕೆ - ಕಪ್ಪೆಯ ಚಂದಿಕೆ.

ಅವನಿಗೊಳ್ಳೇದಾಗಲಿಯೆಂಬುವದು ಹರಸಿಕೆ - ಕೆಟ್ಟದುಂಟಾಗಲಿಯೆಂಬುವದು ಬಯ್ಗುಳ.

ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಬಾಳು ಬರಲಿ - ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಕೇಡು ಬರಲಿ - ಚನ್ನಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪಡುವಲು ಕಂಚೆ - ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಬಂದನು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ - ಮೂವತ್ತು ಗಾವುದ - ಅವನಿಗೆ ಇವನು ಅನ್ಯನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

ನನಗೋಸ್ಕರ - ನನಗಿಂತ - ನನಗೆ ಬೇಕು - ನನಗೆ ಆಗದು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೨ - ಪಂಚಮಿ ಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಪಾದಾನಕ್ಕೆ ಪಂಚಮಿ ಬರುತ್ತದೆ.

೫೩ - ಅಪಾದಾನವೆಂದರೇನು.

ಅಗಲಿಕೆಗಾಶ್ರಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಧಾತ್ವರ್ಥವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾಗದ ವಸ್ತುವು ಅಪಾದಾನವು.

ಮರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹಣ್ಣು ಬಿತ್ತು.

ಇಲ್ಲಿ - ಮರಕ್ಕೂ ಹಣ್ಣಿಗೂ ಉಂಟಾದ ಅಗಲಿಕೆಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದರದರೊಳಗೆ ಮರವು ಬೀಳು ಧಾತ್ವರ್ಥವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮರವಪಾದಾನವು.

೭೪ - ಮತ್ತು ಅಪಾದಾನ ಸಂಜ್ಞೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾರಣವಾಚಕಕ್ಕೂ - ವಿದ್ಯೆಯ ಕಲಿಸುವವನಿಗೂ - ಭಯಕ್ಕೆ ಹೇತುವಾದವನಿಗೂ - ಅಪಾದಾನ ಸಂಜ್ಞೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ತಂದೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು - ಇಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಕಾರಣವು - ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ದೆಸೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯವನ್ನೋದಿದನು - ಹುಲಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹೆದರಿಕೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೫ - ಚತುರ್ಥೀ ಪಂಚಮಿಗಳೆರಡೂ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಬರುತ್ತದೆಯೊ.

ಜಾತಿಗುಣ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಆಧಿಕ್ಯ ನ್ಯೂನತ್ವೇದ ಪ್ರತಿಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಪಂಚಮಿ ಚತುರ್ಥೀಗಳೆರಡೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಶೂದ್ರನ ದೆಸೆಯಿಂದ - ಶೂದ್ರನಿಗೆ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು - ಹಿರಿಯನು - ಇಲ್ಲಿ - ಜಾತಿಯಿಂದ ಆಧಿಕ್ಯವು.

ಕಾಗೆಗೆ - ಕಾಗೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕಪ್ಪು ನೇರಳೆಹಣ್ಣು - ಇಲ್ಲಿ ಗುಣದಿಂದ ಆಧಿಕ್ಯವು.

ಚೈತ್ರನ ದೆಸೆಯಿಂದ - ಚೈತ್ರನಿಗೆ ಮೈತ್ರನೋಡುವವನು - ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾ ಆಧಿಕ್ಯವು - ಹೀಗೆ ನ್ಯೂನತ್ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

೭೬ - ಇನ್ನೂ ಪಂಚಮಿಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ರಿಯಾವಾಚಕವಾದ - ದು ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬಂದಾಗ ಅದರ ಅಧಿಕರಣ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪಂಚಮಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ನೋಡಿದನು - ಇಲ್ಲಿ ಮರವ ಹತ್ತಿ ನೋಡಿದನೆಂದು ಅರ್ಥವಾದ್ದರಿಂದ ಹತ್ತಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಲೋಪವು. ಅದರ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಪಂಚಮಿಯೂ ಬಂತು.

ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ನೋಡಿದನು - ಇಲ್ಲಿ - ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ನೋಡಿದನು - ಇಲ್ಲಾ ಕೂತು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಲೋಪವು - ಅದರ ಅಧಿಕರಣವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪಂಚಮಿಯೂ ಬಂತು.

೭೭ - ಇನ್ನೂ ಪಂಚಮಿಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ತೃತೀಯೆ ಬರುವ ಕಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪಂಚಮಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮರದ ಬಿಸೆಯಿಂದ ಬಿದ್ದನು - ಮರದಿಂದ ಬಿದ್ದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೮ - ಕೆಳಗೆ ಪಂಚಮಿ ಬರುವ ಕಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತೃತೀಯೆ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆಗೆಲ್ಲಾ ಪಂಚಮಿ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಒಂದೇ ವಿಭಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬಾರದೊ.

ಕೆಲವರು ಪಂಚಮಿಯು ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ - ತೃತೀಯೆ ಒಂದೇ ಸರಿ - ಅದು ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ - ಪ್ರಕೃತಿ ಸ್ಥಾ - ಬಿಸೆ ಶಬ್ದ ಸ್ಥಾ - ಅಭೇದ ಷಷ್ಠೀ ಸಮಾಸವ ಮಾಡಿ ಅದರ ಅಲುಕ್ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ - ಅದರ ಮೇಲೆ ತೃತೀಯೆ ಮಾಡಿದರೆ - ಮರದ ಬಿಸೆಯಿಂದ - ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ - ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ - ಅತ್ತ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ - ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅಭೇದ ಷಷ್ಠೀ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸವ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಅಲುಕ್ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ತೃತೀಯೆ ಮಾಡಿದರೆ - ಮರದತ್ತಣಿಂ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಪಂಚಮಿಯ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ - ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ - ಮರದಲ್ಲಿಂದ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ - ಊದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿಯ ಬೇರೆ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು - ಅದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

೬೯ - ಷಷ್ಠಿಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಬಂಧಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

೭೦ - ಸಂಬಂಧ ಷಷ್ಠಿ ವಿಧವು.

ಭೇದ ಸಂಬಂಧವೆಂತಲೂ - ಅಭೇದ ಸಂಬಂಧವೆಂತಲೂ ಎರಡು ವಿಧವು.

೭೧ - ಭೇದ ಸಂಬಂಧ ಷಷ್ಠಿ ವಿಧವು.

ಅದು ಬಹಳ ವಿಧವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹೇಳಕೂಡದು.

ಅರಸನ ಆಳು - ಅರಸನ ಹೆಂಡತಿ - ನನ್ನ ಕೆಲಸ - ಮರದ ಕೊಂಬು - ಕೆರೆಯ ದಡ - ರಾವಣನ ಊರು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೨ - ಅಭೇದ ಸಂಬಂಧವು ಅಪೂರ್ವವಲ್ಲವೇ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಕೃತ ದ್ರಾವಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಅಭೇದ ಷಷ್ಠಿ ಅಪೂರ್ವವಾದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹುಣಸೆಯ ಮರ - ಮಾವಿನ ಮರ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೩ - ಇನ್ನೂ ಷಷ್ಠಿಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಂತೆ ಮೊದಲಾದ ಅವ್ಯಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗಲೂ ಷಷ್ಠಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಚಂದ್ರನಂತೆ - ಚಂದ್ರನಹಾಂಗೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಂತೆ - ಹಾಂಗೆ - ಹಾಗೆ - ಸಂಗಡ - ಸಂಗಾತ - ಒಂದಿಗೆ - ಒಡನೆ - ಕೂಡ - ಕೂಡಲೆ - ಬಗ್ಗೆ - ತನಕ - ವರೆಗೆ - ಮಟ್ಟಿಗೆ - ಪರಿಯಂತರ - ಸುತ್ತ - ಸುತ್ತಲು - ತರುವಾಯ - ಬಳಿಕ - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೪ - ಕಾರಕಗಳಿಗೆ ಷಷ್ಠಿ ಬರುವದಿಲ್ಲವೋ.

ಅಚ್ - ಅದು ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನುಳ್ಳ ಭಾವಕೃದಂತದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಕಕ್ಕೂ ಷಷ್ಠಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆನೆಯ ನಡೆ - ತಂಗಳ ಊಟ - ದ್ರಾಕ್ಷೆಯ ಪೆಟ್ಟಿ - ಹಾರ್ವನ ಕಾಡೆ - ಹುಲಿಯ ಹೆದರಿಕೆ - ಮನೆಯ ಇರವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೫ - ಅನೇಕ ಕಾರಕಗಳು ಸೇರಿದಾಗ ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಅನೇಕ ಕಾರಕಗಳು ಸೇರಿದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಷಷ್ಠಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೇ ಕಾರಕಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಕಡಮೇ ಕಾರಕಗಳು ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದಾಗ ಯಾವದಕ್ಕಾದರೂ ಒಂದಕ್ಕೆ ಷಷ್ಠಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ರಾಮನಿಂದ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಕೊಲೆಯಾಯಿತು - ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಇರವು - ರಾಮನಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಇರವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೬ - ಕಾರಕವಲ್ಲದ ಕಡಮೆ ವಿಭಕ್ತಿಗೂ ಷಷ್ಠಿ ಬರುತ್ತದೆಯೋ.

ಉಪಪದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಮಾತ್ರ ವಿವಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿ ಬರುತ್ತದೆ - ದೇವರ ನಮಸ್ಕಾರವು ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೭ - ಉಪಪದ ವಿಭಕ್ತಿಯೂ ಕಾರಕ ವಿಭಕ್ತಿಯೂ ಸೇರಿದ ಕಡೆ ಹ್ಯಾಂಗೆ.

ಕಾರಕ ವಿಭಕ್ತಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕು - ದೇವರನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೮ - ಸಪ್ತಮಿಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಧಿಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

೭೯ - ಅಧಿಕರಣವೆಂದರೇನು.

ಕರ್ತೃವಿನ ಮೂಲವಾಗಾಗಲಿ - ಕರ್ಮದ ಮೂಲವಾಗಾಗಲಿ ಫಲವ್ಯಾಪಾರಾರ್ಥಕವಾದ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವದು ಅಧಿಕರಣವು.

ದೇವದತ್ತನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಧಾನೆ - ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃವಿನ ಮೂಲವಾಗಿ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಆಧಾರವು ಮನೆ - ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲನ್ನವನಟ್ಟನು - ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದ ಮೂಲವಾಗಿ ಫಲಕ್ಕೆ ಆಧಾರವು ಮಡಕೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜಿಸಿದನು - ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವಾದ ಪೂಜೆಗೆ ಕರ್ತೃ ಮೂಲವಾಗಿ ಮನೆಯಾಧಾರವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೦ - ಅಧಿಕರಣಾವಿಷ್ಟುವಿಧವು.

ಔಪಶ್ಲೇಷಿಕ - ಅಭಿವ್ಯಾಪಕ - ವೈಷಯಿಕವೆಂದು ಮೂರು ವಿಧವು.

೭೧ - ಔಪಶ್ಲೇಷಿಕವೆಂದರೇನು.

ಅಧಿಕರಣದೊಂದು ಕಡೆಮಾತ್ರ ಅಧಿಕರಣವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಔಪಶ್ಲೇಷಿಕವು.

ಹಾಸಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನು - ಇಲ್ಲಿ - ಹಾಸಿಕೆಯ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿಮಾತ್ರ ಮಲಗಿದ್ದರಿಂದ ಔಪಶ್ಲೇಷಿಕವು.

೭೨ - ಅಭಿವ್ಯಾಪಕವೆಂದರೇನು.

ಆಧಾರಾಧೇಯಗಳಿಗೆ - ಸರ್ವಾವಯವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಅದು ಅಭಿವ್ಯಾಪಕವು.

ಎಳ್ಳಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ - ಹಾಲಲ್ಲಿ ಮೊಸರು - ಇಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು ಹಾಲುಗಳ ಅವಯವಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಎಣ್ಣೆಯೂ ಮೊಸರೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವದರಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಾಪಕವು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೩ - ವೈಷಯಿಕವೆಂದರೇನು.

ವಿಷಯತ್ವಸಂಬಂಧದಿಂದ ಜ್ಞಾನೇಚ್ಛಾಕೃತ್ಯರ್ಥಕಧಾತ್ವರ್ಥಗಳ ಆಧಾರವು - ವೈಷಯಿಕವು.

ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯದೆ - ಇಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿಷಯವು ಮೋಕ್ಷವು ಇತ್ಯಾದಿ.

೭೪ - ಇನ್ನ್ಯಾಸಪ್ತಮಿಯೆಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ಧಾರಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

೭೫ - ನಿರ್ಧಾರಣವೆಂದರೇನು.

ಜಾತಿಗುಣಕ್ರಿಯಾಸಂಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಸಮುದಾಯದಿಂದೊಂದನ್ನು ಬೇರೆ ತೆಗೆದು ಹೇಳುವದು.

೨೦೮

ಪ್ರಶ್ನೆ.	ಉತ್ತರವು.
	ಜಾತಿಗೆ - ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬರಲಿ - ಗುಣಕ್ಕೆ - ಆಕಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಾಕಳು ಒಳ್ಳೆಯದು - ಕ್ರಿಯೆಗೆ - ಹೋಗುವವರಲ್ಲಿ ಓಡುವವನು ದೂರ ಹೋದಾನು - ಸಂಜ್ಞೆಗೆ - ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರನು ಘಟ್ಟಿಗನು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೨೬ - ಇನ್ನ್ಯಾವ ಕಾರಕಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಕರಣಕಾರಕಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೋಲಲ್ಲಿ ಬಡಿದನು - ಕೋಲಿಂದ ಬಡಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೨೭ - ಇನ್ನ್ಯಾವ ಪದಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಬರುತ್ತದೆ.	ಒಳ್ಳಿತು - ಜಾಣ - ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ ಪದಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗಲೂ ಸಪ್ತಮಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯನು - ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಜಾಣನು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೨೮ - ವರ್ತಮಾನ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮವ ತಪ್ಪಿಸಿ ಹೋಗುವದುಂಟೋ.	ಭಾವ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತ ತೋರುವಾಗ ವರ್ತಮಾನ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಅತಿತ್ವರಿತ ತೋರುವಾಗ ಭೂತ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಭೂತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವ ಹೇಳುವಾಗ ಭಾವಿಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾಳೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ನಡೆ - ಈಗ ಬಂದೆ ನಡೆ - ನಾನು ನಿನ್ನೆಯೇ ಬರುವೆ - ಆದರೊಂದು ಕೆಲಸದಿಂದ ಬರಲಿಲ್ಲ.
೨೯ - ಭವಿಷ್ಯತ್ತು ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಶಕ್ತ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಮಾಡಿಯಾನು - ಇಕ್ಕಿ ಮಾಡಲಾಪನೆಂಬರ್ಥ ತೋರುತ್ತದೆ.
೩೦ - ವಿಧಿ ಯಾವರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ತನಗುತ್ಕೃಷ್ಟನನ್ನಾಗಲಿ - ನಿಕೃಷ್ಟನನ್ನಾಗಲಿ - ಸಮಾನನನ್ನಾಗಲಿ - ಮಾಡಹೇಳುವಿಕೆ - ಇದನ್ನೇ ಪ್ರಾಚೀನ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಧವಾಗಿ ಭೇದವ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಆ ವಿವರದಿಂದ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲವು.
೩೧ - ವಿಧಿ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.	ಬುಧರು ದೇವರ ಪೂಜಿಸಲಿ - ಅವ ಬರಲಿ - ಇತ್ಯಾದಿ. ಬರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ.

೬೨ - ಈಯಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಕೇನರ್ಥವು.

ಪ್ರೇರಣೆಯೂ - ಕರ್ತೃಕರ್ಮಗಳೂ ಅರ್ಥವು.

೬೩ - ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಕಾಲಯಾವದು.

ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಕಾಲನಿಯಮವಿಲ್ಲವು - ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ನೆನ್ನೆ - ಹೋಗನು - ಈಗ ಹೋಗನು - ನಾಳೆ ಹೋಗನು.

೬೪ - ಕರ್ಮಾದಿಕಾರಕಗಳು ಕರ್ತೃವಾಗುವದಿಲ್ಲವೊ.

ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಕಗಳೂ ಕಾರ್ಯಸಾಕಲ್ಯವ ಬಳಿಸ ವೇಳಾದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃವಾಗುತ್ತದೆ - ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅದದು ಮುಖ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅದದು ಕರ್ತೃವಾಗುತ್ತದೆ - ಧಾತುವಿಗೆ ಅನೇಕಾರ್ಥವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

೬೫ - ಇತರ ಕಾರಕಗಳು ಕರ್ತೃವಾದ್ದಕ್ಕೆ ಗುರುತೇನು.

ಕರ್ಮವು ಕರ್ತೃವಾದಾಗ ಹೋಗು ಧಾತು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಕರಣಾದಿಗಳು ಕರ್ತೃವಾಗುವಾಗ ಬಿಡು ಧಾತು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಮುಖ್ಯಧಾತುವಿಗೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ದು ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ದೇವದತ್ತನು - ಹಣವ ಕೊಟ್ಟನು - ಇದು ಶುದ್ಧಕರ್ತೃವು.

ಹಣವು ಕೊಟ್ಟುಹೋಯಿತು - ಇದು ಕರ್ಮಕರ್ತೃವು.

ನನ್ನ ಕೈ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿತು - ಇದು ಕರಣಕರ್ತೃವು.

ಮನೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿತು - ಇದು - ಅಧಿಕರಣಕರ್ತೃವು.

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡು ಧಾತುವಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವತ್ವವು ಹೋಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸ್ವತ್ವವುಂಟುಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಥ - ಆದಕಾರಣ ಕರ್ತೃವಾದ ದೇವದತ್ತನ ವ್ಯಾಪಾರವು ನನ್ನದಲ್ಲ ನಿನ್ನದೆಂಬುವದು ಎತ್ತುವದು ನೀಡುವದು ಮೊದಲಾದವು - ಕರ್ಮದ ವ್ಯಾಪಾರವು ಸಂಪ್ರದಾನವ ಸೇರುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದವು - ಕರಣವ್ಯಾಪಾರವು ಎತ್ತುವದು ಮೊದಲಾದವು - ಅಧಿಕರಣವ್ಯಾಪಾರವು ಹೊರುವದು ಮುಂತಾದ್ದು - ಅದದರ ವ್ಯಾಪಾರವ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದಾಗ ಅದದು ಕರ್ತೃವಾಗುತ್ತದೆ - ಈಗ ಮತ್ತೊಂದರ ಸ

ದಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಅದದು ಮಾಡೀತೆಂದು ತೋರುವದೇ ಕಾರ್ಯಸೌಕರ್ಯವು - ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ತೃ ಒಬ್ಬರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಡು ಧಾತು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಅವನು ದಾನ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೨೭ - ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳು ಧಾತುಗಳು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಯೋಜನವು ಕರ್ತೃವನ್ನೈದಿದರೆ ಕೊಳ್ಳು ಧಾತುವೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನೈದಿದರೆ ಕೊಡು ಧಾತುವೂ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದಾಗಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆತನು - ತನಗೆ ಪುಸ್ತಕವ ಬರೆದುಕೊಂಡನು.
ಆತನು ಪರರಿಗೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟನು.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಓದುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದ್ದು - ಅದು ತನಗಾದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳು ಧಾತುವೂ ಪರರಿಗಾದರಲ್ಲಿ ಕೊಡು ಧಾತುವೂ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

೨೮ - ಆಡು ಧಾತುವು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳ ಕರ್ಮಕರ್ತೃಗಳಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಕರ್ಮಕರ್ತೃತ್ವವ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಆಡು ಧಾತುವು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಡಿದಾಡುತ್ತಾರೆ - ಬಯ್ದಾಡುತ್ತಾರೆ.

೨೯ - ಪರಸ್ಪರ ಕರ್ಮಕರ್ತೃತ್ವವ ಹೊರತೆ ಆಡು ಧಾತುವು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವದಿಲ್ಲವೋ.

ಒದೆ ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರ ತೋರುವಾಗ ಆಡು ಧಾತುವು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರವೆಂದರೆ - ಬಾರಿಬಾರಿಗೆ ಮಾಡುವದು ಬಹಳವಾಗಿ ಮಾಡುವದು - ತಿರಿಗಿತಿರಿಗಿ ಒದೆಯುತ್ತಾನೆ - ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಒದೆ - ಎಳೆ - ಹೊರಳು - ಜೋಲು - ತೇಲು - ಸುಳಿ - ಮೆಲ್ಲು - ಕುಣಿ - ನೆಗೆ - ಕುಪ್ಪು - ನೆಸೆ - ತೆವರು - ಜಗ್ಗ - ಸೇಯು - ಸುಂಡು - ಓಡು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳು.

ಓಡು ಧಾತುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಬುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆಡು ಧಾತು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ - ಓಡಾಡುತ್ತಾನೆ.

೫೮. ಹಾಕು ಧಾತುವು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಧಾತ್ವರ್ಥವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ - ಹಾಕು ಧಾತು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಎತ್ತಿಹಾಕಿದನು - ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದನು ಇತ್ಯಾದಿ.

೫೯. ಎಲ್ಲಾ ಧಾತುಗಳೂ ಯೆಲ್ಲಾದರೂ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವದುಂಟೋ.

ಕ್ರಿಯಾಸಮಭಿಹಾರ ತೋರುವಾಗ - ಯಾವ ಧಾತ್ವರ್ಥ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ - ಆ ಧಾತುವಾಗಲಿ - ಅಲ್ಲವೆ - ಮಾಡು ಧಾತುವಾಗಲಿ - ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ - ಅದಕ್ಕೆ - ಯಾವ ಧಾತುವಿನೊಂದಿಗೆ - ಅವು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆಯೋ - ಆ ಧಾತುವಿಗೆ ವಿಧಿ ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷೈಕವಚನವೂ - ದ್ವಿತ್ವವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಮತ್ತು - ಎಂದು ಶಬ್ದ ಸಹ ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಬಹಳವಾಗಾಗಲಿ - ಬಾರಿಬಾರಿಗಾಗಲಿ ಬಡಿದನು - ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬಡಿಬಡಿ ಎಂದು ಬಡಿದನು - ಬಡಿಬಡಿಯೆಂದು ಮಾಡಿದನು - ಕೊಡುಕೊಡು ಎಂದು ಕೊಟ್ಟನು - ಮಾಡಿದನು - ಇತ್ಯಾದಿ.

೬೦. ನಿಪಾತಗಳು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಿಪಾತಗಳಿಗೆ ದ್ಯೋತ್ಯಾರ್ಥ ಹೊರ್ತು ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವಿಲ್ಲ - ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವೆಂದರೆ ಪದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಅರ್ಥವು - ದ್ಯೋತ್ಯಾರ್ಥವೆಂದರೆ ಆ ಪದ ಸೇರಿರುವದರಿಂದ ತೋರುವ ಅರ್ಥವು.

೬೧. ಯಾವ ಯಾವ ನಿಪಾತದಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಅರ್ಥ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಆಕಾರ ನಿಪಾತವು - ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲೂ ಆಕ್ಷೇಪದಲ್ಲೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ - ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೂ - ಅಂಗೀಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ - ಬರುತ್ತದೆ - ಏಕಾರವು - ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸಂದೇಹ - ವ್ಯವಚ್ಛೇದ - ವಿರೋಧ - ಪಾದಪೂರಣ ಮೊದಲಾದರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ ಓಕಾರವು - ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸಂದೇಹ - ಆಧಿಕ್ಯ - ಸಂಬೋಧನ - ದುಃಖ ಸಂತಾಪ - ಮುಂತಾದರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ - ಊ - ಎಂಬ ನಿಪಾತವು - ಸಮುಚ್ಚಯ - ಅನ್ವಾಚಯ - ಇತರೇತರಯೋಗ - ಸಮಾಹಾ

ರ-ವ್ಯಾಪ್ತಿ-ಸಂಖ್ಯೆ-ಆಧಿಕ್ಯ-ಮುಂತಾದರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆಕಾರಕ್ಕೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ-ಅವನಾ-ಸ್ಮರಣೆಗೆ-ಆ ಅದೆ-ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಆ-ಅದಲ್ಲ-ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ-ಆ-ಅವ ಬಂದನೆ-ದುಃಖಕ್ಕೆ ಆ-ಅವ ಸತ್ತನೆ-ಅಂಗೀಕಾರಕ್ಕೆ-ಆ ಇಲ್ಲಿರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಏಕಾರಕ್ಕೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ-ಅವನೇ-ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ-ಅವನೇ ಇವನೇ-ವ್ಯವಚ್ಛೇದಕ್ಕೆ-ಅವನೇ ಬಂದನು-ವಿರೋಧಕ್ಕೆ-ಅವನೇ ಬಂದವನು ಇಲ್ಲಿ-ಅವನಲ್ಲ ಬಂದವನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ-ಪಾದಪೂರಣವೆಂದರೆ-ಏಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಓಕಾರಕ್ಕೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ-ಅವನೋ-ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ-ಅವನೋ-ಇವನೋ ಬಂದವ-ಆಧಿಕ್ಯಕ್ಕೆ-ಓ-ಅವ ದೊಡ್ಡವ-ಇಲ್ಲಿ ಬಲು ದೊಡ್ಡವನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ-ಸಂಬೋಧನಕ್ಕೆ-ಓ ರಾಮ-ದುಃಖಕ್ಕೆ-ಓ ಅವ ಸತ್ತನೋ-ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ-ಓ-ಅವ ಬಂದನೋ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಉಕಾರಕ್ಕೆ.

ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಕೆ-ರಾಮನನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನೂ ಕರೆ-ಸಮುಚ್ಚಯವೆಂದರೆ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥವನ್ವಯಿಸುವದು-ಅನ್ವಾಚಯಕ್ಕೆ-ಕೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಬದನೆಯ ಕಾಯನ್ನೂ ತಾ-ಅನ್ವಾಚಯವೆಂದರೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವ ಮಾಡ ಹೇಳಿ ಆನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕೆಲಸವ ಹೇಳುವದು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಮುಖ್ಯ-ಬದನೆಕಾಯ ತರುವದು ಆನುಷಂಗಿಕವು-ಇತರೇತರಯೋಗ ಸಮಾಹಾರಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸಮಾಸ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರು-ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ-ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದರು-ಸಂಖ್ಯೆಗೆ-ಅದೂ-ಇದೂ ಎರಡು-ಆಧಿಕ್ಯಕ್ಕೆ-ಅರಸೂ ಬಂದಿದ್ದನು-ಇತ್ಯಾದಿ.

೯೨ - ವ್ಯವಚ್ಛೇದವೆಷ್ಟು ವಿಧವು.

ಅಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದವೆಂತಲೂ - ಅನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದವೆಂತಲೂ - ಅತ್ಯಂತಾಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದವೆಂತಲೂ - ಮೂರು ವಿಧವು.

೯೩ - ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಂದರೆ ತಾರುತ್ತವೆ - ಅವುಗಳಿಗರ್ಥವೇನು.

ಏಕಾರವು ವಿಶೇಷ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಅನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದವು - ಅದು ವಿಶೇಷಣದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಅಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದವು - ಅದು ಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಅತ್ಯಂತಾಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದವು - ಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ದ್ವಿರ್ವಚನವೂ ಮೊದಲಿನ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅಲ್ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಪಾರ್ಥನೇ ಧನುರ್ಧರನೆಂಬಲ್ಲಿ - ಏಕಾರವು ಪಾರ್ಥನೆಂಬ ವಿಶೇಷ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತಿರುವದ್ದರಿಂದ ಇದು ಅನ್ಯಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದವು - ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ ಪಾರ್ಥನ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಂಥಾ ಧನುರ್ಧರತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ - ಶಂಖ ಬಿಳಿಪೇ - ಇಲ್ಲಿ - ಏಕಾರ ಬಿಳಿಪೆಂಬ ವಿಶೇಷಣದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಅಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದವು - ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಪಿನ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರೀದಾವರೆ ಕೆರೆಯಲ್ಲೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ - ಇಲ್ಲಿ ಏಕಾರ ಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತಾಯೋಗ ವ್ಯವಚ್ಛೇದವು - ಕರಿದಾವರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕದಿನ ಕೂಡದು - ಸಿಕ್ಕುವದೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

೯೪ - ಸಮುಚ್ಚಯವೆಷ್ಟು ವಿಧವು.

ಅನುಕ್ತಸಮುಚ್ಚಯವೆಂತಲೂ ಉಕ್ತಸಮುಚ್ಚಯವೆಂತಲೂ ಎರಡು ವಿಧವು - ರಾಮನೂ ಕೃಷ್ಣನೂ ಬಂದರೆಂಬ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತಸಮುಚ್ಚಯವು - ಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನೂ ಬಂದನೆಂಬ ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದರೂ ಪ್ರಕರಣಾದಿಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣನೂ ಬಂದದ್ದಾಗಿ ತೋರಿದರೆ ಅನುಕ್ತಸಮುಚ್ಚಯವು.

೯೫ - ಅವ್ಯಯಗಳಲ್ಲೂ ಅರ್ಥವಿಶೇಷವುಂಟೋ.

ಅಂತೆಯೆಂಬವ್ಯಯವು ಕ್ರಿಯಾಸಾದೃಶ್ಯ ತೋರುವಾಗ ಬರುತ್ತದೆ - ಅಲ್ಲವೆಯೆಂಬುವದು - ಕ್ರಿಯಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧವೆಂಬಾಗಲೂ ಯಾರು ಹರಿಯುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವದೆಂಬಾಗಲೂ ಬರುತ್ತದೆ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ	ಉತ್ತರವು.
	ಮಾಡಿದನಂತೆ - ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಲಿಲ್ಲ ವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ - ಮಾಡಿದನಲ್ಲವೆ - ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವದು ಎಂದಾಗಲಿ ಅದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂದಾಗಲಿ ತೋರುತ್ತದೆ.
೯೬ - ಇನ್ನು ನಿಪಾತಗಳೂ ಅವ್ಯಯಗಳೂ ಶಬ್ದಗಳೂ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಶೇಷ ವುಂಟಾ.	ಇವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಿಶೇಷವು ಬಹಳ ವುಂಟು - ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬರದರೆ ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಯೆಂದು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲವು - ನಿಪಾತಾವ್ಯಯ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವಿಶೇಷವನ್ನು ಶಬ್ದಮಂಜರಿಯಲ್ಲೂ - ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅರ್ಥವಿಶೇಷವನ್ನು ಧಾತುಮಂಜರಿಯಲ್ಲೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.
೯೭ - ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ಶಕ್ಯವೆಂತಲೂ - ಲಕ್ಷಣೆಯೆಂತಲೂ - ಎರಡು ವಿಧವು.
೯೮ - ಶಕ್ಯವೆಂದರೇನು.	ಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವು.
೯೯ - ಶಕ್ತಿಯೆಂದರೇನು.	ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದಲೂ - ನಿಘಂಟುಗಳಿಂದಲೂ - ಉಪಮಾನದಿಂದಲೂ - ಆಪ್ತವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ - ಹಿರಿಯರ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದಲೂ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಕ ಪದಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವದರಿಂದಲೂ - ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಿಂದಲೂ - ತಿಳಿಯುವ ಅರ್ಥವು.
೧೦೦ - ಶಕ್ಯಾರ್ಥವೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ರೂಢವೆಂತಲೂ - ಯೋಗವೆಂತಲೂ - ಯೋಗರೂಢವೆಂತಲೂ - ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿರುವದು.
೧೦೧ - ರೂಢವೆಂದರೇನು.	ಅವಯವಾರ್ಥವಿಲ್ಲದೆಯೂ - ಇದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿಯೂ - ನಿಘಂಟು ವ್ಯಾಕರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರ್ಥವು ರೂಢವು. ಮರವು - ಕದವು - ಮೈತ್ರನು - ಚೈತ್ರನು - ಇತ್ಯಾದಿ.
೧೦೨ - ಯೋಗವೆಂದರೇನು.	ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಅವಯವಾರ್ಥದಿಂದ ತಿಳಿಯುವರ್ಥವು. ಗಾಯಕನು - ಅಂಜುಕುಳಿ - ಮೊದಲಾದವು.
೧೦೩ - ಯೋಗರೂಢವೆಂದರೇನು.	ಅವಯವಾರ್ಥವಿದ್ದರೂ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಒಂದು ಅರ್ಥವನ್ನೇ ರೂಢವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಯೋಗರೂಢವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ:	ಉತ್ತರವು.
	ಪಂಕಜವು - ನೀರಜವು - ಇಲ್ಲಿ ನೀರಲ್ಲಿಯೂ - ಕೆಸರಲ್ಲಿಯೂ ಸೈವಲೆ - ಕಪ್ಪೆ ಮೊದಲಾದವುಯೆಲ್ಲಾ ಅವಯವಾರ್ಥದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಸಮುದಾಯವು ತಾವರೆಯಲ್ಲಿ ರೂಢವಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಯೋಗರೂಢವು.
೧೦೪ - ಲಕ್ಷ್ಯವೆಂದರೇನು.	ಲಕ್ಷಣೆಯೆಂಬ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತೋರುವ ಅರ್ಥವು ಲಕ್ಷ್ಯವು.
೧೦೫ - ಲಕ್ಷಣೆಯೆಂದರೇನು.	ಅರ್ಥ ಪ್ರಕರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಶಕ್ಯಾರ್ಥವ ಹೇಳಕೂಡದೆ ಶಕ್ಯಾರ್ಥಸಂಬಂಧವುಳ್ಳದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಲಕ್ಷಣೆ.
೧೦೬ - ಲಕ್ಷಣೆಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ಶುದ್ಧೆಯೆಂತಲೂ - ಗೌಣಿಯೆಂತಲೂ - ಎರಡು ವಿಧವು.
೧೦೭ - ಶುದ್ಧೆಯೆಷ್ಟು ವಿಧವು.	ಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆಯೆಂತಲೂ - ಅಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆಯೆಂತಲೂ - ಜಹದಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆಯೆಂತಲೂ - ಮೂರು ವಿಧವು.
೧೦೮ - ಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆಯೆಂದರೇನು.	ಎಲ್ಲಿ ಶಕ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವೇ ಇಲ್ಲವೋ - ಅದು ಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ ಶಕ್ಯಾರ್ಥವ ಬಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಸೇರಿದ ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುವ ಹೇಳುವದು.
	ಊರು ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತದೆ - ಇಲ್ಲಿ ಊರಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯರು ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾರೆ - ಇಲ್ಲಿ ಊರ ಬಿಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯರ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ.
೧೦೯ - ಅಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆಯೆಂದರೇನು.	ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವ ಬಿಡದೆ ಅದನ್ನೂ - ಅದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದರೆ - ಅದು ಅಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ.
	ಕೊಡೆಯವರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ - ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡೆಯವರೂ ಕೊಡೆಯಿಲ್ಲದವರೂ ಇಬ್ಬರೂ ತೋರುತ್ತಾರೆ - ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡೆಯವರ ಬಿಡದೆ ಅವರಾಂದಿಗೆ ಕೂಡಾ ಹೋಗುವರನ್ನು ಸಹ ಹೇಳುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ.
೧೧೦ - ಜಹದಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆಯೆಂದರೇನು.	ಶಕ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಾಂಶವ ಬಿಟ್ಟು ವಿಶೇಷ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯುವದು

ನಂ. ಪ್ರಶ್ನೆ. ಉತ್ತರವು.

ಅದೇಇದು - ಇಲ್ಲಿ ಅದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದೂರದೇಶದ ಪರೋಕ್ಷಕಾಲದ ವಸ್ತುವರ್ಥವು - ಇದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದೇಶದ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ವಸ್ತುವರ್ಥವು - ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವು ಕೂಡದಾದ್ದರಿಂದ ವಿಶೇಷ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷಣವ ಬಿಟ್ಟು ತೋರುತ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಜಹದಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ.

೧೧೧ - ಗೌಣೀಯೆಂದರೇನು. ಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದ ಉಪಮಾನಪದಕ್ಕೆ ದರಸದೃಶವೆಂಬದಕ್ಕೂ ಆ ಸಮಾನಧರ್ಮೈಕ್ಯದಿಂದ ಉಪಮಾನೋಪಮೇಯಗಳಿರಡನ್ನಾಲಿದಿಯುವದಕ್ಕೂ ಗೌಣೀಯೆಂದು ಹೆಸರು.

ಸಿಂಹವು ಈ ಹಾರ್ವನು - ಇಲ್ಲಿ ಹಾರ್ವನಿಗೂ ಸಿಂಹಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯ ಕೂಡದಾದ್ದರಿಂದ ಸಿಂಹಪದಕ್ಕೆ ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆಂದರ್ಥವ ಮಾಡಬೇಕು - ಇದೊಂದು ಗೌಣೀಲಕ್ಷಣೆ.

ಬೆಕ್ಕಿನಿಂದ ಮೊಸರ ಕಾಯಿ - ಇಲ್ಲಿ ಬೆಕ್ಕು ಬಾರದ ಹಾಂಗೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಕಾಗೆ ಮೊದಲಾದವು ಬಂದರೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಇರ ಹೇಳುವವನಿಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವ ಮಾಡ ಕೂಡದಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಮೊಸರ ಹಾಳುಗಲಾಡಿಸುವ ವಸ್ತುವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹಾಳುಗಲಾಡಿಸುವಿಕೆಯೆಂಬ ಸಮಾನಧರ್ಮವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನ ಹಾಳುಗಲಾಡಿಸುವ ಕಾಗೆ ಮೊದಲಾದವೂ - ಬೆಕ್ಕಿನ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ - ಇದೊಂದು ಗೌಣೀಲಕ್ಷಣೆ.

೧೧೨ - ಕನ್ನಡವ್ಯಾಕರಣವಿಷಯವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯವುಂಟಾ. ಬಹಳವುಂಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಹಳೆಗನ್ನಡವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವದರಿಂದಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಇಂತು - ೧೦ನೆ ಪ್ರಯೋಗಪ್ರಕರಣ ಮುಗಿಯಿತು.

ಇಂತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ನುಡಿಗನ್ನಡಿಯೆಂಬ ವ್ಯಾಕರಣವು ಮುಗಿಯಿತು ಮಂಗಳಮಹಾ - ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ.

HOSAGANNADA NUDI GANNADI:

A

GRAMMAR

OF

ODERN CANARESE LANGUAGE

BY

RISHNAMACHARYA

OF

SRIRANGAPATTANAM

IN THE COURT OF SUDDER ADAWLUT AT MADRAS.

the Asylum Press, Mount Road; by G. CALDER *and published by* E. MARSDEN.

1838.